

မြင်အောင်ကြည့်၍ ယင်းခဏသုံးပါးအပေါင်း ခဏတ္တယအတွင်း၌ တည်ရှိသော တရား၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှု ဥဒယ-ဝယကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စဟု (ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု) အသီးအသီး လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုရမည် ဖြစ်သည်။

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်ရမည့် ထိုတရားသည် အတိတ်ဘဝ အတိတ်အခွန့်ကာလက ဖြစ်ခဲ့သော တရားပင် ဖြစ်ချင်ဖြစ်ပါစေ၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ ပစ္စုပ္ပန်အခွန့်ကာလတွင် အကျိုးဝင်သော တရားပင် ဖြစ်ချင် ဖြစ်ပါစေ၊ အနာဂတ်ဘဝ အနာဂတ်အခွန့်ကာလတွင် အကျိုးဝင်သော တရားပင် ဖြစ်ချင် ဖြစ်ပါစေ မည်သည့် တရားကို မဆို ဝိပဿနာရှုပါက ထိုဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံဖြစ်သော တရား၏ ဥပါဒိ-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏတ္တယသမင်္ဂီ = ခဏသုံးပါးအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံခိုက်ဝယ် ထိုတရား၏ ဥပါဒိစွန်း ဘင်စွန်းဟူသော ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စဟု (ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု) လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုရမည်သာ ဖြစ်သည်။

အသင်သူတော်ကောင်းသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ကို ပြန်လည်၍ အာရုံယူကြည့်ပါ။ ဤပစ္စုပ္ပန်တွင် ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာဟူသော အကျိုး ဝိပါကဝဋ် ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အကြောင်းရင်းစစ် ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒိန်၊ သင်္ခါရ၊ ကံဟူသော အကြောင်းတရား ငါးပါးတို့ကား အတိတ်ခန္ဓာငါးပါး၌ အကျိုးဝင်ကြ၏။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒိန်တို့မှာ ကိလေသဝဋ် မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ် နာမ်တရားစုတို့ ဖြစ်ကြ၏။ သင်္ခါရနှင့် ကံတို့မှာ လူသားတစ်ဦး ဖြစ်နေသော အသင်သူတော်ကောင်းအတွက် ကွက်၍ ဆိုရမူ ကမ္မဝဋ် မဟာကုသိုလ် မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ် နာမ်တရားစုတို့ ဖြစ်ကြ၏။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒိန် တို့ ပါဝင်သော ဇောစိတ္တက္ခဏ အသီးအသီးသည် သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကဖြစ်လျှင် နာမ်တရား အလုံး (၂၀)စီ ယင်းဇော အသီးအသီး၌ ပါဝင်တည်ရှိကြမည် ဖြစ်၏။

အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ယင်းအဝိဇ္ဇာကို လှမ်း၍ အာရုံယူကာ ဝိပဿနာ ရှုခဲ့သော် မကင်းစကောင်းသော အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် ဇော၏ရှေ့တွင် တည်ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း နာမ်တရားစု-ကိုလည်းကောင်း၊ ဇော၏ နောင်တွင် တဒါရုံကျခဲ့သော် ယင်းတဒါရုံ နာမ်တရားစုတို့ကိုလည်းကောင်း ရောနှော၍ ဝိပဿနာ ရှုရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ ယင်းကိလေသဝဋ် မနောဒွါရိကဇောဝီထိ၏ စိတ္တက္ခဏတိုင်း၏ နာမ်တရားစုတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ကာ ဝိပဿနာရှုပါ။ အထူးသဖြင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒိန်တို့ ဦးဆောင်သည့် ဇောစိတ္တက္ခဏ အသီးအသီး၌ တည်ရှိကြသော နာမ်-တရားစုတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှု = ဥပါဒိစွန်း ဘင်စွန်းကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ် တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ ထိုသို့ ရှုနိုင်ခဲ့သော် အသင်သူတော်ကောင်းသည် အဝိဇ္ဇာကို တစ်နည်းဆိုသော် အဝိဇ္ဇာ နှင့် တကွသော နာမ်တရားစုကို ပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ပစ္စုပ္ပန်တည့်အောင် ဝိပဿနာ ရှုနိုင်ပြီ ဖြစ်ပေသည်။

အလားတူပင် အသင်သူတော်ကောင်းသည် ကမ္မဝဋ်ဖြစ်သော သင်္ခါရ-ကံကို လှမ်း၍ အာရုံယူကာ ဝိပဿနာ ရှုခဲ့သော် မကင်းစကောင်းသော အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် ဇော၏ရှေ့တွင် တည်ရှိသော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း နာမ်-တရားစုကိုလည်းကောင်း၊ ဇော၏ နောင်တွင် တဒါရုံကျခဲ့သော် ယင်းတဒါရုံ နာမ်တရားစုတို့ကိုလည်းကောင်း ရောနှော၍ ဝိပဿနာ ရှုရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ ယင်းကမ္မဝဋ် မဟာကုသိုလ် မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်အစဉ်ဝယ် စိတ္တက္ခဏတိုင်း စိတ္တက္ခဏတိုင်း၌ နာမ်တရားစုတိုင်း နာမ်တရားစုတိုင်း၏ အထူးသဖြင့် ဇော စိတ္တက္ခဏတိုင်း ဇောစိတ္တက္ခဏတိုင်း၌ တည်ရှိသော နာမ်တရားစုတိုင်း နာမ်တရားစုတိုင်း၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှု = ဥဒယ-ဝယ သဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်ကို တစ်လှည့်စီ တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ ထိုသို့ ရှုနိုင်ခဲ့သော် အသင်သူတော်ကောင်းသည် သင်္ခါရကို တစ်နည်းဆိုသော် သင်္ခါရနှင့်

တကွသော နာမ်တရားစုကို ပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ပစ္စုပ္ပန်တည့်အောင် ဝိပဿနာ ရှုနိုင်ပြီ ဖြစ်ပေသည်။
ကြွင်းသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၌လည်း နည်းတူပင် သဘောပေါက်ပါ။

ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာအရာ၌ ဝိပဿနာရှုရာ၌ ပစ္စုပ္ပန်ဆတ်ဆတ်ကိုသာ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်ကိုသာ ပစ္စုပ္ပန် ပေါ်ရာပေါ်ရာကိုသာ ဝိပဿနာ ရှုကောင်း၏ အတိတ် အနာဂတ်ကို ဝိပဿနာ မရှုရဟု ဆိုလျှင် ထိုစကားမှာ အားလုံး မမှန်ချေ။ ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါးအတွင်း၌ တည်ရှိသော မည်သည့်တရားကိုမဆို ဝိပဿနာရှုရာ၌ မိမိ ရှုပွားလိုသော တရား၏ ဥဒယ-ဝယ = ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို မြင်အောင် ဖြစ်-တည်-ပျက်ဟူသော ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ပစ္စုပ္ပန်တည့်အောင် ဝိပဿနာရှုရ၏ဟု ဆိုလျှင် ထိုစကားမှာ ခြွင်းချက်မရှိ မှန်ကန်သော စကားပင် ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ခန်း၌ ဇာတိ ရူပံ ပစ္စုပ္ပန္နံ - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူအပ်သော ပစ္စုပ္ပန်တရားဟူသည် - **ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်၍ ဥပါဒ်-ဦး-ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော တရားတည်း**ဟု လိုရင်းကို မှတ်သားထားလေရာသည်။

အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဤအထက်ပါ အယူအဆကို အကယ်၍ လက်မခံနိုင်ပါလျှင် -

- ၁။ သမ္မသနဉာဏ်ပိုင်း၌ ရှုခဲ့သော သင်္ခါရတရားတို့ကိုပင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်က တစ်ဖန်ထပ်၍ ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းဖြင့် ပိုင်းခြား၍ ဝိပဿနာရှုရမည်ဟူသော အချက်အလက် အဆိုအမိန့်ကိုလည်း လက်မခံရာ ရောက်ရှိသွားနိုင်သည်။
- ၂။ ထိုသို့လက်မခံနိုင်သဖြင့် သမ္မသန-ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံတရားနှင့် ဥဒယဗ္ဗယ-ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံတရားတို့သည် မတူညီကြပေ - ဟူသော အပြစ်သို့လည်း ရောက်ရှိသွားနိုင်သည်။
- ၃။ ကာလသုံးပါး၌ အကျုံးဝင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ကိုလည်း ဇာတာ အဝိဇ္ဇာ ပစ္စုပ္ပန္နာ - စသည်ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန္နသဒ္ဓါဖြင့် ဟောကြားချက်ကိုလည်း ဖြေရှင်း၍ မရနိုင်သော အပြစ်များသည်လည်း ရောက်ရှိ၍ လာနိုင်ပေသည်။

ယင်းသို့ ဖြစ်လျှင် -

သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နေ ခဏပစ္စုပ္ပန္နေ ဝါ ဓမ္မေ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနာဘိနိဝေသော ကာတဗျော ၊ န အတိတာ-နာဂတေ။ (မဟာဋီ-၂-၄၁၉။)

= သန္တတိပစ္စုပ္ပန်တရား၌လည်းကောင်း ခဏပစ္စုပ္ပန်တရား၌လည်းကောင်း ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွား နှလုံးသွင်းခြင်းကို ပြုအပ်၏။ အတိတ်အနာဂတ်တရား၌ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွား နှလုံး-သွင်းခြင်းကို မပြုအပ်။

ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူသော မဟာဋီကာဆရာတော်၏ စကားကို မည်သို့ အဓိပ္ပါယ် ယူဆရမည်နည်းဟု မေးရန် ရှိ၏။

အဓိပ္ပါယ်ယူဆပုံ

အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် အခွန်ကာလသုံးပါးလုံး၌ ဖြစ်ပြီး ဖြစ်လတ္တံ့ ဖြစ်ဆဲ တရားမှန်သမျှတို့သည် ဖြစ်တုန်း ဖြစ်ခိုက် ဖြစ်စဉ်ဝယ် ဥပါဒ်-ဦး-ဘင်ဟူသော ခဏပစ္စုပ္ပန်အနေအထားဖြင့်သာ ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာ ရှိကြ၏။ ဖြစ်ပြီး ဖြစ်လတ္တံ့ ဖြစ်ဆဲ တရားများ ဖြစ်ကြ၏။ ထို ဥပါဒ်-ဦး-ဘင်ဟူသော ခဏတ္တယ = ခဏသုံးပါးအပေါင်း၏ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော တရားကား အတိတ်တရားတည်း။ ထို ဥပါဒ်-ဦး-ဘင်ဟူသော ခဏတ္တယ = ခဏသုံးပါး

အပေါင်း၏ နောက်အဖို့၌ ဖြစ်သော တရားကား အနာဂတ်တရားတည်း။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥဒယဗ္ဗယ-ဉာဏ်ပိုင်းသို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ သင်္ခါရတရားတို့ကို ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံး-သပ်ရာဝယ် ထို မိမိ ရှုပွားလိုက်သော သင်္ခါရတရား၏ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏတ္တယ = ခဏသုံးပါးအပေါင်း၏ ရှေ့အဖို့ နောက်အဖို့၌ ဖြစ်သော အတိတ် အနာဂတ်တရားတို့ကို ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာ မရှုရ၊ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏတ္တယ = ခဏသုံးပါးအပေါင်း၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော သင်္ခါရတရားကိုသာ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုရ၏။ အကြောင်းမူ - ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၏ ဝိပဿနာအရှုခံအာရုံ တရားမှာ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏတ္တယ = ခဏသုံးပါးအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံခိုက်၊ ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော သင်္ခါရတရားသာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ဆိုလိုသည်မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။ အတိတ်အခွန်ကာလ၌ အကျုံးဝင်သော သင်္ခါရတရားပင် ဖြစ်ချင် ဖြစ်ပါစေ၊ အနာဂတ်အခွန်ကာလ၌ အကျုံးဝင်သော သင်္ခါရတရားပင် ဖြစ်ချင် ဖြစ်ပါစေ၊ ပစ္စုပ္ပန်အခွန်ကာလ၌ အကျုံးဝင်သော သင်္ခါရတရားပင် ဖြစ်ချင် ဖြစ်ပါစေ၊ မည်သည့် သင်္ခါရတရားကို မဆို ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လှမ်း၍ အာရုံယူကာ ဝိပဿနာရှုရာ၌ ထို မိမိ ရှုပွားလိုက်သော သင်္ခါရတရား၏ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏတ္တယ = ခဏသုံးပါးအပေါင်းကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ဝိပဿနာ ရှုရ၏။ ထို မိမိ ရှုပွားလိုက်သော သင်္ခါရတရား၏ ရှေ့အဖို့ နောက်အဖို့ ဖြစ်သော သင်္ခါရတို့ကို ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုရမည် မဟုတ်၊ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော သင်္ခါရတရားသည်သာလျှင် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်၏ အရှုခံအာရုံဖြစ်သည် ဟူလို။ အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် မိမိ ဝိပဿနာ ရှုလိုက်သော သင်္ခါရတရား၏ ရှေ့အဖို့၌ ရှိသော အတိတ်သင်္ခါရတရား၊ နောက်အဖို့၌ ရှိသော အနာဂတ်သင်္ခါရတရားတို့ကိုလည်း ဝိပဿနာရှုလိုသည် ဖြစ်အံ့၊ ထို မိမိ ဝိပဿနာရှုပွားလိုသော ထိုတရား၏ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏတ္တယ = ခဏသုံးပါးအပေါင်းကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ထိုသင်္ခါရတရား၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူ၍ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပါလေ။ ခဲစွ၊ သဘောကျနိုင်ခဲ့၏။

ထို့ကြောင့် ဤဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာပိုင်း ရှုကွက်ကို ညွှန်ပြထားတော်မူသော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်ကြီး၏ မြန်မာပြန် ဆိုလိုရင်းသဘောကို အောက်ပါအတိုင်း မှတ်သားလေရာသည်။ -

ကထံ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ ဓမ္မာနံ ဝိပရိဏာမာနုပဿနေ ပညာ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနေ ဉာဏံ? ဇာတံ ရူပံ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ တဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော၊ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ဝယော၊ အနုပဿနာ ဉာဏံ။ ဇာတာ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရာ၊ ဝိညာဏံ။ ဇာတံ စက္ခု။ ပ ။ ဇာတာ ဘဝေါ ပစ္စုပ္ပန္နော၊ တဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော၊ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ဝယော၊ အနုပဿနာ ဉာဏံ။ (ပဋိသံ-၅၂။)

အဘယ်သို့လျှင် (သန္တတိပစ္စုပ္ပန်)，ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော ခဏ ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်ကုန်သော ဘုံသုံးပါး အတွင်း၌ တည်ရှိကြကုန်သော တေဘူမက သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖောက်ပြန် ပျက်စီးခြင်း ဝိပရိဏာမသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုခြင်း၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပညာသည် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း = ဥဒယ-ဝယကို ရှုခြင်း၌ ဖြစ်သော ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် မည်လေသနည်း။

ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် = ဖြစ်-တည်-ပျက်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော = ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲဖြစ်သော ရုပ်သည် ပစ္စုပ္ပန် မည်၏ (= ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ရုပ်မည်သည် ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်၍ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော ရုပ်တည်း)။ ထိုပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော

ရုပ်၏ စ၍ဖြစ်ခြင်းဟု မှတ်အပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်းဟု မှတ်အပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယ-ဝယကို အဖန်တလဲလဲ ရှုတတ်သော ပညာသည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။

ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် = ဖြစ်-တည်-ပျက်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်သော = ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲဖြစ်သော ဝေဒနာသည်။ ပ။ သညာသည်။ ပ။ သင်္ခါရတို့သည်။ ပ။ ဝိညာဏ်သည်။ ပ။ စက္ခယတန သောတာယတန ဃာနာယတန ဇိဝှိယတန ကာယာယတန မနာယတန ရူပါယတန သဒ္ဓါယတန ဂန္ဓာယတန ရသာယတန ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန ဓမ္မာယတနသည်။ ပ။ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် = ဖြစ်-တည်-ပျက်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော = ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာသည်။ ပ။ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် = ဖြစ်-တည်-ပျက်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော = ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲဖြစ်သော ဘဝသည် (= ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝသည်) ပစ္စုပ္ပန် မည်၏ (= ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဘဝမည်သည် ဖြစ်ဆဲဖြစ်၍ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝတည်း)။ ထိုပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဘဝ၏ စ၍ ဖြစ်ခြင်းဟု မှတ်အပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်းဟု မှတ်အပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယ-ဝယကို အဖန်တလဲလဲ ရှုတတ်သော ပညာသည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။ (ပဋိသံ-၅၂။)

ဘဝကို အဆုံးထား၍ ဟောကြားတော်မူရခြင်း

သမ္မသနဉာဏ်ပိုင်းဝယ် ကလာပသမ္မသနစသည့် ဝိပဿနာဘာဝနာ လုပ်ငန်းရပ်တို့၌ အဝိဇ္ဇာမှသည် ဇရာမရဏသို့ တိုင်အောင် ဇာတိ-ဇရာ-မရဏကို အဦးမူသဖြင့် ဇာတိ-ဇရာ-မရဏသဘော ရှိကြကုန်သော = ဖြစ်-တည်-ပျက်သဘော ရှိကြကုန်သော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို (သုတ္တန်နည်းအရ ဝိပါကခန္ဓာငါးပါးတို့ကို) ဟောကြားထားတော်မူ၏။ ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်း၌ကား -

ဇာတိ ပစ္စုပ္ပန္နာ၊ တဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော၊ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ဝယော -

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဇာတိ၌လည်း ဥဒယ-ဝယ ရှိမှုကို ဟောတော်မူခဲ့သော် ဇာတိ-ဇရာ- မရဏ အသီးအသီး၌ ဇာတိ-ဇရာ- မရဏ အသီးအသီး ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ခွင့်ပြုအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။ (ဖြစ်မှု = ဇာတိတရား၌လည်း ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် = ဖြစ်မှု-တည်မှု-ပျက်မှု သုံးမျိုးလုံးရှိသည်ဟုလည်းကောင်း၊ တည်မှု = ဇရာတရား၌လည်း ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် = ဖြစ်-တည်-ပျက် သုံးမျိုးလုံးရှိသည်ဟုလည်းကောင်း၊ ပျက်မှု = မရဏတရား၌လည်း ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် = ဖြစ်-တည်-ပျက် သုံးမျိုးလုံးရှိသည်ဟုလည်းကောင်း ခွင့်ပြုအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏ ဟူလိုသည်။) ထို့ပြင်လည်း ယင်း ဇာတိ-ဇရာ-မရဏတရား အသီးအသီး၌ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် = ဖြစ်-တည်-ပျက် အသီးအသီး ကိုယ်စီကိုယ်စီ ရှိသည်ဟုဆိုလျှင် ယင်း ဇာတိ-ဇရာ-မရဏတို့၏လည်း နိပ္ပန္နရုပ်ဖြစ်သည်ဟု နိပ္ပန္နရုပ်ဖြစ်မှုကိုလည်း ခွင့်ပြုအပ် သကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။ ထို့ကြောင့် ထိုကဲ့သို့သော အပြစ်ဒေါသကို ရှောင်လွှဲခြင်းငှာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့၌ -

ဇာတော ဘဝေါ ပစ္စုပ္ပန္နော၊ တဿ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ဥဒယော၊ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ဝယော၊ အနုပဿနာ ဉာဏံ။

ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် = ဖြစ်-တည်-ပျက်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော = ပရမတ္ထ အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို ရဆဲဖြစ်သော ဘဝသည် ပစ္စုပ္ပန် မည်၏။ ထိုပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဘဝ၏ စ၍ ဖြစ်ခြင်းဟု မှတ်အပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာသည် ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယ မည်၏။ ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်းဟု

မှတ်အပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာသည် ပျက်ခြင်း = ဝယ မည်၏။ ယင်း ဥဒယ-ဝယကို အဖန်တလဲလဲ ရှုတတ်သော ပညာသည် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် မည်၏။ — ဟု ဘဝအဆုံး ရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော ဒေသနာတော်ကို ပြုတော်မူအပ်ပေသည်။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၀။)

ဇာတိဇရာမရဏဝန္တာနံယေဝ ဥဒယဗ္ဗယဿ ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ ဇာတိဇရာမရဏာနံ ဥဒယဗ္ဗယဘာဝတော ဇာတိဇရာမရဏံ အနာမသိတွာ **ဇာတံ ခက္ခန္ဓံ။ ပ။ အာတော ဘဝေါ**တိ ပေယျာလံ ကတံ။ (ပဋိသံ-ဋ-၁-၂၃၄။)

ရုပ်လောက၌ ဇာတိ-ဇရာ-မရဏဟူသည် ရုပ်အစစ်တို့၏ ဖြစ်မှု-တည်မှု-ပျက်မှု ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ဥပစယ-သန္တတိ-ဇရာတာ-အနိစ္စတာ ရုပ်တို့တည်း။ နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်မှု-တည်မှု-ပျက်မှုကိုလည်း ဇာတိ-ဇရာ-မရဏဟု ဆိုလိုသည်။ ပရမတ္ထသစ္စာတည်း။

ဇာတိ-ဇရာ-မရဏ = ဖြစ်-တည်-ပျက် ရှိကြကုန်သော သင်္ခတတရားတို့၏သာလျှင် ဖြစ်ခြင်း-ပျက်ခြင်း = ဥဒယ-ဝယကို သိမ်းဆည်းအပ် သိမ်းဆည်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့တွင် ပါဝင်သော ဇာတိ-ဇရာ-မရဏတို့၏ ဥဒယ-ဝယ = ဖြစ်-ပျက် သဘော မရှိခြင်းကြောင့် (ဇာတိနှင့် ဥဒယကား တူ၏။ ဝယနှင့် မရဏကား တူ၏။) ဇာတိ-ဇရာ-မရဏကို မသုံးသပ်မူ၍ — **ဇာတံ ခက္ခန္ဓံ။ ပ။ အာတော ဘဝေါ** - ဟု ပေယျာလကို ပြုတော်မူသည်။ (ပဋိသံ-ဋ-၁-၂၃၄။)

ဤသို့ တိုင်အောင်သော စကားရပ်တို့ဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ရမည့် အရှုခံအာရုံတရားများကို စိစစ်တင်ပြ၍ ပြီးလေပြီ။ အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ပစ္စုပ္ပန်တရား သက်သက်ကိုသာ ပစ္စုပ္ပန်တရား တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ဝိပဿနာရှုရမည် ဝိပဿနာရှုကောင်းသည်ဟု အစွဲသန် နေပါလျှင် အသင်သူတော်ကောင်းအဖို့ အဝိဇ္ဇာမှသည် ဘဝသို့ တိုင်အောင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ စုံစုံလင်လင် ဝိပဿနာရှုရန် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ဖြစ်နိုင်တော့မည် မဟုတ်ပေ။ ဤပစ္စုပ္ပန် ဝိပါကဝဋ် တရားစု၏ အကြောင်းရင်းစစ် ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရတို့မှာ အတိတ်ဘဝထိုထိုဝယ် ကမ္မဘဝကို ထူထောင်ခဲ့စဉ်က ဖြစ်ခဲ့သော အတိတ်ဘဝ၌ အကျိုးဝင်သော အတိတ်တရားစုတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ တစ်ဖန် ပစ္စုပ္ပန်တွင် ပြုစုပျိုး ထောင်လိုက်သော အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်-သင်္ခါရ-ကံတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် ဥပပတ္တိဘဝ အမည်ရသော ဝိပါကဝဋ် ခန္ဓာတို့မှာလည်း အနာဂတ်ဘဝတွင် အကျိုးဝင်သော အနာဂတ် သင်္ခါရ တရားစုတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတွင် အကျိုးဝင်သော တရားစုတို့ကား မဟုတ်ကြပေ။ တစ်ဖန် ပစ္စုပ္ပန် ဝိပါကဝဋ်တွင် အကျိုးဝင်သော ဝိညာဏ်- နာမ်ရုပ်ဟူသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့တွင် အရေးကြီးလှသော ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်-နာမ်ရုပ်တို့လည်း ပါဝင်လျက်ပင် ရှိကြ၏။ ထို ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်-နာမ်ရုပ်တို့မှာလည်း အချို့အချို့သော မျက်မှောက်ခေတ် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့ လက်ခံယူဆထားသော ပစ္စုပ္ပန်တရားမျိုးကား မဟုတ်ပေ။ ပစ္စုပ္ပန် ပေါ်ဆဲပေါ်ဆဲ တရား- မျိုးကား မဟုတ်ပေ။ အမိဝမ်းကြာတိုက်ဝယ် ပဋိသန္ဓေ တည်နေစက ဖြစ်ခဲ့ကြသော သင်္ခါရတရားစုတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ မုချအားဖြင့် ဆိုရမူ အတိတ်တရားစုတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ တစ်ဖန် ပစ္စုပ္ပန် သက်သက်ကိုသာ ဝိပဿနာ ရှုကောင်းပါသည်ဟု အစွဲသန်နေလျှင် —

အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော။ (ပဋိသံ-၅၄။)

အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မ)ရုပ် ဖြစ်၏။

ဤသို့စသော ဥဒယဗ္ဗယ အကျယ် ရှုပွားနည်းဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်ပျက် ရှုနည်းကိုလည်း မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ပစ္စုပ္ပန်ဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်အောင် ရှုနိုင်တော့မည်လည်း မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် တရားစစ် တရားမှန်ကို လိုလား တောင့်-

တလျှက် ရှိသော အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဤအကြောင်းအရာများကို အထူး အလေးဂရုပြုကာ သတိထား သင့်လှပေသည်။

ရှုပုံစနစ်

ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဇာတိ ရှုပ် ပစ္စုပ္ပန် - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟောကြားထားတော်မူအပ်သော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်နည်းကို အစဉ်မှီးသဖြင့် ဥပါဒ်-ဌိ-ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်း၌ အကျုံးဝင်သော ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော နာမ်ရုပ်၏ စ၍ ဖြစ်ခြင်းဟု မှတ်အပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာဖြစ်သော နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာဟူသော ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်ကို အသစ်ဖြစ်ပေါ်လာသော အခြင်းအရာကို ဥဒယ = ဖြစ်-ဟူ၍ အဖန်တလဲလဲ ရှု၏ = (လက္ခဏာ ယာဉ်ကို တင်ကာ အဖန်တလဲလဲ ရှု၏။) ဖောက်ပြန် ပျက်စီးခြင်း = ဝိပရိဏာမလက္ခဏာဟူ၍ မှတ်အပ်သော သင်္ခတလက္ခဏာဖြစ်သော ကုန်ခြင်း ချုပ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဘင်ကို ဝယ = ပျက်-ဟူ၍ လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ကာ အဖန်တလဲလဲ ဝိပဿနာရှု၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၆။)

ဤကဲ့သို့ လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်နေသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ကွဲကွဲပြားပြား သိ၏။

- ၁။ ဤနာမ်ရုပ်၏ ဖြစ်သည်မှ ရှေးအဖို့၌ မဖြစ်မီ ဖြစ်ဖို့ရန် အသင့်စောင့်ဆိုင်းနေသော အစုအပုံသည်လည်း- ကောင်း၊ အပေါင်းအစုသည်လည်းကောင်း မရှိပေ။ ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝလက္ခဏာဟူသော အထည်ကိုယ် အတ္တဘောကို မရရှိအပ်သေးသော တရား၏ အချင်းခပ်သိမ်း ထင်ရှားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။
- ၂။ ဖြစ်ဆဲ ဖြစ်နေသော နာမ်ရုပ်၏လည်း အသင့်ဖြစ်ရန် စောင့်ဆိုင်းနေသော အစုအပုံမှလည်းကောင်း အပေါင်းအစုမှလည်းကောင်း လာခြင်း မည်သည် မရှိပေ။
- ၃။ ချုပ်ဆဲဖြစ်သော နာမ်ရုပ်၏လည်း တူရူအရပ် အထောင့်အရပ်သို့ ကပ်ရောက်ခြင်း သွားခြင်းမည်သည် မရှိ။
- ၄။ ချုပ်ပြီးသော ရုပ်နာမ်၏လည်း တစ်ခုသော နေရာဌာန၌ အစုအပုံအားဖြင့်လည်းကောင်း အပေါင်းအစု အားဖြင့်လည်းကောင်း တည်နေခြင်း မည်သည် မရှိ။

ထိုစကားကို ထင်ရှားစေအံ့။ တီးအပ်သော စောင်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသော အသံ၏ အသံဖြစ်သည်မှ ရှေး၌ အသံမဖြစ်မီ တစ်နေရာ၌ စုဝေးနေသော အပေါင်းအစု အစိုင်အခဲသည် မရှိသာ ဖြစ်ခဲ့၏။ ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော အသံသည်လည်း တစ်ခုသော အစိုင်အခဲ အပေါင်းအစုမှ ရောက်ရှိလာသည်လည်း မဟုတ်။ ချုပ်ဆဲဖြစ်သော အသံ၏လည်း တူရူအရပ် အထောင့်အရပ်သို့ သွားရောက်ခြင်း ကပ်ရောက်ခြင်းမည်သည် မရှိပေ။ ချုပ်ပြီးသော အသံသည်လည်း ချုပ်ပြီးနောက် တစ်စုံတစ်ခုသော အရပ်ဌာန၌ ပေါင်းစုစည်းဝေး၍ မတည်။ စင်စစ်သော်ကား စောင်းကိုလည်းကောင်း စောင်းကြက်သားရေကိုလည်းကောင်း စောင်းသမား၏ ထိုအသံဖြစ်ခြင်းအား လျှောက်-ပတ်သော စောင်းတီးခြင်း လုံ့လကိုလည်းကောင်း အစွဲပြု၍ ရှေးက မရှိမူ၍ ယခုမှ ရုတ်ခြည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဖြစ်ပြီး၍လည်း အရှည်မတည် ချက်တစ်ဖြုတ် ချုပ်ပျောက်ပျက်စီးသကဲ့သို့ ဤဥပမာတူ - ခပ်သိမ်းကုန်သော ရုပ်-နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရား မှန်သမျှတို့သည်လည်း ရှေးက မရှိမူ၍ ယခုမှ ရုတ်ခြည်း ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏။ (ဟေတုအကြောင်း ပစ္စယအကြောင်းဟူသော အကြောင်းတရားတို့ ညီညွတ်ကြသည် ရှိသော် ဥပါဒ်အားဖြင့် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏ ဟူလို။) ဖြစ်ပြီး၍လည်း အရှည်မတည် ချက်တစ်ဖြုတ် ချုပ်ပျောက် ပျက်စီး ကြကုန်၏။ - ဤသို့ ကွဲကွဲပြားပြား သိ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၆။)

ဤဖွင့်ဆိုချက်များနှင့် အညီ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ အမည်ရသော သင်္ခါရ တရားတို့ကို -

- ၁။ ရုပ်-နာမ် နှစ်ပါးနည်းဖြင့် (၂)ပုံ ပုံ၍ ဖြစ်စေ၊
- ၂။ ခန္ဓာ (၅)ပါးနည်းဖြင့် (၅)ပုံ ပုံ၍ ဖြစ်စေ၊
- ၃။ အာယတန (၁၂)ပါးနည်းဖြင့် (၁၂)ပုံ ပုံ၍ ဖြစ်စေ၊
- ၄။ ဓာတ် (၁၈)ပါးနည်းဖြင့် (၁၈)ပုံ ပုံ၍ ဖြစ်စေ၊
- ၅။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းဖြင့် အဝိဇ္ဇာမှသည် ဘဝသို့တိုင်အောင်သော အင်္ဂါရပ်တို့ကို (၁၀)ပုံ ပုံ၍ ဖြစ်စေ -

ဤသို့ စသော နည်းဖြင့် ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ကို ယင်းတို့၏ ဖြစ်မှု-ပျက်မှု = ဥဒယ-ဝယသဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စဟု သို့မဟုတ် ဒုက္ခဟု သို့မဟုတ် အနတ္တဟု လက္ခဏာရေးသုံးတန်ကို တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ မိမိ ဝိပဿနာ ရှုလိုက်သော သင်္ခါရတရား၏ ဖြစ်-ပျက် = ဥဒယ-ဝယကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် မြင်နေပါစေ။

လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ပါ

အထက်တွင် တင်ပြထားသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ (၂-၂၆၆) ၌ သင်္ခါရလက္ခဏာ ရှိကြကုန်သော ရုပ်-နာမ်တို့၏ ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ဥဒယဟု၊ ဝယဟု = ဖြစ်-ပျက်ဟု ဝိပဿနာရှုရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူ၏။ ထိုသို့ “ဖြစ်-ပျက်”ဟု ရှုရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူသဖြင့် ယင်းသင်္ခါရ တရားတို့ကို အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု လက္ခဏာယာဉ်တင်၍ ဝိပဿနာ မရှုရတော့ပြီလောဟု မေးရန်ရှိ၏။ အဖြေကား ဤသို့တည်း။ -

အနိစ္စတော မနသိကရောတော ဩဘာသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (ပဋိသံ-၂၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၉။)

သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စဟု သို့မဟုတ် ဒုက္ခဟု သို့မဟုတ် အနတ္တဟု နှလုံးသွင်းနေသော ဝိပဿနာ ရှုနေသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ဩဘာသ = အရောင်အလင်းနှင့်တကွ ပီတိ ပဿဒ္ဓိစသော ဝိပဿနာ ညစ်ညူးကြောင်း ဥပက္ကိလေသတရားများသည် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ကြောင်းကို ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် (၂၉၁)ကို ကိုးကား၍ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ ဤဖွင့်ဆိုချက်နှင့် အညီ ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ် သည် ဤ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်း၌ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်-ပျက်ကိုလည်း မြင်ရမည်။ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စဟု (ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု) လက္ခဏာယာဉ်ကိုလည်း တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုရမည်ဟု မှတ်သားပါ။

သမ္မသနဉာဏဿ။ ပ ။ ပါရံ ဂန္ဓာ ဌိတေန အနိစ္စာဒိတော ဒိဋ္ဌေ သင်္ခါရေ ဥဒယဗ္ဗယေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ အနိစ္စာဒိတော ဝိပဿနတ္ထံ . . . (ပဋိသံ-ဋ္ဌ-၁-၂၃၄။)

သမ္မသနဉာဏ်၏ ကမ်းတစ်ဘက်သို့ ရောက်၍ တည်နေသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် သမ္မသနဉာဏ်-ဖြင့် အနိစ္စစသောအားဖြင့် ရှုမြင်အပ်ပြီးသော သင်္ခါရတရားတို့ကိုပင် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဖြင့် ပိုင်းခြား၍ အနိစ္စ စသောအားဖြင့် ဝိပဿနာရှုခြင်းငှာ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၌ ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို ဆက်လက်၍ ဟောကြား ထားတော်မူကြောင်းကို အထက်ပါ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာကလည်း ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ ဤဖွင့်ဆိုချက်နှင့် အညီ သမ္မသနဉာဏ်ပိုင်း၌ သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စဟု (ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု) လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ကာ ဝိပ-ဿနာ ရှုရသကဲ့သို့ အလားတူပင် ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်း၌လည်း ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ကိုပင် အနိစ္စဟု (ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု) လက္ခဏာယာဉ်ကိုတင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုရမည်သာ ဖြစ်သည်။

တစ်ဖန် ဝုဠာနဂါမိနိဝိပဿနာ အမျိုးမျိုးတို့ကို ဖွင့်ဆိုရာ အပိုင်း (အဘိ-ဋ္ဌ-၁-၂၇၀-၂၇၁။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၃၀၀-၃၀၁။)တွင်လည်း သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စဟု ရှုခိုက် မဂ်ဆိုက်သည်လည်း ရှိ၏ဟုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခဟု ရှုခိုက် မဂ်ဆိုက်သည်လည်းရှိ၏ဟုလည်းကောင်း၊ အနတ္တဟု ရှုခိုက် မဂ်ဆိုက်သည်လည်း ရှိ၏ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထား၏။ ယင်းသို့ ဖွင့်ဆိုထားသဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ကာ ဝိပဿနာရှုမှုမှာ ဝုဠာနဂါမိနိဝိပဿနာသို့တိုင်အောင် တည်ရှိနေ၏ဟု မှတ်ပါ။ သို့သော် ဝုဠာနဂါမိနိ ဝိပဿနာသို့တိုင်အောင်ဟူသော စကားရပ်၌ ဝုဠာနဂါမိနိဝိပဿနာ မပါဝင်ဟု မှတ်ပါ။ အကြောင်းမူ ဝုဠာနဂါမိနိ ဝိပဿနာအမည်ရသော အနုလောမဉာဏ်သို့တိုင်အောင်သော လောကီဝိပဿနာဉာဏ်သည် သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စအခြင်းအရာ သို့မဟုတ် ဒုက္ခအခြင်းအရာ သို့မဟုတ် အနတ္တအခြင်းအရာကိုသာ မြင်၏။ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စဟု သို့မဟုတ် ဒုက္ခဟု သို့မဟုတ် အနတ္တဟု လက္ခဏာယာဉ်ကို မတင်ပေ။ ထင်ရှ်သာ ထင်၍ မတင် ဟူလိုသည်။

ထို့ကြောင့် ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်းတွင်လည်း သင်္ခါရတရားတို့ကို “ဖြစ်-ပျက်”ဟု ရှုနေရုံမျှဖြင့် လိုရင်း ကိစ္စ မပြီးစီးနိုင်သေး။ ယင်းဖြစ်-ပျက်၏ နောက်မှ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်-ပျက်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စဟုလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခဟုလည်းကောင်း၊ အနတ္တဟုလည်းကောင်း၊ လက္ခဏာရေး သုံးတန်းကို တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာရှုပါမှသာလျှင် လိုရင်းကိစ္စ ပြီးစီးနိုင်သည်။ အရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်မည်ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မုချပုံသေ မှတ်သားနာယူလေရာသည်။

ထိုသို့ သင်္ခါရတရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုရာ၌ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ပျက် ကို ဉာဏ်ဖြင့် အလွန်အလွန် လျင်လျင်မြန်မြန် မြင်အောင် ကြိုးစားပါ။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဟူသော သန္တာန်နှစ်ပါးအတွင်း၌ တည်ရှိသော မည်သည့်သင်္ခါရတရားကို မဆို ဝိပဿနာရှုရာ၌ ထိုသင်္ခါရတရား၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်မှသည် ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ်ကို တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်-ပျက်မှာ အလွန်အလွန် လျင်မြန်သော်လည်း အလွန်အလွန်များပြား သော်လည်း အနိစ္စဟု သို့မဟုတ် ဒုက္ခဟု သို့မဟုတ် အနတ္တဟု လက္ခဏာယာဉ်ကိုတင်ကာ ဝိပဿနာရှုမှုမှာ ခပ်ဖြည်းဖြည်းသာ ရှုပါ။

သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကား အလွန်လျင်မြန်လှ၏။ မျက်စိတစ်မှိတ်၊ လျှပ်တစ်ပြက်၊ လက်ဖျစ် တစ်တွက်ဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော အလွန်အလွန် တိုတောင်းသော အချိန်ကာလအတွင်း၌ပင် ကုဋေထောင်ပေါင်း များစွာသော ကုဋေသောင်းပေါင်းများစွာသော သင်္ခါရတရားတို့သည် ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်သွားကြ၏။ ထိုမျှ တိုတောင်းလှသော အချိန်ကာလအတွင်း၌ ထိုမျှ များပြားစွာ ထိုမျှ လျင်မြန်စွာ ဖြစ်ပျက်သွားကြသော သင်္ခါရတရားတိုင်း၌ ကုဋေပေါင်းထောင်နှင့် သောင်းနှင့်ချီ၍ လက္ခဏာယာဉ်ကိုတင်ကာ ဝိပဿနာ မရှုနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် အသင်သူ-တော်ကောင်း၏ဝိပဿနာဉာဏ်တွင် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုမှာ လျင်မြန်နိုင်သလောက် လျင်မြန်နေပါစေ၊ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်နေပါစေ၊ အနိစ္စဟု သို့မဟုတ် ဒုက္ခဟု သို့မဟုတ် အနတ္တဟု လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ကာ ဝိပဿနာရှုမှုကိုကား ခပ်ဖြည်းဖြည်း ခပ်အေးအေးသာ ရှုပါ။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှု မြန်သလောက် လက္ခဏာယာဉ်ကိုလည်း ခပ်မြန်မြန်ပင် လိုက်၍ တင်နေပါက ကြာလျှင် မောပန်းသွားတတ်ပေသည်။ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းဇယားများတွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း တစ်တန်းပြီး တစ်တန်း အတန်းလိုက် ရှုပါ။

သမ္မသနဉာဏ်ပိုင်းတွင် ဝိပဿနာရှုသည့်ပုံစံအတိုင်းပင် ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်း၌လည်း -

- ၁။ ရံခါ အဇ္ဈတ္တ ရုပ်တရားကို၊
- ၂။ ရံခါ ဗဟိဒ္ဓ ရုပ်တရားကို၊
- ၃။ ရံခါ အဇ္ဈတ္တ နာမ်တရားကို၊
- ၄။ ရံခါ ဗဟိဒ္ဓ နာမ်တရားကို၊

တစ်လှည့်စီ လှည့်လည်၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးတန်ကိုလည်း တစ်လှည့်စီတင်ကာ ဝိပဿနာရူပါ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်များသည် အလွန်ထက်မြက်စွာ ရဲရင့်သန့်ရှင်းလာသောအခါ ယင်းဝိပဿနာဉာဏ်ဝယ် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုတို့သည် အလွန်လျင်လျင်မြန်မြန် ထင်လာပေမည်။ ဝိပဿနာဉာဏ်က ထက်မြက်စွာရှိ၍ လျင်မြန် လာသောအခါ သန့်ရှင်းလာသောအခါ ရုပ်-နာမ်တို့၏ အဖြစ်အပျက်ကို သန္တတိပစ္စုပ္ပန်မှသည် ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ကျေကျေနပ်နပ် တွေ့ရှိလာမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုသို့တွေ့ရှိခဲ့သော် ရုပ်နှင့်နာမ်ကို တွဲ၍ (နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းဇယားများတွင် ရေးသားတင်ပြထားခဲ့သည့်အတိုင်း ရုပ်နာမ်ကို ပူးတွဲသိမ်းဆည်းခဲ့သည့် အတိုင်း) ယင်းရုပ်-နာမ်မဉ္စ သင်္ခါရတရားတို့၏ အဖြစ် အပျက်ကို ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်ကို တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရူပါ။ အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ရူပါ။ ဗဟိဒ္ဓကို ရှုရာ၌ အနီးမှသည် အဝေးသို့တိုင်အောင် တစ်စတစ်စ တိုးချဲ့၍ (၃၁) ဘုံကို သို့မဟုတ် စွမ်းနိုင်ပါက (၃၁)ဘုံပေါင်းများစွာကို ခြုံငုံ၍ ဝိပဿနာရူပါ။ အဇ္ဈတ္တတစ်လှည့် ဗဟိဒ္ဓတစ်လှည့် ကြိမ်ဖန် များစွာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ ရူပားသုံးသပ်ခဲ့သော် ဝိပဿနာဉာဏ်သည်လည်း အထူးသဖြင့် ထက်မြက်စွာရှုလာတတ်၏။ ရဲရင့်လာ တတ်၏။ သန့်ရှင်းလာတတ်၏။

ပစ္စုပ္ပန်သင်္ခါရတရားတို့ကို ဝိပဿနာရူရာ၌ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် အလွန် သွက်လက်လာ၍ သင်္ခါရ တရားတို့၏ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်သည့်တိုင်အောင် အထူးသဖြင့် ထက်မြက်စွာ ရဲရင့်လျက် အလွန် သန့်ရှင်းလာသောအခါ အတိတ် အနာဂတ် သင်္ခါရတရားတို့၌လည်း နည်းကိုဆောင်၍ နည်းတူပင် ရူပါ။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ အသင်သူတော်ကောင်းသည် အကယ်၍ အတိတ်ဘဝ ငါးဘဝသို့ တိုင်အောင် ရုပ်-နာမ်-ကြောင်း-ကျိုး = သင်္ခါရတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းထားခဲ့သည် ဖြစ်အံ့ -

- ၁။ ပဉ္စမအတိတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့ တိုင်အောင်၊
- ၂။ စတုတ္ထအတိတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့ တိုင်အောင်၊
- ၃။ တတိယအတိတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့ တိုင်အောင်၊
- ၄။ ဒုတိယအတိတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့ တိုင်အောင်၊
- ၅။ ပထမအတိတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့ တိုင်အောင်၊
- ၆။ ပစ္စုပ္ပန် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့ တိုင်အောင်၊
- ၇။ ပထမအနာဂတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့ တိုင်အောင်၊
- ၈။ (ရှိခဲ့သော်) ဒုတိယအနာဂတ် ပဋိသန္ဓေမှသည် စုတိသို့ တိုင်အောင်၊

ဤသို့စသည်ဖြင့် မိမိသိမ်းဆည်းထားသော အစွန်ဆုံး အတိတ်ဘဝမှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည်အထိ - ဤ အတိတ်-ပစ္စုပ္ပန်-အနာဂတ်ဟူသော ကာလသုံးပါး အတွင်း၌ တည်ရှိသော အဇ္ဈတ္တ-ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်ပါး အတွင်း၌ တည်ရှိသော -

- ၁။ ရုပ်တရား သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ နာမ်တရား သက်သက်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ရုပ်နှင့်နာမ်ကို တွဲ၍လည်းကောင်း -

ပေါင်းစုခြင်း၍ ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်မှုပျက်မှုကို = ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းကို မြင်အောင်ကြည့်၍ -

- ၁။ ရံခါ အနိစ္စဟုလည်းကောင်း၊
- ၂။ ရံခါ ဒုက္ခဟုလည်းကောင်း၊
- ၃။ ရံခါ အနတ္တဟုလည်းကောင်း -

ဤသို့ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်ကို တစ်လှည့်စီတင်၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ထပ်ကာထပ်ကာ ဝိပဿနာရှုပါ။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ ရုပ်ကလာပ်တို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို အာရုံမယူပါနှင့်။ ယင်းရုပ်ကလာပ်တို့၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော ရုပ်ပရမတ်တရားတို့ကိုသာ အာရုံယူ၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ နာမ်ပရမတ်တရားတို့၌လည်း နည်းတူပင် သဘောပေါက်ပါ။ ဥပမာ - ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း စိတ္တက္ခဏအခိုက်၌ - ရူပါရုံနှင့် ဟဒယဝတ္ထုနှင့်တကွသော (၅၄) မျိုးသော ရုပ်တို့လည်း ဖြစ်-ပျက်၊ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း နာမ်တရား (၁၁)လုံးလည်း ဖြစ်-ပျက် အနိစ္စဟု ဤသို့စသည်ဖြင့် ရုပ်နှင့်နာမ် အစုံလိုက် အစုံလိုက် ဖြစ်ပျက်မှုကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ်သုံးချက်ကို တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါး အတွင်း၌ တည်ရှိသော သင်္ခါရတရားတို့၌ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ဉာဏ် အမြင် သန့်ရှင်းခဲ့သော် သမ္မသနဉာဏ်မှ ဥဒယဗ္ဗယနယ်ထဲသို့ ဝင်ရောက်လာပြီ ဖြစ်ပေသည်။ သို့သော် ဝီထိ စိတ္တက္ခဏတို့၌လည်းကောင်း၊ ဝီထိမုတ်စိတ် စိတ္တက္ခဏတို့၌လည်းကောင်း၊ ရုပ်တရားတို့၌လည်းကောင်း ခဏ ပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ဉာဏ်အမြင် သန့်ရှင်းမှု ရှိမရှိကို အထူး အလေးဂရုပြု၍ ကြိမ်ဖန်များစွာ ဝိပဿနာရှုလျက် ဆန်းစစ်ပါ။

ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးနည်းဖြင့် ရှု၍ အားရကျေနပ်မှုကို ရရှိသောအခါ -

- ၁။ ခန္ဓာငါးပါး နည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၂။ အာယတန (၁၂)ပါး နည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၃။ ဓာတ် (၁၈)ပါး နည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊
- ၄။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပထမနည်းဖြင့် ကြောင်းကျိုးစပ်လျက် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်တို့ကို အဝိဇ္ဇာမှသည် ဘဝသို့ တိုင်အောင် (၁၀) ပုံ ပုံ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းဖြင့်လည်းကောင်း -

ဆက်လက်၍ ဝိပဿနာရှုကြည့်ပါ။ တစ်ဖန် ရှေးသမ္မသနဉာဏ်ပိုင်းတွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း-

- ၁။ ဝတ္ထု + အာရုံ + ဝေဒနာ = (ဝေဒနာနုပဿနာ)
- ၂။ ဝတ္ထု + အာရုံ + ဝိညာဏ် = (စိတ္တာနုပဿနာ)
- ၃။ ဝတ္ထု + အာရုံ + ဖဿ = (ဓမ္မာနုပဿနာ)

ဤ ဝေဒနာနုပဿနာ၊ စိတ္တာနုပဿနာ၊ ဓမ္မာနုပဿနာ ရှုကွက်တို့ကိုလည်း ဆက်လက်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အင်္ဂါရပ်တို့ကို ဝိပဿနာရှုရာ၌ -

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
အဝိဇ္ဇာလည်း ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ၊
သင်္ခါရလည်း ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ၊

ဤသို့ လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ ဒုက္ခ-အနတ္တတို့ကိုလည်း နည်းတူရှုပါ။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ အဝိဇ္ဇာဦးဆောင်သည့် မနောဒွါရိကဇောဝီထိ၊ ကုသိုလ်စေတနာ စေတသိက်သင်္ခါရ ဦးဆောင်သည့် မနောဒွါရိက ဇောဝီထိတို့ကို ယန အသီးအသီး ပြုအောင် ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးလျက် ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်အောင် အဝိဇ္ဇာနှင့် တကွသော ပရမတ်တရား၊ သင်္ခါရနှင့်တကွသော ပရမတ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလျက် လက္ခဏာ-

ယာဉ်ကို တင်ကာ ဝိပဿနာရှုပါ။ ဘဝ၌ ကမ္မဘဝ၊ ဥပပတ္တိဘဝဟု ဘဝနှစ်မျိုးရှိရာ ဥပပတ္တိဘဝ၏ တရားကိုယ် ဖြစ်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကား ဝိပဿနာ ရှုကောင်းသော တရားများပင် ဖြစ်ကြ၏။ ဇာတိကို ထပ်၍ ဝိပဿနာ မရှုကောင်းသော်လည်း ဇာတိ၏ တရားကိုယ်ဖြစ်သော ဥပပတ္တိဘဝအမည်ရသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကား ဝိပဿနာ ရှုကောင်းသည်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်း၌ ဘဝကိုပါ ထည့်သွင်း၍ ဝိပဿနာရှုရန် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော် (၅၂)၌ ညွှန်ကြားထားတော်မူခြင်းပင် ဖြစ်ပေသည်။

ဤသို့လျှင် အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဟူသော သန္တာန်နှစ်ပါး အတွင်း၌ တည်ရှိသော ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး = ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တ လက္ခဏာရေး သုံးတန်ကို တစ်လှည့်စီ တင်၍ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်သည်တိုင်အောင် အသင် သူတော်ကောင်းသည် ကျေကျေနပ်နပ်ကြီး ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်နိုင်ခဲ့သော် အောက်ပါ အနတ္တလက္ခဏာသုတ္တန်၌ လာရှိသော ဝိပဿနာရှုကွက်ကို အကျေနပ်ကြီး ကျေနပ်၍ သဘောအကျကြီး ကျနိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ဘုရားရှင်၏ အပေါ်၌လည်းကောင်း ပဉ္စဝဂ္ဂါငါးဦး အစပြောသည့် ရှေးရှေး အရိယာသူတော်ကောင်းကြီးတို့၏ အပေါ်၌လည်းကောင်း အကြည်ညိုကြီး ကြည်ညိုနိုင်ပြီလည်း ဖြစ်နိုင်ပေသည်။

တသ္မာ တိဟ ဘိက္ခဝေ . . .

၁။ ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဩဠာရိကံ ဝါ သုခမံ ဝါ ဟိနံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ။ သဗ္ဗံ ရူပံ “နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ”တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၂။ ယာ ကာစိ ဝေဒနာ။ ပ ။

၃။ ယာ ကာစိ သညာ။ ပ ။

၄။ ယေ ကေစိ သင်္ခါရာ။ ပ ။

၅။ ယံ ကိဉ္စိ ဝိညာဏံ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဩဠာရိကံ ဝါ သုခမံ ဝါ ဟိနံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ။ သဗ္ဗံ ဝိညာဏံ “နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ”တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (သံ-၂-၅၆။)

ရဟန်းတို့ . . . ထိုသို့ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အနိစ္စ-ဒုက္ခ-အနတ္တတို့သာ ဖြစ်၍ နေခြင်းကြောင့် ဤ သာသနာတော်မြတ် အတွင်း၌ သင်တို့သည် -

၁။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အလုံးစုံသော ရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တမူလည်းဖြစ်သော ဗဟိဒ္ဓမူလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ဩဠာရိကမူလည်း ဖြစ်သော သိမ်မွေ့နူးညံ့သော သုခမူလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ယုတ်ညံ့သော ဟိနမူလည်းဖြစ်သော မွန်မြတ်သော ပဏီတမူလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ဝေးသော ဒူရမူလည်းဖြစ်သော နီးသော သန္တိကမူလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ရုပ်တရားသည်လည်းကောင်း ရှိချေ၏။ (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော အလုံးစုံသော ရုပ်တရားကို “ဤရုပ်တရားသည် ငါဟာ မဟုတ်၊ ဤရုပ်တရားသည် ငါ မဟုတ်၊ ဤရုပ်တရားသည် ငါ၏အတ္တ မဟုတ်”ဟု ဤသို့လျှင် ဤရုပ်တရားကို မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံးနာမ်ခဲ ဖြိုခွဲဖောက်ထွင်း ဝိပဿနာဉာဏ်အလင်းဖြင့် ရှုပါ။

၂။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဝေဒနာ။ ပ ။

၃။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အလုံးစုံသော သညာ။ ပ ။

၄။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အလုံးစုံသော သင်္ခါရ။ ပ ။

၅။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဝိညာဏ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တမူလည်း ဖြစ်သော ဗဟိဒ္ဓမူလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဝိညာဏ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ရုန့်ရင်း ကြမ်းတမ်း- သော ဩဠာရိကမူလည်းဖြစ်သော သိမ်မွေ့နူးညံ့သော သုခုမမူလည်းဖြစ်သော ဝိညာဏ်တရားသည် လည်းကောင်း၊ ယုတ်ညံ့သော ဟိနမူလည်းဖြစ်သော မွန်မြတ်သော ပဏီတမူလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဝိညာဏ်တရားသည်လည်းကောင်း၊ ဝေးသော ဒူရမူလည်းဖြစ်သော နီးသော သန္တိကမူလည်းဖြစ်သော အလုံးစုံသော ဝိညာဏ်တရားသည်လည်းကောင်း ရှိချေ၏။ (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေ- သော အလုံးစုံသော ဝိညာဏ်တရားကို “ဤဝိညာဏ်တရားသည် ငါ့ဟာ မဟုတ်၊ ဤဝိညာဏ်တရားသည် ငါ မဟုတ်၊ ဤဝိညာဏ်တရားသည် ငါ၏အတ္တ မဟုတ်” ဟု ဤသို့လျှင် ဤဝိညာဏ်တရားကို မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံးနာမ်ခဲ ဖြိုခွဲဖောက်ထွင်း ဝိပဿနာဉာဏ်အလင်းဖြင့် ရှုပါ။ (သံ-၂-၅၆ - အနတ္တလက္ခဏသုတ္တန်။)

[မှတ်ချက် - ဤ၌ “နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ = ဤရုပ်တရားသည် ငါ့ဟာ မဟုတ်၊ ဤရုပ်တရားသည် ငါ မဟုတ်၊ ဤရုပ်တရားသည် ငါ၏အတ္တ မဟုတ်”ဟု ရှုပါဆိုသည်နှင့် ဤ (၁၁)မျိုး- သော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော ရုပ်တရားကို အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု ရှုပါဆိုသည်မှာ အတူတူပင် ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ခန္ဓာငါးပါးလုံး၌ နည်းတူ သဘောပေါက်ပါ။ (မ-ဋ္ဌ-၄-၂၃၂-ကြည့်ပါ။)]

တူညီပုံကို ဤသို့ သဘောပေါက်ပါ

သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် အညှင်းပန်း အနှိပ်စက်ခံရမှုသဘောကို အာရုံယူ၍ ဒုက္ခဟု လက္ခဏာယာဉ် တင်ကာ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုခဲ့သော် ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏ ပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း ဒုက္ခဒဏ်ချက်ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံနေရမှု ဒုက္ခသဘောကို ကွက်ကွက် ကွင်းကွင်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်- နေပါက ထိုသင်္ခါရတရားတို့အပေါ်၌ “ငါ့ဟာ-ငါ့ဟာ”ဟု စွဲယူတတ်သော တဏှာစွဲသည် စွဲယူဖို့ရန် အခွင့်- အလမ်းကို မရနိုင်တော့ပြီ၊ ထို့ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို ဒုက္ခဟု ရှုခြင်းနှင့် “ငါ့ဟာ မဟုတ်”ဟု ရှုခြင်းသည် တူညီလျက် ရှိ၏။

တစ်ဖန် ယင်းသင်္ခါရတရားတို့ကိုပင် ယင်းတို့၏ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စဟု လက္ခဏာယာဉ်ကိုတင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ခဲ့သော် ခဏမစဲ တသဲသဲ ပြိုပြိုပျက်ပျက်နေသော သင်္ခါရတရားတို့၌ “ဤသင်္ခါရတရားက ငါပဲ၊ ဤသင်္ခါရတရားက သူပဲ” စသည်ဖြင့် စွဲယူဖို့ရန် အခွင့်အလမ်းကိုပင် စွဲယူဖို့ရန် အချိန်ကိုပင် မရရှိနိုင်တော့ပေ၊ မျက်စိတစ်မှိတ် လျှပ်တစ်ပြက် လက်ဖျစ်တစ်တွက်ဟူသော အချိန်ကာလကို ကုဋေထောင်ပေါင်းများစွာ ပုံခဲ့သော် သို့မဟုတ် ကုဋေသိန်းနှင့် ချီ၍ ပုံခဲ့သော် တစ်ပုံခန့်သာ သက်တမ်းရှိသောကြောင့် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် အနိစ္စဟု ရှုခြင်းနှင့် “ငါ မဟုတ်”ဟု ရှုခြင်းသည် တူညီလျက် ရှိ၏။

တစ်ဖန် ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၌ မပျက်စီးဘဲ အကျိတ်အခဲ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရအားဖြင့် တည်နေသည့် အတ္တမရှိမှု သဘောကို အာရုံယူ၍ အနတ္တဟု လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ကာ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုခဲ့သော် ယင်းသင်္ခါရတရားတို့၌ အတ္တမရှိမှု အနတ္တသဘောကို ကျေကျေနပ်နပ်ကြီး လက်ခံနိုင်မည်ဖြစ်၏၊ ထိုအခါ ယင်း သင်္ခါရတရားတို့၌ အတ္တဟု စွဲနေသော အတ္တစွဲသည် ခြေကုတ်ယူ၍ မရရှိနိုင်တော့ပေ၊ အကြောင်းမူ ရုပ်တရားတို့၏

မျက်စိတစ်မှိတ် လျှပ်တစ်ပြက် လက်ဖျစ်တစ်တွက် တစ်စက္ကန့်ဟူသော အချိန်ကာလကို ကုဋေငါးထောင်ခန့် ပုံလျှင် တစ်ပုံခန့်လောက်သာ သက်တမ်းရှိမှုကိုသော်လည်းကောင်း၊ နာမ်တရားတို့၏ ယင်းကဲ့သို့သော အချိန် ကာလကိုပင် ကုဋေတစ်သိန်းခန့် ပုံလျှင် တစ်ပုံခန့်လောက်သာ သက်တမ်းရှိမှုကိုသော်လည်းကောင်း ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်နေသည့်အတွက် ထိုရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရတရား- တို့၌ “ဤတရားကား ခိုင်မာသည့် အနှစ်သာရ အတ္တတည်း”ဟု စွဲယူဖို့ရန် အခွင့်အလမ်းသည် အဘယ်မှာလျှင် ထောက်ရာ တည်ရာကို ရရှိနိုင်တော့အံ့နည်း၊ ထိုကြောင့် အနတ္တဟု ရှုခြင်းနှင့် “ငါ၏အတ္တ မဟုတ်”ဟု ရှုခြင်းသည် တူညီလျက် ရှိ၏။

မြတ်သောအသက်ရှင်ခြင်း

ဤ (၁၁)မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် တည်နေသော အထက်ပါ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးကို ခန္ဓာတစ်ပါး တစ်ပါး၌ အနိစ္စလက္ခဏာတစ်လှည့် ဒုက္ခလက္ခဏာတစ်လှည့် အနတ္တလက္ခဏာတစ်လှည့် ဤသို့ လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက်ကို တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာရှုပွားသုံးသပ်ရသော ဘာဝနာကျင့်စဉ်လမ်းသည် ဘုရားအစရှိသော ပဉ္စဝဂ္ဂါငါးဦး အမျိုးရှိသော ရှေးရှေး အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏ နိဗ္ဗာန်သို့ ကြွသွားတော်မူရာ တစ်ကြောင်း တည်းသော လမ်းရိုးလမ်းဟောင်းကြီးသာ ဖြစ်၏။ အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း ဘုရားရှင်ဆိုလိုသည့် အစစ် အမှန် နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကြီးကို တကယ်တမ်း လိုလားတောင့်တသည် ဖြစ်ငြားအံ့၊ ထိုလမ်းရိုးလမ်းဟောင်းကြီး အတိုင်းသာ ကုန္တေရရ ဂုဏ်သိက္ခာရှိရှိဖြင့် ဝိပရိရိ ငြိမ်ငြိမ်သက်သက် လျှောက်သွားရမည်သာ ဖြစ်သည်။ အကြောင်းမူ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရာ လမ်းကြောင်းမှာ နှစ်ကြောင်းမရှိ၊ တစ်ကြောင်းတည်းသာ ရှိသောကြောင့် ဖြစ်၏။

ယော စ ဝဿသတံ ဇီဝေ၊ အပဿံ ဥဒယဗ္ဗယံ။

ဧကာဟံ ဇီဝိတံ သေယျော၊ ပဿတော ဥဒယဗ္ဗယံ။ (ဓမ္မပဒ-၃၀။)

ယော စ = အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ ဥဒယဗ္ဗယံ = ခန္ဓာငါးပါး = ရုပ်-နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း-ပျက်ခြင်း = ဥဒယ-ဝယ သဘောကို။ အပဿံ = အပဿန္တော = ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့် မသိမမြင်ဘဲ။ ဝဿသတံ = နှစ်ပေါင်း (၁၀၀) ကာလကြာအောင်။ စေ ဇီဝေ = အကယ်၍ အသက်ရှင်ငြားအံ့။ တဿ = ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ တံ ဇီဝိတံ = ထိုသို့ အသက်ရှည်ခြင်းသည်။ န သေယျော = မမြတ်သည်သာတည်း။

ယော စ = အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား။ ဥဒယဗ္ဗယံ = ခန္ဓာငါးပါး = ရုပ်-နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း-ပျက်ခြင်း = ဥဒယ-ဝယသဘောကို။ ပဿတိ = ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့် သိမြင်၏။ ဥဒယဗ္ဗယံ = ခန္ဓာငါးပါး = ရုပ်-နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း-ပျက်ခြင်း = ဥဒယ-ဝယသဘောကို။ ပဿတော = ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဖြင့် သိမြင်သော။ တဿ = ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဧကာဟံ = တစ်နေ့ တစ်ရက် တစ်နံနက်မျှ။ ဇီဝိတံ = အသက်ရှင်ရခြင်းသည်။ သေယျော = မြတ်လှပါပေ၏။ (ဓမ္မပဒ-၃၀။ ဂါထာနံပါတ်-၁၁၃။)

ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း-ပျက်ခြင်း = ဥဒယ-ဝယသဘောကို ဝိပဿနာပညာ သို့မဟုတ် အရိယမဂ်ပညာဖြင့် မသိမမြင်သော သူ၏ နှစ်ပေါင်း (၁၀၀) ကာလကြာအောင် အသက်ရှင်ရခြင်းကား မမြတ်။ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း-ပျက်ခြင်း = ဥဒယ-ဝယ-သဘောကို ဝိပဿနာပညာ သို့မဟုတ် အရိယမဂ် ပညာဖြင့် သိမြင်သောသူ၏ တစ်နေ့တစ်ရက် တစ်နံနက်မျှ အသက်ရှင်ရခြင်းကသာ မြတ်၏။ ဤသို့ ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားပြသ ဆိုဆုံးမထားတော်မူခြင်းကြောင့် အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း မိမိ၏ ဘဝကို ဘုရားရှင်၏ အလိုဆန္ဒတော်အတိုင်း အလွန် အဆင့်အတန်း မြင့်မားသည့် မြင့်မြတ်သော ဘဝတစ်ခု ဖြစ်အောင် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများအားထုတ်လေရာသည်။

ဥဒယဗ္ဗယ အကျယ် ရှုပွားနည်း - သမုဒယဓမ္မာနုပဿီပိုင်း

ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ရှုနည်းကို၊ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရသော် အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ရှုနည်းနှင့် ခဏအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ရှုနည်းဟူသော နှစ်နည်းလုံးကို ပေါင်းစပ်၍ ဝိပဿနာရှုရသော နည်းကိုပင် ဥဒယဗ္ဗယ အကျယ်ရှုပွားနည်းဟု ခေါ်ဆို၏။ ဤတွင် ပါဠိကျမ်းကျင်-သူများအနေဖြင့် နှုတ်တက်ရအောင် ကြိုတင် ကျက်ထားသင့်သော ပါဠိတော်ကို ရှေးဦးစွာ ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ - ပါဠိတော်

- ၁။ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဌေန ရူပက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
  - ၂။ တဏှာသမုဒယာ ရူပသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဌေန ရူပက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
  - ၃။ ကမ္မသမုဒယာ ရူပသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဌေန ရူပက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
  - ၄။ အာဟာရသမုဒယာ ရူပသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဌေန ရူပက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
  - ၅။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ ရူပက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
- ရူပက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ပဉ္စ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။

ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ - ပါဠိတော်

- ၁။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဌေန ရူပက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
  - ၂။ တဏှာနိရောဓာ ရူပနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဌေန ရူပက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
  - ၃။ ကမ္မနိရောဓာ ရူပနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဌေန ရူပက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
  - ၄။ အာဟာရနိရောဓာ ရူပနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဌေန ရူပက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
  - ၅။ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ ရူပက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
- ရူပက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ပဉ္စ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။
- ဥဒယဗ္ဗယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ဒသ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ - ပါဠိတော်

- ၁။ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ဝေဒနာ သမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဌေန ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
  - ၂။ တဏှာသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဌေန ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
  - ၃။ ကမ္မသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဌေန ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
  - ၄။ ဖဿသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဌေန ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
  - ၅။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
- ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ပဉ္စ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။

ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ - ပါဠိတော်

- ၁။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဌေန ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
- ၂။ တဏှာနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဌေန ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။

၃။ ကမ္မနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
 ၄။ ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
 ၅။ ဝိပရိကာမလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
 ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ပဉ္စ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။
 ဥဒယဗ္ဗယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ဒသ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။

သညာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယဣပ္ပံ - ပါဠိတော်

၁။ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ သညာသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဌေန သညာက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
 ၂။ တဏှာသမုဒယာ သညာသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဌေန သညာက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
 ၃။ ကမ္မသမုဒယာ သညာသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဌေန သညာက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
 ၄။ ဖဿသမုဒယာ သညာသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဌေန သညာက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
 ၅။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ သညာက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
 သညာက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ပဉ္စ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။

သညာက္ခန္ဓာ ဝယဉ္စုပ္ - ပါဠိတော်

၁။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သညာနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန သညာက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
 ၂။ တဏှာနိရောဓာ သညာနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန သညာက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
 ၃။ ကမ္မနိရောဓာ သညာနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန သညာက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
 ၄။ ဖဿနိရောဓာ သညာနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန သညာက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
 ၅။ ဝိပရိကာမလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ သညာက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
 သညာက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ပဉ္စလက္ခဏာနိ ပဿတိ။
 ဥဒယဗ္ဗယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ဒသ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။

သဒ္ဒါရက္ခဏာ၌ ဥဒယရှုပုံ - ပါရှိတော်

၁။ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ သင်္ခါရသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေန သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
 ၂။ တဏှာသမုဒယာ သင်္ခါရသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေန သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
 ၃။ ကမ္မသမုဒယာ သင်္ခါရသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေန သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
 ၄။ ဖဿသမုဒယာ သင်္ခါရသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေန သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
 ၅။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။
 သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ပဉ္စ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။

သဒ္ဒါရက္ခနာန် ဝယဉ္စပုံ - ပါဠိတော်

၁။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
 ၂။ တဏှာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။
 ၃။ ကမ္မနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။

၄။ ဖဿနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။

၅။ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။

သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ပဉ္စ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။

ဥဒယဗ္ဗယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ဒသလက္ခဏာနိ ပဿတိ။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ - ပါဠိတော်

၁။ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ဝိညာဏသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။

၂။ တဏှာသမုဒယာ ဝိညာဏသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။

၃။ ကမ္မသမုဒယာ ဝိညာဏသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။

၄။ နာမရူပသမုဒယာ ဝိညာဏသမုဒယောတိ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။

၅။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿတိ။

ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဥဒယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ပဉ္စ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ - ပါဠိတော်

၁။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။

၂။ တဏှာနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။

၃။ ကမ္မနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။

၄။ နာမရူပနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓောတိ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။

၅။ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿတိ။

ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဝယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ပဉ္စ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။

ဥဒယဗ္ဗယံ ပဿန္တော ဣမာနိ ဒသ လက္ခဏာနိ ပဿတိ။ (ပဋိသံ-၅၂- ၅၅။)

အထက်ပါ ရှုကွက်တို့မှာ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၌ လာရှိသော ဥဒယဗ္ဗယ အကျယ်ရှုပွားနည်း ရှုကွက်တို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းပါဠိတော်၌ လာရှိသော ရှုကွက် အပြည့်အစုံကို နောက်တွင် ဆက်လက်၍ ရေးသားတင်ပြ- ပါမည်။ ယခုအခါတွင် ယင်းပါဠိတော်၏ ဆိုလိုရင်းသဘော အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းလင်းဖွင့်ဆိုထားသော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာအဖွင့် အချို့နှင့် မဟာဋီကာအဖွင့် အချို့ကို ရွှေဦးစွာ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

တတ္ထ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယောတိ “ပုရိမကမ္မဘဝသို့ မောဟော အဝိဇ္ဇာ”တိ ဝုတ္တာယ အဝိဇ္ဇာယ သတိ ဣမသ္မိံ ဘဝေ ရူပဿ ဥပ္ပါဒေါ ဟောတီတိ အတ္ထော၊ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေနာတိ ပစ္စယဿ ဥပ္ပန္နဘာဝေ- နာတိ အတ္ထော၊ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ကမ္မာနိ စေတ္ထ ဣမ ပဋိသန္ဓိဟေတုဘူတာ အတိတပစ္စယာ၊ ဣမေသု စ တီသု ဂဟိတေသု သင်္ခါရုပါဒါနာနိ ဂဟိတာနေဝ ဟောန္တိ၊ အာဟာရသမုဒယာတိ ပဝတ္တိပစ္စယေသု ကဗဠိကာရာ- ဟာရဿ ဗလဝတ္ထာ သောယေဝ ဂဟိတော၊ တသ္မိံ ပန ဂဟိတေ ပဝတ္တိဟေတုဘူတာနိ ဥတုစိတ္တာနိပိ ဂဟိတာ- နေဝ ဟောန္တိ။ (ပဋိသံ-၄-၁-၂၃၅။)

တတ္ထ အဝိဇ္ဇာသမုဒယာတိ အဝိဇ္ဇာယ ဥပ္ပါဒါ၊ အတ္တိဘာဝါတိ အတ္ထော။ နိရောဓဝိရောမီ ဟိ ဥပ္ပါဒေါ အတ္တိဘာဝဝါစကောပိ ဟောတီတိ ဝုတ္တာ ဝါယမတ္ထော၊ တသ္မာ ပုရိမဘဝသိဒ္ဓါယ အဝိဇ္ဇာယ သတိ ဣမသ္မိံ ဘဝေ ရူပဿ ဥပ္ပါဒေါ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ပစ္စယသမုဒယဋ္ဌေနာ တိ ပစ္စယဿ ဥပ္ပန္နဘာဝေန၊ အတ္တိဘာဝ-

တောတိ အတ္ထော။ အဝိဇ္ဇာဒီဟိ စ တိဟိ အတိတကာလိကာနိ တေသံ သဟကာရိကာရဏဘူတာနိ ဥပါဒါနာဒိနိပိ ဂဟိတာနေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပဝတ္တိပစ္စယေသု ကဗဠိကာရာဟာရဿ ဗလဝတာယ သောဇဝ ဂဟိတော “အာဟာရသမုဒယာ”တိ။ တသ္မိ ပန ဂဟိတေ ပဝတ္တိပစ္စယတာသာမညေန ဥတုစိတ္တာနိပိ ဂဟိတာနေဝ ဟောန္တိတိ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပဿ ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနံ ဝိဘာဝိတမေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အဝိဇ္ဇာတဏှပုနိဿယသဟိတေနေဝ ကမ္မနာ ရူပကာယဿ နိဗ္ဗတ္တိ။ အသတိ စ အဝိဇ္ဇာပုနိဿယာယ ဘဝနိကန္တိယာ ဇာတိယာ အသမ္ဘဝေါ ဧဝါတိ။ ယထာ စ ရူပဿ အဝိဇ္ဇာတဏှပုနိဿယတာ၊ ဧဝံ ဝေဒနာဒိနိပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ အာဟာရော ပန ဥပ္ပန္နဿ ရူပဿ ပေါသကော၊ ကဗဠိ-ကာရာဟာရဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ၊ ကာမဓာတာမိဋ္ဌာနတ္တာ စ ဒေသနာယ။ ဥက္ကံသနိဒ္ဒေသေန ဝါ အာဟာရ-ဂ္ဂဟဏံ။ “နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏ”န္တိအာဒိနာ ကာလဝသေန ဥဒယဒဿနမာဟ။ တတ္ထ အဒ္ဓါနဝသေန ပဂေဝ ဥဒယံ ပဿိတွာ ဌိတော ဣမ သန္တတိဝသေန ဒိသွာ အနုတ္တမေန ခဏဝသေန ပဿတိ။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၀-၄၂၁။)

အထက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၏ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်ကား ဤသို့တည်း။ -

အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော = အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏ - ဤသို့စသည်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူရာဝယ် ရှေးရှေးဘဝဝယ် ကမ္မဘဝကို ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့စဉ်က ဖြစ်ခဲ့သော အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ကံ၏ အကျိုးရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်သော သဘာဝသတ္တိစွမ်းအင်သည် ထင်ရှားရှိနေသော် ဤဘဝ၌ (ကမ္မဇ) ရုပ် တရားသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏ဟု ဆိုလို၏။ ဤသို့ အကြောင်းတရား၏ ဖြစ်ပြီးသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ယင်း အကြောင်းတရား၌ အကျိုးတရားကို ဖြစ်စေနိုင်သော သဘာဝသတ္တိစွမ်းအင်၏ ထင်ရှားရှိနေသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာ၏ဖြစ်ခြင်း = ဥဒယကို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်အောင် ရှုရမည် ဖြစ်၏။

ထိုအကြောင်းတရားတို့တွင် အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာကို တိုက်ရိုက်ယူ၍ ဟောကြားတော်မူလိုက်သဖြင့် ယင်း အဝိဇ္ဇာ-တဏှာတို့နှင့် ကိလေသဝဋ်ခြင်း တူညီသော ဥပါဒါန်ကိုလည်း ယူပြီး ဟောပြီးပင် ဖြစ်၏။ ကံ-ကို တိုက်ရိုက် ယူ၍ ဟောကြားတော်မူလိုက်သဖြင့် ယင်းကံနှင့် ကမ္မဝဋ်ချင်း တူညီသော သင်္ခါရကိုလည်း ယူပြီး ဟောပြီးပင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ကမ္မဇရုပ်တရားနှင့် ဝိပါကနာမ်တရားတို့ကို တိုက်ရိုက် ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော အကြောင်း တရားတို့မှာ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်တို့က ခြံရံထားအပ်သော သင်္ခါရ-ကံတို့ပင် ဖြစ်ကြ၏။ တစ်နည်းဆိုရသော် အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်-သင်္ခါရ-ကံတို့ပင် ဖြစ်ကြ၏။

ဘဝတစ်ခုဝယ် ပဋိသန္ဓေနှင့် စုတိ၏ အကြားကာလကို ပဝတ္တိဟု ခေါ်ဆို၏။ ထိုပဝတ္တိကာလ၌ ဖြစ်ပေါ်-နေသော အကြောင်းတရားတို့ကို ပဝတ္တိဟေတု = ပဝတ္တိပစ္စယဟု ခေါ်ဆို၏။ ယင်းပဝတ္တိပစ္စယကား အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် အမည်ရသော ပစ္စုပ္ပန်ဘဝတွင် အကျိုးဝင်သော ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရားပင်တည်း။ ယင်းပဝတ္တိအကြောင်းတရား တို့တွင် = စိတ်-ဥတု-အာဟာရဟူသော ရုပ်တရားကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားတို့တွင် အာဟာရကား ပြဇာန်းလျက်ရှိ၏။ အားကြီးသော အားကောင်းသော အကြောင်းတရားဖြစ်၏။ ကဗဠိကာရာဟာရ၏ အထောက် အပံ့ကို ရရှိပါမှသာလျှင် ကာမဘုံ၌ ရုပ်တရားများသည် အခွန်ရှည်စွာ ဆက်လက်တည်တံ့နိုင်၏။ ကဗဠိကာရာ-ဟာရသည် ဖြစ်ပြီးသော စတုသန္တတိရုပ်ကို စောင့်ရှောက်တတ်၏။ မွေးမြူတတ်၏။ အကြောင်းမူ ကဗဠိကာရာ-ဟာရကို အလိုရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း = ဤဥဒယဗ္ဗယ အကျယ်ရှုပွားနည်း ရှုကွက်ဒေသနာ-တော်၏ ကဗဠိကာရာဟာရဟူသော အကြောင်းတရားကို အလိုရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း ဤ ရှုကွက်ဒေသနာတော်၏ ကာမဘဝဟူသော ကာမဓာတ်လျှင် တည်ရာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း ဖြစ်ပေ၏။

တစ်နည်းဆိုရသော် ပဝတ္တိအကြောင်းတရားတို့တွင် အာဟာရဟူသော အကြောင်းတရားတစ်ခုကို ယူ၍ ဟောတော်မူခြင်းသည် အလွန်အမြတ်ကို ညွှန်ပြောဆိုသော ဥက္ကသနိဒ္ဒေသ = ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသနည်း ဖြစ်၏။ နေတ္ထိပါဠိတော်ကြီး၌ လာရှိသော လက္ခဏာဟာရနေတ္ထိနည်းနှင့် ညှိ၍ ယူခဲ့သော် ပဝတ္တိအကြောင်းတရားတို့တွင် အာဟာရဟူသော အကြောင်းတရား တစ်ခုကို ယူ၍ ဟောတော်မူခြင်းဖြင့် ပဝတ္တိအကြောင်းတရားခြင်း တူညီသော ဥတုစိတ်တို့ကိုလည်း ယူပြီးဟောပြီး ထင်ရှားပြပြီးသာ ဖြစ်၏။ လက္ခဏာချင်းတူရာကို စုပေါင်းဟောကြားထားတော် မူသောကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် စိတ်-ဥတုတို့ကြောင့် ဖြစ်သော ရုပ်တရားတို့ကိုပါ ထည့်သွင်း၍ ဝိပဿနာ ရှုရန်ကိုလည်း ထင်ရှားပြပြီးသာ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ဤ၌ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဟူသော အကြောင်းတရားတို့သည် အတိတ်ဘဝက ဖြစ်ခဲ့သော အတိတ်ဘဝတစ်ခုခုက ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သော ကိလေသဝဋ် ကမ္မဝဋ်တရားများ ဖြစ်ကြ၏။ ယခုကဲ့သို့ အသင် သူတော်ကောင်းကိုယ်တိုင် ဥဒယဗ္ဗယ အကျယ်ရှုပွားနည်းဟူသော ဝိပဿနာရှုကွက်ကို လက်တွေ့ ကျင့်သုံး နေသော အခါမျိုး၌ ယင်းအတိတ်အကြောင်းတရား ငါးမျိုးတို့သည် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှား ဖြစ်နေ- ကြသော တရားမျိုးတို့ကား မဟုတ်ပေ။ ထို့ကြောင့် ယင်းအဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်တရား ဖြစ်၏-ဟူရာဝယ် ယင်းအကြောင်းတရားတို့၏ ဖြစ်မှုဟူသည် ယင်းအကြောင်းတရားတို့၏ အကျိုး တရားကို ဖြစ်စေနိုင်သော သဘာဝသတ္တိ စွမ်းအင်၏ ထင်ရှားရှိမှုကို ဆိုလိုသည်။ ထိုထင်ရှားရှိမှုဟူသည် ဥပါဒ်- ဌီ-ဘင်-အားဖြင့် ပရမတ္ထ သရုပ်အထည်ကိုယ် ထင်ထင်ရှားရှား ဖြစ်မှု ထင်ထင်ရှားရှား ရှိမှု ပရမတ္ထအတ္တဘောကို ရရှိမှုကို မဆိုလို၊ ယင်းအကြောင်းတရားတို့၏ အကျိုးတရားကို ဖြစ်စေနိုင်သည့် သဘာဝသတ္တိ စွမ်းအင်၏ ထင်ရှားရှိမှုဟူသော ဖြစ်ခြင်း ဥပ္ပါဒသဘော မချုပ်သေးသော စွမ်းအင်မကုန်သေးသော အနိရောဓသဘောကိုသာ ဆိုလိုသည်။

ထိုအနိရောဓ = မချုပ်သေးသော သဘောမည်သည် အဘယ်နည်းဟူမူ — အရိယမဂ်တရားဖြင့် မပယ်- သတ်အပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထင်ရှားရှိနေသည်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ မဖြစ်စေအပ်သေးသော အကျိုးတရားရှိသည်၏ အဖြစ် = အကျိုးမပေးရသေးသည်၏ အဖြစ်၊ အရိယမဂ်တရားဖြင့် ပယ်သတ်ခြင်းငှာ မထိုက်သည်၏ အဖြစ်တို့ဖြင့် အကျိုးတရားကို ဖြစ်စေခြင်းငှာ ထိုက်သည်၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း **အနိရောဓ** မည်၏။ အတ္ထိဘာဝ = ထင်ရှားရှိမှု ဥပ္ပါဒသဘော မည်၏။

ထင်ရှားစေအံ့ — အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်စသော အကုသိုလ်တရားတို့ကား အရိယမဂ်တရားဖြင့် ပယ်- သတ်ထိုက်သော အကုသိုလ်တရားတို့တည်း။ ထိုအကုသိုလ်တရားတို့ကို အရိယမဂ်တရားက မပယ်သတ်ရသေးလျှင် ထိုတရားတို့သည် မချုပ်ငြိမ်းကြသေးသဖြင့် ယင်းအကုသိုလ်တရားတို့ကို အနိရောဓဟု ဆိုရ၏။ ထင်ရှားရှိနေသေး သဖြင့် အတ္ထိဘာဝဟု ဆိုရ၏။ ယင်းအနိရောဓသဘော အတ္ထိဘာဝသဘောကိုပင် ဤ၌ ဥပ္ပါဒ = ဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုလိုသည်။ သမုဒယဟု ဆိုလိုသည်။

တစ်ဖန် ကုသိုလ်တရားနှင့် အဗျာကတ = ဝိပါက်ကြိယာတရားတို့ကား အရိယမဂ်တရားဖြင့် မပယ်သတ်အပ် မပယ်သတ်ထိုက်ကုန်သော တရားတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ထိုကုသိုလ်-အဗျာကတ တရားတို့၌ ရဟန္တာ မဟုတ်ကုန်သေး မဖြစ်ကုန်သေးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား သံယောဇဉ်တရားတို့သည် ဖြစ်ကြကုန်၏။ လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာ နတ်ဘဝ နတ်ခန္ဓာ တို့ကို တွယ်တာမက်မောခြင်း လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာ နတ်ဘဝ နတ်ခန္ဓာတို့ကို ရကြောင်း ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သည့် ကုသိုလ်တရားတို့ကို တွယ်တာမက်မောခြင်း စသည်တို့တည်း။ ထိုသံယောဇဉ်တရားတို့၏ မကုန်သေးသည်၏ အဖြစ်သည်လည်း အပ္ပဟိနဘာဝ = အရိယမဂ်တရားဖြင့် မပယ်ရှားရသေးသည်၏ အဖြစ်ပင် မည်ပေသည်။ မှန်ပေသည် — အနုသယဓာတ်ကို အရိယမဂ်တရားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ မပယ်သတ်အပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်

သံယောဇဉ်နှင့်တကွသော ခန္ဓာတို့၏ မပြတ်ဖြစ်ခြင်းသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပင် မည်ပေသည်။ အနုသယဓာတ်ကို မပယ်သတ်ရသေးလျှင် အကျိုးပေးနိုင်သော စွမ်းအင်သတ္တိ ထင်ရှား ရှိနေသေးသော သင်္ခါရ-ကံတို့ကား မြို့မသွား-ပေ။ နာနာကွဏိကကမ္မသတ္တိ အနေအားဖြင့် သင့်လျော်သော အကျိုးတရားကို ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည့် စွမ်းအင် သတ္တိကား တည်ရှိနေသည်သာ ဖြစ်သည်။

ထိုကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်ဟူသော ကိလေသဝဋ်တရားတို့၏ အရိယမဂ်တရားဖြင့် မပယ်သတ် ရသေးခြင်း၊ ယင်းအနုသယဓာတ်တို့၏ ကိန်းဝပ်တည်ရှိနေသေးသဖြင့် သင်္ခါရ-ကံတို့က နာနာကွဏိကကမ္မသတ္တိ အနေဖြင့် ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအစဉ်၌ တည်ရှိနေသေးခြင်းကိုပင် - အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ . . . တဏှာသမုဒယာ . . . ကမ္မသမုဒယာ . . . , အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် . . . တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် . . . ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် . . . ရုပ်ဖြစ်၏ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူသည်ဟု မှတ်ပါ။ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်-သင်္ခါရ-ကံတို့၏ ဥပါဒ်-ဦး-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်နေသည့် ဖြစ်မှုမျိုး မဟုတ်သည်ကိုကား သတိပြုပါလေ။

နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ

နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏန္တိ အဒ္ဓါ-သန္တတိ-ခဏဝသေန ရူပဿ ဥပ္ပါဒံ၊ ဥပ္ပါဒေါယေဝ သင်္ခတလက္ခဏတ္တာ လက္ခဏန္တိ စ ဝုတ္တော။ (ပဋိသံ-ဌ-၁-၂၃၅။)

“နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏ”န္တိအာဒိနာ ကာလဝသေန ဥဒယဒဿနမာဟ။ တတ္ထ အဒ္ဓါနဝသေန ပဂေဝ ဥဒယံ ပဿိတွာ ဌိတော ဣမ သန္တတိဝသေန ဒိသွာ အနုက္ကမေန ခဏဝသေန ပဿတိ။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၁။)

တီဏိ မာနိ ဘိက္ခဝေ သင်္ခတဿ သင်္ခတလက္ခဏာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ၊ ဥပ္ပါဒေါ ပညာယတိ၊ ဝယော ပညာယတိ၊ ဌိတဿ အညထတ္တံ ပညာယတိ။ (အံ-၁-၁၅၀။)

ဘုရားရှင်သည် သင်္ခတလက္ခဏသုတ္တန် (အံ-၁-၁၅၀။)တွင် သင်္ခတတရား မှန်သမျှတို့၌ -

၁။ ဥပ္ပါဒ = ဖြစ်မှု၊

၂။ ဝယ = ပျက်မှု၊

၃။ ဌိတဿ အညထတ္တံ = တည်နေသော တရား၏ ပျက်မည့်ဘက်သို့ ယိုင်လဲနေသော အခြင်းအရာဟူသော တည်မှု ဌိကာလ -

ဤသို့ လက္ခဏာ သုံးမျိုးစီ ရှိကြောင်းကို ဟောကြားထားတော်မူ၏။

သမ္မသနဉာဏ်ပိုင်း၌ အတိတ် ပစ္စုပ္ပန် အနာဂတ်ဟူသော အဓွန့်ကာလ၏ အစွမ်းဖြင့် ရုပ်တရား၏ ဖြစ်မှု ဥဒယသဘောကို ရှေးဦးစွာ ရှုပြီးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်း၌ သန္တတိ၏ အစွမ်းဖြင့် ရုပ်တရား၏ ဖြစ်မှု = ဥဒယ သဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ရှုရ၏။ သန္တတိ၏အစွမ်းဖြင့် ရုပ်တရား၏ ဖြစ်မှု = ဥဒယသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်ပြီးသောအခါ တစ်ဖန် အစဉ်အတိုင်း ဆက်လက်၍ ခဏ၏ အစွမ်းဖြင့် ရုပ်တရား၏ ဖြစ်မှု = ဥဒယသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ဆက်လက်၍ ရှုရ၏။ ထိုခဏ၏ အစွမ်းဖြင့် ရုပ်တရား၏ ဖြစ်မှု = ဥဒယသဘော = ဥပါဒ်သဘောသည်ပင်လျှင် နိဗ္ဗတ္တိမည်၏။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ အလိုအားဖြင့် ထိုအဒ္ဓါ-သန္တတိ-ခဏ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ရုပ်တရား၏ ဖြစ်မှု = ဥပါဒ်သဘော = ဥဒယသဘောသည်ပင်လျှင် နိဗ္ဗတ္တိ မည်၏။ ယင်းနိဗ္ဗတ္တိသည်ပင်လျှင် သင်္ခတ၏လက္ခဏာ ဖြစ်သောကြောင့် ယင်းနိဗ္ဗတ္တိကိုပင်လျှင် လက္ခဏဟူ၍လည်း ဟောတော်မူအပ်ပေသည်။ နိဗ္ဗတ္တိ နှင့် လက္ခဏ နှစ်ရပ်ကို ပေါင်းသော် နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ ဖြစ်သည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းကိုပင် အစဉ်လျှောက်၍ သိရှိပါလေ။

အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓော

အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓောတိ အနာဂတဘဝဿ ပစ္စယဘူတာယ ဣမသ္မိံ ဘဝေ အဝိဇ္ဇာယ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန နိရောဓေ ကတေ ပစ္စယဘာဝါ အနာဂတဿ ရူပဿ အနုပ္ပါဒနိရောဓော ဟောတီတိ အတ္ထော။ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေနာတိ ပစ္စယဿ နိရုဒ္ဓဘာဝေနာတိ အတ္ထော။ နိရောဓော စေတ္ထ အနာဂတပဋိသန္ဓိပစ္စယာနံ ဣမ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ကမ္မာနံယေဝ နိရောဓော။ (ပဋိသံ-ဋ္ဌ-၁-၂၃၆။)

အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓောတိ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏေန အဝိဇ္ဇာယ အနုပ္ပါဒနိရောဓတော အနာဂတဿ ရူပဿ အနုပ္ပါဒနိရောဓော ဟောတိ ပစ္စယဘာဝေ အဘာဝတော။ ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေနာတိ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါတဿ အနာဂတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကရူပပစ္စယဿ နိရုဒ္ဓဘာဝေန။ တဏှာနိရောဓာ ကမ္မနိရောဓာတိ ဧတ္တာပိ ဧသေဝ နယော။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၁။)

အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ချုပ်၏ - ဤသို့စသည်ဖြင့် ဟောကြားထားတော်မူအပ်သော ဝိပဿနာ ရှုကွက်ဝယ် အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်တို့ကို အရဟတ္တမဂ်က အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်လိုက်သောအခါ သို့မဟုတ် ပယ်သတ်နိုင်သောအခါ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်တို့ ဦးဆောင်သည့် ကိလေသဝဋ်တရားတို့သည် လုံးဝ ချုပ်ငြိမ်းသွားကြမည် ဖြစ်၏။ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ငြိမ်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်း အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောသို့ ရောက်ရှိသွားကြမည် ဖြစ်၏။ ကိလေသဝဋ်များ၏ အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် ကိလေသာ အစိုဓာတ် အစေးဓာတ် ရှိပါမှ အကျိုးပေးနိုင်စွမ်း ရှိကြသည့် သင်္ခါရ-ကံဟူသော ကမ္မဝဋ်တရားတို့သည်လည်း ချုပ်ငြိမ်းသွားကြမည် ဖြစ်၏။ နောင်တစ်ဖန် ဘဝသစ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် လုံးဝ ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် အကြောင်းတရားများ ထင်ရှားရှိပါမှသာလျှင် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ၏ နောက်ဆွယ်တွင် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော အနာဂတ် ဝိပါကဝဋ်တရားတို့သည်လည်း ဖြစ်နိုင်ခွင့် မရှိကြတော့သဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြပြန်၏။ (ယင်းဝိပါကဝဋ်တွင် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ၏ အခြားမဲ့ နောင်အနာဂတ်ဘဝ၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ရုပ်တရားများလည်း ပါဝင်ကြ၏။) အကြောင်းတရားများ၏ ထင်ရှား မရှိကြတော့ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားများသည်လည်း ထင်ရှား မရှိနိုင်ကြတော့ပေ။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အရဟတ္တမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်သွားသောအခါ ယင်းအရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်-သင်္ခါရ-ကံတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ၏ အခြားမဲ့ နောင်အနာဂတ်ဘဝဝယ် ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိသော ဝိပါကဝဋ်ဖြစ်သော ရုပ်တရား (နာမ်တရား)တို့၏ ချုပ်ငြိမ်းမှုကို ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် = ဥဒယဗ္ဗယနုပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ဤရှုကွက်ကို မြင်အောင် ရှုရမည် ဖြစ်သည်။

အရဟတ္တမဂ်ကို ရရှိမည့် အချိန်

အရဟတ္တမဂ်ဟူသည် မည်သည့် အချိန်အခါတွင် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အရဟတ္တမဂ်ပါနည်းဟု မေးရန်ရှိ၏။ ယခု ဤရှုကွက်မှာ ပုထုဇန်အဖြစ်မှသည် အရိယာအဖြစ်သို့ တက်လှမ်းလိုကြသူ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်မွန်တို့အတွက် အထူးအလေးပေး၍ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့က ဟောကြားထားတော်မူသော ဖွင့်ဆိုထားတော်မူသော ရှုကွက် ဖြစ်ပါသည်။ အရိယာသူတော်ကောင်းများသည်လည်း ဤရှုကွက်ကို မရှုကောင်းဟု မဆိုလိုပါ။ ပုထုဇန်ပင် ဖြစ်ချင် ဖြစ်ပါစေ၊ အရိယာသူတော်ကောင်းပင် ဖြစ်ချင် ဖြစ်ပါစေ၊ မည်သည့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ် မဆို အရဟတ္တမဂ်သို့ မဆိုက်ရောက်သေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ဣန္ဒြေ မရင့်ကျက်သေးပါက ရှုပွားရမည့် ဝိပဿနာ ရှုကွက်တို့သာ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော် ပုထုဇန်သူတော်ကောင်းတစ်ဦးသည်လည်း အရိယာသူတော်ကောင်း အဖြစ်သို့ တက်လှမ်းနိုင်ရန် အလို့ငှာ ဤဝိပဿနာရှုကွက်ကို ရှုပွားရန် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့က ညွှန်ကြားနေခြင်း ဖြစ်ကြောင်းကို သဘောပေါက်ရန် ပြောဆိုနေခြင်းသာ ဖြစ်သည်။ ယခုကဲ့သို့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို ရရှိအောင် အားသစ်

နေဆဲဖြစ်သော ပုထုဇန်အဖြစ်၌သာ တည်ရှိနေသေးသော အသင်ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အဖို့ အရဟတ္တမဂ်ကိုလည်း မရရှိသေးသဖြင့် အရဟတ္တမဂ်ဟူသည် အချို့အချို့သော ဆရာမြတ်တို့ ယူဆကြသလို ပစ္စုပ္ပန်ဆတ်ဆတ် တရားမျိုး = ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့် တရားမျိုးကား မဟုတ်သေးပေ။ ပုထုဇန်အဆင့်၌သာ တည်ရှိနေသေးသော အသင်သူတော်-ကောင်း၏ သန္တာန်ဝယ် ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အဆင့်၌သာ တည်ရှိနေသေးခိုက် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည်လည်း မဖြစ်ပေါ်သေးသောကြောင့်တည်း။

အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့်ကိုသာ ပစ္စုပ္ပန်ဆတ်ဆတ်ကိုသာ ဝိပဿနာ ရှုကောင်းပါသည်ဟု သံကုန်ဟစ်ကာ ကြွေးကြော်နေလျှင် - ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အကြောင်းတရား အားဖြင့် ဥဒယ-ဝယကို ရှုနည်းဟူသော ဤ ဥဒယဗ္ဗယ အကျယ်ရှုပွားနည်း ဝိပဿနာ ရှုကွက်သည် အသင်သူ-တော်ကောင်း အတွက် အဓိပ္ပါယ်ကင်းမဲ့နေသည့် ရှုကွက်တစ်မျိုးသာ ဖြစ်နေဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။ ဘုရားရှင်သည် ဤ ဝိပဿနာရှုကွက်ကို အသင်သူတော်ကောင်းအတွက် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့သည် မဟုတ်ဟူသော သဘော အဓိပ္ပါယ်သို့လည်း သက်ရောက်သွားနိုင်ပေသည်။ ဘုရားရှင်နှင့်လည်းကောင်း၊ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်နှင့်လည်း-ကောင်း အလွဲကြီး လွဲမသွားရအောင် အထူး သတိပြုသင့်လှပေသည်။

ဤ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အဆင့်၌သာ တည်နေသေးသော ပုထုဇန်မျှသာ ဖြစ်နေသေးသော အသင်သူတော်-ကောင်းအတွက် အရဟတ္တမဂ်ဟူသည် နောင်အနာဂတ် တစ်ချိန်ချိန်၌သာ ဖြစ်ပေါ်မည့် တရားဖြစ်သည်။ ထို အနာဂတ်ဟူသည်မှာ ဤဘဝအတွင်း တစ်ချိန်ချိန်ဟူသော အနာဂတ်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ဤဘဝစုတိ၏ နောက်၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော အနာဂတ်ဘဝ တစ်ခုခုလည်း ဖြစ်နိုင်၏။

ထိုအရဟတ္တမဂ် ဖြစ်ပေါ်လာမည့် အချိန်အခါကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ၌ “အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ၏ နောက်ဆွယ်၌ အကယ်၍ အကြောင်းတရား မကုန်သေးပါက ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိသော အနာဂတ်ရုပ်တရား၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏” ဤသို့စသည်ဖြင့် ဘဝအကန့်အသတ် မရှိဘဲ မည်သည့်ဘဝဟု မဆိုဘဲ သာမညသာ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ သို့သော် အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြထားသော ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၌ ကား - [နိရောဓော စေတ္တ အနာဂတပဋိသန္ဓိပစ္စယာနံ ဣမ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ကမ္မာနံယေဝ နိရောဓော။ (ပဋိသံ-ဋ္ဌ-၁-၂၃၆။)] “အနာဂတ်ဘဝ၏ အကြောင်းရင်းဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ၏ (အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါနိ-သင်္ခါရ-ကံ၏) ဤဘဝ၌ပင် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကြောင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သော် အကြောင်းတရား၏ ထင်ရှား မရှိတော့ခြင်းကြောင့် နောင်အနာဂတ်ဖြစ်သော ဖြစ်လတ္တံ့သော ပဋိသန္ဓေရုပ်တရား၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏”။

ဤသို့စသည်ဖြင့် ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဤဘဝ၌ ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့သော အရဟတ္တမဂ်ဟု ဖွင့်ဆိုခြင်းမှာ များရာသို့လိုက်၍ ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုထားတော်မူခြင်းသာ ဖြစ်သည်ဟု ယူဆသင့်ပေသည်။ တစ်နည်း အားဖြင့် ဆိုရသော် အရိပ်ပြလျှင် အကောင်ထင်ရမည့် ဥပလက္ခဏာနည်း နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ဤဘဝတွင် အရဟတ္တမဂ်သို့ ဆိုက်မည့် ယောဂီသူတော်ကောင်းကို ပုံစံထုတ်၍ ဖွင့်ဆိုထားသည်ဟု ယူဆသင့်ပေသည်။ အကြောင်းမူ - ဤဘဝတွင် အရိယမဂ်ဉာဏ်သို့ မဆိုက်ရောက်နိုင်သေးသော ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် စသည့် ဝိပဿနာဉာဏ်မျှကိုသာ ရရှိနိုင်သော ပုထုဇန်၊ ဧကဗီဇိ သောတာပန်၊ ကောလံကောလ သောတာပန်၊ သတ္တ-က္ခတ္တုပရမ သောတာပန်၊ နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူကြမည့် သကဒါဂါမ် အနာဂါမ်စသော သူတော်ကောင်းတို့သည် အနာဂတ် ဘဝတစ်ခုခုတွင်သာ အရဟတ္တမဂ်ကို ရရှိနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မည်သို့ပင် ရှိစေ၊ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အကယ်၍ ဤဘဝတွင်ပင် အရဟတ္တမဂ်ကို ရရှိလတ္တံ့သည် ဖြစ်အံ့။ ယင်း အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်း = အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့်၊ အကယ်၍ အရဟတ္တမဂ်ကို မရရှိပါက ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိသော၊ လာမည့်အနာဂတ်ဘဝတွင် ရူပက္ခန္ဓာ၏ (ဝိပါက် နာမ်ခန္ဓာတို့၏) နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားမှု အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ဤဥဒယဗ္ဗယ အကျယ်ရှုပွားနည်း ရှုကွက်ကို ရှုရန် ဖြစ်ပေသည်။ (ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်းတွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သော ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ရှုကွက်ကို ပြန်လည်၍ အာရုံယူထားပါ။)

အကယ်၍ အသင်သူတော်ကောင်းသည် နောင်အနာဂတ် ဘဝတစ်ခုခုတွင်မှ အရဟတ္တမဂ်ကို ရရှိလတ္တံ့ - သည် ဖြစ်ပါက ယင်းအရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းမှု အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောသို့ ရောက်ရှိသွားခြင်းကြောင့် ယင်းအရဟတ္တမဂ်ကို ရလတ္တံ့သည့် အနာဂတ်ဘဝ၏ နောက်၌ အရဟတ္တမဂ်ကို မရရှိက ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိသော ရူပက္ခန္ဓာ၏ (ဝိပါက် နာမ်ခန္ဓာတို့၏) နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းမှု အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်၍ ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် အကျယ်ရှုပွားနည်း ရှုကွက်ကို ရှုရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်းတွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်း ရှုကွက်ကို ပြန်လည်၍ အာရုံ ယူထားပါ။ ယင်းပဉ္စမနည်းအတိုင်း ဤ ဥဒယဗ္ဗယ အကျယ် ရှုပွားနည်းကို ရှုရမည်ဖြစ်သည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်းဖြင့် အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းခဲ့စဉ်က အနာဂတ်တွင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သံသရာ စက်ရဟတ် ရပ်စဲမည့်အချိန်သို့ တိုင်အောင် သို့မဟုတ် ဘဝသို့ တိုင်အောင် အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းခဲ့၏။ ထိုသံသရာခရီးကို အဆုံးသတ်မည့် ဘဝတွင် သံသရာခရီး မဆုံးမီ သံသရာစက်ရဟတ် အဆုံး မသတ်မီ တစ်ချိန်ချိန်၌ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့သည် အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘော အားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားခဲ့ကြ၏။ ယင်းအဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရကံတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် ခန္ဓာငါးပါးတို့၏လည်း အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းမှုကို ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ - အဝိဇ္ဇာချုပ်ခြင်းကြောင့် ရပ်ချုပ်၏ - စသည့် ဤ ဥဒယဗ္ဗယ အကျယ်ရှုပွားနည်း ရှုကွက်ကို ရှုပါ။

သင်္ခါရတရားတို့၏ ပျက်ခြင်း ဘင်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ဝိပရိကာမသဘောသည်လည်း သင်္ခါတ၏ လက္ခဏာ- ပင် ဖြစ်၍ **ဝိပရိကာမလက္ခဏာ**ဟု ဆိုသည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ မှတ်ပါ။

ပဿ — ဖုဋ္ဌော ဝေဒေတိ၊ ဖုဋ္ဌော သဗ္ဗာနာတိ၊ ဖုဋ္ဌော စေတေတိ။ (သံ-၂-၂၉၂။)

အာရုံကို တွေ့ထိသော သူသည် အာရုံကို ခံစား၏။ အာရုံကို တွေ့ထိသော သူသည် အာရုံကို မှတ်သား၏။ အာရုံကို တွေ့ထိသော သူသည် အာရုံပေါ်သို့ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ရောက်အောင် စေ့ဆော် အားထုတ်၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊

ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ၊ စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ။ (အဘိ-၂-၁၄၃။)

ဖဿဟူသော အကြောင်းကြောင့် ဝေဒနာသည် ဖြစ်၏။ စက္ခုသမ္ပဿဇာ ဝေဒနာလည်းကောင်း၊ သညာ လည်းကောင်း၊ စေတနာလည်းကောင်း ဖြစ်၏။ — ဤသို့ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊

ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူခြင်းကြောင့် ဖဿသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ သညာက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တို့၏ ပဝတ္တိပစ္စယ = ပဝတ္တိအကြောင်းတရား = ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရား ဖြစ်၏။ ထိုဖဿ၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓ

သဘောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့်လည်း ထိုဝေဒနာကွန္ဓာ သညာကွန္ဓာ သင်္ခါရကွန္ဓာတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓ သဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

မဟာပဒါနသုတ် (ဒီ-၂-၂၈။), **မဟာနိဒါနသုတ်** (ဒီ-၂-၄၈။) တို့၌လည်းကောင်း, **အဘိဓမ္မာ အညမည-ပစ္စယဝါရ** (အဘိ-၄-၃၇၁။) ၌လည်းကောင်း - နာမရူပပစ္စယာ ဝိညာဏံ - ဟု ဘုရားရှင်သည် ဟောကြား ထားတော်မူခြင်းကြောင့် နာမ်ရုပ်သည် ဝိညာဏကွန္ဓာ၏ ပဝတ္တိပစ္စယ = ပဝတ္တိအကြောင်းတရား = ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်းတရား ဖြစ်သည်။ ထိုနာမ်ရုပ်၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏကွန္ဓာ၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်လည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထို့ကြောင့် -

ဖဿသမုဒယာ ဝေဒနာသမုဒယော၊ ဖဿနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော။ နာမရူပသမုဒယာ ဝိညာဏ သမုဒယော၊ နာမရူပနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော . . .

= ဖဿ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ဖြစ်၏၊ ဖဿ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။ နာမ်ရုပ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ ဖြစ်၏၊ နာမ်ရုပ် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ ချုပ်၏ . . .

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၌ ဟောကြားထားတော်မူပေသည်။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၂။)

ဥပ္ပါဒနိရောဓ - အနုပ္ပါဒနိရောဓ

အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်စသော ကိလေသဝဋ်တရားတို့သည် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အရိယမဂ်တရားဖြင့် မပယ်ရှား ရသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး သတ္တဝါတို့၏ ရုပ်နာမ် သန္တာန် အစဉ်ဝယ် အနုသယဓာတ်အနေဖြင့် ကိန်းဝပ်လျက် လိုက်ပါတည်နေလျက် ရှိကြ၏။ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်-အနေအားဖြင့် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန် အကြောင်းတရားများ- သည် အညီအညွတ် ပေါင်းဆုံမိပါက ယင်းကိလေသဝဋ်တရားတို့သည် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှား ဖြစ်ပွားလာကြ၏။ ယင်းသို့ ဥပါဒ်ထင်ရှား ဖြစ်ပွားလာကြသောအခါ ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝတို့၏ ထုံးစံဓမ္မတာအတိုင်း ဥပါဒ်ပြီးနောက် ဘင်ကာလသို့ ရောက်က ပျက်စီးသွားကြရ၏။ ယင်းသို့ ချုပ်ပျက်သွားခြင်းကား ဥပ္ပါဒနိရောဓ- တည်း။ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အနေအားဖြင့် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ရန် အကြောင်းတရားတို့သည် အညီအညွတ် ပေါင်းဆုံ မိပါက နောက်ထပ် တစ်ဖန် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်အနေဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်ခွင့် ရှိနေသေးသော ချုပ်ခြင်းတည်း။ ကိလေသာ ဟူသမျှတို့သည် ယင်းတို့၏ အနုသယဓာတ်ငုတ်ကို ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အရိယမဂ်တရားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ မပယ်သတ် ရသေးသမျှ ကာလပတ်လုံး ဤနည်းနှင့် ချည်းပင်တည်း။ အကြင်အခါ၌ကား ယင်းအနုသယကိလေသာ ဓာတ်ငုတ်တို့ကို ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အရိယမဂ်တရားက အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်လိုက်၏။ ထိုအခါ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ ကိလေသာတို့သည် နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြ၏။ ယင်းသို့ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို အနုပ္ပါဒနိရောဓဟု ဆိုသည်။

နိရောဓ (၅) မျိုး

- ၁။ မဟာကုသိုလ်သည် ပယ်အပ်သော ကိလေသာ၏ မရှိခြင်း အဘာဝဟု ဆိုအပ်သော **တဒင်္ဂနိရောဓ**,
- ၂။ ရူပါဝစရကုသိုလ် အရူပါဝစရကုသိုလ်သည် ပယ်အပ်သော ကိလေသာ၏ မရှိခြင်း အဘာဝဟု ဆိုအပ်သော **ဝိက္ခမ္ဘနနိရောဓ**,
- ၃။ အရိယမဂ်တရားသည် အကြွင်းမဲ့ ပယ်ရှား ဖျက်ဆီးအပ်သော ကိလေသာ၏ မရှိခြင်း အဘာဝဟု ဆိုအပ်-
သော **သမုဇ္ဈေဒနိရောဓ**,

- ၄။ အရိယဖိုလ်သည် ပယ်အပ်သော ကိလေသာ၏ မရှိခြင်း အဘာဝဟု ဆိုအပ်သော **ပဋိပဿဒ္ဓိနိရောဓ**၊
၅။ စိတ်-စေတသိက် (ရုပ်)တို့၏ ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း ဘင်ကာလတိုင်း ဘင်ကာလတိုင်း၌ ပျက်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော **ခဏဘင်္ဂနိရောဓ** — ဤသို့လျှင် နိရောဓ (၅)မျိုး ရှိပေသည်။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၃-၃၁၁။)

ထိုတွင် တဒင်္ဂနိရောဓ ဝိက္ခမ္ဘနိရောဓ ခဏဘင်္ဂနိရောဓတို့ကား ဥပ္ပါဒ်နိရောဓတည်း။ အကြောင်းမကုန် သေးပါက နောင်တစ်ဖန် ဖြစ်ခွင့်ရှိသော ချုပ်ခြင်းတည်း။ (ထိုတရားတို့တွင် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ မပါဝင်ပေ။) သမုစ္ဆေဒ နိရောဓ နှင့် ပဋိပဿဒ္ဓိနိရောဓတို့ကား အနုပ္ပါဒ်နိရောဓတည်း။ နောင်တစ်ဖန် ဖြစ်ခွင့် မရှိသော နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားသော ချုပ်ငြိမ်းခြင်းမျိုးတည်း။ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ၏ နောက်၌ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်သည်လည်း နောက်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်း အနုပ္ပါဒ် နိရောဓပင်တည်း။

ဤအထက်ပါ ရှင်းလင်းချက်များကို ကြည့်ပါက ဤဥဒယဗ္ဗယ အကျယ် ရှုပွားနည်းနှင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်း ရှုကွက်တို့သည် တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ကျေးဇူးပြုလျက် ရှိသည်ကို အသင်သူတော်ကောင်းသည် သဘော ပေါက်နိုင်လောက်ပေပြီ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်း၌ ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အကြောင်းတရား အကျိုး တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းတတ်ပါက ဤ ဥဒယဗ္ဗယ အကျယ်ရှုပွားနည်းကို လွယ်ကူစွာပင် သဘောပေါက်နိုင်မည် ဖြစ်ပေသည်။ ဤတွင် ရှုပွားပုံ နည်းစနစ် ပုံစံအချို့ကို သဘောပေါက်နိုင်ရုံမျှ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

သမုဒယဓမ္မာနုပဿိပိုင်း

ဥဒယဒဿန = အပြစ်သက်သက် ရှုနည်း

ပဋိသန္ဓေ - ရူပက္ခန္ဓာ

အသင်သူတော်ကောင်းသည် ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် အဖြစ် ရှုနည်း၊ ခဏတော ဥဒယဒဿန = ခဏအားဖြင့် အဖြစ် ရှုနည်းဟူသော နှစ်မျိုးသော ဥဒယဒဿနကို ရှုလိုပါက ရှေးဦးစွာ မိမိရှုပွားလိုသော ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာကို သိမ်းဆည်းရမည် ဖြစ်သည်။ ထိုနောင် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရား- ကြောင့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကျိုးတရား ဖြစ်ပေါ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုးခန္ဓာ၏ ဖြစ်မှုသက်သက် ဥဒယ သဘောကိုလည်းကောင်း ဆက်လက်၍ ရှုပွားရမည် ဖြစ်သည်။

အသင်သူတော်ကောင်းသည် ပဋိသန္ဓေ ခန္ဓာငါးပါး၌ ဤရှုကွက်ကို ရှုလိုသည် ဖြစ်အံ့။ ရှေးဦးစွာ ပဋိသန္ဓေ ခန္ဓာငါးပါးကို တစ်ဖန် ပြန်၍ သိမ်းဆည်းပါ။ ထိုနောင် မိမိ ရှုလိုသော ရူပက္ခန္ဓာကို ထပ်မံ၍ သိမ်းဆည်းပါ။ ယင်းပဋိသန္ဓေ ရူပက္ခန္ဓာ၌ ကမ္မဇရုပ် အမျိုးအစား (၃၀) ပါဝင်၏။ ယင်းရူပက္ခန္ဓာသည်ကား အသင်သူတော်ကောင်း ကိုယ်တိုင် အတိတ်ဘဝတစ်ခုက ပြုစုပျိုးထောင်ခဲ့သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာရသော တရား ဖြစ်၏။ ယင်း အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်း အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေ ရူပက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်းဖြင့် အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းခဲ့စဉ်က အသင်သူတော်ကောင်းကိုယ်တိုင် သိမ်းဆည်းခဲ့ပြီးပင် ဖြစ်၏။ မည်ကဲ့သို့သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံမျိုးဖြစ်သည်ကိုလည်း ထိုစဉ်က သိမ်းဆည်းခဲ့ပြီး သိခဲ့ပြီးပင် ဖြစ်၏။ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ယင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်းတွင် ရှုခဲ့သည့်အတိုင်း ယင်းအဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန်သင်္ခါရ ကံဟူသော အတိတ်အကြောင်းတရားများကြောင့် ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ် ဖြစ်ပုံကို ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ မြင်သောအခါ အောက်ပါ ရှုကွက်ကို ရှုပါ။ —

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ(၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ) ရုပ်ဖြစ်၏။
  - ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
  - ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
  - ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
  - ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
- * (ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇ) ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်တို့ကို (၂၀)ဟု ပုံစံတစ်ခု အဖြစ်ဖြင့်သာ ဤ၌ တင်ပြထားပါသည်။ (၁၉-၂၀-၂၁-၂၂) ထိုက်သလို ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သင်္ခါရ-ကံတို့ကိုလည်း (၃၄)ဟု ပုံစံတစ်ခု အဖြစ်ဖြင့်သာ ရေးသားတင်ပြ ထားပါသည်။ (၃၄-၃၃-၃၃-၃၂) ထိုက်သလို ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အသင်္ဃုတော်ကောင်းသည် ဘဝတစ်ခု၌ မိမိ ရုပ်နာမ်သန္တာန်အစဉ်တွင် ဖြစ်ခဲ့သည့်အတိုင်းသာ ရှုရန် ဖြစ်ပါသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်းတွင် ရေးသား တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဘဝတစ်ခုနှင့် ဘဝတစ်ခုဝယ် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့သည် အမည်ချင်းသာ တူညီ၍ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာချင်း အမျိုးအစားချင်း မတူညီကြသည်ကိုကား သတိပြုပါ။ ရှေးဦးစွာ ယခုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ ပဋိသန္ဓေ ရူပက္ခန္ဓာကို ဖြစ်ပေါ်စေတတ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့ကို သိမ်းဆည်းပါ။ တစ်ဖန် ယင်းအဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေ ရူပက္ခန္ဓာ ဖြစ်ပုံကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်၍ အထက်ပါ ရှုကွက်ကို ရှုပါ။ ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်မှုကို ရှုခြင်းတည်း။ တစ်ဖန် ကမ္မဇရုပ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်းသဘောဟူသော ရှုကွက်တစ်ခုကို တင်ပြထား၏။ ကမ္မဇရုပ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း သဘောဟူသော ရှုကွက်မှာ ခဏအားဖြင့် ပဋိသန္ဓေရူပက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်မှု ဥပါဒ် = နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာကို ရှုခြင်းပင်တည်း။ ခဏတော ဥဒယဒဿနပင်တည်း။

ပဋိသန္ဓေ - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

ရှေးဦးစွာ အသင်္ဃုတော်ကောင်းသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်း ပဉ္စမနည်းတွင် အကြောင်းတရား အကျိုးတရား တို့ကို သိမ်းဆည်းခဲ့သည့် ပုံစံအတိုင်း အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဟူသော အတိတ်အကြောင်းတရား- များကြောင့် ပဋိသန္ဓေ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေဝေဒနာက္ခန္ဓာနှင့်အတူ ဥပါဒ်ကြသော ဝတ္ထု (ဟဒယဝတ္ထု၊ အာရုံ၊ ဖဿ စသော ပဝတ္ထိအကြောင်း = ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေဝေဒနာက္ခန္ဓာ ဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်ပါ။ မြင်သောအခါမှ အောက်ပါရှုကွက်ကို ရှုပါ။

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - ၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - ၇။ အာရုံ (ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - ၈။ ဖဿ (= ၃၄ - ဝေဒနာ = ၃၃) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- * (ပဋိသန္ဓေ) ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ဤ၌ ဝတ္ထုဟူသည်မှာ ပဋိသန္ဓေ ဝေဒနာက္ခန္ဓာနှင့် အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုပင်တည်း။ သို့သော် မကင်းစကောင်းသော အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် ဟဒယဝတ္ထုနှင့် တကွသော နှလုံး၌ တည်ရှိသော ရုပ်တရား အားလုံးကိုပင် အာရုံယူ၍ ရှုပါ။ အရာရာတိုင်း၌ နည်းတူ မှတ်ပါ။ အာရုံဟူသည်မှာ ပဋိသန္ဓေ နာမ်တရားစု၏ အာရုံဖြစ်သော ကံ-ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ် ဟူသော အာရုံသုံးမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးပင်တည်း။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်း၌ ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုအာရုံကို မည်သည့်အာရုံ ဖြစ်သည်ကို အသင်သူတော်ကောင်း ကိုယ်တိုင် ဆန်းစစ်ကြည့်ပါ။

ပဋိသန္ဓေ - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သညာ ဖြစ်၏။
- ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သညာ ဖြစ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သညာ ဖြစ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သညာ ဖြစ်၏။
- ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သညာ ဖြစ်၏။
- ၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သညာ ဖြစ်၏။
- ၇။ အာရုံ (= ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သညာ ဖြစ်၏။
- ၈။ ဖဿ (= ၃၄ - သညာ = ၃၃) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သညာ ဖြစ်၏။
- * (ပဋိသန္ဓေ) သညာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ပဋိသန္ဓေ - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ (ပထမနည်း)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၇။ အာရုံ (= ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၈။ ဖဿ (= ၃၄ - စေတနာ = ၃၃) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- * (ပဋိသန္ဓေ) သင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ဤနည်း၌ ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်သော စေတနာကိုသာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ-အရ ကောက်ယူထားသည်။ ထို့ကြောင့် အကြောင်းတရားဘက်၌ စေတနာမှ ကြွင်းသော နာမ်တရား (၃၃) ဖြစ်သည်။

ပဋိသန္ဓေ - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ (ဒုတိယနည်း)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။

- ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၇။ အာရုံ (= ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၈။ ကျန်နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါး ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- * (ပဋိသန္ဓေ စေတသိက်) သင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ဤသင်္ခါရက္ခန္ဓာဝယ် စေတနာကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟု ကောက်ယူရသော ပထမနည်း၊ ဝေဒနာ-သညာမှ ကြွင်းသော စေတသိက်ဟူသမျှကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟု ကောက်ယူရသော ဒုတိယနည်းဟု နှစ်နည်းရှိရာ အသင် သူတော်ကောင်းသည် ယင်းနှစ်နည်းလုံးကိုပင် ရှုပါ။ စေတနာကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟု ကောက်ယူရသော ပထမနည်း၌ ဖဿဟူသော အကြောင်းတရားဘက်၌ စေတနာမှ ကြွင်းသော ဖဿနှင့်တကွသော ယှဉ်ဖက် သမ္ပယုတ်တရား မှန်သမျှသည် ထိုက်သလို တည်ရှိနေမည် ဖြစ်၏။ ဝေဒနာ-သညာမှ ကြွင်းကျန်သော စေတသိက်မှန်သမျှကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟု အရကောက်ယူရသော ဒုတိယနည်း၌ကား ယင်းအမှတ် (၈) အကြောင်းတရားပိုင်းတွင် ဝေဒနာ သညာ ဝိညာဏ်ဟူသော ကြွင်းကျန်သော နာမ်ခန္ဓာသုံးပါးသာ ရှိပေသည်။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာဟူသော အကျိုးတရား ဘက်၌ ဝေဒနာ-သညာမှ ကြွင်းကျန်သော စေတသိက်ဟူသမျှ အားလုံးသည် ပါဝင်နေသောကြောင့် ဖြစ်၏။ အရာရာတိုင်းတွင် နည်းတူ မှတ်ပါ။

ပဋိသန္ဓေ - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၆။ နာမ်-ရုပ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဋိသန္ဓေ) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- * (ပဋိသန္ဓေ) ဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ဤ၌ နာမ်-ဟူသည်မှာ ပဋိသန္ဓေဝိညာဏ်နှင့်ယှဉ်ဖက် စေတသိက်တရားစုတည်း၊ ရုပ်ဟူသည်မှာ မှီရာ ဝတ္ထုရုပ်ကိုလည်း ဆိုလို၏။ အကယ်၍ ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံနိမိတ်သည် ရုပ်တရားဖြစ်ခဲ့သော် ယင်းအာရုံရုပ်တရား- ကိုလည်း ဆိုလို၏။ ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံမှာ ရုပ်တရား ဟုတ်-မဟုတ်ကို အသင်သူတော်ကောင်း ကိုယ်တိုင် ဆန်းစစ် ကြည့်ပါလေ။

ဘဝင် - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

ပဋိသန္ဓေနောင် ပထမဘဝင်မှ စ၍ ဘဝတစ်လျှောက်ဝယ် ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်နေသော ဘဝင်ဟူသမျှ၌ ခန္ဓာငါးပါးဖွဲ့၍ မိမိ ဉာဏ်မှီသမျှ ဤရူက္ခန္ဓာကို ရှုနိုင်ပါသည်။ ပဋိသန္ဓေနောင် ပထမဘဝင်၏ မှီရာ ရုပ်တရားမှာ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် အတူ ဥပါဒ်သော ဟဒယဝတ္ထုပင် ဖြစ်သည်။ ထိုပထမဘဝင် အခိုက်၌ ကမ္မဇရုပ်တို့သာမက စိတ္တဇရုပ် ဥတုဇရုပ်တို့သည်လည်း ဖြစ်ပွားလာကြပြီ ဖြစ်၏။ အာဟာရဇရုပ်သာ မဖြစ်နိုင်- သေးပေ။ ယင်းရုပ်တရားအားလုံးတို့ကို ရူပက္ခန္ဓာ၌ ထည့်သွင်း၍ ရှုပါ။ ယခုကဲ့သို့ ဝိပဿနာ ရှုပွားနေသော

အခိုက်၌ကား ထိုထိုဘဝ၏ စိတ္တက္ခဏတို့၌ ကမ္မဇရုပ် စိတ္တဇရုပ် ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇရုပ်ဟူသော ရုပ်အားလုံး-
တို့သည် ထိုက်သလို ဖြစ်နေကြ၏။ ဤတွင် ယခုကဲ့သို့ ဝိပဿနာ ရှုပွားနေသော အချိန်အခါ ကာလ၌ အသင်
သူတော်ကောင်း၏ သန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ပွားနေသော ဘဝစိတ္တက္ခဏ အခိုက်၌ ခန္ဓာငါးပါးရှုကွက်ကို နမူနာအဖြစ်
ပုံစံထုတ်၍ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
- ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
- ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
  - * (ဘဝင် ကမ္မဇ) ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။
- ၆။ စိတ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စိတ္တဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
  - * (ဘဝင် စိတ္တဇ) ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။
- ၇။ ဥတု ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် ဥတုဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
  - * (ဘဝင် ဥတုဇ) ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။
- ၈။ အာဟာရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် အာဟာရဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
  - * (ဘဝင် အာဟာရဇ) ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ပဋိသန္ဓေအခိုက်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်နေသော ရုပ်တရားတို့ကို ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲသကဲ့သို့
အလားတူပင် ဘဝင် စိတ္တက္ခဏ အခိုက်ဝယ် ဖြစ်ပွားသွားကြသော ရုပ်တို့ကိုလည်း ဘဝင် ကမ္မဇရုပ်, ဘဝင်
စိတ္တဇရုပ်, ဘဝင် ဥတုဇရုပ်, ဘဝင် အာဟာရဇရုပ်ဟု အသီးအသီး ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲထားပါသည်။

ဘဝင် - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၇။ အာရုံ (= ဘဝင်၏ အာရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၈။ ဖဿ (= ၃၄ - ဝေဒနာ = ၃၃) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - * (ဘဝင်) ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ဤ၌ အာရုံဟူသည်မှာ အတိတ်ဘဝ သေခါနီးကာလဝယ် မရဏာသန္ဓေဇာသည် ယူအပ်ခဲ့သော ကံ-
ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ်ဟူသော အာရုံသုံးမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးသော အာရုံပင်တည်း။ ဘဝင်၏ အာရုံနှင့် ပဋိ-
သန္ဓေ နာမ်တရားစု၏ အာရုံသည် အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ ဘဝင် နာမ်ခန္ဓာလေးပါးလုံး၌ နည်းတူ မှတ်ပါ။

ဘဝင် - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) သညာ ဖြစ်၏။
- ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) သညာ ဖြစ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) သညာ ဖြစ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) သညာ ဖြစ်၏။
- ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) သညာ ဖြစ်၏။
- ၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) သညာ ဖြစ်၏။
- ၇။ အာရုံ (= ဘဝင်၏ အာရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) သညာ ဖြစ်၏။
- ၈။ ဖဿ (= ၃၄ - သညာ = ၃၃) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) သညာ ဖြစ်၏။
- * (ဘဝင်) သညာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ဘဝင် - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ (ပထမနည်း)

(သင်္ခါရအရ စေတနာကို ကောက်ပါ ။)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၇။ အာရုံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၈။ ဖဿ (= ၃၄ - စေတနာ = ၃၃) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- * (ဘဝင်-စေတသိက်) သင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ဘဝင် - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ (ဒုတိယနည်း)

(သင်္ခါရအရ စေတသိက် ၃၁-လုံးကို ကောက်ပါ ။)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၇။ အာရုံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၈။ ကျန်နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါး ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- * (ဘဝင် စေတသိက်) သင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ဤသင်္ခါရက္ခန္ဓာ ပထမနည်း ရှုကွက်၌ကား စေတနာ တစ်ခုတည်းကိုသာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာအရ ကောက်ယူထားသဖြင့် အကျိုးတရားဘက်၌ စေတနာ တစ်ခုတည်းသာ ရှိ၍ အကြောင်းတရားဘက်၌ စေတနာမှ ကြွင်းသော ဖဿနှင့် တက္ခသော နာမ်တရား အားလုံးသည် တည်ရှိနေပေ၏။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဒုတိယနည်းရှုကွက်၌ကား ဝေဒနာ-သညာ-ဝိညာဏ်မှ ကြွင်းသော ဖဿနှင့်တက္ခသော စေတသိက် (၃၁)လုံးကို သင်္ခါရက္ခန္ဓာအရ ကောက်ယူထား၏။ ဖဿသည် အကျိုးတရားဘက်၌ တည်ရှိနေ၏။ ထို့ကြောင့် ဝေဒနာ-သညာ-ဝိညာဏ်ဟူသော ကျန်နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါးသည် ယင်းသင်္ခါရက္ခန္ဓာ၏ အကြောင်းတရားပိုင်းတွင် တည်ရှိနေပေသည်။ အရာရာတိုင်းတွင် နည်းတူ မှတ်ပါ။

ဘဝင် - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
  - ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
  - ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
  - ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
  - ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
  - ၆။ နာမ်-ရုပ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဘဝင်) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- * (ဘဝင်) ဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

နာမ်အရ ဘဝင်ဝိညာဏ်နှင့်ယှဉ်ဖက် စေတသိက် အားလုံးကို ကောက်ယူပါ။ မိမိ သိမ်းဆည်း ရှုပွားလိုက်သော ဘဝင်ဝိညာဏ်နှင့် ယှဉ်ဖက် စေတသိက် နာမ်တရားတို့မှာ စိတ္တက္ခန္ဓာ တစ်ခု၏ အတွင်း၌ ပြိုင်တူ ဖြစ်ကြသော တရားတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ စိတ္တက္ခန္ဓာ မခြားပေ။ ရုပ်-ဟူသည်မှာ ဘဝင်၏ မှီရာ ဟဒယဝတ္ထုရုပ်နှင့် တက္ခ မကင်းစကောင်းသော နှလုံး၌ တည်ရှိသော (၅၄)မျိုးသော ရုပ်တရားများပင်တည်း။ အကယ်၍ ဘဝင် နာမ်တရားစု၏ အာရုံမှာ ရုပ်တရား ဖြစ်လျှင် ထိုရုပ်တရားကိုပါ “နာမ်-ရုပ်” စာရင်းတွင် ထည့်သွင်း၍ ရှုပါ။ ဘဝတစ်လျှောက်တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော ဘဝင်စိတ္တက္ခန္ဓာတိုင်း၌ နည်းတူ မှတ်ပါ။

ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

အသင်သူတော်ကောင်းသည် နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဇယားများကို ပြန်လည်၍ အာရုံယူထားပါ။ ထိုဇယားများတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဝိထိစိတ္တက္ခန္ဓာတိုင်း၌ ခန္ဓာငါးပါးဖွဲ့၍ ခန္ဓာ တစ်ပါး တစ်ပါး၌ ဤရှုကွက်ကို ရှုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ယင်း ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းအဆိုက် ရူပက္ခန္ဓာ ရှုကွက်မှာ ဘဝင်ရူပက္ခန္ဓာ ရှုကွက်နှင့် အားလုံးတူပြီ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာစသည့် ရှုကွက်တို့ကိုသာ ရေးသားတင်ပြပေအံ့။

ရူပါရုံလိုင်း - ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

- ၁။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - ၂။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - ၃။ ဖဿ = (က) ဘဝင်မနောသမ္ပဿ (= ၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
(ခ) ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း မနောသမ္ပဿ (= ၁၁ - ဝေဒနာ = ၁၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- * (ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း) ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ဤ၌ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဝေဒနာမှာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ပုံသေ ဖြစ်၏။ ယင်းပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏ မှီရာ ဝတ္ထုမှာ ဟဒယဝတ္ထုပင် ဖြစ်၏။ မကင်းစကောင်းသော အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် ယင်းဟဒယဝတ္ထုနှင့် အတူတကွ တည်ရှိနေသော နှလုံးအိမ် အတွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်နေသော (၅၄)မျိုးသော ရုပ်တရားတို့ကိုပင် အာရုံယူ၍ ရှုပါ။ အာရုံမှာလည်း ဤ၌ ရှုပါရုံပင် ဖြစ်၏။ သို့သော် မကင်းစကောင်းသော အဝိနာဘာဝနည်းအားဖြင့် ယင်းရှုပါရုံနှင့် အတူတကွ ဖြစ်ကြသော ကလာပ်တူ ရုပ်တရားတို့ကိုပါ ယနုပ္ပါယ်အောင် ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် သိမ်းဆည်း-လျက် ရှုပါ။ ယနုပ္ပါယ်ရေး ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်ရေးအတွက်သာ ထိုသို့ ရှုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အရာရာတွင် နည်းတူ မှတ်ပါ။

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

- ၁။ ဝတ္ထု (= ဟဒယ = ၆ = ၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သညာ ဖြစ်၏။
- ၂။ အာရုံ (= ရှုပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သညာ ဖြစ်၏။
- ၃။ ဖဿ = (က) ဘဝင်မနောသမ္ပဿ (= ၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သညာ ဖြစ်၏။
(ခ) ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း မနောသမ္ပဿ (= ၁၁ - သညာ = ၁၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သညာ ဖြစ်၏။
- * (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သညာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ (ပထမနည်း) (သင်္ခါရ-အရ စေတနာကို ကောက်ပါ။)

- ၁။ ဝတ္ထု (= ဟဒယ = ၆ = ၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၂။ အာရုံ (= ရှုပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၃။ ဖဿ = (က) ဘဝင်မနောသမ္ပဿ (= ၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
(ခ) ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း မနောသမ္ပဿ (= ၁၁ - စေတနာ = ၁၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- * (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ (ဒုတိယနည်း) (သင်္ခါရ-အရ စေတသိက် ၈-လုံးကို ကောက်ပါ။)

- ၁။ ဝတ္ထု (= ဟဒယ = ၆ = ၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၂။ အာရုံ (= ရှုပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- ၃။ ဖဿ = (က) ဘဝင်မနောသမ္ပဿ (= ၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
(ခ) ကျန်နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါး ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- * (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) သင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

၁။ ဘဝင် မနောသမ္ပဿ (= ၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။

၂။ နာမ်-ရုပ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။

* (ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း) ဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ဤ၌ နာမ်ဟူသည် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဝိညာဏ်နှင့်ယှဉ်ဖက် စေတသိက် (၁၀)လုံးကို ဆိုလိုသည်။ ရုပ်ဟူသည်မှာ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဝိညာဏ်၏ မှီရာဟဒယဝတ္ထုရုပ်နှင့် တကွသော (၅၄)မျိုးသော ရုပ်နှင့် ရူပါရုံပင်တည်း။ ယခုတစ်ဖန် စက္ခုဝိညာဏ် စိတ္တက္ခန္ဓာအစိုက်၌ ခန္ဓာငါးပါး ဖွဲ့၍ ဥဒယ = အဖြစ် သက်သက် ရှုကွက်ကို ဆက်လက်၍ တင်ပြအပ်ပါသည်။ ထိုတွင် ရူပက္ခန္ဓာမှာ စက္ခုဝိညာဏ်၏ မှီရာ စက္ခုဝတ္ထုရုပ်နှင့် တကွသော စက္ခု၌ ရှိသော (၅၄)မျိုးသော ရုပ်တရားများနှင့် ရူပါရုံပင်တည်း။ ရှုကွက်မှာ ဘဝင် ရူပက္ခန္ဓာ ရှုကွက်နှင့် အားလုံးတူပြီ။

စက္ခုဝိညာဏ် - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၆။ ဝတ္ထု (= စက္ခု၌ရှိသော ရုပ်-၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၇။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာဖြစ်၏။

၈။ ဖဿ (= စက္ခုသမ္ပဿ = ၈ - ဝေဒနာ = ၇) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၉။ အာလောက (= အရောင်အလင်း) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၁၀။ မနသိကာရ (= ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း = ၁၁) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

* (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

စက္ခုဝိညာဏ် - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ဖြစ်၏။

၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ဖြစ်၏။

၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ဖြစ်၏။

၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ဖြစ်၏။

၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ဖြစ်၏။

၆။ ဝတ္ထု (= စက္ခုဝတ္ထု = ၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ဖြစ်၏။

၇။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ဖြစ်၏။

၈။ ဖဿ (= စက္ခုသမ္ပဿ = ၈ - သညာ = ၇) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ဖြစ်၏။

၉။ အာလောက (= အရောင်အလင်း) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ဖြစ်၏။

၁၀။ မနသိကာရ (= ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း = ၁၁) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ဖြစ်၏။

* (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

စက္ခုဝိညာဏ် - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ - (ပထမနည်း)
(သင်္ခါရ-အရ စေတနာကို ကောက်ပါ။)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၆။ ဝတ္ထု (= စက္ခုဝတ္ထု = ၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၇။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၈။ ဖဿ (= စက္ခုသမ္ပဿ = ၈ - စေတနာ = ၇) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၉။ အာလောက (= အရောင်အလင်း) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၁၀။ မနသိကာရ (= ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း = ၁၁) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- * (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

စက္ခုဝိညာဏ် - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ (ဒုတိယနည်း)
(သင်္ခါရ-အရ စေတသိက် ၅-လုံးကို ကောက်ပါ။)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၆။ ဝတ္ထု (= စက္ခုဝတ္ထု = ၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၇။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၈။ ကျန်နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါး ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၉။ အာလောက (= အရောင်အလင်း) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
  - ၁၀။ မနသိကာရ (= ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း = ၁၁) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
- * (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

စက္ခုဝိညာဏ် - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၆။ နာမ်-ရုပ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်၏။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသ - ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ခန်း

၇။ အာလောက (= အရောင်အလင်း) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်၏။

၈။ မနသိကာရ (= ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း = ၁၁) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ဖြစ်၏။

* စက္ခုဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

နာမ် = ယှဉ်ဖက် စေတသိက် (၇) လုံးတည်း။

ရုပ် = စက္ခုဒွါရ၌ ရှိသော မှီရာ ဝတ္ထုရုပ် (၅၄) နှင့် ရူပါရုံတည်း။

သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရူပံ

၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု = ၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၇။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၈။ (က) စက္ခုသမ္ပဿ (= ၈) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

(ခ) သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ မနောသမ္ပဿ (= ၁၁ - ဝေဒနာ = ၁၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

* (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရူပံ

၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) သညာ ဖြစ်၏။

၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) သညာ ဖြစ်၏။

၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) သညာ ဖြစ်၏။

၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) သညာ ဖြစ်၏။

၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) သညာ ဖြစ်၏။

၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု = ၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) သညာ ဖြစ်၏။

၇။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) သညာ ဖြစ်၏။

၈။ (က) စက္ခုသမ္ပဿ (= ၈) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) သညာ ဖြစ်၏။

(ခ) သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ မနောသမ္ပဿ (= ၁၁ - သညာ = ၁၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) သညာ ဖြစ်၏။

* (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) သညာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရူပံ (ပထမနည်း)

(ဧတနာကို ကောက်ပါ။)

၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။

၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြိယ) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။

- ၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု = ၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
၇။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
၈။ (က) စက္ခုသမ္ပယာ (= ၈) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
(ခ) သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း မနောသမ္ပယာ (= ၁၁ - စေတနာ = ၁၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
* (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ (ဒုတိယနည်း)

(စေတသိက် ၈-လုံးကိုကောက်ပါ။)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
၆။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု = ၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
၇။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
၈။ (က) စက္ခုသမ္ပယာ (= ၈) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
(ခ) ကျန်နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါး ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။
* (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) သင်္ခါရ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
၂။ တဏှာ (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
၃။ ဥပါဒါန် (၂၀) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
၄။ သင်္ခါရ (၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
၅။ ကံ (= သင်္ခါရ-၃၄-၏ ကမ္မသတ္တိ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
၆။ စက္ခုသမ္ပယာ (= ၈) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
၇။ (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) နာမ်-ရုပ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
* (သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်း) ဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

နာမ်-ဟူသည် သမ္ပုဋ္ဌိစိုင်းစိတ်နှင့် ယှဉ်ဖက် စေတသိက် (၁၀) တည်း။

ရုပ်-ဟူသည် ဟဒယ၌ရှိသော မှီရာဝတ္ထုရုပ် (၅၄) နှင့် ရူပါရုံတည်း။

ဤမျှ နည်းမှီရပါက ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်း ရှုကွက်ကို ကျေပွန်ပြီးသော ကျေညက်ပြီးသော သူတော်-
ကောင်း တစ်ဦးအဖို့ ရူပါရုံစသည့် ထိုထို အာရုံ (၆)ပါးကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝီထိစိတ္တက္ခဏတို့၌
စိတ္တက္ခဏတိုင်း စိတ္တက္ခဏတိုင်းဝယ် ခန္ဓာငါးပါးဖွဲ့၍ ဤဥဒယဒဿန = အဖြစ်-ရှုပွားနည်းကို ရှုပွားတတ်လောက်
ပေပြီ။ သို့သော် ဉာဏ်နုသူများအတွက် စက္ခုဒွါရဝီထိ၌ မဟာကုသိုလ်ဇော (၇)တန် စောခဲ့သော် ဒုတိယဇော
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ရှုကွက် တစ်ခုကိုလည်းကောင်း၊ ရူပါရုံကို ဆက်လက်အာရုံယူသည့် မနောဒွါရဝီထိ၌ ဒုတိယဇော
ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ရှုကွက် တစ်ခုကိုလည်းကောင်း နမူနာ ပုံစံအဖြစ် ဆက်လက်၍ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

စက္ခုဒွါရဝီထိ - မဟာကုသိုလ် ဒုတိယဇော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ

- ၁။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု = ၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၂။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၃။ (က) စက္ခုသမ္ပဿ (= ၈) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - (ခ) ပထမဇော မနောသမ္ပဿ (= ၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - (ဂ) ဒုတိယဇော မနောသမ္ပဿ (= ၃၄ - ဝေဒနာ = ၃၃) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၄။ ယောနိသောမနသိကာရ (= ဝုဋ္ဌော = ၁၂) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- * (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ရူပါရုံလှိုင်း - မနောဒွါရဝီထိ - မဟာကုသိုလ် ဒုတိယဇော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ

- ၁။ ဝတ္ထု (= ဟဒယဝတ္ထု = ၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၂။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၃။ (က) စက္ခုသမ္ပဿ (= ၈) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - (ခ) ဘဝင် မနောသမ္ပဿ (= ၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - (ဂ) ပထမဇော မနောသမ္ပဿ (= ၃၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
  - (ဃ) ဒုတိယဇော မနောသမ္ပဿ (= ၃၄ - ဝေဒနာ = ၃၃) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- ၄။ ယောနိသောမနသိကာရ (= မနောဒွါရဝဇ္ဇန်း = ၁၂) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
- * (ဒုတိယဇော) ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

ဤတိုင်အောင်သော ရှုကွက်ပုံစံများကို နည်းမှီ၍ နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း ဇယားများတွင် ရေးသားတင်ပြထား-
သည့် ဝီထိစိတ္တက္ခဏတိုင်း၌ ခန္ဓာငါးပါးဖွဲ့၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်း၌ အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ကို
သိမ်းဆည်းခဲ့သည့် နည်းအတိုင်း ဤ ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနပိုင်း၌လည်း ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားကြောင့်
ဆိုင်ရာ အကျိုးတရား ဖြစ်ပုံကို ရှုပါလေ။ (၆)လှိုင်းလုံး၌ ကုန်စင်အောင် ရှုပါ။ ဤတွင် သမုဒယဓမ္မာနုပဿီပိုင်းကို
အဆုံးသတ်လိုက်၍ ဝယဓမ္မာနုပဿီပိုင်း ရှုကွက် အရိပ်အမြွက် ပုံစံအနည်းငယ်ကို ဆက်လက်၍ ရေးသား
တင်ပြအပ်ပါသည်။

ဝယဓမ္မာနုပဿီပိုင်း

ဝယဓမ္မာနုပဿီဟူသည်

အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့ကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်မှု ဥဒယသဘောကို ရှုပွားတတ်ပြီးသော အသင်သူတော်ကောင်းသည် ယင်း အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့၏ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အနုပ္ပါဒနိရောဓ သဘောအားဖြင့် နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် ယင်းပဋိသန္ဓေ ရူပက္ခန္ဓာနှင့် အမျိုးအစားတူသော အနာဂတ် ရူပက္ခန္ဓာ၏ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ၏ နောက်ဆွယ်တွင် နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမှု အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ဤရှုကွက်ကို ရှုပါ။ အားလုံး၌ ဤနည်းချည်း မှတ်ပါ။

အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိရောဓောတိ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏေန အဝိဇ္ဇာယ အနုပ္ပါဒနိရောဓတော အနာဂတဿ ရူပဿ အနုပ္ပါဒနိရောဓော ဟောတိ ပစ္စယာဘာဝေ အဘာဝတော။ **ပစ္စယနိရောဓဋ္ဌေနာတိ** အဝိဇ္ဇာသင်္ခါတဿ အနာဂတေ ဥပ္ပဇနကရူပပစ္စယဿ နိရုဒ္ဓဘာဝေန။ **တဏှာနိရောဓာ ကမ္မနိရောဓောတိ** ဧတ္တာပိ ဧသေဝ နယော။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၁။)

အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ချုပ်၏ဟူသည် အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ၏ နောက်၌ ဖြစ်ခွင့်ရှိသော အနာဂတ်ရုပ်တရား၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း အနုပ္ပါဒနိရောဓ သဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွား၏။ အကြောင်းတရား ထင်ရှား မရှိသော် အကျိုး တရား၏ ထင်ရှားမရှိနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော၊ ပရိနိဗ္ဗာန စုတိ၏ နောင်ဝယ် အနာဂတ်၌ ဖြစ်ပေါ်လတ္တံ့သော ရုပ်တရား၏ အကြောင်းတရား၏ ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် အကျိုး ရုပ်တရားသည်လည်း ချုပ်ငြိမ်းသွားရပေသည်။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၁။)

ထို့ကြောင့် ပစ္စယတော ဝယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ပျက်မှု ချုပ်မှုကို ရှုခြင်းဟူသည် မျိုးတူ ရုပ်တရားတို့၏ နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်မှုကိုသာ လှမ်း၍ ရှုပါ။ သို့သော် မိမိ ရှုနေသော ပဋိသန္ဓေ ရူပက္ခန္ဓာကဲ့သို့သော ရူပက္ခန္ဓာ၏ ပျက်မှု ဝိပရိကာမလက္ခဏာကို ရှုခြင်းကား ခဏတော ဝယဒဿန တည်း။ ယင်းကဲ့သို့ ရှုမှုကား အနာဂတ်ရုပ်တရားနှင့် မဆိုင်ပေ။ မိမိ ဝိပဿနာ ရှုနေသော ရူပက္ခန္ဓာနှင့်သာ ဆိုင်ပေသည်။ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ပစ္စယတော ဝယဒဿန၊ ခဏတော ဝယဒဿနဟူသော ယင်း ဝယဒဿန နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ရှုရမည် ဖြစ်သည်။

ကမ္မဇရုပ်တို့ကား ပရိနိဗ္ဗာနစုတိနှင့် ပြိုင်၍ ချုပ်ကြ၏။ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိစိတ်ကား စိတ္တဇရုပ်ကို မဖြစ်စေနိုင်။ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ မတိုင်မီ စိတ်တို့ကား စိတ္တဇရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်ကြသေး၏။ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ၏နောင် စိတ္တက္ခဏ (၁၆) ချက်ခန့်ကိုသာ နောက်ဆုံးထား၍ စိတ္တဇရုပ်တို့ ချုပ်ငြိမ်းကြ၏။ အလားတူပင် အာဟာရဇရုပ်တို့၏ ဖြစ်မှုသည်လည်း ပြတ်စဲသွား၏။ ဥတုဇရုပ်ကား ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ၏ နောင်၌ ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ရက်ပိုင်း လပိုင်း နှစ်ပိုင်းအထိ အချိန်ခပ်ကြာကြာ ဖြစ်နိုင်ခွင့် ရှိနေသေး၏။ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ယင်း-ကံ-စိတ်-ဥတု-အာဟာရတို့၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် နောင်အနာဂတ်ကာလ၌ ကမ္မဇရုပ် စိတ္တဇရုပ် ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇရုပ်တို့၏ နောင်တစ်ဖန်မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းမှုကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ကြည့်၍ ပစ္စယတော ဝယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ပျက်မှု ချုပ်မှုကို ရှုပါ။ ခဏတော ဝယဒဿန =

ခဏအားဖြင့် ပျက်မှု ချုပ်မှုကို ရှုရာ၌ကား အသင်သူတော်ကောင်းကိုယ်တိုင် ဖြစ်မှု ဥဒယကို ရှုနေသော ခန္ဓာ ငါးပါး၌ အကျိုးဝင်သော ကမ္မဇရုပ် စိတ္တဇရုပ် ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇရုပ်တို့၏ပင် ပျက်မှု ဘင်ကာလကို အာရုံယူ၍ ရှုပါ။ ပဋိသန္ဓေအခိုက်၌ကား စိတ္တဇရုပ် ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇရုပ်တို့ မဖြစ်ကြသေးသဖြင့် ရှုရန် မလိုပါ။ စိတ္တဇရုပ် ဥတုဇရုပ် အာဟာရဇရုပ်တရားတို့ ထင်ရှားဖြစ်နေသော စိတ္တက္ခဏ၌သာ ရှုရန် ဖြစ်ပေသည်။ နာမ်ခန္ဓာ လေးပါး- တို့ကား ပရိနိဗ္ဗာနစုတိကို နောက်ဆုံးထား၍ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် အနုပ္ပါဒနိရောဓ သဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားကြသည်။ ဝိထိစိတ် အသီးအသီး၏ သို့မဟုတ် နာမ်တရား အသီးအသီး၏ ဖြစ်မှုကို ရှုတတ်သော အသင်သူတော်ကောင်းသည် ပရိနိဗ္ဗာနစုတိ၏ နောင်တွင် မျိုးတူ နာမ်တရားအားလုံး၏ ချုပ်ငြိမ်းမှု အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ပစ္စယတော ဝယဒဿန ရှုကွက်ကို ရှုပါ။ ခဏတောဝယဒဿနပိုင်း၌ကား မိမိ ရှုပွားနေသော ခန္ဓာတို့၏ ပျက်မှု ဘင်ကိုပင် အာရုံယူ၍ ရှုပါ။ ပဋိသန္ဓေ ခန္ဓာငါးပါးကို ရှုပါက ယင်းပဋိသန္ဓေ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ပင် ပျက်မှု၊ ဘဝင်ခန္ဓာငါးပါးကို ရှုပါက ယင်းဘဝင် ခန္ဓာ ငါးပါးတို့၏ပင် ပျက်မှု - ဤသို့စသည်ဖြင့် သဘောပေါက်ပါ။

ပဋိသန္ဓေ - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- ၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- ၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- ၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- ၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- * (ကမ္မဇ) ရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

အကြောင်းတရားတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာခြင်း တည်ရှိနေခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်မှုကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်နေသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြောင်းတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်းပုံကိုလည်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် လှမ်းမျှော်ကြည့်ပါက လွယ်ကူစွာပင် တွေ့ရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ဘုရားရှင်၏ တရားတော်အပေါ်၌ ယုံကြည်ချက် သဒ္ဓါတရား အပြည့်အဝရှိဖို့ကား အလွန် လိုအပ်- နေပေသည်။ ဉာဏ်၏ စွမ်းအားရှိန်စော် အာနုဘော်ကို အထင်သေးနေလျှင် မိမိ၏ သာမန် စဉ်းစားတွေးခေါ်- နိုင်သည့် ဉာဏ်ဖြင့် မမှီနိုင်သည့် အရာကို = အတတ္တာဝစရ အမည်ရသော ကြံစည်စိတ်ကူးမှု ဝိတက်၏ကျက်စားရာ နယ်မြေမဟုတ်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ချုပ်ပုံအစဉ်ကို အလွန်အကျွံ တစ်ဖက်သတ် ဆင်ကာဏ်းတောတိုး ဝေဖန် နေလျှင်ကား အသင်သူတော်ကောင်းအဖို့သာလျှင် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်၏ အန္တရာယ်ဖြစ်နေဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။ ထိုသို့ ဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားများ၏ ထင်ရှား ရှိနေသေးခြင်းကြောင့် ဆိုင်ရာ အကျိုးတရားတို့၏ ထင်ရှား ဖြစ်မှုကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်နေသော အသင်သူတော်ကောင်းသည် ယင်းအကြောင်းတရားတို့၏ အနုပ္ပါဒ နိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွားခြင်းကြောင့် မျိုးတူ အကျိုးတရားတို့၏ အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းပုံကိုလည်းကောင်း၊ အကျိုးတရားတို့၏ ပျက်မှု ဘင်ဟူသော ဥပ္ပါဒနိရောဓသဘောကိုလည်းကောင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အောက်ပါ ရှုကွက်များကို ရှုပါ။

ပဋိသန္ဓေ - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပ်

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၆။ ဝတ္ထု ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၇။ အာရုံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၈။ ဖဿ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

(ဤကား အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

* ဝေဒနာ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

ပဋိသန္ဓေ - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပ်

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သညာ ချုပ်၏။
- ၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သညာ ချုပ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် သညာ ချုပ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သညာ ချုပ်၏။
- ၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သညာ ချုပ်၏။
- ၆။ ဝတ္ထု ချုပ်ခြင်းကြောင့် သညာ ချုပ်၏။
- ၇။ အာရုံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သညာ ချုပ်၏။
- ၈။ ဖဿ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သညာ ချုပ်၏။

(ဤကား အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

* သညာ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

ပဋိသန္ဓေ - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပ် (ပထမနည်း - ဧတေနာကို ကောက်)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
- ၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
- ၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
- ၆။ ဝတ္ထု ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
- ၇။ အာရုံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
- ၈။ ဖဿ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။

(ဤကား အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

* သင်္ခါရ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

ပဋိသန္ဓေ - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ (ဒုတိယနည်း)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
  - ၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
  - ၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
  - ၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
  - ၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
  - ၆။ ဝတ္ထု ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
  - ၇။ အာရုံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
  - ၈။ ကျန်နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါး ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။
- (ဤကား အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- * သင်္ခါရ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

ပဋိသန္ဓေ - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏။
  - ၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏။
  - ၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏။
  - ၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏။
  - ၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏။
  - ၆။ နာမ်ရုပ် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏။
- (ဤကား အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- * ဝိညာဏ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်း၌ အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းသည့် ပုံစံကို ကျေပွန်ပါက ဤအပိုင်းတွင် ထိုပုံစံအတိုင်းပင် အကြောင်းအကျိုးစပ်၍ ဥဒယသဘော ဝယသဘောကို ရှုရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ပဋိသန္ဓေ ခန္ဓာငါးပါးကို ရှုပြီးပါက ဘဝင် ခန္ဓာငါးပါးကိုလည်း နည်းမှီ၍ ဆက်ရှုပါ။ ထိုနောင် ဘဝနိကန္တိက လောဘဇော = ဘဝသစ်ကို တွယ်တာတပ်မက်သော လောဘဇောကျသော ဝီထိ၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၌ ခန္ဓာငါးပါး၊ ဘဝနိကန္တိက လောဘဇော၌ ခန္ဓာငါးပါးစီ အသီးအသီး နည်းမှီ၍ ရှုပါ။ ထိုနောင် ရူပါရုံလိုင်း စက္ခုဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိတို့၌ ဆက်လက် ရှုပါ။ ကုသိုလ်ဇော စောသည့် စက္ခုဒွါရဝီထိ၊ မနောဒွါရဝီထိ၊ အကုသိုလ်ဇော စောသည့် စက္ခုဒွါရဝီထိ၊ မနောဒွါရဝီထိတို့၌ စိတ္တက္ခန္ဓာတိုင်းဝယ် ခန္ဓာငါးပါး ဖွဲ့၍ ခန္ဓာတိုင်း၌ ပစ္စယတော ဝယဒဿန၊ ခဏတော ဝယဒဿန ဟူသော ရှုကွက် နှစ်မျိုးလုံးကိုပင် ရှုပါ။ သောတဒွါရဝီထိ မနောဒွါရဝီထိ စသည်တို့၌လည်း နည်းတူပင် ရှုပါ။ (၆)လိုင်းလုံး အတွင်း၌ ရှိသော ဝီထိ စိတ္တက္ခန္ဓာတိုင်း၌ ခန္ဓာငါးပါး ဖွဲ့၍ လည်းကောင်း၊ ဝီထိများ၏ အကြားအကြား၌ တည်ရှိသော ဘဝင်စိတ္တက္ခန္ဓာတို့၌ ခန္ဓာငါးပါး ဖွဲ့၍လည်းကောင်း အသီးအသီး ရှုရမည် ဖြစ်ပေသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်း ရှုကွက်ကို ကျေပွန်ပါက ဤရှုကွက်သည်လည်း အသင်သူတော်ကောင်းအဖို့ လွယ်ကူနေမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ဘုရားရှင်သည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ရှုကွက် ဒေသနာတော်ကို အဇ္ဈတ္တ ရုပ်နာမ် သန္တာန်အစဉ်၌ ကြောင်းကျိုး ဆက်နွှယ်မှု သဘောတရားကိုသာ ပဓာနထား၍ ဦးစားပေးကာ ဟောကြားထားတော်မူသဖြင့် ဗဟိဒ္ဓကို ရှုရာ၌ အဇ္ဈတ္တိက ပမာဏအားဖြင့်သာ အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း ရှုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ စသည်ကို ခွဲခြားဝေဖန်မှု မပြုဘဲ ဗဟိဒ္ဓချင်း တူညီ၍ သာမန်ပေါင်းစု ခြုံငုံ၍သာ ရှုပါ။ သာဝကပါရမီ- ဉာဏ်အရာ၌ကား သတ္တဝါ အသီးအသီး၏ သန္တာန်၌ရှိသော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံ အသီးအသီးကို သာဝကတို့၏ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ကုန်စင်အောင် စုံလင်အောင် သိရှိနိုင်မည်ကား မဟုတ်ပေ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာ- နုဿတိအဘိညာဏ်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်၊ ပရစိတ္တဝိဇာနနအဘိညာဏ် စသော ထိုထို အဘိညာဏ်တို့ဖြင့်သာ အထိုက်အလျောက် သိရှိနိုင်ပေသည်။ သို့သော် ဤအပိုင်းတွင် ပညာရှိ သူတော်ကောင်းများအနေဖြင့် ဆန်းစစ်- ဖွယ်ရာ အချက်အလက်များသည် များစွာပင် ရှိနေပေသည်။ ဤတွင် ဉာဏ်နုသူတို့သည် ရှုကွက်ကို ပိုမို၍ သဘောပေါက်နိုင်ကြစေရန်အတွက် စက္ခုဝိညာဏ် စိတ္တက္ခဏအတွင်း၌ တည်ရှိသော ခန္ဓာငါးပါး ရှုကွက်တစ်ခုကို ထပ်မံ၍ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

စက္ခုဝိညာဏ် - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- ၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- ၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- ၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- ၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- * (ကမ္မဇ) ရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- ၆။ စိတ် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စိတ္တဇ) ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- * (စိတ္တဇ) ရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- ၇။ ဥတု ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ဥတုဇ) ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- * (ဥတုဇ) ရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- ၈။ အာဟာရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (အာဟာရဇ) ရုပ် ချုပ်၏။ (အနုပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)
- * (အာဟာရဇ) ရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။ (ဥပ္ပါဒနိရောဓတည်း။)

စက္ခုဝိညာဏ် - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၆။ ဝတ္ထု (= စက္ခုဝတ္ထု) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ချုပ်၏။
- ၇။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ချုပ်၏။

- ၈။ စက္ခုသမ္ပဿ (= ၈ - ဝေဒနာ = ၇) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ချုပ်၏။
၉။ အာလောက ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ချုပ်၏။
၁၀။ မနသိကာရ (= ၁၁) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာချုပ်၏။
* (စက္ခုဝိညာဏ်) ဝေဒနာ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။
(အနုပ္ပါဒနိရောဓနှင့် ဥပ္ပါဒနိရောဓပင်တည်း။)

စက္ခုဝိညာဏ် - သညာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ချုပ်၏။
၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ချုပ်၏။
၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ချုပ်၏။
၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ချုပ်၏။
၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ချုပ်၏။
၆။ ဝတ္ထု (= စက္ခုဝတ္ထု) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ချုပ်၏။
၇။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ချုပ်၏။
၈။ စက္ခုသမ္ပဿ (= ၈ - သညာ = ၇) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ချုပ်၏။
၉။ အာလောက ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ချုပ်၏။
၁၀။ မနသိကာရ (= ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း = ၁၁) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ ချုပ်၏။
* (စက္ခုဝိညာဏ်) သညာ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။

စက္ခုဝိညာဏ် - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ (ပထမနည်း)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၆။ ဝတ္ထု (= စက္ခုဝတ္ထု) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၇။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၈။ စက္ခုသမ္ပဿ (= ၈ - စေတနာ = ၇) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၉။ အာလောက ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၁၀။ မနသိကာရ (= ၁၁) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
* (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။

စက္ခုဝိညာဏ် - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ (ဒုတိယနည်း)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။

- ၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၆။ ဝတ္ထု (= စက္ခုဝတ္ထု) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၇။ အာရုံ (= ရူပါရုံ) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၈။ ကျန်နာမ်ခန္ဓာသုံးပါး ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၉။ အာလောက ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
၁၀။ မနသိကာရ (= ၁၁) ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စက္ခုဝိညာဏ်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။
* (စက္ခု ဝိညာဏ်) သင်္ခါရ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။

စက္ခုဝိညာဏ် - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ချုပ်၏။
၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ချုပ်၏။
၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ချုပ်၏။
၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ချုပ်၏။
၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ချုပ်၏။
၆။ နာမ်-ရုပ် ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ချုပ်၏။
၇။ အာလောက ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ချုပ်၏။
၈။ မနသိကာရ (= ၁၁) ချုပ်ခြင်းကြောင့် စက္ခုဝိညာဏ် ချုပ်၏။
* စက္ခုဝိညာဏ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။

ယေဘုယျ အကြံပေးချက်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်း ရှုကွက်ဝယ် အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းခဲ့သည့် ပုံစံအတိုင်း ပိုက်စိပ်တိုက်၍ စက္ခုဒွါရဝီထိ စသော ထိုထို ဝီထိစိတ်တို့၏ စိတ္တက္ခန္ဓာတိုင်း၌လည်းကောင်း၊ အချို့အချို့သော ဘဝင် စိတ္တက္ခန္ဓာတို့၌လည်းကောင်း ခန္ဓာငါးပါးစီ အသီးအသီး ဖွဲ့၍ သမုဒယသဘော ဝယသဘောကို ရှုရမည် ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ ရှုရာ၌ သမုဒယချည်းသက်သက် အဖြစ်ချည်းသက်သက် (၆)လိုင်းလုံး၌ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန် နှစ်မျိုးလုံး ကုန်စင်အောင် ပစ္စုပ္ပန်ဝယ် ရှုပါ။ ပစ္စုပ္ပန်၌ သမုဒယချည်းသက်သက် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ သန္တာန်နှစ်မျိုးလုံး၌ ရှုပြီးသောအခါ အတိတ်၌လည်းကောင်း အနာဂတ်၌လည်းကောင်း နည်းမှီး၍ ပုံစံတူပင် ရှုပါ။ မိမိ သိမ်းဆည်းထားနိုင်သမျှသော အတိတ်အဆက်ဆက်မှသည် ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်မှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည်တိုင်အောင် သမုဒယချည်း သက်သက်ကို အားရကျေနပ်သည်တိုင်အောင် ရှုပါ။ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ နှစ်မျိုးလုံး၌ ရှုပါ။ နာမ်ပိုင်း ဇယားများအတိုင်း ရှုပါ။

ထိုနောင် ပစ္စုပ္ပန်၌ ဝယသဘောချည်းသက်သက် = အချုပ်ချည်းသက်သက် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ၌ (၆)လိုင်းလုံး ကုန်စင်အောင် ရှုပါ။ အားရကျေနပ်မှုရှိပါက မိမိ ရှုရသမျှ အတိတ်အဆက်ဆက်မှသည် ပစ္စုပ္ပန်၊ ပစ္စုပ္ပန်မှသည် အနာဂတ်ဆုံးသည်တိုင်အောင် ဝယသဘောချည်းသက်သက်ကို အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ နှစ်မျိုးလုံး၌ ရှုပါ။

တစ်နည်း - စိတ္တက္ခဏတိုင်း၌ ခန္ဓာငါးပါး ဖွဲ့၍ ခန္ဓာ တစ်ပါး တစ်ပါး၌ -

၁။ သမုဒယချည်း သက်သက် = အဖြစ်ချည်း သက်သက်၊

၂။ ဝယချည်း သက်သက် = အချုပ်ချည်း သက်သက် -

ဤသို့လည်း ရှုနိုင်ပါသည်။ စိတ္တက္ခဏတစ်ခု၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော ခန္ဓာငါးပါးကို သမုဒယချည်း သက်သက်လည်းကောင်း၊ ဝယချည်းသက်သက်လည်းကောင်း ရှုပြီးသောအခါ အခြားစိတ္တက္ခဏ တစ်ခု၏ အတွင်း-၌ တည်ရှိသော ခန္ဓာငါးပါးကို ပြောင်း၍ ရှုနိုင်ပါသည်။ ဥပမာ - ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ခန္ဓာငါးပါး၌ သမုဒယချည်း သက်သက်၊ ဝယချည်းသက်သက် ရှုပြီးသောအခါ စက္ခုဝိညာဏ် ခန္ဓာငါးပါး၌ သမုဒယချည်းသက်သက်၊ ဝယချည်းသက်သက် ပြောင်းရှုနိုင်ပါသည်။ ဉာဏ်နုသုများအတွက် သောတဝိညာဏ် စိတ္တက္ခဏ၌ ခန္ဓာငါးပါး ရှုကွက်ကို နမူနာအဖြစ် ပုံစံထုတ်၍ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။ -

သောတဝိညာဏ် - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

၂။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

၃။ ဥပါဒါန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

၄။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

၅။ ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

* (ကမ္မဇ) ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

၆။ စိတ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စိတ္တဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

* (စိတ္တဇ) ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

၇။ ဥတု ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဥတုဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

* (ဥတုဇ) ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

၈။ အာဟာရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (အာဟာရဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။

* (အာဟာရဇ) ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

သောတဝိညာဏ် - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ

၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။

၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။

၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။

၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။

၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။

* (ကမ္မဇ) ရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။

၆။ စိတ် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စိတ္တဇ) ရုပ် ချုပ်၏။

* စိတ္တဇရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။

၇။ ဥတု ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ဥတုဇ) ရုပ် ချုပ်၏။

* (ဥတုဇ) ရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။

၈။ အာဟာရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (အာဟာရဇ) ရုပ် ချုပ်၏။

* (အာဟာရဇ) ရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။

သောတဝိညာဏ် - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သောတဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၂။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သောတဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၃။ ဥပါဒါန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သောတဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၄။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သောတဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၅။ ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သောတဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၆။ သောတဝိညာဏ် (၅၄) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သောတဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၇။ သဒ္ဓါရုံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သောတဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၈။ သောတသမ္ပဿ (၇) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သောတဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၉။ အာကာသ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သောတဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

၁၀။ မနသိကာရ (= ၁၁) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (သောတဝိညာဏ်) ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

* (သောတဝိညာဏ်) ဝေဒနာ၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

သောတဝိညာဏ် - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဝယရှုပုံ

၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

၆။ သောတဝိညာဏ် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

၇။ သဒ္ဓါရုံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

၈။ သောတသမ္ပဿ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

၉။ အာကာသ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

၁၀။ မနသိကာရ (= ၁၁) ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

* (သောတဝိညာဏ်) ဝေဒနာ၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။

သညာက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာတို့၌ ရှုကွက်ကို နည်းမှီး၍ ရှုပါလေ။

သောတဝိညာဏ် - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယရှုပုံ

၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ဖြစ်၏။

၂။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ဖြစ်၏။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသ - ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ခန်း

- ၃။ ဥပါဒါန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၅။ ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၆။ နာမ်-ရုပ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၇။ အာကာသ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- ၈။ မနသိကာရ (= ၁၁) ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
- * သောတဝိညာဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။

သောတဝိညာဏ် - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဝယရူပံ

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ချုပ်၏။
- ၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ချုပ်၏။
- ၃။ ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ချုပ်၏။
- ၄။ သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ချုပ်၏။
- ၅။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ချုပ်၏။
- ၆။ နာမ်ရုပ် ချုပ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ချုပ်၏။
- ၇။ အာကာသ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သောတဝိညာဏ် ချုပ်၏။
- ၈။ မနသိကာရ (= ၁၁) ချုပ်ခြင်းကြောင့်သောတဝိညာဏ် ချုပ်၏။
- * သောတဝိညာဏ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။

နာမ် = သောတဝိညာဏ်နှင့်ယှဉ်ဖက် စေတသိက် (၇) လုံး။

ရုပ် = သောတဝိညာဏ် (= ၅၄) နှင့် သဒ္ဓါရုံ။

ဤမျှဆိုလျှင် သဘောပေါက်နိုင်လောက်ပေပြီ။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဟူသော သန္တာန်နှစ်ပါး အတွင်း၌ အထက်ပါအတိုင်း ဝိထိစိတ် ဝိထိမုတ်စိတ်ဟူသော စိတ္တက္ခန္ဓာ အသီး အသီး၌ ခန္ဓာငါးပါးစီ ဖွဲ့၍ ခန္ဓာတစ်ပါး တစ်ပါး၌ ဥဒယသဘော ဝယသဘောတို့ကို အားရပါးရ ကျေကျေ နပ်နပ် ရှုနိုင်ပါက အောက်ပါ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန် ကျင့်စဉ်ပိုင်း၌ ဟောကြားထားတော်မူသော ရှုကွက်တို့တွင် အမှတ် (၁-၂) ရှုကွက်တို့ကို သဘောပေါက်နိုင်လောက်ပေပြီ။

- ၁။ သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ။
- ၂။ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ။
- ၃။ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ။ (ဒီ-၂-၂၃၂။)
- ၁။ သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဝေဒနာသု ဝိဟရတိ။
- ၂။ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဝေဒနာသု ဝိဟရတိ။
- ၃။ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဝေဒနာသု ဝိဟရတိ။ (ဒီ-၂-၂၃၇။)
- ၁။ သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ စိတ္တသ္မိံ ဝိဟရတိ။
- ၂။ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ စိတ္တသ္မိံ ဝိဟရတိ။
- ၃။ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ စိတ္တသ္မိံ ဝိဟရတိ။ (ဒီ-၂-၂၃၇။)

- ၁။ သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ။
- ၂။ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ။
- ၃။ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ။ (ဒီ-၂-၂၃၉။)

- ၁။ ကာယ၌ (= ရူပကာယ နာမကာယ၌) ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေလေ၏။
- ၂။ ကာယ၌ (= ရူပကာယ နာမကာယ၌) ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေလေ၏။
- ၃။ ကာယ၌ (= ရူပကာယ နာမကာယ၌) ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေလေ၏။ (ဒီ-၂-၂၃၂။)

- ၁။ ဝေဒနာတို့၌ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေလေ၏။
- ၂။ ဝေဒနာတို့၌ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေလေ၏။
- ၃။ ဝေဒနာတို့၌ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေလေ၏။ (ဒီ-၂-၂၃၇။)

- ၁။ စိတ်၌ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေလေ၏။
- ၂။ စိတ်၌ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်အထပ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေလေ၏။
- ၃။ စိတ်၌ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍မူလည်း နေလေ၏။ (ဒီ-၂-၂၃၇။)

- ၁။ ဓမ္မသဘောတရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍မူလည်း နေလေ၏။
- ၂။ ဓမ္မသဘောတရားတို့၌ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလေ့ရှိသည် ဖြစ်၍မူလည်း နေလေ၏။
- ၃။ ဓမ္မသဘောတရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောကို အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၍မူလည်း နေလေ၏။ (ဒီ-၂-၂၃၉။)

ဤသတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော် ကျင့်စဉ် သုံးရပ်တို့တွင် အသင်သူတော်ကောင်းသည် အမှတ် (၁-၂) ကျင့်စဉ်တို့ကို ယှဉ်အခါဝယ် ကျင့်သုံးပြီး ဖြစ်ပေသည်။ အမှတ်စဉ် (၃) ဖြစ်သည့် - သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဟူသော ကျင့်စဉ်ကို ဆက်လက်၍ ကျင့်ရဦးမည် ဖြစ်ပေသည်။ ထိုကျင့်စဉ်နှင့် ပတ်သက်၍ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့က အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။

သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီပိုင်း

သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီဟူသည်

သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါတိ ကာလေန သမုဒယံ၊ ကာလေန ဝယံ အနုပဿန္တော။ (မ-ဋ-၁-၂၅၅။)

အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါနုပဿနာ ဝိယ ဘိန္ဒဝတ္ထုဝိသယတာယ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿနာပိ ဧကကာလေန လတ္တတိတိ အာဟ “**ကာလေန သမုဒယံ ကာလေန ဝယံ အနုပဿန္တော**”တိ။ (မ-ဋီ-၁-၃၅၀။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၏ ဖွင့်ဆိုချက်နှင့်အညီ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ရံခါ သမုဒယသဘောကို၊ ရံခါ ဝယသဘောကို တစ်လှည့်စီ လှည့်လည်၍ ရှုမှုကို သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီဟု ဆိုလိုသည် မှတ်ပါ။ ခန္ဓာငါးပါးတို့၌ သမုဒယသက်သက်ကို ဝယသက်သက်ကို ရှုပြီးမှ ဤသမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ရှုကွက်ကို ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူခဲ့၏။ တစ်ခုတည်းသော ဝိပဿနာစိတ်ဖြင့် သမုဒယနှင့် ဝယနှစ်မျိုးလုံးကို တစ်ချိန်တည်း၌ ပြိုင်တူကား ရှု၍ မရနိုင်။ အဇ္ဈတ္တတရားနှင့် ဗဟိဒ္ဓတရားတို့သည် ရှုနေသော ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသော (မဟာကုသိုလ်) မနောဒွါရိကဇောဝိထိ စိတ်အစဉ်၏ အာရုံပြုရာ တည်ရာဝတ္ထုများ ဖြစ်ကြ၏။ အဇ္ဈတ္တခန္ဓာငါးပါးကား ဝိပဿနာဉာဏ်၏ တည်ရာဝတ္ထု တစ်မျိုး ဖြစ်၏။ ဗဟိဒ္ဓ ခန္ဓာငါးပါးကား ဝိပဿနာဉာဏ်၏ တည်ရာဝတ္ထု တစ်မျိုး ဖြစ်၏။ တည်ရာဝတ္ထု ကွဲပြားကြ၏။ ဤသို့ တည်ရာဝတ္ထု ကွဲပြားနေသော အဇ္ဈတ္တနှင့် ဗဟိဒ္ဓ တရားနှစ်မျိုးလုံးကို တည်ရာဝတ္ထု ကွဲပြားနေသည့်အတွက် တစ်ခုတည်းသော ဝိပဿနာစိတ်ဖြင့် တစ်ချိန်တည်း၌ ပြိုင်တူ မရှုနိုင်။ အလားတူပင် သမုဒယဓမ္မနှင့် ဝယဓမ္မတို့သည် ကွဲပြားသော အာရုံဓမ္မများ ဖြစ်ကြသဖြင့် တစ်ခုတည်းသော ဝိပဿနာစိတ်ဖြင့် တစ်ချိန်တည်း၌ ယင်းသမုဒယဓမ္မ ဝယဓမ္မ နှစ်မျိုးလုံးကို ပြိုင်တူ မရှုနိုင်ပေ။ သို့သော် အသီးအသီးသော ဝိပဿနာစိတ်ဖြင့်ကား ရှု၍ ရနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် သမုဒယသဘောကို ရှုပြီးသောအခါ ဝယသဘောကိုလည်း ဆက်လက်၍ ရှုပါက ရှု၍ ရနိုင်သည်သာ ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ရှုခဲ့သော် ရံခါ သမုဒယသဘော၊ ရံခါ ဝယသဘောကို ရှုသည်ပင် မည်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ဤတွင် သမုဒယနှင့် ဝယနှစ်မျိုးလုံးကို တစ်ခုပြီး တစ်ခု တစ်ဆက်တည်း ဆက်လက်၍ ဝိပဿနာရူပံ ပုံစံအချို့ကို စံနမူနာအဖြစ် ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်သင့်ပါသေးသလားဟု မေးရန်ရှိ၏။ အဖြေမှာ တင်သင့်သော ဟူ၏။

သပ္ပစ္စယနာမရူပဝသေန တိလက္ခဏံ အာရောပေတွာ ဝိပဿနာပဋိပါဒိယာ “အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ”တိ သမ္မသန္တော ဝိစရတိ။ (မ-ဋ-၁-၂၈၁။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာတွင် လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက်ကို တင်၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ရမည့် တရားများကို သပ္ပစ္စယ-နာမရူပဝသေန = အကြောင်းတရားနှင့် တကွသော နာမ်ရုပ်ဖြစ်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ ယင်းအဋ္ဌကထာ အဖွင့်များနှင့် အညီ အကြောင်းတရားနှင့် တကွသော နာမ်ရုပ်ကို လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက်ကို တစ်လှည့်စီတင်၍ ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ်အတိုင်း အဆင့်ဆင့် ရှုပွားသုံးသပ်ရမည်သာဟု မှတ်သားပါလေ။ အကြောင်း အကျိုး နှစ်ရပ်လုံးကို ဆက်စပ်၍ လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ ဝိပဿနာရူရန်အတွက် ဤအပိုင်းကား အခွင့်ကောင်းကြီး တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အသင်သူတော်ကောင်းသည် အကြောင်းတရား ထင်ရှား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ထင်ရှားဖြစ်ပုံ၊ အကြောင်းတရား ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ချုပ်ငြိမ်းပုံကို သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍၊ အကြောင်းတရား အကျိုးတရား နှစ်ရပ်လုံးတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှု ဥဒယ-ဝယကိုလည်း မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက်ကို တစ်လှည့်စီ တင်၍ ဝိပဿနာရူပါ။ ဤတွင် ရှုကွက် အနည်းငယ်ကို ပုံစံအဖြစ် ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။

ပဋိသန္ဓေ - ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယ-ဝယ ရှုပ်
(သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿိ ဝါ ကာယသွိ ဝိဟရတိ။)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။
အဝိဇ္ဇာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(ကမ္မဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
- ၂။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။
တဏှာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(ကမ္မဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
- ၃။ ဥပါဒါန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။
ဥပါဒါန် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(ကမ္မဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
- ၄။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။
သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(ကမ္မဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
- ၅။ ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။
ကံ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(ကမ္မဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

ဒုက္ခလက္ခဏာယာဉ် အနတ္တလက္ခဏာယာဉ်တို့ကိုလည်း တစ်လှည့်စီ တင်၍ နည်းတူပင် ဝိပဿနာ ရှုပါ။ ရှေးပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်းတွင် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒါန်တို့မှာ လောဘဒိဋ္ဌိအုပ်စု နာမ်တရားများ ဖြစ်ကြ၍ မနောဒွါရိက ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ် နာမ်တရားစုတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ သင်္ခါရ-ကံတို့မှာလည်း လူသားတစ်ဦးသာ ဖြစ်နေသေးသော အသင်သူတော်ကောင်းအတွက် မဟာကုသိုလ် မနောဒွါရိက ဇောဝီထိ စိတ်အစဉ် နာမ်တရားစုတို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ယင်းကိလေသဝဋ် ကမ္မဝဋ်တရားတို့ကို ရှုရာ၌ ယင်းတို့ဖြစ်ခဲ့သည့် စိတ်စေတသိက် အရေအတွက် အတိုင်းသာ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ရှုပါ။ တစ်ဖန် အကြောင်းတရား အကျိုးတရားတို့ကို သိမ်းဆည်းသည့်အပိုင်း ရှုပွားသည့်အပိုင်းတွင် ကံ-အရ နာနာ-က္ခဏိက ကမ္မသတ္တိကို အရကောက်၍ ရှုပွားရ၏။ သို့သော် ဝိပဿနာပိုင်း = ဖြစ်-ပျက် ရှုသည့် အပိုင်း၌ကား ယင်းကမ္မသတ္တိမှာ ဥပါဒိ-ဋီ-ဘင် အနေအအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရားမျိုး မဟုတ်သဖြင့် ဝိပဿနာ မရှုကောင်း-သော တရားဖြစ်၏။ ယင်းကမ္မသတ္တိ၏ တည်ရာစေတနာကား တစ်နည်း စေတနာ ဦးဆောင်သည့် သမ္ပယုတ် တရားစုကား ဝိပဿနာ ရှုကောင်း၏။ သင်္ခါရနှင့် တရားကိုယ် အရချင်း တူညီ၏။ ရှေး ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်းတွင်

သင်္ခါရနှင့် ကမ္မဘဝအထူးကို ဖော်ပြခဲ့၏။ ယင်း ခွဲထားချက်အတိုင်း ဝိပဿနာရှုရန် ဖြစ်သည်။ ကောင်းမှုကုသိုလ် မပြုမီ ပြုနေစဉ် အတွင်းဝယ် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော မနောဒွါရိကဇောဝီထိ စိတ်များစွာတို့၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော အသီးအသီးသော ဇော (၇)ကြိမ် ဇော (၇)ကြိမ်တို့ကို လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုနိုင်ပါက သင်္ခါရ-ကံ နှစ်မျိုးလုံး အကျုံးဝင်သွားမည်သာ ဖြစ်သည်။ နောက်၌လည်း နည်းတူ မှတ်ပါ။

ပဋိသန္ဓေ - ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယ-ဝယ ရှုပုံ
(သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဝေဒနာသု ဝိဟရတိ။)

၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
အဝိဇ္ဇာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
ဝေဒနာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၂။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
တဏှာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
ဝေဒနာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၃။ ဥပါဒါန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
ဥပါဒါန် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
ဝေဒနာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၄။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
ဝေဒနာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၅။ ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
ကံ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
ဝေဒနာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၆။ ဝတ္ထု ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
ဝတ္ထု ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။
ဝတ္ထု — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
ဝေဒနာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၇။ အာရုံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ဖြစ်၏။
အာရုံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

အာရုံ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

ဝေဒနာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၈။ ဖဿ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ဖြစ်၏။

ဖဿ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝေဒနာ ချုပ်၏။

ဖဿ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

ဝေဒနာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

ဤပဋိသန္ဓေ (ဘဝင်-စုတိ) တို့၏ အာရုံမှာ ကံ-ကမ္မနိမိတ်-ဂတိနိမိတ်ဟူသော အာရုံ သုံးမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုး ဖြစ်၏။ ထိုတွင် ကံမှာ လူသားများအတွက် ကုသိုလ်စေတနာတည်း။ ဂတိနိမိတ်မှာလည်း ရူပါရုံဟုပင် သတ်မှတ်ချက်ရှိ၏။ (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၁၄၉။) ကမ္မနိမိတ်မှာ ပညတ် ပရမတ် ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ဖြစ်ဖွယ်ရာ ရှိသည်။ ယင်းကမ္မနိမိတ်မှာ ဘုရားစေတီတော်ဖြစ်လျှင် ဘုရားစေတီတော်၌ တည်ရှိသော ဓာတ်ကြီး (၄)ပါးကို စိုက်၍ ရှုလိုက်ပါက ယခုကဲ့သို့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်းသို့ ရောက်ရှိနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ်၏ ဉာဏ်ဝယ် ရုပ်ကလာပ်အမှုန်များကိုသာ မကြာမီ တွေ့ရှိမည် ဖြစ်၏။ ယင်းရုပ်ကလာပ်တို့မှာ ဥတုဇဩဇဋ္ဌမကရုပ်တို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ရုပ်ကလာပ် အသီးအသီး၌ တည်ရှိသော ယင်းဥတုဇဩဇဋ္ဌမက ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလျက် ယင်းပရမတ် ရုပ်တရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်တင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ ပန်း ဆီမီး စသော လူဖွယ်ဝတ္ထု ကမ္မ-နိမိတ်၌လည်း နည်းတူပင် ရှုပါ။ အကယ်၍ ယင်းကမ္မနိမိတ်မှာ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်ကြသည့် ရဟန်းတော်များ စသည့် သက်ရှိသတ္တဝါတို့ ဖြစ်ကြလျှင် ယင်း အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် များထိုထိုတို့၏ ရုပ်နာမ်သန္တာန်အစဉ်၌ တည်ရှိသော ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ရှုပါ။ ရုပ်ကလာပ်များကို တွေ့ရှိသောအခါ (၆)ဒွါရ (၄၂)ကောဋ္ဌာသတို့၌ တည်ရှိကြသော ရုပ်ပရမတ်တရားတို့ကို ပေါင်းစုခြင်း သိမ်းဆည်း၍ ယင်းပရမတ်တရားတို့ကို လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ ယင်းကမ္မနိမိတ်ဖြစ်သော အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားနေ-ကြသော နာမ်တရားများကိုကား သာဝကတို့၏ ဝိပဿနာဉာဏ်က အတိအကျ သိအောင် မရှုနိုင်။ ပရစိတ္တဝိဇာနန အဘိညာဏ် ဒိဗ္ဗစက္ခအဘိညာဏ်တို့၏ အရာသာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းဗဟိဒ္ဓနာမ်တရားတို့ကို နာမ်တရားချင်း တူညီ၍ သာမညအားဖြင့် ပေါင်းစုခြင်း၌သာ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ သညာက္ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ တရားစုတို့ကို အဦးမူ၍ ဝိပဿနာရှုခြင်းသည် မဗ္ဗာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၌ အကျုံးဝင်၏။ ဤတွင် သညာက္ခန္ဓာနှင့် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ပထမနည်း ရှုကွက်ကို ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ရှုကွက်အတိုင်း ရှုပါ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ ဒုတိယနည်း ရှုကွက်ကို ဆက်လက်၍ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။ —

ပဋိသန္ဓေ - သင်္ခါရက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယ-ဝယရှုပုံ (ဒုတိယနည်း)

(သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿိ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ။)

၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်၏။

အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။

အဝိဇ္ဇာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၂။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်၏။

တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသ - ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ခန်း

တဏှာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၃။ ဥပါဒါန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်၏။

ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။

ဥပါဒါန် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၄။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စေတသိက်) သင်္ခါရ ဖြစ်၏။

သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စေတသိက်) သင်္ခါရ ချုပ်၏။

သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

(စေတသိက်) သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၅။ ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်၏။

ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။

ကံ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၆။ ဝတ္ထု ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်၏။

ဝတ္ထု ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။

ဝတ္ထု — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၇။ အာရုံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်၏။

အာရုံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။

အာရုံ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၈။ ကျန် နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါး ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ဖြစ်၏။

ကျန် နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါး ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ ချုပ်၏။

ကျန် နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါး — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

ပဋိသန္ဓေ - ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယ-ဝယရှုပုံ

(သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ခိတ္တသ္မိံ ဝိဟရတိ။)

၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။

အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏။

အဝိဇ္ဇာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

ဝိညာဏ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၂။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏။
တဏှာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
ဝိညာဏ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၃။ ဥပါဒါန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏။
ဥပါဒါန် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
ဝိညာဏ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၄။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏။
သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
ဝိညာဏ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၅။ ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏။
ကံ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
ဝိညာဏ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၆။ နာမ်-ရုပ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ဖြစ်၏။
နာမ်-ရုပ် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် ချုပ်၏။
နာမ်-ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
ဝိညာဏ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

ဒုက္ခနှင့် အနတ္တတို့ကိုလည်း နည်းတူပင် ဆက်ရှုပါ။

ဘဝင် ရူပက္ခန္ဓာ စသည့် ရူပက္ခန္ဓာ၌ ဥဒယ-ဝယရှုပုံ

၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။
အဝိဇ္ဇာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(ကမ္မဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၂။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။
တဏှာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(ကမ္မဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

၃။ ဥပါဒါန် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
ဥပါဒါန် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။

- ဥပါဒါန် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(ကမ္မဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
- ၄။ သင်္ခါရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
သင်္ခါရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။
သင်္ခါရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(ကမ္မဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
- ၅။ ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ကမ္မဇ) ရုပ် ချုပ်၏။
ကံ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(ကမ္မဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
- ၆။ စိတ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (စိတ္တဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
စိတ် ချုပ်ခြင်းကြောင့် (စိတ္တဇ) ရုပ် ချုပ်၏။
စိတ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(စိတ္တဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
- ၇။ ဥတု ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (ဥတုဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
ဥတု ချုပ်ခြင်းကြောင့် (ဥတုဇ) ရုပ် ချုပ်၏။
ဥတု — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(ဥတုဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
- ၈။ အာဟာရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (အာဟာရဇ) ရုပ် ဖြစ်၏။
အာဟာရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် (အာဟာရဇ) ရုပ် ချုပ်၏။
အာဟာရ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
(အာဟာရဇ) ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

ဒုက္ခ အနတ္တတို့ကိုလည်း နည်းတူရှုပါ။ ဤမျှ ရေးသားတင်ပြထားသော နမူနာပုံစံတို့ကို ကြည့်၍ ဝိထိ စိတ်တို့၏ စိတ္တက္ခဏတိုင်း၌လည်းကောင်း၊ ပဋိသန္ဓေစိတ် စုတိစိတ်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဝိထိစိတ်တို့၏ အကြား အကြား၌ တည်ရှိသော ဘဝင် စိတ္တက္ခဏ အချို့တို့၌လည်းကောင်း ခန္ဓာငါးပါးဖွဲ့၍ သမုဒယသဘော၊ ဝယသဘော၊ သမုဒယဝယသဘောတို့ကို ကုန်စင်အောင် ရှုပါ။ ရှုပါရုံလိုင်းစသည့် (၆) လိုင်းလုံး၌ လိုင်းတိုင်း လိုင်းတိုင်းဝယ် အကောင်းအုပ်စု မကောင်းအုပ်စု နာမ်တရားတို့ကို ကုန်စင်အောင် ရှုပါ။ ဤမျှဆိုလျှင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပဉ္စမနည်း ရှုကွက်ကို ကျေပွန်စွာ လေ့လာထားပြီး ရှုထားပြီးဖြစ်သော အသင်သူတော်ကောင်းသည် — သမုဒယဝယဓမ္မာ- နုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ-စသည်ဖြင့် သတိပဋ္ဌာန်ပိုင်း ကျင့်စဉ်တွင် ထည့်သွင်း၍ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ဟောကြားထားတော်မူသော သမုဒယဝယဓမ္မ ရှုကွက်ကို နားလည် သဘောပေါက် နိုင်လောက်ပေပြီ။ ရှုတတ် နိုင်လောက်ပေပြီ။

ဤရှုကွက်ဝယ် - “အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ချုပ်၏” - ဤသို့ စသည်ဖြင့် နှလုံးသွင်း ရှုပွားခြင်းကား — **ပစ္ဆယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် မြန်ပျက် ရှုနည်းတည်း။** “အဝိဇ္ဇာ - ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ, ရုပ် - ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ” — ဤသို့ စသည့် ရှုကွက်ကား

ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ = ခဏအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက် ရှုနည်းတည်း။

အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်ပုံ၊ အကြောင်းတရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ချုပ်ပုံကို ရှုခြင်းဟူသော ပဉ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ရှုနည်းကို ပဓာန အဦးမူ၍ ရှုပြီးလျှင် တစ်ဖန် ယင်းအကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားတို့၏ ကြောင်းကျိုးဆက်နွယ်မှု သဘော တရားကို စွန့်လွှတ်လိုက်၍ ယင်းကြောင်းကျိုးဆက်နွယ်မှု သဘောတရားကို မကြည့်တော့ဘဲ ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်း ရှိကြသော အဝိဇ္ဇာစသော ခန္ဓာ၊ ရုပ်စသော ခန္ဓာတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ယူ၍ ယင်းခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်မှု-ပျက်မှု ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းဟူသော ခဏပစ္စုပ္ပန်ကို = ခဏတ္တယသမင်္ဂီ = ခဏသုံးပါးအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံခိုက်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စ-စသောအားဖြင့် လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ကာ ရှုပါ။ ယင်းသို့ ရှုခြင်းမှာ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ = ခဏအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ရှုနည်းပင် ဖြစ်၏။ ထိုသို့လည်း ရှုသင့်ကြောင်းကို အောက်တွင် ဆက်လက်၍ ရေးသားတင်ပြမည့် မဟာဋီကာစကားရပ်ဖြင့်လည်း သိရှိနိုင်ပေသည်။

နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို ဝိပဿနာ ရှုရာ၌ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ရှု၍ ရနိုင်-မရနိုင်ဟူသော အကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တမဟာနာမ မထေရ်နှင့် ဝိသုဒ္ဓိ-မဂ္ဂမဟာဋီကာဆရာတော် အာစရိယဓမ္မပါလ မထေရ်တို့သည် တစ်ပါးနှင့် တစ်ပါး အချီအချ အငြင်းပွားလျက် ရှိကြ၏။ ယင်းအငြင်းပွားမှုကား ပညာရှိတို့၏ တရားစစ်ထိုးခန်း တစ်ခုပင် ဖြစ်၏။ ဝိပဿနာရှုရာ၌ အလွန် အရေးတကြီး သိထားသင့်သော အကြောင်းအရာ တစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာတွင် ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထား၏။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ အဆို

နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏန္တိ အဒ္ဓါ-သန္တတိ-ခဏဝသေန ရူပဿ ဥပ္ပါဒိ။ ဥပ္ပါဒေါယေဝ သင်္ခတလက္ခဏတ္တာ လက္ခဏန္တိ စ ဝုတ္တော။ ပ ။ ဝိပရိကာမလက္ခဏန္တိ အဒ္ဓါ-သန္တတိ-ခဏဝသေန ရူပဿ ဘင်္ဂံ ။ ဘင်္ဂေါယေဝ သင်္ခတလက္ခဏတ္တာ လက္ခဏန္တိ ဝုတ္တော။ ပ ။ အယံ ပန ဝိသေသော - အရူပက္ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ အဒ္ဓါ-သန္တတိဝသေန၊ န ခဏဝသေန။ (ပဋိသံ-ဋ-၁-၂၃၅-၂၃၆။)

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဤသို့အယူရှိတော်မူ၏- ရုပ်တရား၏ ဥဒယဗ္ဗယ = ဖြစ်ပျက်ကို ရှုရာ၌ -

- ၁။ ဘဝတစ်ခုဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော အဓွန့်ကာလ အဒ္ဓါ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှု၊
- ၂။ သန္တတိ = ရုပ်အစဉ်အတန်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှု၊
- ၃။ ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင်-ဟူသော ခဏ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှု -

ဤဥဒယဗ္ဗယ = ဖြစ်-ပျက် သုံးမျိုးလုံးကို ရှု၍ ရနိုင်၏ဟု အယူရှိတော်မူ၏။ တစ်ဖန် နာမ်တရားတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယ = ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ရှုရာ၌ကား -

- ၁။ ဘဝတစ်ခုဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော အဓွန့်ကာလ အဒ္ဓါ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှု၊
- ၂။ သန္တတိ = တစ်ခုသော ဝိထိဟူသော နာမ်အစဉ်အတန်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှု -

ဤဥဒယဗ္ဗယ = ဖြစ်မှု ပျက်မှု နှစ်မျိုးကိုသာ ရှု၍ ရနိုင်၏။ ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင်-ဟူသော ခဏ၏ အစွမ်းဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယ = ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ရှု၍ မရနိုင်ဟုလည်း ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ ဤဖွင့်ဆိုချက်နှင့် ပတ်သက်၍ မဟာဋီကာ ဆရာတော်က မကျေနပ်သဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း ပြန်လည်ချေပထား၏။

မဟာဋီကာ၏ ပြန်လည်ချေပချက်

မဟာဋီကာဆရာတော်၏ ချေပချက်မှာ အောက်ပါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၏အဖွင့်ပင် ဖြစ်၍ ယင်းဝိသုဒ္ဓိ-မဂ္ဂအဋ္ဌကထာ စကားရပ်ကို ရှေးဦးစွာ ရေးသားတင်ပြအပ်ပါသည်။ —

ဧဝံ ဧကေကဿ ခန္ဓဿ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေ ဒဿ ဒဿ ကတ္တာ ပညာသ လက္ခဏာနိ ဝုတ္တာနိ။ တေသံ ဝသေန ဧဝမ္ပိ ရူပဿ ဥဒယော ဧဝမ္ပိ ရူပဿ ဝယော၊ ဧဝမ္ပိ ရူပံ ဥဒေတိ၊ ဧဝမ္ပိ ရူပံ ဝေတိတိ ပစ္စယတော စေဝ ခဏတော စ ဝိတ္တာရေန မနသိကာရံ ကရေတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၇။)

ဧတ္ထ စ ကေစိ တာဝ အာဟု — “အရူပက္ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယဒဿနံ အဒ္ဓါ-သန္တတိဝသေနေဝ၊ န ခဏဝသေနာ”တိ။ တေသံ မတေန ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနမေဝ န သိယာ။ အပရေ ပနာဟု “ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေ အတိတာဒိဝိဘာဂံ အနာမသိတ္တာ သဗ္ဗသာဓာရဏတော အဝိဇ္ဇာဒိပစ္စယာ ဝေဒနာသမ္ဘဝံ လဗ္ဘမာနတံ ပဿတိ၊ န ဥပ္ပါဒံ။ အဝိဇ္ဇာဒိအဘာဝေ စ တဿာ အသမ္ဘဝံ အလဗ္ဘမာနတံ ပဿတိ၊ န ဘင်္ဂံ။ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနေ ပစ္စုပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပါဒံ ဘင်္ဂိဉ္စ ပဿတိ”တိ၊ တံ ယုတ္တံ။ သန္တတိဝသေန ဟိ ရူပါရူပမဓ္မေ ဥဒယတော ဝယတော စ မနသိကရောက္ခဿ အနုတ္တမေန ဘာဝနာယ ဗလပ္ပတ္တကာလေ ဉာဏဿ တိက္ခဝိသဒ-ဘာဝပ္ပတ္တိယာ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယာ ဥပဋ္ဌဟန္တိတိ။ အယဉ္စိ ပဌမံ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယံ မနသိကရောက္ခော အဝိဇ္ဇာဒိကေ ပစ္စယမဓ္မေ ဝိဿဇေတွာ ဥဒယဗ္ဗယဝန္တေ ခန္ဓေ ဂဟေတွာ တေသံ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန မုခေန ခဏတောပိ ဥဒယဗ္ဗယံ မနသိကရေတိ။ တဿ ယဒါ ဉာဏံ တိက္ခံ ဝိသဒံ ဟုတွာ ပဝတ္တတိ၊ တဒါ ရူပါရူပမဓ္မာ ခဏေ ခဏေ ဥပ္ပဇန္တော၊ ဘိဇ္ဇန္တော စ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ “ဧဝမ္ပိ ရူပဿ ဥဒယော”တိအာဒိ။

တတ္ထ ဧဝမ္ပိ ရူပဿ ဥဒယောတိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန အဝိဇ္ဇာသမုဒယာပိ။ ပ။ တဏှာ။ ပ။ ကမ္မ။ ပ။ အာဟာရသမုဒယာပိ ရူပဿ သမ္ဘဝေါ။ ဧဝမ္ပိ ရူပဿ ဝယောတိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေနေဝ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာပိ။ ပ။ တဏှာ။ ပ။ ကမ္မ။ ပ။ အာဟာရနိရောဓာပိ ရူပဿ ဝယော အနုပ္ပါဒေါတိ ပစ္စယတော ဝိတ္တာရေန မနသိကာရံ ကရေတိ။ ဧဝမ္ပိ ရူပံ ဥဒေတိတိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏံ ပဿန္တောပိ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပမ္ပိ အာဟာရ-ဥတု-စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပမ္ပိ ဥဒေတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နိပ္ပဇ္ဇတိတိ။ ဧဝံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိပရိဏာမလက္ခဏံ ပဿန္တော ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပမ္ပိ အာဟာရ-ဥတု-စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပမ္ပိ ဧဝေတိ နိရုဇ္ဈတိတိ ခဏတော ဝိတ္တာရေန မနသိကာရံ ကရေတိတိ ယောဇနာ။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၂-၄၂၃။)

အထက်ပါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ခန္ဓာတစ်ပါး တစ်ပါးကို ဥဒယဗ္ဗယ ရှုရာ၌ ဥဒယဉာဏ် ငါးပါး၊ ဝယဉာဏ် ငါးပါးစီ အသီးအသီး ရှိရကား ခန္ဓာတစ်ပါး တစ်ပါး၌ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် (၁၀)ပါး ဖြစ်၏။

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ဖြစ်၏။
- ၂။ တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ဖြစ်၏။
- ၃။ ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ဖြစ်၏။
- ၄။ အာဟာရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ဖြစ်၏။
- ၅။ ရုပ်၏ ဖြစ်ခြင်းသဘော။ (ဥဒယဉာဏ်-ငါးပါး)

- ၁။ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ချုပ်၏။
- ၂။ တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ချုပ်၏။

- ၃။ ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ချုပ်၏။
- ၄။ အာဟာရ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ချုပ်၏။
- ၅။ ရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းသဘော။ (ဝယဉာဏ်-ငါးပါး)

ဤသို့လျှင် ခန္ဓာတစ်ပါး တစ်ပါး၌ ဥဒယဉာဏ် ငါးပါး၊ ဝယဉာဏ် ငါးပါး နှစ်ရပ်ပေါင်းသော် ဥဒယဗ္ဗယ-ဉာဏ် (၁၀)ပါး ဖြစ်သည်။ (အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ၌ ဥပါဒါန်ဟူသော အကြောင်းတရားကိုလည်းကောင်း၊ ကံ-၌ သင်္ခါရဟူသော အကြောင်းတရားကိုလည်းကောင်း၊ အာဟာရ၌ စိတ်-ဥတုဟူသော အကြောင်းတရားများကိုလည်းကောင်း ပေါင်းယူထားသည်။) ဥဒယဗ္ဗယလက္ခဏာဟုလည်း ခေါ်၏။ ခန္ဓာငါးပါး၌ကား ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် = ဥဒယဗ္ဗယလက္ခဏာ (၅၀) ဖြစ်သည်။ ထို (၅၀)သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်-

- ၁။ ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ရုပ်တရားသည် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
- ၂။ ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ရုပ်တရားသည် ချုပ်ငြိမ်းသွား၏။
- ၃။ ဤသို့လည်း ရုပ်တရားသည် ဥပါဒါအားဖြင့် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
- ၄။ ဤသို့လည်း ရုပ်တရားသည် ဘင်အားဖြင့် ချုပ်ပျက်သွား၏။ -

ဤသို့လျှင် အကြောင်းတရားအားဖြင့်လည်းကောင်း ခဏအားဖြင့်လည်းကောင်း အကျယ်အားဖြင့် ဥဒယ-ဗ္ဗယ သဘောကို နှလုံးသွင်းရှုပွား၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၇။)

ယင်းအထက်ပါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာစကားရပ်များကို ဖွင့်ဆိုရင်းဖြင့် မဟာဋီကာဆရာတော်က ပဋိသမ္ဘိဒါ-မဂ္ဂအဋ္ဌကထာဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တမဟာနာမ မထေရ်၏ အယူအဆကို အောက်ပါအတိုင်း ပြန်လည်ချေပသွား၏။

ဆက်၍ဆိုဦးအံ့ - ဤအရာ၌ အချို့သောဆရာ = ကေစိဆရာတို့သည် ဤ ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို ရှုရာ၌ ရှေ့ဦးစွာ ဤသို့ ဆိုကြကုန်၏။ “နာမ်ခန္ဓာ လေးပါးတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း = ဥဒယဗ္ဗယသဘောကို ရှုခြင်းသည် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်နိုင်၏ = အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ရှုလို့ရနိုင်၏။ ခဏပစ္စုပ္ပန်၏ အစွမ်းဖြင့် မဖြစ်နိုင် = ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ရှုလို့ မရနိုင်”ဟု ဆိုကြကုန်၏။ ထိုကေစိဆရာတို့၏ အလိုအားဖြင့် ခဏအားဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အဖြစ်-အပျက်ကို ရှုခြင်းသည်ပင်လျှင် မဖြစ်နိုင်တော့ပေရာ။

အပရေဆရာ = အခြားတစ်ပါးသော ဆရာတို့သည်ကား ဤသို့ ဆိုတော်မူကြကုန်၏။ “အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို ရှုခြင်းဟူသော ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနအရာ၌ အတိတ်စသည်ဝေဖန်ခြင်းကို မသုံးသပ်မူ၍ အလုံးစုံတို့နှင့် ဆက်ဆံသောအားဖြင့် အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားကြောင့် ဝေဒနာစသည်၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို ရကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကို ရှု၏။ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဥပါဒါကို မရှု။ (= အဝိဇ္ဇာ၏ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဥပါဒါ ဝေဒနာစသည်၏ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဥပါဒါကိုမရှု၊ အဝိဇ္ဇာစသည်ကြောင့် ဝေဒနာ စသည်၏ ဖြစ်မှုဟူသော ကြောင်းကျိုး ဆက်နွှယ်မှု သဘောကိုသာ ရှု၏။) ထိုမှတစ်ပါး အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့သည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် ထိုဝေဒနာ၏ (= ထိုဝေဒနာစသည်၏) မဖြစ်သင့်ခြင်းကိုသာ မရကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ ရှု၏။ ပျက်ဆဲဆဲ ဘင်ကို မရှု။ (= အကြောင်းတရား၏ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား၏လည်း အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းမှုကိုသာ ရှု၏။ အကြောင်း အကျိုး နှစ်ရပ်လုံး၏ သို့မဟုတ် အကျိုး နာမ်တရားစု၏ ခဏအားဖြင့် ပျက်မှု = ခဏဘင်ကို မရှု။) ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = ခဏအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ကို ရှုရာ၌ကား ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာစသော တရားတို့၏ ဖြစ်ဆဲဆဲ ဥပါဒါကိုလည်းကောင်း၊ ပျက်ဆဲဆဲ ဘင်ကိုလည်းကောင်း ရှု၏”ဟု ဆိုတော်မူကြကုန်၏။

ထိုအပရေဆရာတို့၏ စကားသည် သင့်မြတ်လှပေသည်။ အကြောင်းကား ဤသို့ ဖြစ်၏ - သန္တတိ ပစ္စုပ္ပန်၏ အစွမ်းဖြင့် (= သန္တတိပစ္စုပ္ပန်မှစ၍) ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို အဖြစ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အပျက် အားဖြင့်လည်းကောင်း နှလုံးသွင်း ရှုပွားလျက်ရှိသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား အစဉ်သဖြင့် ဝိပဿနာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်း၍လာရာ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ၏ သန်မြန်အားကောင်းခြင်း အားရှိခြင်းသို့ ရောက်ရှိလာသော အခါကာလ၌ ဝိပဿနာဉာဏ်၏ ထက်မြက် စူးရှသည်၏အဖြစ် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိ လာခြင်းကြောင့် ခဏအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း = ဥဒယဗ္ဗယသဘောတို့သည် ထင်လာကုန်၏။ ထို့ကြောင့် အပရေဆရာတို့၏ စကားသည် သင့်မြတ်လှပေသည်။

မှန်ပေသည် - ဤယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရှေးဦးစွာ “အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ဖြစ်၏” - ဤသို့ စသည် ဖြင့် အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဟူသော ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယသဘောကို နှလုံးသွင်း၏။ ယင်းသို့ နှလုံးသွင်းပြီးနောက် အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့ကို နှလုံးသွင်းမှုကို စွန့်လွှတ်လိုက်၍ (= အဝိဇ္ဇာ စသော အကြောင်းတရားကြောင့် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံကို နှလုံးမသွင်းတော့ဘဲ) ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း = ဥဒယ-ဝယ သဘော ရှိကြကုန်သော ခန္ဓာတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူ၍ ထိုခန္ဓာတို့၏ အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို ပဓာနပြုသဖြင့် ခဏအားဖြင့်လည်း ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို နှလုံးသွင်း၏။ ထိုယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် အကြင်အခါ၌ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ထက်မြက် စူးရှလာ၏။ သန့်ရှင်းလာ၏။ ထိုအခါ၌ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့သည် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း၌ ဖြစ်ကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ပျက်ကုန်သည် လည်းကောင်း ဖြစ်၍ ထင်လာကုန်၏။ ထို့ကြောင့် -

- ၁။ ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ရုပ်တရားသည် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
- ၂။ ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း ရုပ်တရားသည် ချုပ်ငြိမ်းသွား၏။
- ၃။ ဤသို့လည်း ရုပ်တရားသည် ဥပါဒ်အားဖြင့် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
- ၄။ ဤသို့လည်း ရုပ်တရားသည် ဘင်အားဖြင့် ချုပ်ပျက်သွား၏။ -

ဤသို့စသော စကားကို အဋ္ဌကထာ ဆရာတော်သည် (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၇)၌ မိန့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်။
(မဟာဋီ-၂-၄၂၂-၄၂၃။)

ထပ်မံ ရှင်းလင်းချက်

ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ရှုသည့် အရာဝယ် အကြောင်း တရားတို့၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း ထင်ရှားရှိခြင်း ဟူသည်မှာလည်း (အထက်တွင် ရှင်းပြခဲ့သည့်အတိုင်း) အဝိဇ္ဇာ- တဏှာ-ဥပါဒ်ဒါန်-သင်္ခါရ-ကံဟူသော အကြောင်းတရားတို့၏ နာနာက္ခဏိကကမ္မသတ္တိ အနေအားဖြင့် ထင်ရှားရှိမှု ကို ဆိုလို၏။ (စိတ်-ဥတု-အာဟာရ-ဝတ္ထု-အာရုံ-ဖဿစသော အကြောင်းတရားတို့ကို မဆိုလိုပါ။) ယောဂီဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်းကဲ့သို့သော အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဥပါဒ်ဒါန်-သင်္ခါရ-ကံဟူသော အကြောင်းတရားတို့၏ နာနာက္ခဏိက ကမ္မသတ္တိအနေအားဖြင့် ထင်ရှားရှိမှုကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ ယင်းအကြောင်းတရားနှင့် ယင်းအကျိုးဝိပါက်ခန္ဓာတို့၏ ကြောင်း-ကျိုးဆက်နွယ်မှု သဘောကိုသာ ပဓာနထား၍ အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ်ဖြစ်၏ စသည်ဖြင့် ရှုခြင်းဖြစ်၏။

တစ်ဖန် ပဝတ္တိပစ္စယ ဖြစ်ကြကုန်သော ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်းတရားတို့သည်လည်း ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏတ္ထယ = ခဏသုံးပါး အပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံကြသော တရားများပင် ဖြစ်ကြ၏။ သို့သော် ယင်းအကြောင်းတရား- တို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ပဓာနမထားဘဲ အကြောင်းတရားတို့၏ ထင်ရှား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားတို့၏

ထင်ရှားဖြစ်မှုကိုသာ ပဓာနထား၍ “စိတ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် စိတ္တဇရုပ်ဖြစ်၏” ဤသို့စသည်ဖြင့် ရှုခြင်းဖြစ်၏။ ဤသို့ ရှုစဉ်ဝယ် အကြောင်းတရားတို့၏ ခဏအားဖြင့် ဖြစ်မှုပျက်မှုကို နှလုံးမသွင်းသကဲ့သို့ အကျိုးတရားတို့၏ ခဏအားဖြင့် ဖြစ်မှုပျက်မှုကိုလည်း နှလုံးမသွင်းပေ။ ဤသို့လျှင် အကြောင်း အကျိုးနှစ်ရပ်လုံးတို့၏ ခဏအားဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှု ဥဒယဝယသဘောကို မရှုဘဲ နှလုံးမသွင်းဘဲ အကြောင်းတရား၏ ထင်ရှားရှိခြင်း ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း- ကြောင့် အကျိုးတရား၏ ထင်ရှားရှိမှု ထင်ရှားဖြစ်မှုကိုသာ ရှုခြင်းသည် ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန လုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။ အကြောင်းတရား၏ ထင်ရှားမရှိခြင်း ထင်ရှားမဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား၏ ထင်ရှားမရှိမှုကို ရှုခြင်းသည် ပစ္စယတော ဝယဒဿနလုပ်ငန်း ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ရှုရာ၌ အတိတ်စသည်ဖြင့် ခွဲခြမ်းဝေဖန်မှုပြု၍ မသုံးသပ်ရန် ညွှန်ကြားထား၏။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံ ဟူသော အကြောင်းတရားတို့၏ နာနာကွဏိကကမ္မသတ္တိဟူသည်မှာ ဥပါဒိ-ဌီ-ဘင် အနေ- အားဖြင့် ထင်ရှားရှိနေသော တရားမျိုး မဟုတ်သဖြင့် အတိတ်အနာဂတ် စသည်ဖြင့် ဝေဖန်ရန် မဖြစ်နိုင်ပေ။ သို့သော် ယင်းနာနာကွဏိကကမ္မသတ္တိတို့၏ မြစ်ဖျားခံရာ မူလစတင်၍ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ဖြစ်ပွားဆဲ ဖြစ်သည့် ဖြစ်ပွားလတ္တံ့ ဖြစ်သည့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့ကား၊ ဥပါဒိ-ဌီ-ဘင်အားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်ခိုက် တည်ရှိခိုက်အခါကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုရမူ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု ဝေဖန် ခွဲခြမ်း၍ ရနိုင်ပေသည်။

အတိတေ ဟေတဝေါ ပဉ္စ၊ ကုဒါနိ ဖလပဉ္စကံ။

ကုဒါနိ ဟေတဝေါ ပဉ္စ၊ အာယတီ ဖလပဉ္စကံ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၁၄။)

= အတိတ်အကြောင်းတရား ငါးပါးကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရား ငါးပါး ဖြစ်၏။

ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရား ငါးပါးကြောင့် အနာဂတ်အကျိုးတရား ငါးပါး ဖြစ်၏။

ဤသို့စသော ဒေသနာတော်များကို ထောက်ရှုပါ။ တစ်ဖန် ပဝတ္တိပစ္စယ အမည်ရသော စိတ်-ဥတု-အာဟာရ -ဝတ္ထု-အာရုံ-ဖဿစသော အကြောင်းတရားတို့ကား ဖြစ်ခိုက်ဝယ် ဥပါဒိ-ဌီ-ဘင် ရစကောင်းသော တရားမျိုးများ ဖြစ်ကြသဖြင့် အတိတ် စသည်ဖြင့် ခွဲခြမ်းဝေဖန်၍ ရစကောင်းသည်သာ ဖြစ်ကြ၏။ သို့သော် ယင်းပဝတ္တိပစ္စယ တရားတို့နှင့် ယင်းတို့၏ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကျိုးတရားတို့၏ ကြောင်းကျိုးဆက်နွှယ်မှုသဘောကို ရှုရာ၌ အတိတ် စသည်ဖြင့် ခွဲခြမ်းဝေဖန် သုံးသပ်မှုမပြုဘဲ စိတ်စသော အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့် စိတ္တဇရုပ်စသော အကျိုးတရား၏၊ ဝတ္ထုစသော အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့် ဝေဒနာစသော အကျိုးတရား၏ ဖြစ်သင့်- ခြင်းကိုသာ ရကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ ရှုရမည် ဖြစ်သည်။

ဆိုလိုရင်းကို သဘောမပေါက်နိုင်သေးသော ယောဂီသူတော်ကောင်းများအတွက် အနည်းငယ် ထပ်မံ၍ ရှင်းလင်းတင်ပြပေးအံ့ - ထိုအဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဥပါဒါန် သင်္ခါရ ကံတို့မှာ အတိတ်အကြောင်းတရား ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်းတရား အနာဂတ်အကြောင်းတရား စသည်ဖြင့် ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ ဖြစ်နိုင်ကြ၏။ ထိုသို့ပင် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနဟူသော အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ရှုသည့် အပိုင်း၌ အတိတ်အကြောင်းတရား ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရား၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရား အနာဂတ်အကျိုးတရား စသည်ဖြင့် ခွဲခြမ်းဝေဖန်၍ နှလုံးမသွင်းတော့ဘဲ အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့် ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုး တရား၏ ဖြစ်သင့်ပုံကိုသာ ရကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ ရှုပါ။ ဥပါဒိသဘောကို မရှုပါနှင့်။ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားများသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် ထင်ရှားမဖြစ်လတ်သော် ဝေဒနာစသည့် အကျိုးတရားတို့၏ မဖြစ်သင့်ပုံကိုသာ မရကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ ရှုပါ။ ဘင်သဘောကို မရှုပါနှင့်။ ဥပါဒိနှင့် ဘင်ကိုရှုခြင်းမှာ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = ခဏအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ရှုနည်းသာ ဖြစ်၏။ အကြောင်းခန္ဓာ အကျိုးခန္ဓာတို့၏

နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာနှင့် ဝိပရိကာမလက္ခဏာတို့သာတည်း။

ဥပါဒ်-ဦး-ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါးတို့ အပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံခိုက် ခဏတ္တယသမင်္ဂီ အတွင်း၌သာ တည်ရှိသော တရားသည် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်၍ ယင်းခဏတ္တယ၏ ရှေး၌တည်ရှိသော တရားမှာ အတိတ်ဖြစ်၍ နောက်၌ တည်ရှိသော တရားမှာ အနာဂတ်ဖြစ်၏။ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = ခဏအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ကို မြင်အောင် ရှုမှုကား ယင်းဥပါဒ်-ဦး-ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံခိုက် ခဏတ္တယသမင်္ဂီ အတွင်း၌ တည်ရှိသော တရား၏ ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းနှင့် ဆိုင်၏။ ယင်းဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းကို မြင်အောင်ကြည့်၍ ဝိပဿနာရှုရ၏။

အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ရှုမှု၌ကား ထိုသို့ ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းကိုလည်း စူးစိုက်၍ သုံးသပ်ဖွယ် မလို။ အတိတ် အနာဂတ်ကိုလည်း စူးစိုက်၍ သုံးသပ်ဖွယ် မလိုပေ။ အကြောင်းတရားကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်မှုကိုသာ စူးစိုက်၍ သုံးသပ်ဖို့ လိုသဖြင့် အတိတ်စသည်ဖြင့် မသုံးသပ်မှု၍ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿနကို ရှုရန် ညွှန်ကြားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ညွှန်ကြားထားသဖြင့်- အတိတ်အကြောင်းတရားများ၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း- ကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးတရားများ၏ ထင်ရှားဖြစ်ပုံ၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းတရားများ၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အနာဂတ်အကျိုးတရားများ၏ ထင်ရှားဖြစ်ပုံဟူသော ကြောင်း-ကျိုး ဆက်နွယ်မှု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်းဝယ် အတိတ် အကြောင်း ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း အနာဂတ်အကျိုးတို့ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်ဖို့ မလိုဟု အယူအဆ မမှားစေလိုပါ။ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားနှင့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကျိုးတရားတို့၏ ကြောင်း-ကျိုး ဆက်နွယ်မှုသဘောကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ -

အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ဖြစ်၏ - ဤသို့ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊

ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားများ၏ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓ သဘောအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမှုကြောင့် ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကျိုးတရားများ၏ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ချုပ်ငြိမ်းမှုကို ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ -

အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ချုပ်၏ - ဤသို့ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊

ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ရှုစဉ်အတွင်း၌ “ဤကား အတိတ်တရား၊ ဤကား ပစ္စုပ္ပန်တရား၊ ဤကား အနာဂတ်တရား” စသည်ဖြင့် ခွဲခြားဝေဖန်သုံးသပ်မှုကိုကား မပြုပါနှင့်ဟူ၍သာ ဆိုလိုရင်း ဖြစ်သည်ကို သတိပြုပါ။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိခြင်း ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ထင်ရှားရှိပုံ ထင်ရှားဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း၊ အကြောင်းတရား ထင်ရှားမရှိခြင်း ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ထင်ရှားမရှိပုံ ချုပ်ပုံကိုလည်းကောင်း ပဓာနရွှေ့သွားပြ၍ ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်ရမည့် အလုပ် စခန်း ဖြစ်သောကြောင့်ပင်တည်း။ အလွန်တိုတောင်းသော အချိန်ကာလအတွင်း၌ အကြောင်းတရားအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ခဏအားဖြင့်လည်းကောင်း ဖြစ်-ပျက်တို့ကို အကွက်ကျကျ ချက်ကျကျ သွက်သွက်လက်လက် ထက်ထက်မြက်မြက် လျင်လျင်မြန်မြန် ဖျတ်ဖျတ်လတ်လတ် ရှုတတ်ရမည် ဖြစ်သဖြင့် -

၁။ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ကို ရှုရာ၌ မည်သို့နှလုံးသွင်း- ရမည်ကိုလည်းကောင်း၊

၂။ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = ခဏအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ကို ရှုရာ၌ မည်သို့နှလုံးသွင်းရမည်ကိုလည်းကောင်း

ဤသို့ နှလုံးသွင်းပုံကို သတ်မှတ်ပြခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သဘောပေါက်ပါ။ ထိုသို့ ရှုရာ၌ ရှေးဦးစွာ အကြောင်း တရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်ပုံ၊ အကြောင်းတရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ချုပ်ပုံဟူသော ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယကို ရှုပြီးမှ ခဏအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ကို ရှုရမည်ဖြစ်သည်။ ခဏအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ကို

ရှုရာ၌ ဥဒယဗ္ဗယဝန္တေ ခန္ဓေ-ဟု ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း သဘောရှိကုန်သော ခန္ဓာတို့ကို ရှုရန် သတ်မှတ်ပေးထား၏။ ထိုသတ်မှတ်ချက်အရ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် မရစကောင်းသော နာနာက္ခဏိကကမ္မသတ္တိများကို အကြောင်းတရားစုတွင် ပါဝင်သော်လည်း ဖြစ်-ပျက် မရှုရဟု သိရှိပါလေ။ ယင်းနာနာက္ခဏိကကမ္မသတ္တိ၏ တည်ရာ စေတနာကိုသာ ဝိပဿနာရှုပါ။

အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ဖြစ်၏။
အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့် ရုပ် ချုပ်၏။
အဝိဇ္ဇာ — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။
ရုပ် — ဖြစ်-ပျက် - အနိစ္စ။

ဤသို့စသည်ဖြင့် ရှုပုံမျိုးတည်း။ သို့သော် **ပဗ္ဗယဓမ္မေ ဝိဿဇေတွာ** = အကြောင်းတရားတို့ကို စွန့်လွှတ်ထား၍ ဖြစ်-ပျက် ရှုရန် အထက်ပါ မဟာဋီကာ၌ ဖွင့်ဆိုထားသဖြင့် အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့၏ ဖြစ်-ပျက်ကို ရှုမှုနှင့် ပတ်သက်၍ သံသယ ဖြစ်မနေဖို့ရန် သတိပြုပါ။ ဤအပိုင်းတွင် အကြောင်းတရားတို့၏ ဖြစ်-ပျက် = ဥဒယဗ္ဗယသဘောကို နှလုံးမသွင်းလိုပါက ခေတ္တ ချန်လှပ်ထားလိုက်၍ အကျိုးခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်-ပျက်ကိုသာ နှလုံးသွင်းလိုပါက နှလုံးသွင်းရှုပွားပါ။ သို့သော် အကြောင်းတရားတို့၏ ဖြစ်-ပျက်ကိုလည်း လက္ခဏာယာဉ်ကို တင်ကာ ဝိပဿနာရှုရမည်သာ ဖြစ်သဖြင့် နောက်ထပ်တစ်ဖန် ထပ်မံ၍ ယင်းအဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့ကိုလည်း သီးသန့် ဝိပဿနာရှုရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းမူ ဤ ဥဒယဗ္ဗယနုပဿနာဉာဏ်၏ ဝိပဿနာ အရှုခံ အာရုံစာရင်းတွင် ဘဝတိုင်အောင်သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါရပ်များလည်း ပါဝင်နေသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဤသို့လျှင် —

- ၁။ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက် ရှုခြင်း၊
- ၂။ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = ခဏအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက် ရှုခြင်း —

ဤ ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = ဖြစ်-ပျက်နှစ်မျိုးတို့ကို ရှုခြင်းတည်းဟူသော ဝိပဿနာဘာဝနာ လုပ်ငန်းရပ်ကို နေရာတကျ ပွားများတတ်ပါက ရှုပွားတတ်ပါက ဥဒယဗ္ဗယနုပဿနာဉာဏ်သည် ထက်မြက်စူးရှလာသောအခါ ရုပ်-နာမ်တို့၏ ခဏအားဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှုတို့သည်လည်း ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်တွင် ထင်လာကုန်သည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤစကားရပ်တို့မှာ အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြထားသော မဟာဋီကာစကားရပ်ကို ဉာဏ်နုသူများ နားလည်နိုင်ရန် ရည်သန်၍ ထပ်မံ ရှင်းလင်းတင်ပြထားသော စကားရပ်တို့ပင် ဖြစ်ကြသည်။

အဋ္ဌကထာကြီးများနှင့် နှီးနှောမိပါသည်

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာဆရာတော်မှာ ဘဒ္ဒန္တမဟာနာမ မထေရ် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဘဒ္ဒန္တမဟာနာမ မထေရ်ကို မဟာဋီကာဆရာတော် အရှင်ဓမ္မပါလ မထေရ်မြတ်က ကေစိဆရာဟု သုံးစွဲထား၏။ ထိုမဟာနာမ မထေရ်၏ အယူအဆကို မဟာဋီကာဆရာတော်က မနှစ်သက်ပါ။ နာမ်တရားတို့ကို ဝိပဿနာရှုရာ၌ ယင်းနာမ်တရားတို့၏ ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်အောင် ခဏအားဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှုကိုလည်း သာဝကများသည် ရှု၍ ရနိုင်သည်ဟူသော ဝါဒကိုသာ မဟာဋီကာဆရာတော်က နှစ်သက်မြတ်နိုးတော်မူ၏။ ထိုဝါဒမှာလည်း အဋ္ဌကထာကြီးများနှင့် နှီးနှောမိသည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ သာမညဖလသုတ္တန် သတိသမ္ပဇေကထာတွင် အာလောကိတ-ဝိလောကိတ = တည့်တည့်ကြည့်ရာ-စောင်းငဲ့ကြည့်ရာ၌ မူလပရိညာ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း အသမ္မောဟသမ္ပဇ်ဖြစ်အောင် ရှုပုံကို ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။

ဘဝင်္ဂီဝဇ္ဇနဉ္စေတိ၊ ဒဿနံ သမ္ပဋိစ္ဆိန်။
သန္တိရဏံ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနံ၊ ဇေနံ ဘဝတိ သတ္တမံ။ (ဒီ-ဋ္ဌ-၁-၁၇၄။)

မူလပဏ္ဏာသအဋ္ဌကထာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ္တန် သမ္ပဇဉ်ပိုင်းအဖွင့် (မ-ဋ္ဌ-၁-၂၆၆)တွင်လည်းကောင်း၊ သတိပဋ္ဌာနသံယုတ် သတိသုတ္တန်အဖွင့် (သံ-ဋ္ဌ-၃-၂၂၆)တွင်လည်းကောင်း၊ သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာ ဈာနဝိဘင်းအဖွင့် (အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၃၄၁)တွင်လည်းကောင်း ပုံစံတူပင် တညီတညွတ်တည်း ဖွင့်ဆိုထားတော်မူသည်။ ဤအဋ္ဌကထာကြီးများ၏ ဆိုလိုရင်းမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။ -

တည့်တည့်ကြည့်ရာ စောင်းငဲ့ကြည့်ရာ၌ ရူပါရုံကိုမြင်ရာဝယ် (အတိတဘဝင်-ဘဝင်စလန-ဘဝင်ပစ္ဆေဒ) ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ စက္ခုဝိညာဏံ၊ သမ္ပဋိစ္ဆိင်း၊ သန္တိရဏ၊ ဝုဋ္ဌော၊ ဇော (၇)ကြိမ်၊ (တဒါရုံ ၂-ကြိမ်)ဟူသော စက္ခုဒွါရိက ဝိထိစိတ်အစဉ်များသည် သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့် အတူတကွ ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏။ (အတိမဟန္တာရုံ၊ မဟန္တာရုံ ဝိထိများကို ရည်ညွှန်းထားသည်။) သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့်တကွသော ယင်းဝိထိစိတ်အစဉ် နာမ်တရားစုများကို ယန အသီးအသီး ပြုအောင် ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးလျက် ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်အောင် ထွင်းဖောက် သိမြင်ပါက အသမ္မောဟသမ္ပဇဉ်ဉာဏ် ဖြစ်ပြီ ဟူလိုသည်။ အကျယ်ကို နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတွင် ရှင်းလင်း တင်ပြ-ခဲ့ပြီးပင် ဖြစ်သည်။ ဤရှင်းလင်းချက်မှာ ရုပ်နာမ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူသည့် နာမရူပပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ပိုင်းကို ရည်ညွှန်းထားသော ဖွင့်ဆိုချက်ပင် ဖြစ်သည်။

တစ်ဖန် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ သမ္ပသနဉာဏ်ပိုင်း (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၅၂-၂၅၃)၌လည်း စက္ခုဒွါရိကဝိထိစသော ထိုထို ဝိထိစိတ္တက္ခဏတိုင်း၌ သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့် တကွသော ဝိထိစိတ် နာမ်တရားစုတို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို လည်းကောင်း၊ ဝိထိများ၏ အကြားအကြား၌ တည်ရှိသော သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့် တကွသော ဘဝင်စိတ်တို့၏ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကိုလည်းကောင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ လက္ခဏာရေးသုံးတန်ကို တင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုရန် ညွှန်ကြားထား၏။ (ရှေးသမ္ပသနဉာဏ်ပိုင်းတွင် ရှင်းပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။)

တစ်ဖန် သမ္မောဟဝိနောဒနီအဋ္ဌကထာနှင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာတို့တွင်လည်း ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။

နာနာဓာတုယော ဝိနိဗ္ဗူဇိတွာ ယနဝိနိဗ္ဗောဂေ ကတေ အနတ္တလက္ခဏံ ယာထာဝသရသတော ဥပဋ္ဌာတိ။
(အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၆။)

အသီးအသီးသော ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့ကို ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံးနာမ်ခဲ ဟူသော ရုပ်ယန နာမ်ယန အသီးအသီး ပြုအောင် ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးလျက် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ ရှုနိုင်ခဲ့သော် အနတ္တလက္ခဏာသည် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော မိမိ၏ သဘောအားဖြင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်လာပေ၏။

(အဘိ-ဋ္ဌ-၂-၄၇။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၆။)

ထိုတွင် ရုပ်ကလာပ် နာမ်ကလာပ် တစ်ခုတစ်ခု အတွင်း၌ တည်ရှိသော ရုပ်ပရမတ် နာမ်ပရမတ်ဟူသော ပရမတ္ထဓာတ်သားတို့၏ ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင်ဟူသော ခဏတ္တယ = ခဏသုံးပါးအပေါင်း၏ အတွင်း၌ ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို မြင်ပါမှ သန္တတိယန ပြုမည် ဖြစ်သည်။ သန္တတိယနစသည့် ယန အသီးအသီး ပြုပါမှ ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင် ဆိုက်မည်။ ပရမတ်သို့ ဉာဏ်အမြင်ဆိုက်ပါမှ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်တွင် အနတ္တလက္ခဏာသည် ဟုတ်-မှန်တိုင်းသော မိမိသဘောအားဖြင့် ထင်လာမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် အနတ္တဉာဏ်အမြင် ရရှိရေး ဝိပဿနာ ဉာဏ်အမြင် ရရှိရေးအတွက် ရုပ်ယန နာမ်ယန အသီးအသီးကို ပြုကွဲအောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲလျက် ဝိပဿနာ ရှုရတော့မည် ဖြစ်သည်။ ယနပြုပါမှလည်း ခဏပစ္စုပ္ပန်သို့ ဆိုက်မည်။ ခဏအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ကို ရှုမြင်နိုင်ပါမှလည်း သန္တတိယန ပြုမည်၊ ထို့ကြောင့် ယနပြုရေး အနတ္တဉာဏ်အမြင်ကို ရရှိရေးအတွက် ခဏအားဖြင့် ဖြစ်ပျက်ကို မြင်အောင် ရုပ်နာမ် နှစ်မျိုးလုံး၌ ဝိပဿနာ ရှုရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ထိုကြောင့် မဟာဋီကာဆရာတော်၏ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ၏ အဆိုအမိန့်ကို ပြန်လည်ချေပချက်မှာ၊ တစ်နည်း - နာမ်တရားတို့၌လည်း ခဏပစ္စယပွန်သို့ ဆိုက်အောင် ခဏအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ကိုလည်း ဝိပဿနာ ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် ရှုရမည်ဟူသော မဟာဋီကာဆရာတော်၏ အဆိုအမိန့်မှာ အဋ္ဌကထာကြီးများ၏ ဖွင့်ဆို-ချက်များနှင့် ဂင်္ဂါရေနှင့် ယမုနာရေ ရောသကဲ့သို့ တစ်သားတည်း ညီညွတ်နေသော အဆိုအမိန့်သာ ဖြစ်ပေသည်။

သစ္စ - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် - နယ - လက္ခဏာတို့ ထင်ရှားပြီ

သစ္စာလေးပါး ထင်ရှားပုံ

ဤသို့ ရေးသားတင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း -

- ၁။ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ကို ရှုခြင်း၊
- ၂။ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = ခဏအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ကို ရှုခြင်း ဟူသော -

နှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယသဘောတို့ကို နှလုံးသွင်းရှုပွားသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ “ဤရုပ်တရား နာမ်တရားတို့သည် ရှေးက မရှိမူ၍ ယခုမှ ရုတ်ခြည်း ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သတတ်၊ ဖြစ်ကုန်ပြီး၍လည်း ရုတ်ခြည်း ချုပ်ပျက် ပျောက်ကင်းကုန်သတတ်”ဟု ထိုးထွင်းသိသော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် အထူးသဖြင့် သာလွန်၍ သန့်ရှင်း စင်ကြယ်လာ၏။ ဤသို့ အကြောင်းတရားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခဏအားဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်မျိုး နှစ်စား အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဥဒယဗ္ဗယသဘောကို ရှုသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်ဝယ် -

- ၁။ သစ္စာ လေးပါး၊
- ၂။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရား၊
- ၃။ ဧကတ္တ စသော နည်း လေးပါး၊
- ၄။ အနိစ္စလက္ခဏာ စသော လက္ခဏာ ငါးပါး -

ဤတရားတို့သည် ထင်ရှားလာကြကုန်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၇။)

ဤသို့ နှလုံးသွင်းသော ထိုယောဂီအား အကြင်ရွှေ့လောက် ကာလပတ်လုံး ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် မဖြစ်-ပေါ်လာသေး၊ ထိုရွှေ့လောက် ကာလပတ်လုံး ရုပ်နာမ်တို့၏ ဥဒယဗ္ဗယ = ဖြစ်မှု ပျက်မှုတို့သည် လွန်စွာထင်သည် မဖြစ်ကုန်ရကား ဝိုးဝါးသာမျှ အနုမာနဆ၍ အလျော်ရမ်းလိုက်ရသည်ကို အကြောင်းပြု၍ “ဣတိ ကိရိမေ ဓမ္မာ အဟုတ္တာ သမ္ဘောန္တိ၊ ဟုတ္တာ ပဋိဝေန္တိ = ဤရုပ်တရား နာမ်တရားတို့သည် ရှေးကမရှိမူ၍ ယခုမှ ရုတ်ခြည်း ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သတတ်၊ ဖြစ်ကုန်ပြီး၍လည်း ရုတ်ခြည်း ချုပ်ပျက် ပျောက်ကင်းကုန်သတတ်”ဟု ပစ္စက္ခမဟုတ် အနုမာနပြ ကိရ = သတတ်-ဟူသော သဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်၍ ဆိုသတည်း။ ။ တစ်နည်း - နယဒဿန = နည်းလမ်းကို ညွှန်ပြသည့် အနေအားဖြင့် ဤသို့ ဆိုသတည်း။ ရှေးဦးစွာ ပစ္စုပ္ပန်ဓမ္မတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကို ပစ္စက္ခဖြင့် မြင်ပြီး၍ ထိုနောင်မှ အတိတ်-အနာဂတ်တို့၌လည်း ၎င်းနည်းဟု နည်းကိုဆောင်သည် ဖြစ်ဘိသော်။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၃။ ပြည်-ဝိသုဒ္ဓိမဂ်နိဿယ-၅-၁၆၅။) (နည်းကို ဆောင်ပုံကို ပထမတွဲ၌ ရှင်းပြခဲ့ပြီ။)

အကျယ်မှာ ဤသို့တည်း- အဝိဇ္ဇာစသည်၏ ရှေးဘဝ၌ ဖြစ်ပြီးခြင်းကြောင့် ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို လည်းကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားတို့၏ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်း သွားခြင်းကြောင့် ခန္ဓာတို့၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ငြိမ်းဟု ဆိုအပ်သော အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကိုလည်းကောင်း ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှု၏။ ယင်းသို့ ရှုခြင်းသည်ကား ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏

ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန မည်၏။ တစ်ဖန် နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာနှင့် ဝိပရိကာမလက္ခဏာတို့ကို ရှုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ခန္ဓာတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကို ရှု၏။ ယင်းသို့ ခန္ဓာတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကို ရှုခြင်းသည် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန မည်၏။ ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ဆဲ ဥပါဒ်ခဏ၌သာလျှင် နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာသည် ဖြစ်၏။ ပျက်ဆဲ ဘင်ခဏ၌သာလျှင် ဝိပရိကာမလက္ခဏာသည်လည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ ဝိပရိကာမလက္ခဏာတို့ကို ရှုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ခဏအားဖြင့် ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဥဒယဗ္ဗယတို့ကို ရှုသည် မည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၇။)

၁။ ထို့ကြောင့် ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း အကြောင်းတရားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခဏအားဖြင့်လည်းကောင်း နှစ်မျိုးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဥဒယ-ဝယသဘောကို ရှုသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် အဖြစ်သက်သက်ကို ရှုခြင်းဖြင့် (= အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံ သက်သက်ကို ရှုခြင်းဖြင့်) ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို (= ဒုက္ခသစ္စာတရားတို့ကို) တိုက်ရိုက်ဖြစ်စေတတ်သော ဇနက အကြောင်းတရားကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းကြောင့် **သမုဒယသန္တာ**သည် ထင်ရှားလာ၏။

၂။ ခဏတော ဥဒယဒဿန = ခဏအားဖြင့် ခန္ဓာတို့၏ အဖြစ်သက်သက်ကို ရှုခြင်းဖြင့် (ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်မှု နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့်) ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ဖြစ်မှု ဇာတိဒုက္ခကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းကြောင့် **ဒုက္ခသန္တာ**သည် ထင်ရှားလာ၏။

၃။ ပစ္စယတော ဝယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် အပျက်သက်သက်ကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် = (အကြောင်းတရားတို့၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဟူသော အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားတို့၏ နောင်တစ်ဖန် မဖြစ်သောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းဟူသော အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့်) **နိရောဓသန္တာ**သည် ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ အကြောင်းတရားတို့၏ မဖြစ်ခြင်းဖြင့် = အကြောင်းတရားတို့၏ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဖြင့် အကြောင်းတရားထင်ရှား ရှိကြကုန်သော အကျိုးတရားတို့၏ = အကြောင်းတရားကြောင့် ဖြစ်ကြရကုန်သော အကျိုးတရားတို့၏ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းမှုကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက်ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၇။)

“**ပစ္ဆယာနုပ္ပါဒေနာ**”တိ ဧတေန ပစ္စယာနံ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓော ဣမ ပစ္စယနိရောဓောတိ ဒဿေတိ။
(မဟာဋီ-၂-၄၂၄။)

၄။ ခဏတော ဝယဒဿန = ခန္ဓာတို့၏ ဘင်ကာလ၌ ဖောက်ပြန် ပျက်စီးခြင်း ဝိပရိကာမလက္ခဏာဟူသော အပျက်သက်သက်ကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် မရဏဒုက္ခဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခကြီးကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းကြောင့် **ဒုက္ခသန္တာ**တရားသည်ပင်လျှင် ထင်ရှားလာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၇။)

သမုဒ္ဒေါ မယာ ဒိဋ္ဌော = ငါသည် သမုဒ္ဒရာကို မြင်၏-ဟူရာ၌ သမုဒ္ဒ-သဒ္ဒါသည် အပေါင်းဖြစ်သော သမုဒ္ဒရာ တစ်စင်းလုံး၏ အမည် ဖြစ်ငြားသော်လည်း သမုဒ္ဒရာတစ်စင်းလုံး၏ သမုဒ္ဒ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော မျက်စိဖြင့် မြင်ကောင်းသော သမုဒ္ဒရာ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ၌ တင်စား၍ အစိတ်ဖြစ်သော မျက်စိဖြင့် မြင်ကောင်းသော သမုဒ္ဒရာတစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုပင် ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် သမုဒ္ဒရာဟု ခေါ်ဝေါ်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ သမုဒ္ဒရာကို မြင်၏ဟု ဆိုသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊

ပဗ္ဗတော မယာ ဒိဋ္ဌော = ငါသည် တောင်ကို မြင်၏ ဟူရာ၌ ပဗ္ဗတ-တောင်သဒ္ဒါသည် အပေါင်းဖြစ်သော တောင်တစ်ခုလုံး၏ အမည် ဖြစ်သော်လည်း တောင်တစ်တောင်လုံး၏ ပဗ္ဗတ-ဟူသော အမည်ကို အစိတ် ဖြစ်သော မျက်စိဖြင့် မြင်ကောင်းသော တောင် တစ်စိတ်တစ်ဒေသ၌ တင်စား၍ အစိတ်ဖြစ်သော မျက်စိဖြင့် မြင်ကောင်းသော တောင် တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုပင် ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် ပဗ္ဗတ = တောင်ဟု ခေါ်ဝေါ်- သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ငါသည် တောင်ကို မြင်၏ဟု ဆိုသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊

တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် သမုဒ္ဒရာကို မြင်သူအား အပေါင်းဖြစ်သော သမုဒ္ဒရာသည် ထင်ရှားသကဲ့သို့၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအားဖြင့် တောင်ကို မြင်သူအား အပေါင်းဖြစ်သော တောင်သည် ထင်ရှားသကဲ့သို့ အလားတူပင် ခန္ဓာတို့၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ၏ ဖြစ်မှု = ဇာတိဒုက္ခ၊ ပျက်မှု = မရဏဒုက္ခကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း အပေါင်းဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာကို ထင်ထင်ရှားရှား သိသည်ပင် မည်ပေသည်။
(မဟာဋီ-၂-၄၂၃-၄၂၄။)

၅။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော -

- (က) ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို ရှုမြင်ခြင်း၊
- (ခ) ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = ခဏအားဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ပျက်ကို ရှုမြင်ခြင်းဟူသော -

ဤနှစ်မျိုးသော သင်္ခါရတရားတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယ သဘာဝမှန်ကို မတွေ့မဝေ သိတတ်သော အသမ္မောဟ = သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပြဇာန်းသော -

- (က) သမ္မာဒိဋ္ဌိ = သင်္ခါရတရားတို့၏ နှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယ သဘာဝမှန်ကို သိမြင်ခြင်း၊
- (ခ) သမ္မာသင်္ကပ္ပ = သင်္ခါရတရားတို့၏ နှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယ သဘာဝအာရုံပေါ်သို့ သမ္ပယုတ်တရား- တို့ကို ရှေးရှုတင်ပေးခြင်း၊
- (ဂ) သမ္မာဝါယာမ = သင်္ခါရတရားတို့၏ နှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယ သဘောကို သိအောင် ကြိုးစားအားထုတ်- ခြင်း၊
- (ဃ) သမ္မာသတိ = သင်္ခါရတရားတို့၏ နှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယ သဘာဝအာရုံကို အမှတ်ရခြင်း၊ ယင်းအာရုံ၌ စိတ်ခိုင်မြဲခြင်း၊
- (င) သမ္မာသမာဓိ = သင်္ခါရတရားတို့၏ နှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယ သဘာဝအာရုံ၌ စိတ်၏ ကောင်းစွာ တည်ကြည်နေခြင်း ဟူသော

ဤ မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ငါးပါးသည် လောကီမဂ္ဂင်တရား ဖြစ်ရကား ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ မဂ္ဂသစ္စာသည် ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - သင်္ခါရတရားတို့၏ ထိုနှစ်မျိုးသော ဥဒယဗ္ဗယ၌ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိမမြင်တတ်သော တွေဝေနေသော သမ္မောဟတရားကို ထိုလောကီမဂ္ဂင်တရားတို့က တဒင်္ဂ အားဖြင့် ပယ်သတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၇-၂၆၈။ မဟာဋီ-၂-၄၂၃-၄၂၄။)

ယင်းလောကီမဂ္ဂင် တရားကိုယ် ငါးပါး ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာသောအခါ ယင်းမဂ္ဂင်တရားတို့သည် ယင်း သမ္မောဟတရားကို ပယ်သတ်လျက်သာလျှင် ထင်ထင်ရှားရှား ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏ ဟူပေ။
(မဟာဋီ-၂-၄၂၄။)

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သဘောတရား ထင်ရှားလာပုံ

အဝိဇ္ဇာ အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ အကျိုးတရားသည် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ သင်္ခါရ အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့် ဝိညာဏ် အကျိုးတရားသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏ - ဤသို့ စသည်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူအပ်သော ဒေသနာတော်ကား အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော် ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရ-စသည်ဖြင့် ဟောကြားတော်မူအပ်သော သံသရာစက်လည်ပတ်ပုံဖြစ်စဉ်ဒေသနာတော် ပင်တည်း။ တစ်ဖန် အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓာ = အဝိဇ္ဇာ၏ အရဟတ္တမဂ်ကြောင့် အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါရ၏ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ခြင်းသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏ - ဤသို့စသည်ဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သံသရာစက်ရဟတ်၏ ချုပ်ငြိမ်းပုံကို ထင်ရှားဖော်ပြသော ချုပ်စဉ်ဒေသနာတော်သည် ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော် မည်၏။

တစ်ဖန် ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် အဖြစ်သက်သက်ကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် = အကြောင်းတရားကြောင့် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံ သက်သက်ကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ ဖြစ်ခြင်းအားလျော်သော - အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရ - ဤသို့စသည်ဖြင့် ဟောကြားတော် မူအပ်သော **အနုလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်** သဘောတရားသည် ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - “ဤအဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် ဤသင်္ခါရစသော အကျိုးတရားသည် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ၏” - ဤသို့စသည့် သဘောတရားကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းကြောင့်ပင်တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

ပစ္စယတော ဝယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် အပျက်သက်သက်ကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် = အကြောင်း တရားတို့၏ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကြောင့် အကျိုးတရားတို့၏ အနုပ္ပါဒ် နိရောဓသဘောအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ချုပ်ငြိမ်းမှုကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဒုက္ခ၏ ဖြစ်ခြင်းအား မလျော် ထိပ်တိုက် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော “အဝိဇ္ဇာယ- တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓာ” ဤသို့စသော **ပဋိလောမပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်** သဘောတရားသည် ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - “ဤ အဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းတရား၏ အနုပ္ပါဒ်နိရောဓ သဘောအားဖြင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဤ သင်္ခါရစသော အကျိုးတရားသည် အနုပ္ပါဒ်နိရောဓသဘောအားဖြင့် ချုပ်ငြိမ်းသွား၏” - ဤသို့စသည့် ချုပ်စဉ်သဘောတရားကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

တစ်ဖန် ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = သင်္ခါရတရားတို့၏ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ ဝိပရိဏာမလက္ခဏာဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင်ဟူသော ခဏအားဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ **ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်** အမည်ရသော ဇာတိစသော အကြောင်းတရားကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်သော ဇရာ-မရဏစသော အကျိုးတရားတို့သည် ထင်ရှားလာကုန်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ သင်္ခါတတရားတို့၏ = သင်္ခါရတရားတို့၏ ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင်ဟူသော သင်္ခါတလက္ခဏာကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း သဘောတရား ထင်ရှားရှိကြကုန်သော တရားမှန်သမျှတို့သည် သင်္ခါတတရားတို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ထို သင်္ခါတတရားတို့သည်လည်း-

ဇရာမရဏံ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ သင်္ခါတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်။ (သံ-၁-၂၆၄။)

= ရဟန်းတို့ ဇရာ-မရဏတရားသည် အနိစ္စတရားတည်း၊ သင်္ခတတရားတည်း၊ အကြောင်းတရားကို စွဲမှီ၍
ဖြစ်ပေါ်လာရသော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတရားတည်း။ (သံ-၁-၂၆၄။)

ဤသို့စသည်ဖြင့် ဘုရားရှင် ဟောကြားထားတော်မူခြင်းကြောင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတရားတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။
ထို့ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏအားဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ထိုယောဂါဝစရ
ပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နတရားတို့သည် ထင်ရှားလာကုန်၏ဟု ဆိုသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

နည်းလေးပါး ထင်ရှားလာပုံ

၁။ တစ်ဖန် ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်မှုကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် = အကြောင်းတရား
ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်ပုံကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ **ဧကတ္တနည်း**သည်
ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားတို့ ဆက်စပ်လျက် အထပ်ထပ်
ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ် သန္တာန် အစဉ်၏ အစဉ်အဆက်မပြတ် အထပ်ထပ် ဖြစ်နေသည်ကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ
ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းကြောင့်တည်း ဟူပေ။ ထိုသို့ ရုပ်နာမ် သန္တာန်
အစဉ်၏ အကြောင်းနှင့် အကျိုး ဆက်စပ်လျက် အစဉ် အဆက်မပြတ် အထပ်ထပ် ဖြစ်နေသည်ကို ဝိပဿနာ
ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်လတ်သော် အလွန်အလွန် ကောင်းမွန်စွာ သေလျှင်
ပြတ်၏ဟု စွဲယူသော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိကို ပယ်စွန့်နိုင်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

ရှေးရှေးဖြစ်သော တရားတို့၏ ချုပ်ပျက်ခြင်းကို နောက်နောက်သော တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်က အစဉ်
တစိုက် လိုက်ပါနေ၏ - ဟူသော ဤကဲ့သို့သော အနက်သဘောသည် ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန = အကြောင်း
တရားကြောင့် အကျိုးတရားဖြစ်ပုံ ဥဒယသက်သက်ကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ပြီးစီးလတ်သော် ဧကတ္တနည်းကို ဉာဏ်ဖြင့်
ပိုင်းခြားယူနိုင်ခြင်းငှာ = သိခြင်းငှာ ဖြစ်၏။ ယင်းဧကတ္တနည်းကို သိခြင်းကြောင့် - “အညော ကရောတိ၊ အညော
ပဋိသံဝေဒယတိ = အခြားတစ်ယောက်သော သူသည် ပြုလုပ်၏၊ အခြားတစ်ယောက်သော သူသည် ခံစား၏ =
ပြုသူ တခြား ခံစားသူ တခြားတည်း = ဤဘဝ ဤကိုယ် စံ၍ ထိုဘဝ ထိုကိုယ် ခံလိမ့်မည်” ဤသို့ စသော
အယူဝါဒ ဝေါဟာရ၏ ပြီးစီးကြောင်းဖြစ်သော ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၏ ထောက်ရာတည်ရာ မရှိသည်၏ အဖြစ်သည်
ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထို့ကြောင့် “အကြောင်းတရားနှင့် အကျိုးတရားတို့ ဆက်စပ်လျက် အထပ်ထပ် ဖြစ်နေသော
ရုပ်နာမ် သန္တာန် အစဉ်၏ အစဉ်အဆက်မပြတ် အထပ်ထပ် ဖြစ်နေသည်ကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့်
ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းကြောင့် ဧကတ္တနည်းသည် ထင်ရှားလာ၏ - ဟု အဋ္ဌကထာက
ဖွင့်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၄။)

၂။ ခဏတော ဥဒယဒဿန = ခဏအားဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်မှုကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ထိုသို့ ရှုမြင်သော
ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ **နာနတ္တနည်း**သည် ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - အသစ်အသစ်
ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်နေကြကုန်သော သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏမစဲ တသဲသဲ ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်ကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ
ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ထိုသို့ သိမြင်လတ်သော် လွန်မင်း-
စွာလျှင် မြဲ၏ဟု စွဲယူတတ်သော သဿတဒိဋ္ဌိကို ပယ်စွန့်နိုင်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

သင်္ခါရတရားတို့သည် ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါးတို့၏ အပေါင်းဖြစ်သော ခဏတိုင်း ခဏတိုင်း၌
ဖြစ်ပေါ်နေကြကုန်၏ - ဟူသော ဤသို့သော အနက်သဘောသည် ခဏတော ဥဒယဒဿန = ခဏအားဖြင့်
အဖြစ်သက်သက်ကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ပြီးစီးလတ်သော် နာနတ္တနည်းကို သိခြင်းငှာ ရရှိခြင်းငှာ ဖြစ်ပေ၏။ ယင်းသို့

နာနတ္တနည်းကို သိသဖြင့် အကြောင်း = ပစ္စည်းတရား၊ အကျိုး = ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ အသီးအသီးသော ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာ၏ တစ်ခုစီ ကွဲပြားမှုကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြောင့် - သော ကရောတိ၊ သော ပဋိသံဝေဒေတိ = ထိုသူသည်ပင် ပြု၏။ ထိုသူသည်ပင် ခံစား၏ - ဤသို့စသော နည်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော သဿတဒိဋ္ဌိ၏ ထောက်ရာတည်ရာ မရှိသည်၏အဖြစ် ဖြစ်ခွင့်မရှိသည်၏ အဖြစ်သည် ထင်ရှားသတည်း။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါ စကားရပ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

(မဟာဋီ-၂-၄၂၄။)

ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့သည် ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင်ဟူသော အချိန်ကာလ သက်တမ်းစေ့က ချုပ်ပျက်သွားကြရ၏။ သို့သော် အကြောင်းတရားတို့သည် အကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုပေးနေသမျှ ကာလပတ်လုံး အကျိုး ရုပ်နာမ်တရားတို့သည် အကြောင်း မကုန်သေးသမျှ အသစ်အသစ် ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်လျက်ပင် ရှိကြ၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ရာ၌ ရှေးရှေးသင်္ခါရတရားတို့၏ ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာကား တခြား နောက်နောက်သင်္ခါရ တရားတို့၏ ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာကား တခြားဖြစ်၏။ ရှေးရှေးပထဝီ၏ ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာကား တခြား နောက်နောက် အသစ်အသစ်ဖြစ်သော ပထဝီ၏ ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာကား တခြား၊ ရှေးရှေးဖဿ၏ ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာကား တခြား နောက်နောက်ဖဿ၏ ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာကား တခြား ဖြစ်၏။ ရှေးရှေးပရမတ်တရား၏ ဥပါဒ်ကာလနှင့် နောက်နောက်ပရမတ်တရား၏ ဥပါဒ်ကာလတို့သည် ခဏချင်း မတူညီကြသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ဥပါဒ်ကာလချင်း မတူညီကြသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ဥပါဒ်ချင်း ပြိုင်၍ ဖြစ်ကြသော တရားတို့၌ ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာ ကွဲပြားမှုမှာ ပြောဖွယ်ရာပင် မလိုတော့ပေ။ ထို့ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏမစဲတသဲသဲ အသစ်အသစ် ထပ်ကာထပ်ကာ ဖြစ်မှုကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မြင်နေသော သိနေသော သူတော်ကောင်း၏ ဉာဏ်၌ နာနတ္တနည်း ထင်ရှားလာခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၃။ ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အကြောင်းတရား ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ဖြစ်ပုံ၊ အကြောင်းတရား ချုပ်ခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ချုပ်ပုံကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ **အဗျာပါရနည်း**သည် ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - ပရမတ္ထဓမ္မတို့၏ မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ တစ်စုံတစ်ယောက်၏ အလိုသို့မျှ မလိုက်ပါတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်တတ်သောကြောင့်တည်း။ ထိုသို့ သိမြင်လတ်သော် လွန်မင်းစွာလျှင် အတ္တရှိ၏ဟု စွဲလမ်းယုံကြည်သော အတ္တဒိဋ္ဌိကို ပယ်စွန့်နိုင်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန ဉာဏ်ဖြင့် - အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် အကျိုးတရား၏ ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှားမရှိလတ်သော် အကျိုးတရား၏ ထင်ရှားမဖြစ်ခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏ - ဤသို့သော အနက်သဘော၏ ပြီးစီးခြင်းကြောင့် ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်မျှဖြင့်သာလျှင် ထိုအဝိဇ္ဇာစသော တရားတို့သည် အကြောင်းတရားဖြစ်ကုန်၏။ အကြောင်းတရားတို့၌ အကျိုးတရားတို့ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ပြုလုပ်ရန် ကြောင့်ကြဗျာပါရ သဘောတရားသည် ထင်ရှား မရှိပေ။ ဤသို့လျှင် ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန ဉာဏ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ အဗျာပါရနည်းသည် ထင်ရှားလာ၏။ ယင်းသို့ အဗျာပါရနည်း၏ ထင်ရှားလာခြင်းကြောင့် အတ္တဒိဋ္ဌိ၏ ထောက်ရာတည်ရာ မရှိသည်၏ အဖြစ် ဖြစ်ခွင့်မရှိသည်၏အဖြစ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ သို့မဟုတ် အတ္တ၏ အလိုအတိုင်း ဖြစ်ခြင်းကို မရအပ် မရနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် ပရမတ္ထဓမ္မတို့၏ မည်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ တစ်စုံတစ်ယောက်၏ အလိုသို့မျှ မလိုက်ပါတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်

သိမြင်ခြင်းကြောင့် ထိုဝိပဿနာဉာဏ်က အတ္တရှိ၏ဟု စွဲလမ်းယုံကြည်သော အတ္တဒိဋ္ဌိကို ပယ်စွန့်နိုင်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ အကြောင်းတရားတည်းဟူသော သူတစ်ပါးနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိနေသည်၏ အဖြစ်သည် ပရမတ္ထဓမ္မတို့၏ အဝသဝတ္တိဘာဝ မည်၏ = တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ သို့မဟုတ် အတ္တ၏ အလိုအတိုင်း ဖြစ်ခြင်းကို မရအပ် မရနိုင်သည်၏ အဖြစ် မည်၏။ သင်္ခတ ပရမတ်တရားတို့၌ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရား၏ ထင်ရှားရှိနေမှုကိုပင်လျှင် သူတစ်ပါးနှင့် ဆက်စပ်မှု ရှိသည်၏ အဖြစ်ဟု သိရှိပါလေ။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၅။)

၄။ ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန = အကြောင်းတရား ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို ရှုမြင်သဖြင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ **ဓင်္ဓမ္မတာနည်း**သည် ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်- ကြောင့်နည်းဟူမူ - အကြောင်းတရားအားလျော်သဖြင့် အကျိုးတရား၏ ဖြစ်ခြင်းကို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ထိုသို့ သိမြင်လတ်သော် လုံမစောက် မြဲမြံစွာလျှင် အကိရိယဒိဋ္ဌိကို ပယ်စွန့်နိုင်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန = အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို ရှုမြင်တတ်သော ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနဉာဏ်ဖြင့် ထိုထို ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားတို့ကြောင့် ဤအကျိုး သင်္ခါရတရားတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကြရကုန်၏။ ထိုသို့ ဖြစ်ကုန်သော်လည်း ဖြစ်လိုသရွေ့ ဟုတ်ဟုတ် ညားညား ဖြစ်ချင်သလိုကား မဖြစ်၊ အကြောင်းအားလျော်စွာသာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏ဟု အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိသော အကျိုးတရား၏ အကြောင်းနှင့် လျော်ညီစွာသာလျှင် ပြီးစီးလာရခြင်း ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းကြောင့် “ထိုထိုကုသိုလ် အကုသိုလ်ကို ပြုသော်လည်း ပြုသည်မမည် = အကျိုးမပေး”ဟု စွဲယူတတ်သော အကိရိယဒိဋ္ဌိ၏ ထောက်ရာ တည်ရာ မရှိသည်၏ အဖြစ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ခွင့် မရှိသည်၏ အဖြစ်သည်သာလျှင် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါစကားရပ်ကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ကာရဏ = အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှားရှိလတ်သော် အကိရိယဝါဒသည် အဘယ်မှာလျှင် ထောက်ရာတည်ရာကို ရရှိနိုင်- ပါတော့အံ့နည်း။ မှန်ပေသည် - ကာရဏ = အကြောင်းတရားဟူသည် ပြုလုပ်တတ်သောကြောင့် သာလျှင် ကာရဏ = အကြောင်းတရား မည်ပေသည်။ အကျိုးတရားကို ပြုလုပ်တတ်သောကြောင့် ကာရဏ = အကြောင်း တရား မည်၏ ဟူလိုသည်။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၅။) (ဤနည်းလေးပါးအကြောင်းကို ရှေးပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်းတွင်လည်း အကျယ် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့၏။ ထိုအပိုင်းနှင့် ဤအပိုင်းကို ဆက်စပ်၍ ပြန်လည် ဖတ်ရှုကြည့်ပါ။)

လက္ခဏာ ငါးပါး ထင်ရှားလာပုံ

၁။ ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်မှုကို အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိလာခြင်း- ကြောင့် အကျိုးတရား ထင်ရှားဖြစ်မှုကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ **အနတ္တလက္ခဏာ**သည် ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - သင်္ခတပရမတ်တရားတို့၏ အကျိုးတရားကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အားထုတ်ခြင်း ဗျာပါရ ကင်းသည်၏ အဖြစ်၊ အကြောင်းတရားနှင့် စပ်၍သာ ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြောင့်တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

အကြောင်းတရား ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့် အကျိုးတရား ထင်ရှားဖြစ်ပုံကို ရှုမြင်နေသော ပစ္စယတော ဥဒယ- ဒဿနဉာဏ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ - အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှား ရှိလတ်သော်၊ အကြောင်းတရားတို့၌ အကျိုးတရားတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သော သဘာဝသတ္တိစွမ်းအင်သည် ထင်ရှား

ရှိလတ်သော် အကျိုးတရား၏ ဖြစ်ခြင်းသည် ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်လာ၏ - ဤသို့လျှင် အကြောင်းတရားတို့သည် = အကြောင်းတရားတို့၏ အကျိုးတရားတို့ကို ဖြစ်စေနိုင်သော သဘာဝသတ္တိစွမ်းအင်သည် ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်မျှဖြင့် အကျိုးတရားတို့ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်သည် ဖြစ်ခဲ့ရကား သင်္ခတတရားတို့၏ အကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် အားထုတ်ခြင်း ကြောင့်ကြဗျာပါရ မရှိသည်၏ အဖြစ်သည် လည်းကောင်း၊ အကြောင်းတရားသည် ထင်ရှား မရှိလတ်သော် အကျိုးတရား၏ ထင်ရှား မရှိခြင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏ - ဤသို့လျှင် အကျိုးတရားတို့၏ အကြောင်းတရားနှင့်စပ်သော ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်သည် လည်းကောင်း ထင်ရှားသိအပ်သည်ဖြစ်၍ အတ္တမှ ဆိတ်သုဉ်းသည်၏ အဖြစ်ကို ထင်ရှားပြတတ်ရကား ပစ္စယတော ဥဒယဒဿန ဉာဏ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ အနတ္တလက္ခဏာ ထင်ရှားလာကြောင်းကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်က အထက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၅။)

၂။ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏအားဖြင့် အဖြစ် အပျက်ကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ **အနိစ္စလက္ခဏာ**သည် ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - ရှေးကမရှိယခုမှ ရုတ်ခြည်းဖြစ်ပေါ်လာ၍ အရှည်မတည် ချက်တစ်ဖြုတ် ပျက်စီးချုပ်ပျောက်ခြင်းကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ မဖြစ်မီ ရှေးအဖို့၊ ချုပ်ပျက်ပြီးနောက်အဖို့၌ မရှိခြင်းသဘောသို့ ရောက်သည်၏အဖြစ် = ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ခြင်းကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏအားဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းအားဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ အနိစ္စလက္ခဏာသည် ထင်ရှားလာပေ၏။ ထို့ကြောင့် - ရှေးက မရှိ၊ ယခုမှ ရုတ်ခြည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၍ အရှည်မတည် ချက်တစ်ဖြုတ် ပျက်စီးချုပ်ပျောက်ခြင်းကို ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက်သိမြင်ခြင်းကြောင့် အနိစ္စလက္ခဏာ ထင်ရှားလာကြောင်းကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ မှန်ပေသည် - ဖြစ်ပြီး၍ ချုပ်ပျက်ခြင်းဟူသည် ဖြစ်ပြီး ရှိပြီး၍ မရှိခြင်းပေတည်း။ မဖြစ်မီ ရှေးအဖို့၌ ကင်းဆိတ်ခြင်း ဖြစ်ပြီး နောက်အဖို့၌ ကင်းဆိတ်ခြင်း = မဖြစ်မီ ရှေးအဖို့၌ မရှိခြင်း ဖြစ်ပြီး နောက်အဖို့၌ မရှိခြင်းသည် သင်္ခါရတရားတို့၏ မဖြစ်မီ ရှေးအဖို့ဟူသော အတိတ် ချုပ်ပြီး နောက်အဖို့ဟူသော အနာဂတ် - ဤအတိတ် အနာဂတ်အဖို့အစုတို့၌ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ် = မရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သုညဖြစ်မှု သဘောပင်တည်း။ မှန်ပေသည် - သင်္ခါရတရားတို့သည် ဥပါဒ်-ဋီ-ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်းမှ ရှေး၌လည်းကောင်း၊ နောက်၌လည်းကောင်း ထင်ရှား မရှိကြကုန်။ ထို့ကြောင့် မဖြစ်မီ ရှေးအဖို့ ချုပ်ပျက်ပြီး နောက်အဖို့၌ ကင်းဆိတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ထိုးထွင်းသိခြင်းကြောင့် - ဟူသည် အစနှင့် အဆုံး ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြောင့် ဟူသော အနက်သဘောကို သိရှိပါလေ။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၅။)

၃။ **ခုက္ခလက္ခဏာ**သည်လည်း ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဥဒယဗ္ဗယသဘောတို့သည် အဖန်တလဲလဲ နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြောင့်တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

ဖြစ်ကုန်ပြီး၍ ပျက်ကုန်သော သင်္ခါရတရားတို့ကို ဥပါဒ်ခဏမှ အထက်၌ အိုခြင်း ရင့်ခြင်း = ဇရာ = ဋီခဏ၊ ပျက်ခြင်း = ဘင်ခဏဟူသော အခိုက်အတန့် အထူးတို့၏ ဖြစ်ခြင်းဖြင့် အမြဲမပြတ် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ ထိုသင်္ခါရတရားတို့၏ ထိုသို့ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံရသည်၏ အဖြစ်သည်လည်း ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ထင်ရှားလာ၏။

ထို့ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဥဒယဗ္ဗယသဘောတို့သည် အဖန်တလဲလဲ နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြောင့် ဒုက္ခလက္ခဏာသည်လည်း ထင်ရှားလာ၏ဟု အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၅။)

၄။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏအားဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် အနိစ္စလက္ခဏာ ဒုက္ခလက္ခဏာ သက်သက် သာလျှင် ထင်ရှားသည်မဟုတ်သေး၊ စင်စစ်သော်ကား ပထဝီဓာတ်၏ ကက္ခဋတ္တလက္ခဏာ = မာမူသဘော၊ ဖဿ၏ ဖုသနလက္ခဏာ = အာရုံကို တွေ့ထိသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော ဤသို့ စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်အပ်သော ပရမတ္ထဓမ္မတို့၏ သဘာဝဟု ဆိုအပ်သော ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာသည်လည်း ထင်ရှား လာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကြောင့်တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

ပါဂဘာဝဓိန္ဒုသာဘာဝါဝဋ္ဌိန္ဒု - သင်္ခါရတရားတို့သည် မဖြစ်မီ ရှေးမဆွက မရှိသေးခြင်း၊ ပျက်ခြင်း ဘင် ကာလ၏ နောက်၌ မရှိခြင်း - ဤမရှိခြင်း နှစ်မျိုးတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သည် ဖြစ်၍၊ ယင်း ရှေး နောက် နှစ်ရပ် မရှိခြင်း နှစ်မျိုးတို့၏ အလယ်အကြား၌သာလျှင် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင် အားဖြင့် ယာယီ ခေတ္တခဏ ရှိလျက် ထင်ရှား လာသည် ဟူလို။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၅။)

၅။ ပရမတ္ထဓမ္မတို့၏ ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာသည် ထင်ရှားလတ်သော် **သင်္ခါတလက္ခဏာ**၏ ဥပါဒ်-ဌီ- ဘင် ဟူသော အလွန်တိုသော ကာလရှိသည်၏ အဖြစ်သည်လည်း ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ဖြစ်ဆဲ ဥပါဒ်ခဏ၌ ပျက်ခြင်း ဘင်၏၊ ပျက်ဆဲ ဘင်ခဏ၌လည်း ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်၏ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈။)

သင်္ခါတတရားတိုင်း၌ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါးစီ အသီးအသီး ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဥပါဒ်-ဌီ- ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါးရှိသော တရားမှန်သမျှသည် သင်္ခါတတရားတည်း။ ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော ခဏသုံးပါး အပေါင်းသည် သင်္ခါတတရားဟု သိကြောင်း အမှတ်အသား = သင်္ခါတလက္ခဏာတည်း။

သင်္ခါရတရားတို့၏ ခဏအားဖြင့် ဖြစ်မှု ပျက်မှုကို ရှုမြင်ခြင်းဖြင့် ဥပါဒ်-ဌီ-ဘင်ဟူသော သင်္ခါတလက္ခဏာ၏ ဥပါဒ်ခဏ ဌီခဏ ဘင်ခဏဟူသော အလွန်တိုတောင်းသော ကာလရှိသည်၏ အဖြစ်သည်လည်း ထင်ရှားလာ၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ - ထိုသင်္ခါတလက္ခဏာ၏ ခဏတစ်ပါးသို့ တိုင်အောင် မတည်တံ့ခြင်းကြောင့်တည်း။ (ဥပါဒ်ခဏသည် ဌီခဏသို့ တိုင်အောင်၊ ဌီခဏသည်လည်း ဘင်ခဏသို့ တိုင်အောင်၊ ဘင်ခဏသည်လည်း အခြားသော ပရမတ်တရား၏ = အသစ်အသစ်သော ပရမတ်တရား၏ ဥပါဒ်ခဏသို့ တိုင်အောင် မတည်တံ့ခြင်း- ကြောင့်ဟု ဆိုလို၏။) ထို့ကြောင့် ဖြစ်ဆဲ ဥပါဒ်ခဏ၌ ပျက်ခြင်း ဘင်၏၊ ပျက်ဆဲ ဘင်ခဏ၌လည်း ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်၏ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိမြင်ခြင်းကြောင့် သင်္ခါတလက္ခဏာ၏ အလွန် တိုတောင်းသော သက်တမ်းကာလ ရှိသည်၏အဖြစ်သည်လည်း ထင်ရှားလာကြောင်းကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ တစ်ဖန် ဤအရာ၌ ဥဒယ-ဝယ = အဖြစ်-အပျက်မျှကို ယူ၍ ဖွင့်ဆိုခြင်းသည် ဤ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၏ သင်္ခါရတရားတို့၏ အဖြစ်-အပျက်ကို ရှုမြင်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တည်း။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဌီခဏ၏ မရှိခြင်းကြောင့်ကား မဟုတ်ဟု မှတ်ပါ။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၅-၄၂၆။)

ဤသို့လျှင် သစ္စ - ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် - နယ - လက္ခဏ အပြားတို့ ထင်ရှားလာသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်ဝယ် “ဤသို့လျှင် ဤသင်္ခါရတရားတို့သည် ရှေး၌ မဖြစ်ဖူးကုန်သည် ဖြစ်၍ ယခုမှ အသစ်ဖြစ်ကုန်သတတ်။

ဖြစ်ကုန်ပြီးသော သင်္ခါရတရားတို့သည် အရှည်မတည် ချက်တစ်ဖြုတ် ချုပ်ပျက်ကုန်သတတ်”ဟု အမြဲ အသစ် အသစ်တို့သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၍ သင်္ခါရတရားတို့သည် ထင်လာပေကုန်၏။ အမြဲ အသစ်အသစ်တို့သာ ဖြစ်ကုန်၍ ထင်လာကုန်သည် မဟုတ်သေး။ စင်စစ်မှာမူ နေခြည်ထိပျောက် နှင်းရည်ပေါက်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရေပြွန်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ရေပေါ်၌ တောင်ဝှေးတုတ်ချောင်းဖြင့် သားလိုက်သော အရေးအသားကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ပွတ်ဆောက်ဖျားပေါ်၌ တင်ထားလိုက်သော မုန့်ညင်းစေ့ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ လျှပ်စစ်ပြက်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း = လျှပ်စစ် လျှပ်ပန်းနွယ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း သက်တမ်းအားဖြင့် တိုတောင်းလှစွာသော အချိန် ကာလမျှသာ တည်ခြင်း ရှိကုန်၏ ဟူ၍လည်း ထင်လာကုန်၏။

သည်မျှသာမကသေး။ မျက်လှည့်ပမာ၊ တံလှုပ်ပမာ၊ အိပ်မက်ပမာ၊ ထင်းမီးစကိုကိုင်၍ ပတ်ပတ်လည်- အောင် လှည့်အပ်သော မီးစက်မီးဝိုင်းပမာ၊ ဂန္ဓဗ္ဗဗုဒ္ဓတို့၏ မြူးတူးပျော်ပါး ကစားလိုသော အလိုဆန္ဒဖြင့် မြို့ကဲ့သို့ ကောင်းကင်၌ ထင်စေအပ်သော = တည်ထောင်ဖန်ဆင်းအပ်သော နတ်မြို့ပမာ၊ ရေမြုပ်စိုင်းပမာ၊ ငှက်ပျောတုံး ပမာ- အစရှိသည်တို့ကဲ့သို့ အနှစ်ကင်းကုန်သည်ဖြစ်၍ အနှစ်မဲ့ကုန်၏ - ဟုလည်း ထင်လာကုန်၏။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၈-၂၆၉။)

တရုဏ ဝိပဿနာဉာဏ်

ဧတ္တာဝတာနေန “ဝယဓမ္မမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥပ္ပန္နစ္စ ဝယံ ဥပေတီ”တိ ဣမိနာ အာကာရေန သမပညာသ- လက္ခဏာနိ ပဋိဝိဇ္ဈိတာ ဌိတံ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနံ နာမ တရုဏဝိပဿနာဉာဏ် အဓိဂတံ ဟောတိ။ ယဿာဓိဂမာ အာရဒ္ဓဝိပဿကောတိ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၉။)

ဤမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသော သင်္ခါရတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း = ဥဒယဗ္ဗယကို ဝိပဿနာဘာဝနာဉာဏ်- ဖြင့် ကိုယ်တိုင် မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်သည့် တိုင်အောင်သော ဘာဝနာ အစီအရင်ဖြင့် ဤယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည် “သင်္ခါရတရား မှန်သမျှသည် ပျက်ခြင်းသဘောတရား ရှိသည် ဖြစ်၍သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဖြစ်ပြီး၍လည်း မိမိ၏ သဘောဓမ္မတာအားဖြင့် ပျက်ခြင်းသို့သာလျှင် ကပ်ရောက်သွား၏”ဟု ဤသို့သော အခြင်း အရာအားဖြင့် အမျှ (၅၀)သော လက္ခဏာတို့ကို ထိုးထွင်းသိမြင်ပြီး၍ တည်နေသော ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာ မည်သော နုနယ်သော တရုဏဝိပဿနာဉာဏ်သည် ရအပ်ပြီး ဖြစ်ပေသည်။ ယင်း ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ကို ရရှိခြင်းကြောင့် အာရဒ္ဓဝိပဿက = အားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာ ရှိသော = အားထုတ်ဆဲ ဝိပဿနာ ရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းသို့ ရောက်ရှိလာပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၉။)

သန္တကအမေး - ဘုရားရှင်အဖြေ

ကိတ္တာဝတာ စ န ခေါ ဘောတော ဂေါတမဿ သာဝကော သာသနကရော ဟောတိ ဩဝါဒပတိကရော၊ တိဏ္ဍဝိစိကိစ္ဆော ဝိဂတကထံကထော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော အပရပ္ပစ္စယော သတ္တုသာသနေ ဝိဟရတီတိ။ ဣဓ အဂ္ဂိဝေဿန မမ သာဝကော ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဩဠာရိကံ ဝါ သုခုမံ ဝါ ဟိနံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ။ သဗ္ဗံ ရူပံ “နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ”တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္မပ္ပညာယ ပဿတိ။ ယာ ကာစိ ဝေဒနာ။ ပ ။ ယာ ကာစိ သညာ။ ပ ။ ယေ ကေစိ သင်္ခါရာ။ ပ ။ ယံ ကိဉ္စိ ဝိညာဏံ။ ပ ။ ။ ဧတ္တာဝတာ ခေါ အဂ္ဂိဝေဿန မမ သာဝကော သာသနကရော ဟောတိ ဩဝါဒပတိကရော၊ တိဏ္ဍဝိစိကိစ္ဆော ဝိဂတကထံကထော ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော အပရပ္ပစ္စယော သတ္တုသာသနေ ဝိဟရတီတိ။ (မ-၁-၂၉၇။ စူဠသစ္စကသုတ္တန်။)

သမ္မပ္ပညာယ ပဿတီတိ သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂပညာယ သုဠ ပဿတီ။ (သံ-ဋ-၂-၁၉၇။)

သမ္မ ပ ။ ပဿတီတိ ပုဗ္ဗဘာဂေ ဝိပဿနာဉာဏေန သမ္မသနဝသေန၊ မဂ္ဂက္ခဏေ အဘိသမယဝသေန သုဠ အတ္တပစ္စက္ခေန ဉာဏေန ပဿတီ။ (သံ-ဋီ-၂-၁၈၁။)

သန္တက-အမေ — အဘယ်မျှသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့် အရှင်ဂေါတမ၏ တပည့်သာဝကသည် အဆုံးအမကို လိုက်နာသူ ညွှန်ကြားချက်ကို လိုက်နာသူ ဖြစ်သနည်း၊ ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်လျက် သို့လော သို့လော တွေးတောခြင်း ကင်းလျက် ရဲရင့်ခြင်း (= ရဲရင့်သောဉာဏ်) သို့ရောက်လျက် သူတစ်ပါးကို ကိုယ်စား ယုံကြည်ရန် မလိုတော့သည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်၌ နေပါသနည်း - ဟု မေး၏။

ဘုရားရှင်-အဖြေ — အဂ္ဂိဝေဿန . . . ဤသာသနာတော်၌ ငါ၏ တပည့်သာဝကသည် —

၁။ အတွင်း (= အဇ္ဈတ္တ)၌ ဖြစ်သည်ဖြစ်စေ၊

၂။ အပ (= ဗဟိဒ္ဓ)၌ ဖြစ်သည်ဖြစ်စေ၊

၃။ ရုန့်ရင်းသည်ဖြစ်စေ၊

၄။ သိမ်မွေ့သည်ဖြစ်စေ၊

၅။ ယုတ်သည်ဖြစ်စေ၊

၆။ မြတ်သည်ဖြစ်စေ၊

၇။ အဝေး၌ (တည်သည်) ဖြစ်စေ၊

၈။ အနီး၌ (တည်သည်) ဖြစ်စေ၊

၉။ ၁၀။ ၁၁။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ရုပ်အားလုံးကို —

“ဤရုပ်သည် ငါပိုင် မဟုတ်၊ ဤရုပ်သည် ငါ မဟုတ်၊ ဤရုပ်သည် ငါ့ကိုယ် = အတ္တ မဟုတ်” - ဟု ဤသို့လျှင် ဤရုပ်ကို အမှန်အတိုင်း (ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဟူသော) ကောင်းသောပညာဖြင့် ရှုမြင်၏။

ခံစားခြင်း = ဝေဒနာကို။ ပ ။

မှတ်သားခြင်း = သညာကို ။ ပ ။

ပြုပြင်စီရင်မှု = သင်္ခါရတို့ကို။ ပ ။

အထူးသိမှု = ဝိညာဏ်အားလုံးကို။ ပ ။ ရှုမြင်၏။

အဂ္ဂိဝေဿန . . . ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့် ငါ၏ တပည့်သာဝကသည် အဆုံးအမကို လိုက်နာသူ ညွှန်ကြားချက်ကို လိုက်နာသူဖြစ်၏။ ယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်လျက် သို့လော သို့လော တွေးတောခြင်းကင်းလျက် ရဲရင့်ခြင်း ဉာဏ်သို့ ရောက်လျက် သူတစ်ပါးကို ကိုယ်စားယုံကြည်ရန် မလိုတော့သည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော်၌ နေ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (မ-၁-၂၉၇။ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်မြန်မာပြန်-၃၀၅။ စူဠသစ္စကသုတ္တန်။)

[မှတ်ချက် — အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန် အနိစ္စတော ဝဝတ္ထေတိတိအာဒိနာ နယေန အတိတတ္တိကဿေဝ စ ဝသေန သမ္မသနဿ ဝုတ္တတ္တာ အဇ္ဈတ္တာဒိဘေဒံ အနာမသိတွာပိ အတိတတ္တိကဿေဝ ဝသေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာပိ အနိစ္စာဒိတော သမ္မသနံ ကာတဗ္ဗမေဝ။ (ပဋိသံ-ဋ-၁-၂၃၇။) — အထက်ပါ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော် မြန်မာပြန်မှာ ဤ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂအဋ္ဌကထာအဖွင့်နှင့် အညီပင် ဖြစ်သည်။]

ယသ္မာ ပနေတ္ထ ပဿတီတိ ဝုတ္တတ္တာ သေက္ခဘူမိ ဒဿိတာ။ တသ္မာ ဥတ္တရိ အသေက္ခဘူမိ ပုစ္ဆန္တော ဒုတိယံ ပဉ္စ ပုစ္ဆိ တမ္ပိဿ ဘဂဝါ ဗျာကာသိ။ (မ-ဋ-၂-၁၈၂။)

ဤ အထက်ပါ အဖြေမှာ - ပဿတိ = ရှုမြင်၏ဟု ဟောကြားထားတော်မူသည့်အတွက် သေက္ခဘုံကို ညွှန်ပြလျက်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် အထက် အသေက္ခဘုံကို မေးလျှောက်လို၍ ဒုတိယပြဿနာကို ဆက်လက်၍ မေးမြန်းပြန်၏။ ဘုရားရှင်ကလည်း အဖြေပေးတော်မူ၏။ ယင်းဒုတိယ အမေးအဖြေမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။

ကိတ္တာဝတာ ပန ဘော ဂေါတမ ဘိက္ခု အရဟံ ဟောတိ ဒီဏာသဝေါ ဝုသိတဝါ ကတကရဏီယော ဩဟိတဘာရော အနုပ္ပတ္တသဒတ္တော ပရိက္ခိဏဘဝသံယောဇနော သမ္ပဒညာ ဝိမုတ္တောတိ။

ဣမ အဂ္ဂိဝေဿန ဘိက္ခု ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဩဠာရိကံ ဝါ သုခုမံ ဝါ ဟိနံ ဝါ ပဏီတံ ဝါ ယံ ဒူရေ သန္တိကေ ဝါ။ သဗ္ဗံ ရူပံ “နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ”တိ ဧဝမေတံ ယထာဘူတံ သမ္ပပ္ပညာယ ဒိသ္မာ အနုပါဒါ ဝိမုတ္တော ဟောတိ။ ယာ ကာစိ ဝေဒနာ။ ပ ။ ယာ ကာစိ သညာ။ ပ ။ ယေ ကေစိ သင်္ခါရာ။ ပ ။ ယံ ကိဉ္စိ ဝိညာဏံ။ ပ ။

ဧတ္တာဝတာ ခေါ အဂ္ဂိဝေဿန ဘိက္ခု အရဟံ ဟောတိ ဒီဏာသဝေါ ဝုသိတဝါ ကတကရဏီယော ဩဟိတဘာရော အနုပ္ပတ္တသဒတ္တော ပရိက္ခိဏဘဝသံယောဇနော သမ္ပဒညာ ဝိမုတ္တော။ (မ-၁-၂၉၈။)

သစ္စက-အမေး - အရှင်ဂေါတမ အဘယ်မျှသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့် ရဟန်းသည် အာသဝေါကုန်ပြီးသော မဂ်အကျင့်ကို ကျင့်သုံးပြီးသော ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုကျင့်ပြီးသော ဝန်ကို ချထားပြီးသော မိမိ (အရဟတ္တဖိုလ်) အကျိုးစီးပွားသို့ ရောက်ပြီးသော ဘဝကို နှောင်ဖွဲ့ခြင်း = သံယောဇဉ် ကုန်ခန်းပြီးသော ကောင်းစွာ သိ၍ လွတ်မြောက်ပြီးသော ရဟန္တာဖြစ်ပါသည်ဟု မေး၏။

ဘုရားရှင်-အဖြေ - အဂ္ဂိဝေဿန . . . ဤ သာသနာတော်၌ ရဟန်းသည် -

- ၁။ အတွင်း = (အဇ္ဈတ္တ)၌ ဖြစ်သည်ဖြစ်စေ၊
- ၂။ အပ = (ဗဟိဒ္ဓ)၌ ဖြစ်သည်ဖြစ်စေ၊
- ၃။ ရုန့်ရင်းသည်ဖြစ်စေ၊
- ၄။ သိမ်မွေ့သည်ဖြစ်စေ၊
- ၅။ ယုတ်သည်ဖြစ်စေ၊
- ၆။ မြတ်သည်ဖြစ်စေ၊
- ၇။ အဝေး၌ (တည်သည်) ဖြစ်စေ၊
- ၈။ အနီး၌ (တည်သည်) ဖြစ်စေ၊
- ၉။ ၁၀။ ၁၁။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ရုပ်အားလုံးကို -

“ဤရုပ်သည် ငါ့ဟာ မဟုတ်၊ ဤရုပ်သည် ငါ မဟုတ်၊ ဤရုပ်သည် ငါ့ကိုယ် မဟုတ်” - ဟု

ဤသို့ ဤရုပ်ကို အမှန်အတိုင်း (ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာဟူသော) ကောင်းသောပညာဖြင့် ရှုမြင်၍ မစွဲလမ်းဘဲ လွတ်မြောက်၏။

- ခံစားခြင်း = ဝေဒနာကို။ ပ ။
- မှတ်သားခြင်း = သညာကို ။ ပ ။
- ပြုပြင်စီရင်မှု = သင်္ခါရတို့ကို။ ပ ။
- အထူးသိမှု = ဝိညာဏ်အားလုံးကို။ ပ ။

အဂ္ဂိဝေဿန . . . ဤမျှသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့် ရဟန်းသည် အာသဝေါကုန်ပြီးသော မဂ်အကျင့်ကို ကျင့်သုံးပြီးသော ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုကျင့်ပြီးသော ဝန်ကိုချထားပြီးသော မိမိ (အရဟတ္တဖိုလ်) အကျိုးစီးပွားသို့ ရရောက်ပြီးသော ဘဝကို နှောင်ဖွဲ့ခြင်း = သံယောဇဉ် ကုန်ခန်းပြီးသော ကောင်းစွာသိ၍ လွတ်မြောက်ပြီးသော ရဟန္တာဖြစ်၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (မ-၁-၂၉၈။ မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော် မြန်မာပြန်-၃၀၅-၃၀၆။)

ဤ ဒေသနာတော်တွင် ဘုရားရှင်၏ ညွှန်ကြားထားတော်မူသည့် ရှုကွက်နှင့်အညီ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် သေကွေ့ဘုံသို့ ရောက်ရှိရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ အသေကွေ့ဘုံသို့ ရောက်ရှိရေးအတွက်လည်းကောင်း၊ တစ်နည်း သေကွေ့အရိယာ သူတော်ကောင်း ဖြစ်ရေးအတွက် လည်းကောင်း၊ အသေကွေ့ရဟန္တာသူတော်ကောင်း ဖြစ်ရေး အတွက်လည်းကောင်း — အဇ္ဈတ္တဖြစ်စေ၊ ဗဟိဒ္ဓဖြစ်စေ၊ ဩဠာရိကဖြစ်စေ၊ သုခုမဖြစ်စေ၊ ဟိနဖြစ်စေ၊ ပဏီတဖြစ်စေ၊ ဒူရဖြစ်စေ၊ သန္တိကဖြစ်စေ၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သည့် ရုပ်အားလုံးကို၊ ဝေဒနာအားလုံးကို၊ သညာအားလုံးကို၊ သင်္ခါရအားလုံးကို၊ ဝိညာဏ်အားလုံးကို — “နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ” ဟု = အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု ရှုရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ဤညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ အသင်သူတော်ကောင်းသည်လည်း ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်-ရေးအတွက် —

- ၁။ ရံခါ ရုပ်တရားကို၊
- ၂။ ရံခါ နာမ်တရားကို၊
- ၃။ ရံခါ အဇ္ဈတ္တ ခန္ဓာငါးပါးကို၊
- ၄။ ရံခါ ဗဟိဒ္ဓ ခန္ဓာငါးပါးကို၊
- ၅။ ရံခါ အတိတ် ခန္ဓာငါးပါးကို၊
- ၆။ ရံခါ အနာဂတ် ခန္ဓာငါးပါးကို၊
- ၇။ ရံခါ ပစ္စုပ္ပန် ခန္ဓာငါးပါးကို၊
- ၈။ ရံခါ အကြောင်းတရားကို၊
- ၉။ ရံခါ အကျိုးတရားကို တစ်လှည့်စီ လှည့်လည်၍ —
- ၁၀။ ရံခါ အနိစ္စလက္ခဏာကို၊
- ၁၁။ ရံခါ ဒုက္ခလက္ခဏာကို၊
- ၁၂။ ရံခါ အနတ္တလက္ခဏာကို တစ်လှည့်စီ တင်၍ တွင်တွင်ကြီးသာ ဝိပဿနာ ရှုပါလေ။ ရှေးတွင် ရေးသား တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကာယာနုပဿနာ၊ ဝေဒနာနုပဿနာ၊ စိတ္တာနုပဿနာ၊ ဓမ္မာနုပဿနာ နည်းတို့-ဖြင့်လည်း တစ်လှည့်စီ လှည့်လည်၍ ဝိပဿနာရှုပါလေ။

သတိပဋ္ဌာန်ကျင့်စဉ် - တတိယဆင့်

ဤနုနယ်သော တရုဏဝိပဿနာသို့ တိုင်အောင် တင်ပြခဲ့သော စကားအစဉ် တရားအယဉ်တို့ဖြင့် —

- ၁။ အာနာပါနုဿတိသမာဓိကို စတုတ္ထဈာန်သို့ တိုင်အောင် ရှုပွားပုံ ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ကျင့်စဉ် ပထမဆင့်ကိုလည်းကောင်း၊
- ၂။ အဇ္ဈတ္တ၌ ကာယ-ဝေဒနာ-စိတ္တ-ဓမ္မတည်းဟူသော ခန္ဓာငါးပါး၊ ဗဟိဒ္ဓ၌ ကာယ-ဝေဒနာ-စိတ္တ-ဓမ္မတည်းဟူသော ခန္ဓာငါးပါး၊ ဤသို့လျှင် အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓ နှစ်မျိုးလုံး၌ ကာယ-ဝေဒနာ-စိတ္တ-ဓမ္မ-အမည်

ရသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတို့ကို သိမ်းဆည်းပုံ သတိပဋ္ဌာန်ကျင့်စဉ် ဒုတိယဆင့်ကိုလည်းကောင်း၊ အာနာပါနဿတိသမာဓိပိုင်း၊ ရုပ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း နာမ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်းတို့တွင် ရေးသားတင်ပြခဲ့ပြီးလေပြီ။ ယခုအခါ သတိပဋ္ဌာန်ကျင့်စဉ် တတိယဆင့်ကို ရေးသားတင်ပြနေဆဲ ဖြစ်၏။ ထိုတတိယဆင့်တွင် - (က) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ပိုင်း၊ (ခ) သမ္မသနဉာဏ်ပိုင်း၊ (ဂ) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်းဟု အပိုင်းကြီး သုံးပိုင်း ပါဝင်၏။ ယင်းတတိယဆင့်ကို ညွှန်ကြားထားတော်မူသော ဒေသနာတော်မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်၏။ -

၃။ သမုဒယဓမ္မာနုပဿီဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ၊ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ၊ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ။ (မ-၁-၇၁။)

သမုဒယဓမ္မာနုပဿီဝါ ဝေဒနာသု ဝိဟရတိ၊ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဝေဒနာသု ဝိဟရတိ၊ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဝေဒနာသု ဝိဟရတိ။ (မ-၁-၇၂။)

သမုဒယဓမ္မာနုပဿီဝါ စိတ္တသ္မိံ ဝိဟရတိ၊ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ စိတ္တသ္မိံ ဝိဟရတိ၊ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ စိတ္တသ္မိံ ဝိဟရတိ။ (မ-၁-၇၆။)

သမုဒယဓမ္မာနုပဿီဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ၊ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ၊ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ။ (မ-၁-၇၇-၇၈။)

ဤဒေသနာတော်တို့ကား-ကာယ-ဝေဒနာ-စိတ္တ-ဓမ္မ အမည်ရသော သတိ၏ ကပ်၍တည်ရာ အာရုံဓမ္မတို့၌ -

၁။ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော၊

၂။ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘော၊

၃။ ဖြစ်ကြောင်းသဘောနှင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ ချုပ်ကြောင်းသဘောနှင့် ချုပ်ခြင်းသဘောတို့ကို -

အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ရှုပွားသုံးသပ်ရန် ညွှန်ကြားထားတော်မူသော ဒေသနာတော်များပင် ဖြစ်ကြ၏။ ဤဒေသနာတော်များနှင့်အညီ နိဗ္ဗာနဂါမိနိပဋိပဒါ အမည်ရှိသော ဤကျမ်း၌လည်း - **သတိပဋ္ဌာန်ကျင့်စဉ် တတိယဆင့်**သို့ တိုင်အောင်သော ကျင့်စဉ် အရပ်ရပ်တို့ကို ရေးသားတင်ပြခဲ့လေပြီ။ နိဗ္ဗာန်ကို လိုလားတောင့်တသော သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့သည် ကျင့်ကြံကြိုးကုတ် ပွားများ အားထုတ်တော်မူနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။ ဤတရုဏဝိပဿနာပိုင်းတွင် ဥပက္ကိလေသတရား (၁၀)ပါးတို့ ဖြစ်တတ်ကြောင်းကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာတွင် ရေးသားဖွင့်ဆိုထားပေသည်။ ယင်းဥပက္ကိလေသတရား အကြောင်းကို ဆက်လက်၍ ရေးသားတင်ပြပေအံ့။ -

ဝိပဿနုပက္ကိလေသ (၁၀) ပါး

ထိုနောင် ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဟု ဆိုအပ်သော ဤ တရုဏဝိပဿနာ၏ အစွမ်းဖြင့် အားထုတ်ဆဲ ဝိပဿနာရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌သာလျှင် ဝိပဿနာကို ညစ်ညူးစေတတ်ကုန်သော ဥပက္ကိလေသတရား (၁၀)မျိုးတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်၏။ ပြောင်းပြန်အားဖြင့် ဆိုရမူ ဝိပဿနုပက္ကိလေသတရားတို့သည် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ပဋိဝေဓသို့ ဆိုက်ရောက်ပြီးသော အရိယသာဝက၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ သီလပျက်စီးခြင်းစသော တစ်စုံတစ်ခုသော ပျက်ပြားနေသော အကျင့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာဘာဝနာကို အားထုတ်ပါသော်လည်း ဘာဝနာလုပ်ငန်း၏ စပ်ကြားကာလ လမ်းခုလတ် တစ်နေရာ၌ စိတ်ဓာတ်များ တွန့်ဆုတ်၍ စွန့်ပစ်ချထားအပ်သော ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ သီလစသည် ပြည့်စုံပါသော်လည်း ပျင်းရိလျက် ဝိပဿနာဘာဝနာကို အားမထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌လည်းကောင်း

မဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်။ အလျော်အားဖြင့် ဆိုရမူ — ကောင်းမွန်မှန်ကန်သော ဘုရားဟောဒေသနာတော်နှင့် ညီညွတ်သော ကျင့်စဉ်ရှိသော ရွှေလုံလ နောက်လုံလစပ်၍ ကောင်းသောလုံလဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏာဘာဝနာကို မပြတ်အားထုတ်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သို့ တိုင်အောင် အားထုတ်ဆဲ ဝိပဿနာ ရှိသော အာစာရကုလပုတ္တ = အမျိုးကောင်းသား၏ သန္တာန်၌ကား ဧကန် ဖြစ်ကုန်သည်သာတည်း။ မဖြစ်ကုန်သည်ကား မဟုတ်ကုန်။ (အကယ်၍ မဖြစ်ကုန်ခဲ့သော် မဂ်ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို ပိုင်းခြားသိတတ်သော မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏ်သည်ပင်လျှင် မဖြစ်သင့်- တော့သောကြောင့် ဖြစ်၏။) (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၉။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာစကားရပ်၌ ပဋိဝေဓနယ်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြီးသော အရိယသာဝက သူတော်- ကောင်း၏ သန္တာန်၌ ဥပက္ကိလေသတရားများသည် မဖြစ်ကုန်ဟူသော စကားမှာ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသနည်း အရ အကောင်းဆုံးကို ညွှန်ပြသည့်အနေဖြင့် အလွန်ဆုံးကို သတ်မှတ်၍ ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ဘင်္ဂါနုပဿနာဉာဏ် ဘယာနုပဿနာဉာဏ် အာဒိနုပဿနာဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော နုနယ်သော တရုဏဝိပဿနာ၏ အစွမ်းဖြင့် အားထုတ်ဆဲ ဝိပဿနာရှိသော အာရဒ္ဓဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌လည်း မဖြစ်နိုင်ကုန်၊ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာ- ဉာဏ်စသည်ဖြင့် ခေါ်ဆိုအပ်သော အားကောင်းမောင်းသန်၍ သန်မာ အားရှိသော ဗလဝိပဿနာ၏ အစွမ်း- ဖြင့်လည်း အားထုတ်ဆဲ ဝိပဿနာရှိသော အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌လည်း မဖြစ်နိုင်ကြကုန်။ ထို့ကြောင့် အထက်ပါ အဋ္ဌကထာစကားရပ်ကို ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသနည်းဟု မှတ်ပါ။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၇။)

ယင်းဥပက္ကိလေသတရားတို့မှာ ဩဘာသ၊ ဉာဏ၊ ပီတိ၊ ပဿဒ္ဓိ၊ သုခ၊ အဓိမောက္ခ၊ ပဂ္ဂဟ၊ ဥပဋ္ဌာန၊ ဥပေက္ခာ၊ နိကန္တိ ဟု (၁၀)မျိုး ရှိပေ၏။

ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂပါဠိတော်၌ ဟောကြားထားတော်မူပုံ

အနိစ္စတော မနသိကရောတော ဩဘာသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ “ဩဘာသော ဓမ္မော”တိ ဩဘာသံ အာဝဇ္ဇတိ၊ တတော ဝိက္ခေပေါ ဥဒ္ဓစ္စံ။ တေန ဥဒ္ဓစ္စေန ဝိဂ္ဂဟိတမာနသော အနိစ္စတော ဥပဋ္ဌာနံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဒုက္ခတော။ အနတ္တတော ဥပဋ္ဌာနံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။

အနိစ္စတော မနသိကရောတော ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပ။ ပီတိ။ ပဿဒ္ဓိ။ သုခံ။ အဓိမောက္ခော။ ပဂ္ဂဟော။ ဥပဋ္ဌာနံ။ ဥပေက္ခာ။ နိကန္တိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ “နိကန္တိ ဓမ္မော”တိ နိကန္တိ အာဝဇ္ဇတိ၊ တတော ဝိက္ခေပေါ ဥဒ္ဓစ္စံ။ တေန ဥဒ္ဓစ္စေန ဝိဂ္ဂဟိတမာနသော အနိစ္စတော ဥပဋ္ဌာနံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ ဒုက္ခတော။ အနတ္တတော ဥပဋ္ဌာနံ ယထာဘူတံ နပ္ပဇာနာတိ။ (ပဋိသံ-၂၉၁။ ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၉။)

ဩဘာသာဒိသု “အရိယဓမ္မော”တိ ပဝတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စံ ဝိက္ခေပေါ ဓမ္မုဒ္ဓစ္စံ၊ တေန ဓမ္မုဒ္ဓစ္စေန ဝိပဿနာဝိထိတော ဥက္ကမနေန ဝိရူပံ ဂဟိတံ ပဝတ္တိတံ မာနသံ ဓမ္မုဒ္ဓစ္စဗိဂ္ဂဟိတမာနသံ။ ဩဘာသော ဓမ္မောတိ ကာရဏူပစာ- ရေနာဟ။ ဤဒိသံ ဩဘာသံ ဝိဿဇ္ဇေန္တော မမ အရိယမဂ္ဂေါတိ အတ္ထော။ ဩဘာသံ အာဝဇ္ဇတိ “နိဗ္ဗာန”န္တိ ဝါ “မဂ္ဂေါ”တိ ဝါ “ဖလ”န္တိ ဝါ။ နိဗ္ဗာနန္တိ ဂဏှန္တော တတ္ထ ပဝတ္ထဓမ္မေ မဂ္ဂဖလဘာဝေန ဂဏှာတိ။ ဉာဏာဒိကေ ပန မဂ္ဂဖလဘာဝနေဝ ဂဏှာတိ။ ပ။ တတ္ထ အနိစ္စ။ ပ။ နပ္ပဇာနာတိ “မဂ္ဂံ ပတ္တောသိ”တိ သညာယ အနိစ္စတာ- ဒိဝေသေန မနသိကာရဿေဝ အဘာဝတော။ (မဟာဋီ-၂-၄၂၇-၄၂၈။)

သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စဟု ရှုပွားနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ယင်းသို့ အနိစ္စဟု ရှုပွား- နေသော ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဩဘာသ = အရောင်အလင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ သင်္ခါရ တရားတို့ကို ဒုက္ခဟု ရှုပွားနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ယင်းသို့ ဒုက္ခဟု ရှုပွားနေသော ဝိပဿနာ

ဉာဏ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဩဘာသ = အရောင်အလင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ သင်္ခါရတရားတို့ကို အနတ္တဟု ရှုပွားနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ယင်းသို့ အနတ္တဟု ရှုပွားနေသော ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အာနုဘော်ကြောင့် ဩဘာသ = အရောင်အလင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ “ဤသို့သော အရောင်အလင်းကို လွှတ်သော အရောင်အလင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေသော တရားသည် ငါလိုချင်တောင့်တအပ်သော အရိယမဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တရားတည်း”ဟု ဩဘာသ = အရောင်အလင်းကို နှလုံးသွင်း၏။ ထိုဝိပဿနာဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ထိုအရောင်အလင်းကို အရိယမဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းဟူသော စိတ်ပျံ့လွင့်မှုကား ဥဒ္ဓစ္စ မည်၏။ ထိုဥဒ္ဓစ္စသည် သင်္ခါရတရားတို့၏အနိစ္စအချက် ဒုက္ခအချက် အနတ္တအချက်တို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင်ကြည့်၍ အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု အနတ္တဟု ရှုနေသော ဝိပဿနာ လမ်းရိုး လမ်းဟောင်းကြီးမှ ဖွဲ့ခွာသွားပြီ ဖြစ်၏။ သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စစသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် နှလုံးသွင်းမှု မရှိသောကြောင့် ဖြစ်၏။ သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စစသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် နှလုံးမသွင်းတော့ဘဲ ဝိပဿနာဉာဏ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အရောင်အလင်းကိုသာလျှင် အရိယဓမ္မအရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏ တရားစစ် တရားမှန်ဟု နှလုံးသွင်းနေ၏။ ထိုသို့ နှလုံးသွင်းနေသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝိပဿနာလမ်းရိုးလမ်းဟောင်းကြီးမှ ဖွဲ့ခွာသွားသဖြင့် ဖောက်ပြန်စွာ စွဲယူအပ် ဖြစ်စေအပ်သော စိတ်ရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ဆို၏။ ထိုသို့ဖောက်ပြန်စွာ စွဲယူအပ် ဖြစ်စေအပ်သော စိတ်ရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် “မဂ်ဆိုက်ပြီ” ဟူသော အမှတ်သညာဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စစသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် နှလုံးသွင်းမှု၏ပင်လျှင် အလျှင်းမရှိတော့ခြင်းကြောင့် အနိစ္စအားဖြင့် ထင်လာသော သင်္ခါရအာရုံကို အနိစ္စဟု မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိ။ ဒုက္ခအားဖြင့် ထင်လာသော သင်္ခါရအာရုံကို ဒုက္ခဟု မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိ။ အနတ္တအားဖြင့် ထင်လာသော သင်္ခါရအာရုံကို အနတ္တဟု မဖောက်မပြန် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မသိ။ ထိုသို့မသိမှုသည်ပင် ဝိပဿနာလမ်းခရီးမှ လွဲချော်သွားပြီ ဖြစ်သည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၆၉။ မဟာဇီ-၂-၄၂၇-၄၂၈။)

ဤကဲ့သို့ သဘောရှိသော ဩဘာသ = အရောင်အလင်းကို လွှတ်နေသော ထွက်စေသော တရားသည် ငါ၏ အရိယမဂ်တည်း၊ ငါ၏ အရိယဖိုလ်တည်းဟု စွဲယူ၏။ ဩဘာသ = အရောင်အလင်းကို နိဗ္ဗာန်ဟု စွဲယူ၏။ ဩဘာသ = အရောင်အလင်းကို နိဗ္ဗာန်ဟု စွဲယူသည်ရှိသော် ထိုဩဘာသ = အရောင်အလင်း၌ အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပေါ်နေကြကုန်သော တရားတို့ကို အရိယမဂ်တရား၊ အရိယဖိုလ်တရား၏ အဖြစ်ဖြင့် စွဲယူ၏။ ဉာဏ်စသော အခြားအခြားသော ဥပက္ကိလေသတရားတို့ကိုကား အရိယမဂ် အရိယဖိုလ် အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင် စွဲယူ၏။ နိဗ္ဗာန်ဟုကား မစွဲယူ။ (မဟာဇီ-၂-၄၂၇-၄၂၈။)

ခ။ ဩဘာသ = အရောင်အလင်း

ပဉ္စဝေါကာရဘုံဝယ် ပဝတ္တိအခါ၌ ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၍ ဖြစ်ပေါ်နေသော စိတ်တိုင်း စိတ်တိုင်းသည် စိတ္တဇဩဇဋ္ဌမကရုပ်ကို ဖြစ်စေနိုင်၏။ ဝိပဿနာစိတ်များသည်လည်း ဟဒယဝတ္ထုရုပ်ကိုပင် မှီတွယ်၍ ဖြစ်ပေါ်နေသော စိတ်များပင် ဖြစ်ကြရကား စိတ္တဇဩဇဋ္ဌမကရုပ်များကို ဖြစ်စေနိုင်သော စိတ်များပင် ဖြစ်ကြ၏။

ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ္တဇဩဇဋ္ဌမကရုပ်တို့တွင် ရုပ်ကလာပ်တိုင်း ရုပ်ကလာပ်တိုင်း၌ ဝဏ္ဏဓာတ် = ရူပါရုံ ပါဝင်လျက်ရှိ၏။ ယင်း ရူပါရုံ = ဝဏ္ဏဓာတ်ကား အလွန် တောက်ပလျက်ရှိ၏။ ဝိပဿနာ ဘာဝနာစိတ် တစ်ခု တစ်ခုသည် စိတ္တဇဩဇဋ္ဌမကရုပ်ကလာပ်ပေါင်းများစွာကို ဖြစ်စေနိုင်၏။ စက္ကန့်ပိုင်း မိနစ်ပိုင်းအတွင်း၌ ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်ပေါင်းလည်း များစွာပင် ဖြစ်နိုင်၏။ စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်ပေါင်းလည်း အလွန်အလွန် များပြားစွာပင် ဖြစ်နိုင်၏။ ရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၏အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော ဝဏ္ဏဓာတ် = ရူပါရုံ၏ အရောင်အလင်းနှင့် အခြားရုပ်ကလာပ်တစ်ခု၏ အတွင်း၌ ပါဝင်တည်ရှိသော ဝဏ္ဏဓာတ် = ရူပါရုံ၏ အရောင်

အလင်းတို့သည် အလွန်နီးကပ်စွာ ပွတ်ချုပ် ထိခိုက်လျက် ဖြစ်ပေါ်လာကြ၏။ ထို့ကြောင့်၊ ထင်းမီးစ တစ်ခုကို ကိုင်၍ ငွေရမ်းလိုက်ဘိသကဲ့သို့၊ ယင်းရုပ်ကလာပ်တို့တွင် ပါဝင်သော ဝဏ္ဏဓာတ် = ရူပါရုံ၏ အရောင်အလင်းတို့ကို တစ်ဆက်တည်းဟု ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်က ထင်ရ၏။

တစ်ဖန် ယင်းဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တိုင်းတွင် တေဇောဓာတ် = ဥတုလည်း ပါဝင်၏။ ယင်းတေဇောဓာတ် = ဥတုကလည်း ဥတုဇြေဋ္ဌမကရုပ်ကလာပ် အသစ် အသစ်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အာနုဘော်က ကြီးလျှင် ကြီးသလို များစွာ ဖြစ်စေနိုင်ပြန်၏။ ယင်းဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့ကို သသန္တတိပတိတ-ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရူပ = မိမိ၏ ရုပ်သန္တတိအစဉ်၌ ကျရောက်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသော ဥတုသမုဋ္ဌာန် ရုပ်များဟု ခေါ်၏။ ယင်းဥတုသမုဋ္ဌာန် ရုပ်ကလာပ်တိုင်းတွင်လည်း ဝဏ္ဏဓာတ် = ရူပါရုံ ပါဝင်၏။ ယင်းရူပါရုံ- သည်လည်း ဉာဏ်အာနုဘော် ကြီးလျှင် ကြီးသလို အလွန်တောက်ပ၏။

ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကဲ့သို့သော ဝိပဿနာဘာဝနာစိတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စိတ္တဇြေဋ္ဌမကရုပ်- တို့တွင် ပါဝင်သော အလွန်တောက်ပသော ဝဏ္ဏဓာတ် = ရူပါရုံ၏ အရောင်အလင်းကိုလည်းကောင်း၊ မိမိ၏ ရုပ်သန္တတိ အစဉ်၌ ကျရောက်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသော ယင်းစိတ္တဇြေဋ္ဌမကရုပ်တို့တွင် ပါဝင်သော တေဇောဓာတ် = ဥတုကြောင့် ဉာဏ်အာနုဘော် ကြီးလျှင် ကြီးသလို ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ထပ်ကာထပ်ကာ အဆက်မပြတ် အထပ်ထပ် ဖြစ်ပေါ်နေသော ဥတုသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့တွင် ပါဝင်သော အလွန်တောက်ပသော ဝဏ္ဏဓာတ် = ရူပါရုံ၏ အရောင် အလင်းကိုလည်းကောင်း **ဝိပဿနောဘာသ = ဝိပဿနာဉာဏ်ရောင်ဟု** ခေါ်ဆိုပေသည်။ **ဥပက္ခိလေသာ လောကဟုလည်း** ခေါ်ဆိုသည်။

ထိုအရောင်အလင်း နှစ်မျိုးတို့တွင် ဝိပဿနာစိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော စိတ္တဇြေဋ္ဌမကရုပ်တို့တွင် ပါဝင် သော ဝဏ္ဏဓာတ် = ရူပါရုံ၏ အရောင်အလင်းသည်ကား ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၌သာလျှင် ပြီးပြီးပြန် တလက်လက် တောက်ပလျက် တည်နေ၏။ ယင်းဥတုဇြေဋ္ဌမကရုပ်တို့တွင် ပါဝင်တည်ရှိသော ဝဏ္ဏဓာတ် = ရူပါရုံ၏ အလွန်တောက်ပသော အရောင်အလင်းသည်ကား ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ကိုယ်တွင်း၌ သာမက ခန္ဓာကိုယ်ကို လွှတ်၍ ဉာဏ်၏ အာနုဘော်အားလျော်စွာ ဝန်းကျင်ပတ်ချာ အရပ် (၁၀) မျက်နှာသို့တိုင်- အောင် ပျံ့နှံ့၍ တည်၏။ (ဝိပဿနာစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်ကလာပ်တိုင်းတွင် ပါဝင်သော တေဇောဓာတ် = ဥတုတိုင်းက ဥတုဇြေဋ္ဌမကရုပ်ကလာပ် အသစ်အသစ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ယင်း ဥတုဇြေဋ္ဌမကရုပ်တို့တွင် ပါဝင်သော တေဇောဓာတ် = ဥတုကလည်း အခြားအခြားသော ဥတုဇြေဋ္ဌမကရုပ်ကလာပ် အသစ်အသစ်ကို ဖြစ်စေပြန်၏။ ဤနည်းဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အာနုဘော်က ကြီးလျှင်လည်း ကြီးသလို၊ သေးလျှင်လည်း သေး- သလို ဘုတ်အဆက်ဆက် ရိုက်ခတ်လျက် အထပ်ထပ် ဖြစ်နေ၏။ ထိုဥတုဇြေဋ္ဌမကရုပ်တို့သည် အဇ္ဈတ္တတွင် သာမက ဗဟိဒ္ဓသို့တိုင်အောင် ဘုတ်အဆက်ဆက် ရိုက်ခတ်လျက် = ရုပ်ကလာပ်တစ်ခုတွင် ပါဝင်တည်ရှိသော တေဇောဓာတ်က နောက်ထပ် ရုပ်ကလာပ် အသစ်အသစ်ကို ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ကျေးဇူးပြုလျက် ဖြစ်ပေါ်နေ- ကြ၏။ ယင်းရုပ်ကလာပ်တို့ ပျံ့နှံ့သည်နှင့်အမျှ ယင်းရုပ်ကလာပ်တို့၏ ဝဏ္ဏဓာတ် = ရူပါရုံ၏ အရောင်သည်လည်း ဝန်းကျင်ပတ်ချာ အရပ်ဆယ်မျက်နှာသို့ တိုင်အောင် ပျံ့နှံ့၍ တည်၏။) ထိုဩဘာသ = အရောင်အလင်းသည် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်အားသာလျှင် ထင်ရှား၏။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုအရောင်အလင်းဖြင့် တွေ့ထိမိရာ အရပ်၌ တည်ရှိသော ရူပါရုံအပေါင်းကိုလည်း တွေ့မြင်နိုင်၏။ ထိုသို့ တွေ့မြင်လေသော် စက္ခု- ဝိညာဏ်ဖြင့်ပင် တွေ့မြင်လေသလော၊ သို့မဟုတ် မနောဝိညာဏ်ဖြင့်ပင် တွေ့မြင်လေသလော — ဤသို့ စူးစမ်းဆင်ခြင်ကြည့်သင့်ပေသည်ဟု ဆရာမြတ်တို့ မိန့်ဆိုတော်မူကြကုန်၏။ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိတော် မူကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌ကဲ့သို့ ထိုရူပါရုံအပေါင်းသည် (= ပန်းအမျိုးမျိုးစသော ရူပါရုံအပေါင်းသည်)

မနောဝိညာဏ်ဖြင့်သာလျှင် သိမြင်အပ်သော တရားဖြစ်၏ဟု ယူခဲ့သော် သင့်သကဲ့သို့ ထင်ပေသည်။

(မဟာဇီ-၂-၄၂၈-၄၂၉။)

ထိုဝိပဿနာ ဩဘာသ = အရောင်အလင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာသည်ရှိသော် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် “ငါ့အား ဤအခါမှ ရှေး၌ ဤသို့သဘောရှိသော အရောင်အလင်းသည် မဖြစ်ဖူးလေစွတကား၊ မချွတ်ဧကန်ပင် ငါသည် အရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်သည် ဖြစ်လတ်ပြီ၊ အရိယဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်သည် ဖြစ်လတ်ပြီ” - ဤသို့လျှင် အရိယမဂ် မဟုတ်သော ဩဘာသကိုပင်လျှင် အရိယမဂ်ဟူ၍ အရိယဖိုလ်မဟုတ်သော ဩဘာသကိုပင်လျှင် အရိယဖိုလ်ဟူ၍ စွဲယူ၏။ အရိယမဂ် မဟုတ်သည်ကို အရိယမဂ်ဟူ၍ အရိယဖိုလ် မဟုတ်သည်ကို အရိယဖိုလ် ဟူ၍ စွဲယူသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာလမ်းရိုးသည် လွဲချော်သွားပြီ ဖြစ်၏။ (ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်-သည် ‘ငါ အရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်ပေပြီ’ဟု ရနိုးခြင်းဖြင့် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စွန့်လွှတ်လိုက်သောကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာသည် ဝိပဿနာလမ်းရိုးလမ်းမှန်မှ ဖဲတက်သွားသည် လမ်းချော်သွားသည် မည်၏။ တစ်နည်း - ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာသည် ထိုသို့ မဂ်ရပြီဟု ထင်မှတ်ခြင်းကြောင့်ပင်လျှင် ဝိပဿနာ လမ်းရိုးလမ်းမှန်မှ ဖဲတက်သွားသည် မည်ပေသည်။) ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ ဝိပဿနာဟူသော မူလ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို လွှတ်လိုက်၍ ဩဘာသ = အရောင်အလင်းကိုသာလျှင် သာယာလျက် ထိုင်နေ၏။ (လမ်းမှား လမ်းလွဲသို့ ရောက်ရှိနေခြင်း ဖြစ်၏။) (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၀။ မဟာဇီ-၂-၄၂၉။)

[မှတ်ချက် — န ဝတ မေ ဣတော ပုဗ္ဗေ ဧဝရူပေါ ဩဘာသော ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗော = ငါ့အား ဤအခါမှ ရှေး၌ ဤသို့သဘောရှိသော အရောင်အလင်းသည် မဖြစ်ဖူးလေစွတကား - ဤသို့ ဖွင့်ဆိုထားသော အဋ္ဌကထာ စကားရပ်၌ အယူအဆ မလွဲမှားမိဖို့ရန် သတိပြုပါ။ ဤသို့ သဘောရှိသော အရောင်အလင်းမျိုးသည် ရှေးက မဖြစ်ဖူးသေးဟုသာ ဆိုသည်။ ဤမှ ရှေး၌ အရောင်အလင်း လုံးဝ မဖြစ်ဖူးသေးဟုကား မဆိုပေ။ ဤ ဥဒယ-ဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်ပိုင်းသို့ ရောက်ရှိပါမှ အရောင်အလင်းသည် စ၍ ဖြစ်ပေါ်သည်ကား မဟုတ်ပေ။ သမထ-ပိုင်း ဥပစာရသမာဓိနှင့် နီးကပ်နေသော ပရိကမ္မသမာဓိပိုင်းမှ စ၍ သမထဘာဝနာ တစ်လျှောက် ဝိပဿနာ ဘာဝနာတစ်လျှောက်လုံး၌ အရောင်အလင်းကား ရှိသည်သာ ဖြစ်သည်။ ရှေး အာနာပါနုဿတိသမာဓိပိုင်း-တွင်လည်း ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့လေပြီ။]

ထိုဩဘာသ = အရောင်အလင်းသည် အချို့သော ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်အား ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေလျက် ထိုင်နေရာ အရပ်မျှကိုသာလျှင် ထွန်းလင်းလျက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အချို့သော ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်အား တရားထိုင်နေသည့် တိုက်ခန်း အတွင်းကို ထွန်းလင်းစေလျက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အချို့သော ယောဂါဝစရ ရဟန်း-တော်အား တရားထိုင်နေသည့် တိုက်ခန်း၏ ပြင်ပကိုလည်း ထွန်းလင်းလျက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အချို့သော ယောဂါ-ဝစရရဟန်းတော်အား ကျောင်းတိုက် တစ်ခုလုံးကို။ တစ်ဂါဝုတ် အရပ်ကို။ ယူဇနာခွဲ အရပ်ကို။ တစ်ယူဇနာ အရပ်ကို။ နှစ်ယူဇနာ အရပ်ကို။ သုံးယူဇနာ အရပ်ကို။ ပ။ အချို့သော ယောဂါဝစရရဟန်းတော်အား မြေအပြင်မှ အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာပြည် အရပ်သို့ တိုင်အောင် တစ်ခဲနက်သော အရောင်အလင်းကို ပြုလျက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဝိပဿနာဉာဏ်တော်မြတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အရောင်အလင်းတော်သည်ကား တစ်သောင်းသော လောကဓာတ်ကို ထွန်းလင်းစေလျက် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်တော်မူခဲ့လေပြီ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၀။)

ဤသို့လျှင် ထိုဩဘာသ = အရောင်အလင်း၏ နည်းသည်၏ အဖြစ် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် မတူထူးခြား ကွဲပြားသည်၏ အဖြစ်၌ ဤဆိုလတ္တံ့သည်ကား ဝတ္ထုသက်သေတည်း။

သီဟိုဠ်ကျွန်း စိတ္တလတောင်ကျောင်းတိုက်၌ စင်္ကြံ ပတ်ပတ်လည် လှည့်ထားသော ကျောင်းဆောင် တစ်ခု ရှိ၏။ အတွင်း အိပ်ခန်းဆောင်ကိုလည်း ကာရံထား၏။ အိပ်ခန်းဆောင်ကို လှည့်ပတ်ထားသော စင်္ကြံကိုလည်း

ကာရံထား၏။ နံရံအကာ နှစ်ထပ်ရှိသော ယင်းကျောင်းဆောင် အတွင်း၌ မထေရ်ကြီး နှစ်ဦးတို့သည် သီတင်းသုံးတော်မူကြကုန်၏။ မထေရ်မြတ်ကြီး နှစ်ပါးတို့ ဩဘာသ = အရောင်အလင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးမိသော ထိုနေ့သည်လည်း လက္ခယပက္ခ ဥပုသ်နေ့ ဖြစ်၏။ အရပ်မျက်နှာတို့ကို မိုးတိမ်လွှာဖြင့် ဖုံးလွှမ်းထားအပ်ကုန်၏။ ညဉ့်အဖို့၌ အင်္ဂါလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသော အမိုက်မှောင်သည် ဖြစ်ပေါ်လျက် ရှိ၏။ ထိုအခါ၌ တစ်ဦးသော သီတင်းငယ် မထေရ်က —

“အရှင်ဘုရား . . . တပည့်တော်အား ယခုအခါ၌ စေတီရင်ပြင်တော်ဝယ် မြတ်သော နေရာထက်၌ ညနေချမ်းအခါက ခင်းကျင်းပူဇော်ထားအပ်ကုန်သော ငါးပါးသော အဆင်းရှိကုန်သော ပန်းတို့သည် ထင်နေပါကုန်၏” ဟု လျှောက်ထား၏။ (သန့်ရှင်းသော ဝိပဿနာဉာဏ် ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အား ဩဘာသ အရောင်အလင်းဖြင့် ပျံ့နှံ့ရာ အရပ်၌ အဆင်းရူပါရုံ အပေါင်းသည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်ကို ရရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အားကဲ့သို့ ထင်လာကုန်၏။ — မဟာဋီ-၂-၄၂၉။)

ထိုမထေရ်ငယ်ကို မဟာထေရ်ကြီးက —

“ငါ့ရှင် . . . သင်သည် မအံ့ဩလောက်သည်ကို ဆိုဘိ၏။ ငါ့အားမူကား ယခုအခါ၌ မဟာသမုဒ္ဒရာဝယ် ယူဇနာအရပ်၌ တည်ရှိကြကုန်သော ငါးလိပ်တို့သည် ထင်လာကုန်၏” ဟု ဆို၏။

ဤကား ဩဘာသ၏ ထူးထွေကွဲပြားမှု ရှိပုံ ဝတ္ထုတည်း။ ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ချွတ်ယွင်း၍ ပြောဆိုသည်၌ ဝတ္ထုမှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။ —

ဤဩဘာသကို မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ဟု ထင်မှားမှုသည် ယေဘုယျအားဖြင့် သမထယာနိကလမ်းဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ရရှိသော ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်၏ သန္တာန်၌ အဖြစ်များ၏။ ဤကဲ့သို့သော အရောင်အလင်းကို လွှတ်နေသော ဖြစ်ပေါ်စေသော ဉာဏ်သည် အရိယမဂ်ဖိုလ်တည်းဟု ရနိုးခြင်းကို အဓိမာနဟု ခေါ်ဆို၏။ သမထယာနိကလမ်းမှ ဝိပဿနာသို့ ကူးလာပြီးနောက် ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ရရှိသောအခါ ယင်းကဲ့သို့ အဓိမာန ဖြစ်နေသော ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်သည် ဈာန်သမာပတ်ဖြင့် ခွာထားအပ်ပြီးကုန်သော ကိလေသာတို့၏ မဖြစ်ပေါ်ခြင်းကြောင့် “ငါရဟန္တာ” ဟူ၍ စိတ်ကို ဖြစ်စေ၏။ ဥစ္စဝါလိကအရပ်၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော မဟာနာဂမထေရ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဟံကနကအရပ်၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော မဟာဒတ္တမထေရ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ စိတ္တလတောင်ကျောင်းတိုက် နိကံပေဏ္ဍကမည်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော စူဠသုမနထေရ်ကဲ့သို့လည်းကောင်း မှတ်ပါ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၀။)

မဟာနာဂမထေရ်

တလင်္ဂရ အရပ်၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်လေးပါးသို့ ရောက်ရှိတော်မူသော ဓမ္မဒိန္န အမည်ရှိတော်မူသော ရဟန္တာမထေရ်မြတ်ကြီး တစ်ပါးသည် များစွာသော ရဟန်းသံဃာတော်အား အဆုံးအမ ဩဝါဒပေးလျက် သီတင်းသုံးတော်မူ၏။ ထိုဓမ္မဒိန္န မထေရ်သည် မိမိ၏ နေ့သန့်စင်တော်မူရာ အရပ်၌ နေထိုင်၍ “အသို့နည်း . . . ငါတို့၏ ဆရာတစ်ဆူ ဖြစ်တော်မူသော ဥစ္စဝါလိကအရပ်၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော မဟာနာဂမထေရ်၏ ရဟန်းအဖြစ်ကို ပြုလုပ်ပေးတတ်သော ရဟန်းကိစ္စသည် အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်ရှိလေပြီလော၊ အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်ရှိသေးလေသလော” — ဤသို့ ဆင်ခြင်လတ်သော် = အဘိညာဏ်ဝင်စား၍ ကြည့်တော်မူလတ်သော် ထိုမဟာနာဂ မထေရ်မြတ်ကြီး၏ ပုထုဇနံသာ ဖြစ်နေသေးသည်ကို တွေ့မြင်၍ “ငါသည် မသွားခဲ့သည်ရှိသော် ငါ၏ ဆရာသမားသည် ပုထုဇနံ၏ အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင် သေခြင်းကို ပြုတော်မူပေလတ္တံ့” — ဤသို့-

လည်း သိရှိ၍ အဘိညာဏ်တန်ခိုးဖြင့် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်၍ နေ့သန့်စင်ရာ အရပ်၌ သီတင်းသုံးတော်မူသော မဟာနာဂ မထေရ်၏ အနီး၌ သက်ဆင်း၍ ဆရာသမားအား ရှိခိုး၍ ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ကို ပြု၍ သင့်တင့် လျောက်ပတ်သော အရပ်၌ ထိုင်၍ သီတင်းသုံးတော်မူလိုက်၏။ ထိုနောင် ဆရာတပည့်တို့ အချီအချ စကားပြော- ဆိုကြသည်မှာ ဤသို့ ဖြစ်၏။ —

ဆရာ — ငါ့ရှင် ဓမ္မဒိန္န . . . အခါမဟုတ်သည်၌ အဘယ်ကြောင့် လာရှိပါသနည်း။

တပည့် — အရှင်ဘုရား . . . ပြဿနာကို လျှောက်ထားမေးမြန်းလို၍ လာပါသည် ဘုရား။

ဆရာ — ငါ့ရှင် ဓမ္မဒိန္န . . . မေးလေလော့၊ သိကုန်သည်ရှိသော် ဖြေဆိုပါကုန်အံ့။

ဤသို့ မိန့်ဆိုလတ်သော် ပြဿနာပေါင်း တစ်ထောင်ကို မေးမြန်းလျှောက်ထား၏။ မဟာနာဂ မထေရ်- မြတ်ကြီးကလည်း မေးတိုင်း မေးတိုင်းသော ပြဿနာကို မငြိမယှက်မူ၍သာလျှင် လျင်မြန်စွာ ဖြေကြားတော်မူ၏။

တပည့် — အရှင်ဘုရား . . . အရှင်ဘုရားတို့၏ဉာဏ်တော်သည် အလွန်ထက်မြက်တော်မူပါပေစွ၊ ဘယ်သော အခါ၌ အရှင်ဘုရားတို့သည် ဤအရိယမဂ်ဖြင့်လာသော ပဋိသမ္ဘိဒါတရားကို ရအပ်ပါပေသနည်း။ (မဟာနာဂ မထေရ်၏ အလိုအတိုင်း မေးခြင်း ဖြစ်သည်။)

ဆရာ — ငါ့ရှင် ဓမ္မဒိန္န . . . ဤနေ့မှ ရေတွက်သော် လွန်ခဲ့သော အနှစ်ခြောက်ဆယ်ကာလ၌ ရအပ်ခဲ့ပါ၏။

တပည့် — အရှင်ဘုရား . . . အရှင်ဘုရားတို့သည် အဘိညာဏ်သမာဓိကို သုံးဆောင်နိုင်ပါကုန်၏လော။

ဆရာ — ငါ့ရှင် ဓမ္မဒိန္န . . . ဤအဘိညာဏ်သမာဓိကို သုံးဆောင်ခြင်းသည်ဝန်လေးဖွယ် မဟုတ်ပါ။

တပည့် — အရှင်ဘုရား . . . ထိုသို့ ဝန်မလေးပါလျှင် ဆင်တစ်ကောင် ဖန်ဆင်းတော်မူပါကုန်ဘုရား။

မဟာနာဂ မထေရ်မြတ်ကြီးသည် ငွေတောင်နှင့်တူသည့် ကိုယ်လုံးဖြူသော ဆင်ကြီးကို ဖန်ဆင်းတော်မူ၏။

တပည့် — အရှင်ဘုရား . . . ယခုအခါ၌ ဤဆင်ဖြူတော်သည် မတုန်မလှုပ် ထားအပ်သော နားရွက်ရှိသည် ဖြစ်၍၊ ထောင်ထားအပ်သော အမြီးရှိသည်ဖြစ်၍၊ နှာမောင်းကို ခံတွင်း၌ ထည့်၍ ကြောက်မက်ဖွယ်သော ကြိုးကြာသံကို ပြုလျက် အရှင်ဘုရားတို့၏ အထံသို့ ရှေးရှုပြေးလာသော အခြင်းအရာဖြင့် ထိုဆင်ကို တန်ခိုးဖြင့် ပြုတော်မူပါ။

မဟာနာဂမထေရ်ကြီးသည် ထိုဓမ္မဒိန္နာ မထေရ် လျှောက်ထားသည်အတိုင်းပင် ဖန်ဆင်းတော်မူလိုက်၏။ လျင်မြန်သော အဟုန်ဖြင့် ပြေးလာသော ဆင်ပြောင်ကြီး၏ ကြောက်မက်ဖွယ်ဖြစ်သော အမူအရာကို တွေ့မြင်ရ၍ ကြောက်သဖြင့် ထ၍ ပြေးခြင်းငှာ အားထုတ်တော်မူ၏။ ထိုမဟာနာဂ မထေရ်မြတ်ကြီးကို ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူသော တပည့်ဖြစ်သူ ဓမ္မဒိန္နာ မထေရ်က လက်ကို ဆန့်ကာ သင်္ကန်းစွန်း၌ ကိုင်၍ “အရှင်ဘုရား ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား ရွံရှာထိတ်လန့်ခြင်းမည်သည် ဖြစ်သေးသလော”ဟု မေးမြန်းတော်မူ၏။

ထို မဟာနာဂ မထေရ်သည် ထိုအချိန်အခါ ကာလ၌ မိမိ ပုထုဇန် ဖြစ်မှန်းကို သိရှိ၍ “ငါ့ရှင် ဓမ္မဒိန္န ငါ့ရှင်သည် ငါ၏ ကိုးကွယ်အားထားရာ ဖြစ်ပါလော့”ဟုဆို၍ ခြေရင်း၌ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်တော်မူ၏။

“အရှင်ဘုရား . . . အရှင်ဘုရားတို့၏ ကိုးကွယ်အားထားရာ ဖြစ်စေရမည်ဟု နှလုံးပိုက်လျက်သာလျှင် တပည့်တော်သည် လာရောက်ခဲ့ပါ၏။ စိုးရိမ်တော် မမူပါလင့်” ဟု လျှောက်ထား၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားကို ဟောကြားပေးတော်မူ၏။

မဟာနာဂမထေရ်မြတ်ကြီးသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ယူဆောင်၍ စကြိုသို့ တက်၍ နှလုံးသွင်းတော်မူရာ သုံးကြိမ်-
မြောက် ခြေလှမ်း၌ အမြတ်ဆုံးဖိုလ်ဟုဆိုအပ်သော အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်တော်မူ၏။ မဟာနာဂ မထေရ်-
မြတ်ကြီးကား ဒေါသစရိုက် ထူပြောတော်မူ၏။ ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော ရဟန်းတော်တို့သည် ဩဘာသ
အမည်ရသော ဝိပဿနာအရောင်အလင်း၌ တုန်လှုပ်ကုန်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၀-၂၇၁။)

၂။ ဉာဏ = ဝိပဿနာဉာဏ်

ဥပက္ကိလေသတွင် ပါဝင်သော ဉာဏ = ဉာဏ်ဟူသည် ဝိပဿနာဉာဏ်ပင်တည်း။ ရုပ်တရား နာမ်တရား-
တို့ကို ပစ္စယတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန = အကြောင်းတရားအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ကို ရှုခြင်း၊ ခဏတော ဥဒယဗ္ဗယဒဿန
= ခဏအားဖြင့် ဖြစ်-ပျက်ကို ရှုခြင်း - ဤသို့စသော နည်းဖြင့် လက္ခဏာယာဉ်ကိုတင်၍ နှိုင်းချိန်လျက် စူးစမ်းလျက်
ဝိပဿနာရှုနေသော ထိုဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အပြီးအဆုံးသို့ ရောက်စေသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား ပစ်လွှတ်
လိုက်သော သိကြားမင်း၏ ဝရဇိန်လက်နက်ကဲ့သို့ မပျက်သော အဟုန်ရှိသော ထက်မြက်သော တန်ခိုးရှိသော
သွေးအပ်သည်ဖြစ်၍ အလွန်ထက်မြက်သော အလွန်သန့်ရှင်းသော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။
(ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၁။)

၃။ ပီတိ = ဝိပဿနာပီတိ

ပီတိဟူသည် ဝိပဿနာစိတ်နှင့် ယှဉ်သော ပီတိတည်း။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ထိုအချိန်
အခါ၌ ခုဒ္ဓိကာပီတိ၊ ခဏိကာပီတိ၊ ဩက္ကန္တိကာပီတိ ဥဗ္ဗေဂီပီတိ ဖရဏာပီတိ ဟူသော ငါးမျိုးသော ပီတိသည်
တစ်ကိုယ်လုံးကို ပြည့်စေလျက် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၂။)

ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်သည် လမ်းမှန်သွားလတ်သော် ဤပီတိ ငါးမျိုးတို့သည် အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပေါ်-
လာတတ်သောကြောင့် ဤပီတိ ငါးမျိုးတို့ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်းကို အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုတော်မူခြင်း
ဖြစ်သည်။ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်နေသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်နှင့် အတူတကွမူကား ဖရဏာပီတိ တစ်မျိုး
သာလျှင် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်ပေသည်။ ဥပစာရသမာဓိ အခိုက်အတန့် အပ္ပနာသမာဓိ အခိုက်အတန့်မှ တစ်ပါးသော
အခါ၌လည်း ဖရဏာပီတိသည် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်သာလျှင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ပီတိသည် တစ်ကိုယ်လုံးကို
ပြည့်စေလျက် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏”ဟု အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ (မဟာဋီ-၂-
၄၃၀။) ယင်းဝိပဿနာပီတိနှင့်ယှဉ်သော မွန်မြတ်သော ဝိပဿနာစိတ်ကြောင့် မွန်မြတ်သော ပဏီတ စိတ္တဇရုပ်-
တို့၏ တစ်ကိုယ်လုံးအပြည့် အနှံ့အပြား ပြည့်စေလျက် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကို အထူးရည်ညွှန်းထားသည်ဟု မှတ်ပါ။

၄။ ပဿဒ္ဓိ = ဝိပဿနာပဿဒ္ဓိ

ပဿဒ္ဓိဟူသည် ဝိပဿနာစိတ်နှင့်ယှဉ်သော ပဿဒ္ဓိတည်း။ ထိုအချိန်အခါ၌ ညဉ့်သန့်စင်ရာ နေရာ၌
လည်းကောင်း၊ နေ့သန့်စင်ရာ နေရာ၌လည်းကောင်း ဝိပဿနာဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းလျက် ထိုင်နေသော
ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား ကိုယ်စိတ်တို့၏ ပူပန်ခြင်းသည် မဖြစ်တော့ပေ။ လေးလံမှုသည် မဖြစ်တော့ပေ။
ကြမ်းတမ်းခက်မာသည်၏ အဖြစ်သည် မဖြစ်တော့ပေ။ ဝိပဿနာ ဘာဝနာမှ၌ မခံညားမှုသည် မဖြစ်တော့ပေ။
အလျော်အားဖြင့်ဆိုရမူ ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်တို့သည် ငြိမ်းအေးကုန်သည် ပေါ့ပါးကုန်သည် နူးညံ့ကုန်-
သည် ဝိပဿနာဘာဝနာမှ၌ ခံညားကုန်သည် အလွန်စင်ကြယ်သန့်ရှင်းကုန်သည် ဖြောင့်မတ်ကုန်သည်သာလျှင်
ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤပဿဒ္ဓိ လဟုတာ မုဒုတာ ကမ္မညတာ ပါဂုညတာ ဥဇုကတာ

စေတသိက်တို့ဖြင့် ချီးမြှောက်အပ်သော ကိုယ်-စိတ် ရှိသည်ဖြစ်၍ ထိုဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်သောကာလ၌ ကာမ-ဂုဏ် ခံစားသူ လူတို့၏ ဥစ္စာ မဟုတ်သော၊ ကာမဂုဏ် ခံစားသူ လူတို့ ခံစားခြင်းငှာ လျောက်ပတ်သော ကာမချမ်းသာသုခ၌ မွေ့လျော်ခြင်းကို လွန်သည်ဖြစ်၍ အမာနုသီ မည်သော မွေ့လျော်ခြင်းကို ခံစားရပေ၏။
(ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၂။)

တတ္ထ ကာယဂ္ဂဟဏေန ရူပကာယဿာပိ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ န ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္ထယသေဝ။ ကာယ-ပဿဒ္ဓိအာဒယော ဟိ ရူပကာယဿာပိ ဒရထာဒိနိမ္မဒ္ဓိကာတိ။ (မဟာဇီ-၂-၄၃၀။)

ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ၊ ကာယလဟုတာ စိတ္တလဟုတာ၊ ကာယမုဒုတာ စိတ္တမုဒုတာ၊ ကာယကမ္မ-ညတာ စိတ္တကမ္မညတာ၊ ကာယပါဂုညတာ စိတ္တပါဂုညတာ၊ ကာယုဇုကတာ စိတ္တုဇုကတာ — ယုဂဠ = အစုံ စေတသိက် (၆)မျိုးတို့သည် အချင်းချင်း မကွေမကွာ ယှဉ်လေ့ ရှိကြကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ပဿဒ္ဓိ ဖြစ်လတ်သော် လဟုတာ စသော စေတသိက်တို့သည်လည်း ဖြစ်ကြကုန်သည်သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုစေတသိက်တို့၏ ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းကိစ္စရပ်ကို ဖော်ပြခြင်းကို ပဓာနပြုသဖြင့် ထိုအလုံးစုံသော ယုဂဠစေတသိက်တို့ကိုလည်း ပြလိုသည်ဖြစ်၍ “ကိုယ်-စိတ်တို့၏ ပူပန်ခြင်းသည် မဖြစ်တော့ပေ၊ လေးလံမှုသည် မဖြစ်တော့ပေ။” ဤသို့စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ ဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုသွားတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုကာယပဿဒ္ဓိ စသည်တို့၌ ကာယ-သဒ္ဓါဖြင့် ရူပကာယ = ရုပ်တရားအပေါင်းကိုလည်း သိမ်းကျုံး ယူရ-ခြင်းကို သိရှိပါလေ။ ဝေဒနာစသော နာမ်ခန္ဓာသုံးပါးကိုသာလျှင် ကောက်ယူရခြင်းကို သိအပ်သည် မဟုတ်ပေ။ မှန်ပေသည် — ကာယပဿဒ္ဓိစသော စေတသိက်တို့သည် ရူပကာယ၏လည်း ပူပန်ခြင်းစသည်ကို နင်းနယ် ချေမှုန်းတတ်ကုန်၏ဟု သိရှိပါလေ။ အဘယ်ကြောင့် ကိုယ်စိတ်တို့သည် ငြိမ်းအေးကုန်သည်သာလျှင် ပေါ့ပါး-ကုန်သည်သာလျှင် နူးညံ့ကုန်သည်သာလျှင် ဝိပဿနာဘာဝနာမှ၌ ခုံညားကုန်သည်သာလျှင် အလွန်စင်ကြယ် သန့်ရှင်းကုန်သည်သာလျှင် ဖြောင့်မတ်ကုန်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သနည်းဟူမူ - ကိုယ်-စိတ်တို့၏ —

- ၁။ မငြိမ်းအေးမှု၏ အကြောင်းရင်းစစ် ဖြစ်သော ဥဒ္ဓစ္စစသော ကိလေသာ၊
- ၂။ မပေါ့ပါးမှု၏ အကြောင်းရင်းစစ် ဖြစ်သော ထိနမိဒ္ဓစသော ကိလေသာ၊
- ၃။ မနူးညံ့မှု၏ အကြောင်းရင်းစစ် ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိမာနစသော ကိလေသာ၊
- ၄။ ဝိပဿနာဘာဝနာမှ၌ မခုံညားမှု၏ အကြောင်းရင်းစစ် ဖြစ်သော ကြွင်းသော နီဝရဏတရား (ကာမစ္ဆန္ဒ-ဗျာပါဒစသည့် နီဝရဏတရား)၊
- ၅။ ဝိပဿနာဘာဝနာမှ၌ မကျွမ်းကျင် မလိမ္မာခြင်း မစင်ကြယ် မသန့်ရှင်းခြင်း၏ အကြောင်းရင်းစစ် ဖြစ်သော မယုံကြည်ခြင်း အဿဒ္ဓိယစသော ကိလေသာ၊
- ၆။ မဖြောင့်မတ်ခြင်း ကွေ့ကောက်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းစစ်ဖြစ်သော မာယာ-သာဠေယုစသော ကိလေသာ-

ဤသို့စသော စိတ်ဓာတ်ညစ်နွမ်းကြောင်း သံကိလေသဓမ္မတို့ကို ပယ်ဖျောက်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ထိုအခါ၌ ဝိပဿနာစိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းကြောင့် “ကိုယ်-စိတ်တို့၏ ပူပန်မှုသည် မဖြစ်တော့ပေ၊ လေးလံမှုသည် မဖြစ်တော့ပေ” ဤသို့စသည်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်ပေ၏။ (မဟာဇီ-၂-၄၃၀။)

ဤ အမာနုသီ အမည်ရသော ဝိပဿနာ၌ မွေ့လျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်မှုမျိုးကိုပင် ရည်ရွယ်၍ ဤသို့ ဟောကြားထားတော်မူ၏။ —

သုညာဂါရံ ပဝိဋ္ဌဿ၊ သန္တစိတ္တဿ ဘိက္ခုနော။
အမာနုဿီ ရတိ ဟောတိ၊ သမ္မာ ဓမ္မံ ဝိပဿတော။
ယတော ယတော သမ္မသတိ၊ ခန္ဓာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ။
လဘတိ ပီတိပါမောဇ္ဇံ၊ အမတံ တံ ဝိဇာနတံ။ (ခု-၁-၆၇။)

သုညာဂါရံ = ဆိတ်ငြိမ်ရာ ကျောင်းသို့၊ ဝါ၊ နိစ္စနိမိတ် သုခနိမိတ် အတ္တနိမိတ် သုခနိမိတ်တို့မှ ကင်းဆိတ်ရာ ဖြစ်သော၊ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ချမ်းသာသုခ၏ မှီရာဖြစ်သော ဝိပဿနာသို့။ ပဝိဋ္ဌဿ = ဝင်ရောက်လာ-
ပြီးသော။ သန္တစိတ္တဿ = တည်ကြည်ငြိမ်သက် မလောက်လက်သော စိတ်ရှိသော။ သမ္မာ = ကောင်းမွန်မှန်-
ကန်စွာ အသင့်အားဖြင့်။ ဓမ္မံ = ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားစုကို။ ဝိပဿတော = ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာ စသည်တို့၏
အစွမ်းဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုပွားသုံးသပ်လျက်ရှိသော။ ဘိက္ခုနော = ယောဂါဝစရ ရဟန်းတော်အား။ အမာနုဿီ =
အားထုတ်အပ်သော ဝိပဿနာ မရှိသော လူသာမန်တို့၏ အရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အမာနုဿီ အမည်
ရသော။ ရတိ = ဝိပဿနာဘာဝနာ၌ ဓမ္မလျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်ခြင်း ဝိပဿနာရတိသည်။ ဟောတိ = ဖြစ်ပေါ်၍
လာပေ၏။

ယတော ယတော = အကြင်အကြင် ရုပ်အဖို့ နာမ်အဖို့မှ (ရုပ်ကို ဦးတည်၍ နာမ်ကို ဦးတည်၍)။ ခန္ဓာနံ
= ခန္ဓာငါးပါးတို့၏။ ဥဒယဗ္ဗယံ = ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဥဒယဗ္ဗယသဘောကို။ သမ္မသတိ = လက္ခဏာယာဉ်တင်ကာ
ရှုပွားသုံးသပ်၏။ တတော တတော = ထိုထို သုံးသပ်တိုင်းသော ရုပ်နာမ် အဖို့အစုမှ။ ပီတိပါမောဇ္ဇံ = နှစ်သက်
ဝမ်းမြောက်ခြင်း ပီတိပါမောဇ္ဇတရားကို။ လဘတိ = ရရှိပေ၏။ တံ = ထိုနှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်း ပီတိပါမောဇ္ဇ
တရားသည်။ ဝိဇာနတံ = ဝိဇာနန္တာနံ = အဖြစ်အပျက်ကို သိမြင်ကုန်သော ပညာရှိတို့၏။ အမတံ = အမြိုက်နိဗ္ဗာန်
အဆုံးရှိသောကြောင့် အမြိုက်တရားပါပေတည်း။ (ပြည်-ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-နိဿယ-၅-၁၈၂-၁၈၃။)

ဤသို့လျှင် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား ဤနတ်လူတို့ ခံစားခြင်းငှာ လျောက်ပတ်သော ကာမဂုဏ်ချမ်းသာ၌
ဓမ္မလျော်ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်ခြင်းကို ကျော်လွန်သည်ဖြစ်၍ အမာနုဿီအမည်ရသော ဝိပဿနာ၌ ဓမ္မလျော်
ပျော်ပိုက် နှစ်ခြိုက်ခြင်း ဝိပဿနာရတိကို ပြီးစီးစေလျက် လဟုတာ စသော စေတသိက်တို့နှင့် ယှဉ်တွဲကာ
ပဿဒ္ဓိတရားသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

၅။ သုခ = ဝိပဿနာသုခ

သုခဟူသည် ဝိပဿနာစိတ်နှင့်ယှဉ်သော စေတသိကသုခတည်း။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား ဥဒယဗ္ဗယာ-
နုပဿနာဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံနေသော ထိုအချိန်အခါ၌ တစ်ကိုယ်လုံးကို စွတ်စိုစေလျက် အလွန်မွန်မြတ်သော
ဝိပဿနာသုခသည် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇။)

ဝိပဿနာ သုခနှင့် ယှဉ်သော စိတ်ကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော အလွန်မွန်မြတ်သော အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ်-
တို့ဖြင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အလုံးစုံသော ကိုယ်ကာယသည် တွေ့ထိအပ် ပျံ့နှံ့အပ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ ထက်ဝန်း-
ကျင်မှ ပွားစေအပ်သည်လည်း ဖြစ်၏။ ထိုအလွန်မွန်မြတ်သော အတိပဏီတ စိတ္တဇရုပ်တို့၏ တစ်ကိုယ်လုံးသို့
အနှံ့အပြား တွေ့ထိနေခြင်း ထက်ဝန်းကျင် ပွားနေခြင်းကိုပင် “တစ်ကိုယ်လုံးကို စွတ်စိုစေလျက် အလွန်မွန်မြတ်-
သော ဝိပဿနာသုခသည် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏”ဟု အဋ္ဌကထာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။

(မဟာဋီ-၂-၄၃၁။)

၆။ အဓိမောက္ခ = သဒ္ဓါဓိမောက္ခ

အဓိမောက္ခဟူသည် ပရမတ္ထတရားကိုယ် အနက်သဘောအားဖြင့် သဒ္ဓါ-စေတသိက်တည်း။ (ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပါဠိတော်၌ လာရှိသော ယေဝါပနက-စေတသိက် အမျိုးအစားများတွင် ပါဝင်သော အဓိမောက္ခစေတသိက် မဟုတ် ဟူလိုသည်။) မှန်ပေသည် — ထိုအချိန်အခါ၌ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်စေတသိက်တို့ကို အလွန်အကဲ ကြည်လင်စေတတ်သည် ဖြစ်၍ဖြစ်သော သန်မြန်သော ခွန်အားရှိသော သဒ္ဓါ-စေတသိက်သည် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၂။)

ထိုသဒ္ဓါ-တရားဟူသည် ဤဝိပဿနာအရာ၌ အထူးသဖြင့် ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်း၌ ကံ၏အကျိုးကို သော်လည်းကောင်း ရတနာသုံးပါးကိုသော်လည်းကောင်း ယုံကြည်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည်ကား မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား စိတ်ကို နောက်ကျစေတတ်သော ကိလေသာအညစ်အကြေး ကင်းသဖြင့် ဝိပဿနာ-ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်ဖက် သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ အလွန်အကဲ ကြည်လင်မှုဖြစ်ရန် အကြောင်းရင်းဖြစ်သော သဒ္ဓါတရား ပင်တည်း။ ယင်းသဒ္ဓါတရားကိုပင် ဤ၌ အဓိမောက္ခဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ (မဟာဋီ-၂-၄၃၁။)

၇။ ပဂ္ဂဟ = ဝိပဿနာဝီရိယ

ပဂ္ဂဟဟူသည် ဝီရိယတည်း။ မှန်ပေသည် — ထိုအချိန်အခါဝယ် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော မလျော့လွန်း မတင်းလွန်းသော ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်တကွသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ဆိုင်ရာဝိပဿနာဉာဏ်၏ အာရုံမှ လျှော့ကျ မသွားရအောင် ကောင်းစွာ ချီးပင့်ထား-တတ်သော ဝီရိယသည် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၂။)

ရှေး၌ ဖြစ်ခဲ့သော ဘာဝနာ၏ စွမ်းအားဖြင့်ပြီးသော အညီအမျှဖြစ်သော ဝီရိယသည် ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် တကွသော မိမိနှင့် ယှဉ်ဖက်သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ညစ်ညူးကြောင်း သံကိလေသ အဖို့ဖြစ်သော ပျင်းရိခြင်းမှ ချီးမြှောက် မြှင့်တင်ပေးတတ်သောကြောင့် ပဂ္ဂဟ မည်၏။ ထို့ကြောင့် “ပဂ္ဂဟ-ဟူသည် ဝီရိယတည်း” - ဤသို့ စသော စကားကို အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ (မဟာဋီ-၂-၄၃၁။)

၈။ ဥပဋ္ဌာန = ဝိပဿနာသတိ

ဥပဋ္ဌာနဟူသည် သတိပင်တည်း။ မှန်ပေသည် — ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ဝိပဿနာ-ဉာဏ်နှင့် ယှဉ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ စသော သဘာဝကို ကောင်းစွာ မှတ်သားခြင်းဖြင့် သင်္ခါရအာရုံ၌ မြဲစွာကပ်၍ တည်သော၊ ဆန့်ကျင်ဘက် နီဝရဏစသော အညစ်အကြေး ကင်းခြင်းကြောင့် ထိုဆန့်ကျင်ဘက်တရားသည် မလှုပ်မရှားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် မြဲစွာတည်သော၊ ထိုသို့ မြဲစွာတည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင် စိုက်ထူထားအပ်သော ကျောက်စာတိုင်ကဲ့သို့ မတုန်မလှုပ်သော၊ မတုန်မလှုပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင် မြင့်မိုရ်တောင်မင်းနှင့် တူသော သတိသည် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် အကြင်အကြင် မိမိဉာဏ်အား ရှေးရှုထင်သော ရုပ်နာမ်ဟူသော အရာဌာနကို ဆင်-ခြင်၏၊ နှလုံးသို့ ကောင်းစွာဆောင်၏၊ နှလုံးသွင်း၏၊ နှလုံး၌ထား၏၊ အသီးအသီး ရှု၏၊ ထိုထို ရုပ်နာမ်ဟူသော အရာဌာနသည် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သတိအား သက်ဝင်၍ သက်ဝင်၍ — ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဏ်၏ အရံဌာနခဲ့ဖြစ်သော ယထာကမ္မူပဂဉာဏ်အား တစ်ပါးသော လောကသည် ထင်လာသကဲ့သို့ — ထင်လာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၂။)

ယဒဂ္ဂေန ဟိ သတိ အာရမ္မဏံ ဩက္ခန္တိတွာ ဥပတိဋ္ဌတိ၊ တဒဂ္ဂေန အာရမ္မဏမ္ပိဿ ဩက္ခန္တိတွာ ဥပတိဋ္ဌတိတိ ဝုစ္စတိ။ (မဟာဋီ-၂-၄၃၁-၄၃၂။)

အကြင်အကြင်အဖို့ အစုအားဖြင့် သတိသည် သင်္ခါရအာရုံသို့ သက်ဝင်၍ ကပ်၍ တည်၏။ ထိုထို အဖို့အစု အားဖြင့် သင်္ခါရအာရုံသည်လည်း ထိုသတိအား သက်ဝင်၍ ကပ်၍ တည်၏။ ထင်၏ဟု ဆိုအပ်ပေသည်။
(မဟာဋီ-၂-၄၃၁-၄၃၂။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာဋီကာတို့၏ ဖွင့်ဆိုထားတော်မူသည့်အတိုင်း ပြောဆိုရပါမူ — ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟူသော ကာလသုံးပါး၊ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဟူသော သန္တာန်နှစ်ပါး အတွင်း၌ တည်ရှိသော သင်္ခါရတရား မှန်သမျှကို အလိုရှိသလို လွယ်လွယ်ကူကူ မပင်မပန်း ရှုချင်သလို ရှုနိုင်၏။ ရှုချင်တိုင်း ရှုနိုင်၏။ ရှုတိုင်းလည်း ထိုသင်္ခါရ အာရုံသည် ထင်လျက် လင်းလျက် ရှင်းလျက်သာ ရှိနေ၏ဟု သိနိုင်ပေသည်။ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ သန္တာန်၌ စံချိန်မှီ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် ရှိ၏ မရှိ၏ကို သိနိုင်သည့် မှတ်ကျောက် တစ်ခုပင်တည်း။

၉။ ဥပေက္ခာ = ဝိပဿနုပေက္ခာ + အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာ

အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာအားဖြင့် စိစစ်စူးစမ်းအပ်ပြီးသော သင်္ခါရအာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာအားဖြင့် စိစစ်စူးစမ်းခြင်း၌ အလယ်အလတ် လျစ်လျူရှုသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်တည်သော တတြမဇ္ဈတ္တတာ-စေတသိက်ဟူသော ဝိပဿနုပေက္ခာသည်လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရတရား-တို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာအားဖြင့် စိစစ်စူးစမ်းခြင်း၌ အညီအမျှ လျစ်လျူရှုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် မနောဒွါရိက ဝိပဿနာဇောဝီရိယ စိတ်အစဉ်တွင် ပါဝင်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်နှင့် ယှဉ်သော စေတနာဟူသော အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာသည်လည်းကောင်း ဥပေက္ခာမည်၏။ မှန်ပေသည် — ထိုဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်နေသည့် အချိန်အခါ၌ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် အလုံးစုံသော ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါး အတွင်း၌ တည်ရှိသော သင်္ခါရတရားမှန်သမျှတို့၌ လျစ်လျူရှုသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော တတြမဇ္ဈတ္တတာ-စေတသိက် ဟူသော ဝိပဿနုပေက္ခာသည်လည်း သန်မြန်သော ခွန်အားရှိသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ မနောဒွါရ၌ မနော-ဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ယှဉ်သော စေတနာဟူသော အာဝဇ္ဇနုပေက္ခာသည်လည်း သန်မြန်သော ခွန်အားရှိသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ မှန်ပေသည် — ထိုထိုရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားစု၏ အနိစ္စအချက် ဒုက္ခအချက် အနတ္တအချက်ကို စိစစ်စူးစမ်းဆင်ခြင်သော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုအာဝဇ္ဇနုပေက္ခာသည် သိကြားမင်းသည် ပစ်လွှတ်အပ်သော ဝရဇိန်လက်နက်ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ခြောက်သွေ့နေသော ဖက်ထုပ်ဖက်ပုံ အတွင်း၌ ပြေးဝင်သွားသော မီးရဲရဲ တောက်သော စဉ်းသွားကဲ့သို့လည်းကောင်း ရဲရင့်သည် ဖြစ်၍ ထက်မြက်စူးရှသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၃။)

သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဥဒယဗ္ဗယတို့၏ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်ဝယ် အလွန်ထင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း = ဥဒယဗ္ဗယကို ရှုခြင်း၌ လျစ်လျူဖြစ်သော တတြမဇ္ဈတ္တ-ပေက္ခာသည် ဤ၌ ဝိပဿနုပေက္ခာ မည်သတည်း။ ထိုဥဒယဗ္ဗယတို့သည်ကား ကာလသုံးပါး သန္တာန်နှစ်ပါး အတွင်း၌ တည်ရှိသော ခပ်သိမ်းဥသုံ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတရားတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယတို့ပင်တည်းဟု နှလုံးပိုက်တော် မူ၍ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဥဒယဗ္ဗယတို့၌ လျစ်လျူရှုခြင်း တတြမဇ္ဈတ္တပေက္ခာဟု မဆိုမူ၍ ခပ်သိမ်းသော သင်္ခါရ တရားတို့၌ လျစ်လျူရှုခြင်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော တတြမဇ္ဈတ္တပေက္ခာဟု အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။

(မဟာဋီ-၂-၄၃၂။)

အာဝဇ္ဇန်း၏ ထက်မြက်မှု

မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ယှဉ်သော စေတနာဟူသော အာဝဇ္ဇနပေက္ခာ၏ သိကြားမင်း၏ ဝရဇိန်လက်နက်နှင့် တူသည်၏အဖြစ်၊ လောလောပူ ရဲရဲတောက်သော စဉ်းသွားမြားနှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ရဲရင့် ထက်မြက်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်မြတ်၏ ရွှေသွားဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကဲ့သို့ ထိုမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသို့ အစဉ်လိုက်သော ထိုမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏ နောင်၌ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိပဿနာဉာဏ်၏ သိကြားမင်းသည် ပစ်လွှတ်အပ်သော ဝရဇိန်လက်နက်နှင့် တူစွာ လောလောပူရဲရဲတောက်သော စဉ်းသွားမြားနှင့် တူစွာ ရဲရင့်ထက်မြက်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့်ဟု မှတ်ပါ။ (ဝိပဿနာဉာဏ်က ထက်မြက်စူးရှသောကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်၏ ရှေး၌ဖြစ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ယှဉ်သော စေတနာဟူသော အာဝဇ္ဇနပေက္ခာသည်လည်း ထက်မြက်စူးရှသည် ဟူလို။) (မဟာဋီ-၂-၄၃၂။)

၁၀။ နိကန္တိ = ဝိပဿနာနိကန္တိ

နိကန္တိဟူသည် ဝိပဿနာ၌ အလိုရှိသော ငဲ့ကွက်တပ်မက်သော နိကန္တိတည်း။ ဝိပဿနာကို အလိုရှိသော ငဲ့ကွက်တွယ်တာမှုတည်း။ ဝိပဿနာ၏ တင့်တယ်စမှာယကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော ဩဘာသ = အရောင်အလင်း စသည်တို့သည် ထိုဝိပဿနာ၏ အဆင်းတန်ဆာကဲ့သို့ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ဤသို့ ဩဘာသ စသည်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော ဝိပဿနာ၌ ငဲ့ကွက်ခြင်းကိုပြုလျက် သိမ်မွေ့သည်လည်းဖြစ်သော ငြိမ်သက်သော အခြင်းအရာရှိသည်လည်းဖြစ်သော နိကန္တိသည် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ယင်းနိကန္တိကို ကိလေသာဟူ၍ပင် သိမ်းဆည်းခြင်းငှာ မတတ်ကောင်း မတတ်နိုင် ဖြစ်တတ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၃။)

ထိုနိကန္တိ၏ ထိုသို့ သိမ်မွေ့သည်၏ အဖြစ် ငြိမ်သက်သော အခြင်းအရာရှိသည်၏ အဖြစ်သည် ဘာဝနာ၏ အလွန်အကဲနှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် = ဝိပဿနာဘာဝနာ၏ အလွန်အကဲ အားကောင်းလာသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ထိုသို့ဖြစ်၍ နိကန္တိ၏ ကိလေသာ၏ အဖြစ်ကိုလည်း သိနိုင်ခဲ့သည် ဖြစ်သတည်း။ (မဟာဋီ-၂-၄၃၂။)

ဩဘာသ = အရောင်အလင်း၌ကဲ့သို့ပင် ဤပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဉာဏ်စသည်တို့တွင် တစ်ခုခုဖြစ်လတ်သော် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် “စင်စစ် ငါ့အား ဤအခါမှ ရှေး၌ ဤသို့သဘောရှိသော ဉာဏ်သည် မဖြစ်ဖူးစွတကား။ ဤသို့သဘောရှိသော ပီတိသည်။ပ။ ပဿဒ္ဓိသည်။ သုခသည်။ အဓိမောက္ခသည်။ ပဂ္ဂဟသည်။ ဥပဋ္ဌာနသည်။ ဥပေက္ခာသည်။ နိကန္တိသည် မဖြစ်ဖူးစွတကား။ မချွတ်ဧကန် အမှန်ပင် ငါသည် အရိယာမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြီ ဖြစ်၏။ အရိယာဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြီ ဖြစ်၏”ဟု အရိယာမဂ် မဟုတ်သည်ကို အရိယာမဂ်ဟု အရိယာဖိုလ် မဟုတ်သည်ကို အရိယာဖိုလ်ဟု စွဲယူသော ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝိပဿနာသည် ဝိပဿနာခရီးလမ်းရိုးမှ ဘေးသို့ ဖဲသွားသည် ချော်ကျသွားသည် မည်ပေသည်။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိ၏ ဝိပဿနာဘာဝနာဟူသော မူလကမ္မဋ္ဌာန်းကို လွှတ်လိုက်၍ မရှုတော့ဘဲ ဝိပဿနာဉာဏ်ကိုသာလျှင်။ပ။ ပီတိ။ ပဿဒ္ဓိ။ သုခ။ အဓိမောက္ခ။ ပဂ္ဂဟ။ ဥပဋ္ဌာန။ ဥပေက္ခာ။ နိကန္တိကိုသာလျှင် သာယာလျက် ထိုင်နေပေ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၃။)

ဤအထက်ပါစကားရပ်ဝယ် — ဉာဏ်စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါး ဖြစ်လတ်သော် - ဟူသော စကားကို “တစ်ပါးပါး ဖြစ်လတ်သော် ငါ မဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြီ” စသည်ဖြင့် စွဲယူခြင်းကို ပြခြင်းငှာသာလျှင် ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီ ဖြစ်သောကြောင့် ဆိုသည်ကား မဟုတ်။ မှန်ပေသည် — နိကန္တိမှ တစ်ပါးသော (၉)ပါးသော ဥပက္ကိလေသတို့သည် တစ်ခုသော စိတ္တက္ခဏ၌သော်လည်း ပြိုင်တူဖြစ်နိုင်ကြကုန်၏။ အရိယမဂ်တရား အရိယဖိုလ်တရား စသည်ဖြင့် ဆင်ခြင်မှုသည်ကား အသီးအသီး တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီ၌သာ ဖြစ်သည်။

တစ်ဖန် “ဤမှ ရှေး၌ ငါ၏ သန္တာန်ဝယ် ဤသို့သဘောရှိသော နိကန္တိသည် မဖြစ်ဖူးပေ” ဟူသော စကားကို ဓမ္မသဘောကို ထင်ရှားအောင် ပြသည်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဆိုအပ်ပေသည်။ ထိုအခါ၌ ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ထိုသို့ဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် စိတ်ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဆိုသည်ကား မဟုတ်ပေ။ မှန်ပေသည် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ထိုနိကန္တိဖြစ်ချိန်အခါ၌ နိကန္တိဟူ၍ပင် မသိပေ။ အကယ်၍ နိကန္တိဟူ၍ သိငြားအံ့ ထိုသို့ နိကန္တိဟူ၍ သိခဲ့သော် ယင်းနိကန္တိလျှင် အာရုံရှိသော “ငါ မဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြီ” ဤသို့စသော စွဲယူခြင်း၏ မဖြစ်သင့်ခြင်းသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ (= နိကန္တိဟု သိသော် နိကန္တိကို မဂ်ဟု ဖိုလ်ဟု နိဗ္ဗာန်ဟု မစွဲယူမိလေရာ၊ နိကန္တိကို နိကန္တိဟု မသိသဖြင့်သာ နိကန္တိကို မဂ်ဟု ဖိုလ်ဟု နိဗ္ဗာန်ဟု စွဲယူမိခြင်း စွဲယူမှားခြင်း ဖြစ်သည် ဟူလိုသည်။) ထို့ကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်ဝယ် ဤသို့သာ ဖြစ်လေရာ၏။ —

န ဝတ မေ ဧဝရူပါ ဘာဝနာဘိရတိ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗာ၊ အဒ္ဓါ မဂ္ဂပ္ပတ္တောမ္ပိ။

= “ငါ့အား ဤသို့သဘောရှိသော ဘာဝနာ၌ မွေ့လျော်ခြင်းသည် စင်စစ် မဖြစ်ဖူးသေးပေ၊ မချွတ်ဧကန် အမှန်ပင် ငါသည် အရိယမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်ပြီ ဖြစ်၏။”

ဤသို့သော စိတ်အကြံသာ ဖြစ်လေရာ၏။ (မဟာဋီ-၂-၄၃၂။)

ဥပက္ကိလေသနှင့် ဥပက္ကိလေသဝတ္ထု

ဤ (၁၀)ပါးတို့တွင် ဩဘာသ အစ ဥပေက္ခာ အဆုံးရှိသော (၉)ပါးသော တရားတို့ကို မုချအားဖြင့် ဥပက္ကိလေသ အစစ်ဖြစ်သော တဏှာ-မာန-ဒိဋ္ဌိတို့၏ စွဲမှီ၍ ဖြစ်ရာဌာန အကြောင်းတရား ဖြစ်သည့်အတွက်-ကြောင့် ဥပက္ကိလေသဟူ၍ ဆိုအပ်ကုန်၏။ သဘာဝအားဖြင့် အကုသိုလ်ဖြစ်သောကြောင့် ဆိုအပ်သည်ကား မဟုတ်ကုန်။ အထူးကား နိကန္တိသည် အကုသိုလ်တရား စင်စစ် ဖြစ်သောကြောင့် ဥပက္ကိလေသလည်း မည်၏။ တဏှာ-မာန-ဒိဋ္ဌိဟူသော ဥပက္ကိလေသ၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် ဥပက္ကိလေသဝတ္ထုလည်း မည်၏။

စွဲလမ်းမှုကို ဂါဟဟု ဆို၏။ စွဲလမ်းမှုဂါဟတို့ကို မသုံးသပ်မှု၍ စွဲလမ်းမှုဂါဟတို့၏ တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင် ဤဥပက္ကိလေသတို့သည် (၁၀)ပါး ဖြစ်ကြကုန်၏။ စွဲလမ်းမှုဂါဟ၏ အစွမ်းဖြင့် ခွဲဝေလိုက်သော် အမျှ (၃၀)တို့ ဖြစ်ကုန်၏။ ဖြစ်ပုံကား ဤသို့တည်း။ —

“ငါ၏ = အတ္တ၏ အရောင်အလင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာပြီ” —

ဤသို့စွဲယူသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဒိဋ္ဌိဂါဟ = ဒိဋ္ဌိစွဲ ဖြစ်၏။ (၁)။

“စင်စစ် နှစ်သက်ဖွယ်သော စိတ်နှလုံးကို တိုးပွားစေတတ်သော အရောင်အလင်းသည် ဖြစ်ပေါ်လာပြီ။”

ဤသို့ စွဲယူသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ မာနဂါဟ = မာနစွဲ ဖြစ်၏။ (နှစ်လိုဖွယ်ဟု စွဲယူခြင်းကို ပဓာနပြုသဖြင့် မိမိကိုယ်ကို အမြတ် စသည်အားဖြင့် ထားတတ်သောကြောင့် = “ငါ သိပ်တော်၏ သူများထက် သာ၏” စသည်ဖြင့် စွဲယူတတ်သောကြောင့် ယင်းသို့ စွဲယူမှုကို မာနစွဲ ဖြစ်ကြောင်းကို အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။) (၂)။

ဩဘာသ အရောင်အလင်းကို ချစ်မြတ်နိုးသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား တဏှာစွဲ ဖြစ်၏။ (၃)။

ဤသို့လျှင် ဩဘာသ၌ ဒိဋ္ဌိ-မာန-တဏှာ ဟူသော သုံးပါးကုန်သော စွဲယူတတ်သော ဂါဟတရားတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။ ကြွင်းသော ဉာဏ်-ပီတိစသော (၉)ပါးကုန်သော တရားတို့၌လည်း ထို့အတူ သုံးပါးစီပင် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့လျှင် စွဲလမ်းတတ်သော ဒိဋ္ဌိမာန တဏှာတို့၏ အစွမ်းဖြင့် အမျှသုံးဆယ်ကုန်သော ဥပက္ကိ-

လေသတို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုဒိဋ္ဌိဂါဟ = ဒိဋ္ဌိစွဲစသည်ဖြင့် မှတ်အပ်ကုန်သော ဥပက္ကိလေသတို့၏ အစွမ်းဖြင့် မလိမ္မာသော ထင်လင်းသောဉာဏ် မရှိသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဩဘာသ စသည်တို့ကြောင့် တုန်လှုပ်-တတ်၏။ ပျံ့လွင့်တတ်၏။ ဩဘာသစသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါးကို —

ဧတံ မမ၊ ဧသောဟမသ္မိ၊ ဧသော မေ အတ္တာ။

= ဤသည်ကား ငါ့ဟာတည်း၊ ဤသည်ကား ငါဖြစ်၏၊ ဤသည်ကား ငါ၏ အတ္တတည်း။

ဤသို့ အဖန်တလဲလဲ ရှုတတ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၃-၂၇၄။)

အရိယမဂ် ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း

အလျော်အားဖြင့် ဆိုရမူကား ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ကျွမ်းကျင်ခြင်းနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းခြင်း၌ လိမ္မာသော၊ ရင့်ကျက်သော ဉာဏ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မှည့်ရင့်သော ပညာရှိသော၊ အာဂုံပါဠိ နဲ့သိလိမ္မာသော၊ ဥပက္ကိလေသတို့၌ အပြစ်၊ ထိုဥပက္ကိလေသတို့ကို သုတ်သင်ခြင်း၌ အကျိုးကို သိသော ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဩဘာသစသည်တို့သည် ဖြစ်လာလတ်ကုန်သော် “ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးလိုက်သော ငါ၏ ဆရာသည် ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးသော ကာလ၌ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြစ်သော အခါဝယ် အကြင် ဩဘာသစသည်ကို ဖြစ်တတ်၏ဟူ၍ မှာတော်မူအပ်၏။ ငါ့အားစင်စစ် ထိုငါ့ဆရာ မှာလိုက်သော သဘောရှိသော ဤဝိုးဝိုးဝင်းဝင်း ထွန်းလင်းသော အရောင်အလင်း ဩဘာသသည် ဖြစ်ပေါ်လာလတ်ပြီ၊ ထိုဆရာ မှာလိုက်သော သဘောရှိသော ဤဩဘာသသည် —

၁။ ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်တတ်သော မမြဲသော အနိစ္စ တရားတည်း။

၂။ အကြောင်းတရားတို့သည် ပြုပြင်အပ်သော သင်္ခတ တရားတည်း။

၃။ အကြောင်းတရားတို့ကို စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္န တရားတည်း။

၄။ ကုန်ခြင်းသဘော ရှိသော ခယဓမ္မတည်း။

၅။ ပျက်ခြင်းသဘော ရှိသော ဝယဓမ္မတည်း။

၆။ ကင်းပြတ်ခြင်း = ချုပ်ခြင်းသဘောရှိသော ဝိရာဂဓမ္မတည်း။

၇။ ချုပ်ပျက်ခြင်း သဘောရှိသော နိရောဓဓမ္မတည်း။

ဤသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်မူလည်း ထိုဩဘာသကို ပညာဖြင့် ပိုင်းခြား၏။ အဖန်တလဲလဲ စုံစမ်း ဆင်ခြင်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၄။)

ရှုပုံစနစ်မှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ အမည်ရသော ပရမတ် သင်္ခါရတရားတို့ကိုသာ လက္ခဏာယာဉ်ကိုတင်ကာ ဝိပဿနာ ရှုကောင်းသည်ဟူသော အချက်ကို မမေ့ပါနှင့်။ ဩဘာသဟူသည် အထက်တွင် အကြိမ်ကြိမ် ရှင်းပြခဲ့သည့်အတိုင်း အဇ္ဈတ္တ၌ စိတ္တဇုသြဇဋ္ဌမကရုပ် ဥတုဇု သြဇဋ္ဌမကရုပ်တို့၏၊ ဗဟိဒ္ဓ၌ ဥတုဇုသြဇဋ္ဌမကရုပ်တို့၏ အပေါင်းအစုမျှသာ ဖြစ်၏။ ထိုသြဇဋ္ဌမကရုပ်တို့တွင် ပါဝင်သော ဝဏ္ဏဓာတ် = ရူပါရုံ၏ လွန်လွန်ကဲကဲ တောက်ပမှုသာ ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ထိုဩဘာသ၌ ဓာတ်ကြီး လေးပါးကို မြင်အောင် စိုက်ရှုပါ။ ဤအဆင့်သို့ တိုင်အောင် ဝိပဿနာ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းထားပြီးသော အသင်သူတော်ကောင်းတို့အဖို့ ယင်းဩဘာသ၌ တည်ရှိသော ဓာတ်ကြီး(၄)ပါးကို ဉာဏ်ဖြင့် မြင်အောင် စိုက်ရှု-လိုက်ပါက မကြာမီ ရုပ်ကလာပ်အမှုန်များကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ဓာတ်ကြီးလေးပါးကို စိုက်၍ ရှုနေသော်လည်း ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့မြင်နေသော်လည်း ရုပ်ကလာပ်အမှုန်များကို လွယ်လွယ်ကူကူ မတွေ့မြင်ခဲ့သော် ယင်းဓာတ်ကြီး

(၄)ပါးတို့၏ အစိုင်အခဲ၌ အာကာသဓာတ်ကို မြင်အောင် ထိုးစိုက်၍ ရှုလိုက်ပါက ရုပ်ကလာပ် အမှုန်များကို တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ယင်းရုပ်ကလာပ်တို့မှာ စိတ္တဇဩဇဋ္ဌမကရုပ်၊ ဥတုဇဩဇဋ္ဌမကရုပ်တို့သာ ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းဩဇဋ္ဌမက ရုပ်တို့ကို ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍ ရှုပါ။ ဓာတ်ခွဲပါ။ ယင်းရုပ်ပရမတ် တရားတို့ကိုသာ အနိစ္စဟု ရှုပါ။ သင်္ခတဟု။ပ။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နဓမ္မ။ ခယဓမ္မ။ ဝယဓမ္မ။ ဝိရာဂဓမ္မ။ နိရောဓဓမ္မဟု အသီးအသီး ရှုပါ။ ဩဘာသ = အရောင်အလင်း အတုံးလိုက် အခဲလိုက် အတိုင်းကား သန္တတိပညတ်၊ သမူဟ ပညတ်၊ သဏ္ဌာနပညတ် စသည့်ပညတ်တို့ မကွာသေးသဖြင့် ပညတ်နယ်မှာသာ တည်ရှိနေသေးသော ယန အတုံးအခဲ ဖြစ်၏။ ယနမပြိုသေးသည့် ယင်းဩဘာသ အတုံးအခဲကိုကား ဝိပဿနာ မရှုကောင်း၊ ပရမတ်ကိုသာ ဝိပဿနာ ရှုကောင်း၏။ သတိရှိစေ။

တတ္ထ ပဌမနယေ အနိစ္စလက္ခဏာဝိဘာဝနမေဝ ဒဿိတံ၊

တသ္မိံ သိဒ္ဓေ ဣတရမ္ပိ လက္ခဏဒွယံ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။ (မဟာဋီ-၂-၄၃၃။)

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာတွင် ဩဘာသကို ဝိပဿနာ ရှုရာ၌ နည်းနှစ်နည်း ဖွင့်ဆိုထားတော်မူ၏။ အထက်တွင် ရေးသားတင်ပြထားသော ဝိပဿနာရှုနည်းမှာ ပထမနည်းဖြစ်၏။ ယင်းပထမနည်း၌ အနိစ္စမှသည် နိရောဓဓမ္မသို့ တိုင်အောင် (၇)မျိုးသော ရှုကွက်မှာ အနိစ္စလက္ခဏာကိုသာလျှင် ထင်ထင်ရှားရှား ဖော်ပြခြင်းဖြစ်၏။ ထိုအနိစ္စ လက္ခဏာကို ရှုပွားမှုသည် ပြီးစီးခဲ့သော် ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာ နှစ်ပါးကို ရှုပွားမှုသည်လည်း ပြီးစီးတော့ သည်သာ ဖြစ်၏။

သတိပြုရန် — ရှေးတွင် အကြိမ်ကြိမ် ရှင်းပြခဲ့သည့်အတိုင်း အနိစ္စလက္ခဏာကား မာနစွဲကို ဖြိုဖျက်၏။ မာနစွဲကို တဒင်္ဂအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အကြွင်းမဲ့ သမုစ္ဆေဒအားဖြင့်လည်းကောင်း ဖြိုဖျက်ပြီးလျှင်ကား သင်္ခါရ တရားတို့၌ အနိစ္စလက္ခဏာကိုတင်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားမှုသည်လည်း နေရာတကျ ပြီးစီးတော့၏။ ယင်းအနိစ္စာ- နုပဿနာဉာဏ်က မာနစွဲကို နေရာတကျ ဖြိုဖျက်နိုင်ရေး တဒင်္ဂသမုစ္ဆေဒအားဖြင့် ပယ်သတ်နိုင်ရေးမှာ ဒုက္ခာ- နုပဿနာဉာဏ် အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်တို့၏ အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု အားပေး ထောက်ပံ့မှုကို ရရှိပါမှသာလျှင် အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်က မာနစွဲကို ဖြိုဖျက်နိုင်၏။ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ် အနတ္တာ- နုပဿနာဉာဏ်တို့၏ အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့်ကျေးဇူးပြုပေးမှု အားပေးထောက်ပံ့မှု အရှိန်အဝါ သတ္တိထူးကြီးကို ဆက်ခံရသော အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်သည် ထက်မြက်စူးရှလာ၏၊ ရဲရင့်လာ၏၊ သန့်ရှင်းလာ၏။ ယင်းသို့ ထက်မြက်စူးရှ ရဲရင့်သန့်ရှင်းလာသော အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်ကသာလျှင် မာနစွဲကို ဖြိုဖျက်နိုင်၏၊ ပယ်သတ်နိုင်၏။ ဒုက္ခာနုပဿနာဉာဏ် အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်တို့၏ အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါထူးကို မဆက်ခံရသော အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်သည် ထက်မြက်စူးရှမှု ရဲရင့်မှု သန့်ရှင်းမှု မရှိပေ။ ယင်းကဲ့သို့ မထက်မြက် မစူးရှ မရဲရင့် မသန့်ရှင်းသော အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်က မာနစွဲကို မဖြိုခွဲနိုင်ပေ။ မာနစွဲကို ဖြိုခွဲနိုင်လောက်အောင် စွမ်းအင်သတ္တိ ပြည့်ဝလာသော အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်သည် ဒုက္ခာနုပဿနာ- ဉာဏ် အနတ္တာနုပဿနာဉာဏ်တို့၏ အားကြီးသော မှီရာ ဥပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေးမှု အရှိန်အဝါ သတ္တိထူးကြီးကို ဆက်ခံနေရသည်သာ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အနိစ္စဘာဝနာ၏ မာနစွဲကို ဖြိုဖျက်ခြင်း လုပ်ငန်းရပ် ပြီးစီးပါက သင်္ခါရတရားတို့ကို လက္ခဏာရေးသုံးတန်တင်ကာ ဝိပဿနာရှုပွားမှု ဘာဝနာလုပ်ငန်းရပ်သည်လည်း ပြီးစီးပြီးသာ ဖြစ်တော့သည်ဟု မဟာဋီကာဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။

(မဟာဋီ-၂-၄၃၃+၄၁၆-ကြည့်။)

ဤဖွင့်ဆိုချက် ညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဩဘာသကို ပရမတ်သို့ဆိုက် ရောက်အောင် ရုပ်တရားတို့ကို သိမ်းဆည်းလျက် ယင်းဩဘာသ၏ ဩဇာလျှင် ရှစ်ခုမြောက်ရှိသော ဩဇဋ္ဌမက

ရုပ်တရားတို့ကို အနိစ္စလက္ခဏာယာဉ်တင်၍ ဝိပဿနာရှုရုံတွင်သာမက ဒုက္ခလက္ခဏာယာဉ်၊ အနတ္တလက္ခဏာ-ယာဉ်တို့ကိုလည်း တင်၍ ဝိပဿနာရှုပါ။ ယင်းသို့ ရှုစေလိုသည့်အတွက် အဋ္ဌကထာဆရာတော်က နောက်ထပ် တစ်နည်း ထပ်၍ ဖွင့်ဆိုတော်မူပြန်သည်။ ဒုတိယနည်းပင်တည်း။

တစ်နည်း — ဩဘာသသည် အကယ်၍ အတ္တဖြစ်ငြားအံ့၊ အတ္တဟူ၍ စွဲယူခြင်းငှာ မှတ်ယူခြင်းငှာ ဖြစ်နိုင်ရာ၏။ သို့သော် အနတ္တစင်စစ် ဖြစ်ပါလျက် ဤဩဘာသကို အတ္တဟူ၍ စွဲယူထားခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုဩဘာသသည် အလိုသို့ လိုက်တတ်သောသဘော မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အနတ္တ မည်၏။ ရှေးက မရှိ ယခုမှ ရုတ်ခြင်းဖြစ်၍ အရှည်မတည် ပျက်စီးတတ်ရကား မရှိခြင်း အဘာဝသဘော ရှိသောကြောင့် အနိစ္စ မည်၏။ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့သည် အဖန်တလဲလဲ နှိပ်စက်အပ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အနက်သဘော-ကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။ ဤသို့သော စိတ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ အလုံးစုံကို အရူပသတ္တက၌ ဖွင့်ဆိုအပ်ခဲ့သည့် နည်းအတိုင်း ချဲ့အပ်၏။ အလားတူပင် ကြွင်းသော (၉)ပါးသော ဥပက္ကိလေသတို့၌လည်း ချဲ့အပ်၏။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၄။)

ဤအထက်ပါ အဋ္ဌကထာ၏ ညွှန်ကြားတော်မူချက်နှင့်အညီ အသင်သူတော်ကောင်းသည် ဩဘာသ၌ တည်ရှိသော စိတ္တဇဩဇဋ္ဌမကရုပ် , ဥတုဇဩဇဋ္ဌမကရုပ်တို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာလျက် —

- ၁။ နေတံ မမ = ဤရုပ်တရားသည် ငါ့ဟာ မဟုတ်။
- ၂။ နေသောဟမသ္မိ = ဤရုပ်တရားသည် ငါ မဟုတ်။
- ၃။ န မေသော အတ္တာ = ဤရုပ်တရားသည် ငါ၏အတ္တ မဟုတ်။

ဤသို့ ဝိပဿနာ ရှုပါ။ တစ်နည်းဆိုရသော် ယင်းရုပ်တရားကို အနိစ္စဟု ရှုပါ။ ဒုက္ခဟု ရှုပါ။ အနတ္တဟု ရှုပါ။ ဉာဏ်မှစ၍ နိကန္တိတိုင်အောင်သော တရားတို့ကိုလည်း နည်းတူ ရှုပါ။

ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသို့လျှင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် စုံစမ်းဆင်ခြင်၍ ဩဘာသ အမည်ရသော ရုပ်တရားကိုလည်းကောင်း၊ ဉာဏ် ပီတိ ပဿဒ္ဓိ သုခ အဓိမောက္ခ ပဂ္ဂဟ ဥပဋ္ဌာန ဥပေက္ခာ နိကန္တိဟူသော ဥပက္ကိလေသတရားတို့ကိုလည်းကောင်း — နေတံ မမ၊ နေသောဟမသ္မိ၊ နမေသော အတ္တာ - ဟု , တစ်နည်း အနိစ္စဟု ဒုက္ခဟု အနတ္တ - ဟု လက္ခဏာယာဉ် သုံးချက်ကို တစ်လှည့်စီ တင်နိုင်၍ တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာ ရှုနိုင်သဖြင့် တွင်တွင်ကြီး ဝိပဿနာရှုနိုင်ရကား ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်ဓာတ်သည် ဩဘာသ စသည်တို့-ကြောင့် တုန်လှုပ်မှု မရှိတော့ပေ။ စိတ်ပျံ့လွင့်မှု မရှိတော့ပေ။ ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဤသို့ စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ မရောက်ရှိသည်ဖြစ်၍ အမျှသုံးဆယ် အပြားရှိသောထိုဥပက္ကိလေသတည်းဟူသော အမြွေးအယှက်ကို သုတ်သင် ရှင်းလင်းနိုင်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၄။)

ဩဘာသစသည့် ဥပက္ကိလေသတရားကို — နေတံ မမ - ဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်-သည် တဏှာဂါဟ = ငါ့ဟာဟု စွဲယူသော တဏှာစွဲမှ စိတ်ကို စင်ကြယ်စေသည် မည်၏။ နေသောဟမသ္မိ -ဟု ရှုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် မာနဂါဟ = ငါ-ငါဟု စွဲယူတတ်သော မာနစွဲမှ စိတ်ကို စင်ကြယ်စေသည် မည်၏။ န မေသော အတ္တာ - ဟု ရှုသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒိဋ္ဌိဂါဟ = အတ္တရှိ၏ဟု စွဲယူတတ်သော ဒိဋ္ဌိစွဲမှ စိတ်ကို စင်ကြယ်စေသည် မည်၏။ တစ်နည်း — ယင်း ဥပက္ကိလေသဓမ္မ အသီးအသီးကို အနိစ္စဟု ရှုသော် မာနစွဲမှ၊ ဒုက္ခဟု ရှုသော် တဏှာစွဲမှ၊ အနတ္တဟု ရှုသော် အတ္တဒိဋ္ဌိစွဲမှ စိတ်ကို စင်ကြယ်စေသည် မည်၏။

(မဟာဋီ-၂-၄၃၄။)

ထိုသို့ ဥပက္ကိလေသတည်းဟူသော အမြေးအယုတ်ကို သုတ်သင် ရှင်းလင်းနိုင်သည် ဖြစ်၍ ဩဘာသ စသော တရားတို့ကား အရိယာမဂ်တရား မဟုတ်ကုန်၊ ဥပက္ကိလေသ အမြေးအယုတ်မှ လွတ်သော သင်္ခါရ တရားတို့၏ အဖြစ်-အပျက်ကို တွင်တွင်ရှုနေသော ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာဉာဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဝိပဿနာ ခရီး လမ်းမှန်ပေါ်သို့ မှန်မှန် သွားနေသော ဝိပဿနာဉာဏ်သည်သာလျှင် ဖြောင့်မှန်သော ခရီးတည်းဟု နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရာ ခရီး ဟုတ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ ခရီး မဟုတ်သည်ကိုလည်းကောင်း ပိုင်းခြား မှတ်သား၏။ ထို ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ —

အယံ မဂ္ဂေါ၊ အယံ န မဂ္ဂေါ။

ဤကား လမ်းခရီးမှန်တည်း၊ ဤကား လမ်းခရီးမှန် မဟုတ်။

ဤသို့ လမ်းခရီးမှန် ဟုတ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ လမ်းခရီးမှန် မဟုတ်သည်ကိုလည်းကောင်း = မဂ် ဟုတ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ မဂ် မဟုတ်သည်ကိုလည်းကောင်း သိ၍ တည်သော ဉာဏ်သည် — **မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏ- သာနဝိသုဒ္ဓိ** = **မဂ် ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို သိတတ်သော မြင်တတ်သော ဉာဏ်၏ ခင်ကြယ်ခြင်း** မည်၏ဟု သိပါလေ။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၄။)

အကျိုးဂုဏ်အင် အာနိသင်

ဤမဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိစခန်းသို့ တိုင်အောင် ဆိုက်ရောက်လာပြီးဖြစ်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် သစ္စာသုံးပါးကို ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း = ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိခြင်းကို ပြုအပ်ပြီး ဖြစ်ပေသည်။ အဘယ်သို့ ဖြစ်လေသနည်း။ —

၁။ **ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဉာဏ်အမြင်**ကို ရအပ်သည်ရှိသော် ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိဉာဏ်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ = အတ္တဒိဋ္ဌိတည်းဟူသော မိစ္ဆာအယူကို သုတ်သင်ခြင်း၌ ရှေးဦးစွာ နာမ်-ရုပ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား မှတ်သားခြင်းဖြင့် = ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိခြင်းဖြင့် **ဒုက္ခသစ္စာ**ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား မှတ်သားခြင်းကို = ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိခြင်းကို ပြုပြီး ဖြစ်တော့၏။ အကြောင်းမူ ဒုက္ခသစ္စာ၌ အကျိုးဝင်သော နာမ်-ရုပ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား မှတ်သားခြင်း = ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။

၂။ **ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိဉာဏ်အမြင်**ကို ရအပ်သည်ရှိသော် အကြောင်းပစ္စည်းတရားကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြား ယူခြင်း သိမ်းဆည်းခြင်းဖြင့် **သမုဒယသစ္စာ**ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းကို = ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိခြင်းကို ပြုအပ်ပြီး ဖြစ်တော့၏။

၃။ ဤ **မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဉာဏ်အမြင်**ကို ရအပ်သည် ရှိသော် အရိယမဂ်၏ အကြောင်းရင်းစစ် ဖြစ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသော လောကီမဂ်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း = ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိခြင်းဖြင့် **မဂ္ဂသစ္စာ**ကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း = ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိခြင်းကို ပြုအပ်ပြီး ဖြစ်တော့၏။ ဤသို့လျှင် လောကီသာလျှင်ဖြစ်သော ဉာဏ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ သစ္စာသုံးပါးတို့ကို ပိုင်းခြားမှတ်သား- ခြင်းကို = ပိုင်းပိုင်းခြားခြား သိခြင်းကို ပြုအပ်ပြီး ဖြစ်တော့၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၄-၂၇၅။)

မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသ ပြီး၏။

ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ နိဒ္ဒေသ

ဥပက္ကိလေသမှ လွတ်မြောက်သွားသော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်

ဥပက္ကိလေသ အညစ်အကြေးမှ လွတ်သော ဝိပဿနာ ခရီးလမ်းမှန်ပေါ်သို့ သွားနေသော ဝိပဿနာဟု ဆိုအပ်သော ဝိပဿနာ၏ အပြီးအဆုံး အထွတ်အထိပ် အထွတ်အဖျားသို့ ရောက်နေသော — ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ဘယဉာဏ်၊ အာဒိနဝဉာဏ်၊ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊ မုဗ္ဗိတုကမျတာဉာဏ်၊ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်၊ သစ္စာနုလောမိကဉာဏ် = သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်းအားလျော်သော အနုလောမဉာဏ် — ဤ (၉)တန်သော ဉာဏ်သည် ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ မည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ - ၂-၂၇၆။)

အဘယ်ကြောင့် ပဋိပဒါဉာဏဒဿန ဝိသုဒ္ဓိမည်သနည်း? — သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း စသည်တို့ကို သိခြင်း အနက်သဘောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပစ္စက္ခအားဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ထွင်းဖောက် သိမြင်ခြင်း အနက်သဘောကြောင့်လည်းကောင်း ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသော (၉)ပါးကုန်သော ဝိပဿနာဉာဏ် တို့သည် ဉာဏဒဿန မည်ကုန်၏။ ထိုဉာဏဒဿနအမည်ရသော ယင်း (၉)မျိုးသော ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည် ပင်လျှင် နိစ္စသညာစသော ဆန့်ကျင်ဘက်တရားတို့မှ စင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိမည်၏။ ထို ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသည်ပင်လျှင် — ဤ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိဖြင့် အရိယမဂ်သို့ ရောက်အပ်သောကြောင့် အရိယမဂ်ကိုရအောင် ကျင့်အပ်သောကြောင့် အရိယမဂ်သည် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သောကြောင့် ပဋိပဒါလည်း မည်၏။ ထို့ကြောင့် ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ မည်၏။ (မဟာဋီ-၂-၄၃၅။)

သစ္စာလေးပါးကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားတတ်သော ရုန့်ရင်း ရုန့်ရင်းသော မောဟတည်းဟူသော အမိုက်-တိုက် အမိုက်မှောင်ကို ကင်းစေခြင်း၊ ပယ်ဖျောက်ခြင်းဖြင့် သစ္စာလေးပါးကို ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းငှာ လျော်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အနုလောမဉာဏ်ကို သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်ဟု ဆိုသည်။ ထို့ကြောင့် သစ္စာနုလောမိကဉာဏ်သို့ တိုင်အောင်သော (၉)ပါးသော ဝိပဿနာဉာဏ်ဟူသော ပဋိပဒါဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိကို ပြည့်စုံစေလိုသော ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပက္ကိလေသအညစ်အကြေးမှ လွတ်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ကို အစပြု၍ ထို (၉)ပါးသော ဉာဏ်တို့၌ အားထုတ်ခြင်းကို ပြုအပ်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၆။)

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၌ တစ်ဖန်အားထုတ်ခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိသနည်းဟု အကယ်၍ မေးငြားအံ့။ — အနိစ္စလက္ခဏာ ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာတို့ကို ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သားနိုင်ခြင်း အကျိုးရှိ၏ဟု ဖြေဆိုလေရာ၏။ အကြောင်းကား ဤသို့တည်း။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိသို့ မတိုင်မီ အောက်ပိုင်း၌ (၁၀)ပါးကုန်သော ဥပက္ကိလေသတရား အညစ်အကြေးတို့ဖြင့် ညစ်နွမ်းသည်ဖြစ်၍ မဖောက်မပြန် မိမိ၏သဘော မိမိ၏ကိစ္စအားဖြင့် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာသုံးပါးကို ကောင်းစွာ မှတ်သားခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်-ခဲ့ပေ။ (မဂ္ဂါမဂ္ဂဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိမှ အောက်ပိုင်းဖြစ်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် ဩဘာသစသည်တို့ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းရင်းစစ် ဖြစ်သောကြောင့် ထက်မြက်စူးရှသည် သန့်ရှင်းသည်ကား မှန်၏။ ထိုသို့ ထက်မြက် စူးရှ သန့်ရှင်းစွာ ဖြစ်ပင်ဖြစ်ငြားသော်လည်း တဏှာ-မာန-ဒိဋ္ဌိစသော ကိလေသာတို့သည် ညစ်နွမ်းစေအပ်သည် ဖြစ်သောကြောင့် ယင်း ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် တုံးသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ မသန့်ရှင်းသည်သာလျှင် ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသို့ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။) သို့သော် ဥပက္ကိလေသအညစ်အကြေးမှ လွတ်သော ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည်-ကား လက္ခဏာရေးသုံးတန်ကို ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် လက္ခဏာရေး သုံးတန်-ကို ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သားနိုင်ခြင်း အကျိုးငှာ ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၌ တစ်ဖန် ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းကို ပြုအပ်ပေသည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၆။) (မဟာဋီ-၂-၄၃၆။)

ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်မည်သည် သင်္ခါရတရားတို့၏ အဖြစ်-အပျက်ကိုသာလျှင် ရှုသည် မဟုတ်လော၊ အနိစ္စ စသော လက္ခဏာသုံးပါးကို မရှုသည် မဟုတ်လော။ ထိုဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြင့် အနိစ္စစသော လက္ခဏာ သုံးပါးကို ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းသည် ဘယ်ပုံ ဘယ်ပန်း ဘယ်နည်းလမ်းဖြင့် ဖြစ်နိုင်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရာရှိ၏။ အဖြေကား ဤသို့တည်း။ —

၁။ “ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်သည် လက္ခဏာရေး သုံးတန်လျှင် အာရုံရှိသည်”ဟု ဤသို့ကား မမှတ်သင့်ပေ။ စင်စစ်မှာမူ သင်္ခါရတရားတို့၏ အဖြစ်-အပျက်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသည်ရှိသော် အနိစ္စလက္ခဏာသည် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်ဝယ် ထင်ရှားပေါ်လွင်သည် ဖြစ်၍ ထင်လာ၏။ ထိုသို့ ထင်ခြင်းကြောင့် —

“ယဒနိစ္စံ၊ တံ ဒုက္ခံ၊ ယံ ဒုက္ခံ၊ တဒနတ္တာ”။ (သံ-၂-၁၉ . . .)

= အကြင်တရားသည် အနိစ္စ ဖြစ်၏။ ထိုတရားသည် ဒုက္ခ ဖြစ်၏။ အကြင်တရားသည် ဒုက္ခ ဖြစ်၏။ ထို တရားသည် အနတ္တ ဖြစ်၏။ (သံ-၂-၁၉ . . .)

ဤသို့လျှင် အနိစ္စလက္ခဏာမှ တစ်ပါးသော ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာသည်လည်း ထင်ရှားလာ- ပေသည်။ (မဟာဋီ-၂-၄၃၆။)

ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျောက်ပျက်သွားခြင်းဟူသော သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းသဘောကား အနိစ္စ လက္ခဏာတည်း။ အနိစ္စဟု သိကြောင်း အမှတ်အသားတည်း။ ယင်းအနိစ္စအချက်ကို ဉာဏ်သက်ဝင်မိပါက သင်္ခါရ တရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံရမှု ဒုက္ခသဘောသည်လည်း ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်လာတော့သည်သာ ဖြစ်၏။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံရမှု သဘောကို ရှင်းရှင်းကြီး သိမြင်နေပါက “ဤသင်္ခါရတရားသည် ဤသို့ ဖြစ်ပါစေ၊ ဤသို့ မပျက်ပါစေနှင့်”- ဤသို့ စသည်ဖြင့် မိမိတို့တောင့်တသည့် အလိုဆန္ဒအတိုင်း မဖြစ်နိုင်မှု အဝသဝတ္တနဌ အနတ္တသဘောကိုလည်းကောင်း၊ မပျက်စီးဘဲ အကျိတ်အခဲ အခိုင်အမာ အနှစ်သာရအနေဖြင့် တည်နေသည့် အတ္တသဘော၏ သင်္ခါရတရားတို့၌ တစိုးတစိမျှ မရှိသည့် အနတ္တသဘောကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်အမြင် သက်ဝင်တော့သည်သာ ဟူလိုသည်။

၂။ တစ်နည်း — သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း-ပျက်ခြင်း ဥဒယဗ္ဗယကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူခြင်းဖြင့် —

(က) ဖြစ်ပေါ်ပြီး၍ မရှိသော အခြင်းအရာသည်လည်းကောင်း၊

(ခ) ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် အနှိပ်စက်ခံရသော အခြင်းအရာသည်လည်းကောင်း၊

(ဂ) သင်္ခါရတရားတို့၏ မိမိတို့ တောင့်တသည့် အလိုအတိုင်း မဖြစ်သော အခြင်းအရာသည်လည်းကောင်း

ဤအခြင်းအရာ သုံးမျိုးလုံးသည် အထူးသဖြင့် ထင်ရှားလာ၏။ ထို့ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်မှု- ပျက်မှု ဥဒယဗ္ဗယကို နှလုံးသွင်းမှုသည် လက္ခဏာရေးသုံးတန် ထင်ရှားလာဖို့ရန် အကြောင်းရင်းစစ် ဧကန်ပင် ဖြစ်၏။ ထို့သို့ လက္ခဏာရေးသုံးတန် ထင်ရှားမှု၏ အကြောင်းရင်းစစ် ဖြစ်သောကြောင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၌ အားထုတ်ခြင်း၏ လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်း အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိရှိပါလေ။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဥဒယဗ္ဗယကို ပစ္စက္ခဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်မျက်မှောက် ပြုနိုင်ရုံမျှသာ သိအပ်- သည် မဟုတ်ပေ။ (သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်-ပျက်ကို မြင်ရုံမျှသာ ရှုနေသည် မဟုတ်၊ လက္ခဏာရေးသုံးတန် ထင်ရှားအောင် ရှုခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သိရှိပါ ဟူလိုသည်။) (မဟာဋီ-၂-၄၃၆။)

လက္ခဏာရေး သုံးတန် မထင်မှု ထင်မှု

လက္ခဏာရေး သုံးတန်တို့သည် အဘယ်တရားကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် အဘယ်တရားသည် ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ မထင်ကုန်သနည်းဟူမူ —

အနိစ္စလက္ခဏာသည် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် ရုပ်သန္တတိ အစဉ်အတန်း နာမ်သန္တတိအစဉ်အတန်းဟူသော သန္တတိပညတ်သည် ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ မထင်လာခြင်း ဖြစ်၏။ (သင်္ခါရတရားတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကို နှလုံးမသွင်းပါက သင်္ခါရတရားတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ရှုရာဝယ် တစ်ဆက်တည်းထင်နေမည် ဖြစ်၏။ သန္တတိယန ဖုံးသည်ဟု ခေါ်ဆို၏။ ယင်းသန္တတိယနက ဖုံးလွှမ်းထားသောကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ အနိစ္စလက္ခဏာသည် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ မထင်လာခြင်း ဖြစ်သည် ဟူလိုသည်။)

ဒုက္ခလက္ခဏာသည်ကား သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဖြင့် အမြဲမပြတ် အဖန်တလဲလဲ အနှိပ်စက်ခံရမှုကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် ခဏခဏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲပေးနေသော ဣရိယာပုထ်တို့သည် ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ ဉာဏ်၌ မထင်လာခြင်း ဖြစ်၏။

အနတ္တလက္ခဏာသည်ကား အသီးအသီးသော ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ် ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝတို့ကို ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံးနာမ်ခဲဟူသော ရုပ်ယန နာမ်ယန အသီးအသီးပြုအောင် ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲ ဖျက်ဆီးလျက် ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံးနာမ်ခဲဟူသော ရုပ်ယန နာမ်ယနသည် ဖုံးလွှမ်းအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ မထင်လာခြင်းဖြစ်၏။ (အသီးအသီးသော ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့ကို ရုပ်ယန နာမ်ယန အသီးအသီး ပြုအောင် ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးလျက် ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံးနာမ်ခဲအဖြစ် အတုံးလိုက် အခဲလိုက် ထင်နေတတ်၏။ ယင်းသို့ အတုံးလိုက် အခဲလိုက် ထင်မြင်နေပါက ယန အတုံးအခဲ အဖုံးလွှမ်းခံရသည်ဟု ဆိုသည်။ ယန အဖုံးအလွှမ်းခံရခြင်းကြောင့် အနတ္တလက္ခဏာသည် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ မထင်ရှားပေဟူလိုသည်။) (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၆။)

ရုပ်အစဉ်အတန်း အတုံးအခဲ၊ နာမ်အစဉ်အတန်း အတုံးအခဲဟူသော သန္တတိပညတ်သည် ဖုံးလွှမ်းထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ထိုယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ အနိစ္စလက္ခဏာသည် မထင်လာခြင်း ဖြစ်၏။ ထိုသန္တတိပညတ်သည်လည်း သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဥဒယဗ္ဗယကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် ဖုံးလွှမ်းတတ်ခြင်း ဖြစ်၏။ (အနိစ္စလက္ခဏာကို သန္တတိဖုံး၏ ဟူလိုသည်။)။ ခဏခဏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲပေးနေသော ဣရိယာပုထ်တို့က ဖုံးလွှမ်းထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဒုက္ခလက္ခဏာသည် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ မထင်လာခြင်းဖြစ်၏။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့ဖြင့် အမြဲမပြတ် အဖန်တလဲလဲ အနှိပ်စက်ခံရခြင်းကို = ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းတို့က သင်္ခါရတရားတို့ကို အမြဲမပြတ် အဖန်တလဲလဲ နှိပ်စက်ခြင်းကို နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် ထိုဣရိယာပုထ်တို့ကလည်း ဒုက္ခလက္ခဏာကို ဖုံးလွှမ်းတတ်ကြခြင်း ဖြစ်ကုန်၏။ (ဒုက္ခလက္ခဏာကို ဣရိယာပုထ် ဖုံး၏ ဟူလိုသည်။) ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံးနာမ်ခဲတည်းဟူသော ယနသည် ဖုံးလွှမ်းထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ အနတ္တလက္ခဏာသည် မထင်လာခြင်းဖြစ်၏။ ထိုယနတို့သည်လည်း — အသီးအသီးသော ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့ကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းကို ပြု၍ နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့် အနတ္တလက္ခဏာကို ဖုံးလွှမ်းတတ်ကြခြင်း ဖြစ်ကုန်၏။ (အနတ္တလက္ခဏာကို ယနဖုံးသည် ဟူလိုသည်။) (မဟာဋီ-၂-၄၃၆ -၄၃၇။)

အလျော်အားဖြင့် ဆိုရမူ — သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဥဒယဗ္ဗယသဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူ၍ သိမ်းဆည်း၍ ရုပ်အစဉ်အတန်း အတုံးအခဲ နာမ်အစဉ်အတန်း အတုံးအခဲဟူသော သန္တတိယန အတုံးအခဲကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးနိုင်ခဲ့သော် **အနိစ္စလက္ခဏာ**သည် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားလာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၆။)

ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်ကလာပ် နာမ်ကလာပ် အသီးအသီး အတွင်း၌ တည်ရှိသော ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ် အသီးအသီးတို့၏ ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝသတ္တိတည်းဟူသော ကိုယ်ပိုင်သဘာဝလက္ခဏာကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူနိုင်၍ ယင်းပရမတ္ထဓမ္မ သဘာဝသတ္တိတို့၏ ဥပါဒ်-ဦး-ဘင် - ဟူသော ခဏသုံးပါးအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံခိုက် ခဏတ္တယသမင်္ဂီ အတွင်း၌ ဖြစ်မှု ပျက်မှု = ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူနိုင်ခဲ့သော် ရှုမြင်နိုင်ခဲ့သော် ရုပ်အစဉ်အတန်း အတုံးအခဲ နာမ်အစဉ်အတန်း အတုံးအခဲ တည်းဟူသော သန္တတိ ယနသည် ပြိုပြိုဖြစ်၏။ သန္တတိယန ပြိုသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းကို မြင်သဖြင့် အနိစ္စလက္ခဏာသည်လည်း ထင်ရှားလာပေ၏။ သင်္ခါရတရားတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကို ရှုမြင်သော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ဤသို့ထင်လာ၏။ “ဖြစ်ခြင်း အခိုက်အတန့်သည် ပျက်ခြင်း အခိုက်အတန့်သို့ မရောက်၊ ပျက်ခြင်း အခိုက်အတန့်သည်မူလည်း တစ်ဖန် ဖြစ်ခြင်း အခိုက်အတန့်သို့ မရောက်၊ ဖြစ်ခိုက်ခဏသည် တစ်ပါးတခြား သာတည်း၊ ပျက်ခိုက်ခဏသည် တစ်ပါးတခြားသာတည်း။” - ဤသို့ ထင်လာ၏။ ဤသို့လျှင် တစ်ခုတည်းသော သင်္ခါရတရားသည်သော်လည်း ခဏ၏ အစွမ်းဖြင့် ကွဲပြားသောအားဖြင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်နိုင်တုံသေး၏။ အတိတ်စသော သင်္ခါရတရားသည်ကား အဘယ်မှာလျှင် ဆိုဖွယ်ရာ ရှိနိုင်တော့အံ့နည်း။ ထို့ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားယူနိုင် ရှုနိုင်၍ သန္တတိယနကို ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးနိုင်ခဲ့သော် = ရုပ်ကလာပ် နာမ်ကလာပ် တစ်ခုတစ်ခု၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော သင်္ခါရတရားတို့၏ ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းကို မြင်အောင် ရှုနိုင်ခဲ့သော် အနိစ္စလက္ခဏာသည် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော မိမိ၏သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် ယောဂါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားလာ၏ဟု အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေ့နောက်အစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်ကုန်သော သင်္ခါရဓမ္မတို့၏ တစ်ပါးစီ တစ်ပါးစီ၏ အဖြစ်ကို “ဤကား ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊ ဤကား စက္ခုဝိညာဏ်၊ ဤကား သမ္ပဋိစ္ဆိင်း” စသည်ဖြင့် ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သားခြင်းဖြင့် သန္တတိအစဉ်အတန်းကို ခွာအပ်သည်ကို ‘သန္တတိယနကို ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးနိုင်သည် သန္တတိပညတ်ကို ခွာနိုင်သည် သန္တတိအဖုံး အပိတ်ကို ဖွင့်လှစ်နိုင်သည်’ဟု ဆိုသည်။ မှန်ပေသည် — သင်္ခါရတရားတို့၏ ဥဒယဗ္ဗယကို ဉာဏ်ဖြင့် ကောင်းစွာ ပိုင်းခြားမှတ်သားသော ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်အား သင်္ခါရဓမ္မတို့သည် တစ်စပ်တည်းအားဖြင့် မထင်ကုန်၊ စင်စစ်သော်ကား သံချောင်းတို့ကဲ့သို့ အချင်းချင်း မစပ်သောအားဖြင့်သာလျှင် ထင်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ကောင်းမွန်စွာလျှင် အနိစ္စလက္ခဏာသည် ထင်ရှား ဖြစ်သတည်း။ (မဟာဇီ-၂- ၄၃၇။)

အကြင်အကြင် သိမ်းဆည်းအပ်ပြီးသော ဥဒယဗ္ဗယ၏ အစွမ်းဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ အကြားအလပ် မရှိအောင် အမြဲမပြတ် တစ်စပ်တည်း တစ်ဆက်တည်း ဖြစ်ခြင်းပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အနှိပ်စက်ခံရမှုသဘောကို နှလုံးသွင်း၍ ကုရိယာပုထ်၌ ရသင့်သော ဆင်းရဲ ဒုက္ခကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သည်၏အဖြစ်ကို ခွာနိုင် နှုတ်နိုင် ဖွင့်လှစ်- နိုင်ခဲ့သည်ရှိသော် ဒုက္ခလက္ခဏာသည် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားလာ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၆။)

မှန်ပေသည် — တစ်ခုသော ကုရိယာပုထ်၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဆင်းရဲဒုက္ခကို ပယ်ဖျောက်တတ်သော အခြားတစ်မျိုးသော ကုရိယာပုထ်သည် ထိုဆင်းရဲဒုက္ခကို ဖုံးလွှမ်းသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ကုရိယာပုထ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ပေးလိုက်ပါက ဖြစ်ပေါ်နေသော ဆင်းရဲဒုက္ခ၏ အတော်အသင့် သက်သာရာကို ရသွားသောကြောင့် ဖြစ်၏။

ကြွင်းသော ကုရိယာပုထ်တို့သည်လည်း ဤအတူပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ကုရိယာပုထ်တို့၏ ထိုထိုဆင်းရဲဒုက္ခကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိအပ်သည်ရှိသော် ထိုကုရိယာပုထ်တို့၏ ဆင်းရဲ ဒုက္ခကို ဖုံးလွှမ်းတတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ခွာအပ်သည် နှုတ်အပ်သည် ဖွင့်လှစ်အပ်သည် မည်ပေသည်။ အကြောင်းမူ- သင်္ခါရတရားတို့၏ အမြဲမပြတ် အကြားအလပ်မရှိအောင် ဆင်းရဲဒုက္ခဖြင့် ထိုးဆွနှိပ်စက် အပ်သည်၏ အဖြစ်၏ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် အညှဉ်းပန်း အနှိပ်စက် ခံရမှုသဘောကို နှလုံးသွင်း၍ ကုရိယာပုထ်ကို ခွာထားနိုင်ခဲ့သော် ဒုက္ခလက္ခဏာသည် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားလာ၏ဟု အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ (မဟာဋီ-၂-၄၃၇။)

ရုပ်ကလာပ် တစ်ခုတစ်ခု၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော ရုပ်ဓာတ်တို့ကို ဤကား ပထဝီဓာတ်၊ ဤကား အာပေါဓာတ်၊ ဤကား တေဇောဓာတ်၊ ဤကား ဝါယောဓာတ် စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပထဝီဓာတ်ကား တစ်မျိုးတခြား တစ်ပါးသာတည်း၊ အာပေါဓာတ်ကား တစ်မျိုးတခြား တစ်ပါးသာတည်း၊ တေဇောဓာတ်ကား တစ်မျိုးတခြား တစ်ပါးသာတည်း၊ ဝါယောဓာတ်ကား တစ်မျိုးတခြား တစ်ပါးသာတည်း — ဤသို့ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စိတ္တက္ခဏ တစ်ခုတစ်ခုဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော နာမ်ကလာပ်တစ်ခုတစ်ခု၏ အတွင်း၌ တည်ရှိသော နာမ်ဓာတ်တို့ကို ဤကား ဖဿ၊ ဤကား ဝေဒနာ၊ ဤကား သညာ၊ ဤကား စေတနာ၊ ဤကား ဝိညာဏ် စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖဿကား တစ်မျိုးတခြား တစ်ပါးသာတည်း၊ ဝေဒနာကား တစ်မျိုးတခြား တစ်ပါးသာတည်း၊ သညာကား တစ်မျိုးတခြား တစ်ပါးသာတည်း၊ စေတနာကား တစ်မျိုးတခြား တစ်ပါးသာတည်း၊ ဝိညာဏ်ကား တစ်မျိုးတခြား တစ်ပါးသာတည်း — ဤသို့ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း အသီးအသီးသော ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြား စိတ်ဖြာ၍ ရုပ်တရားတို့၏ သမူဟယန ကိစ္စယန၊ နာမ်တရားတို့၏ သမူဟယန ကိစ္စယန အာရမ္မဏ ယနဟူသော ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံးနာမ်ခဲဟူသော ရုပ်ယန နာမ်ယန အသီးအသီးကို ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးခြင်း ကို ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သော် အနတ္တလက္ခဏာသည် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် ယောဂါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားလာပေ၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၆။ မဟာဋီ-၂-၄၃၇။)

ဝိပဿနာဉာဏ် ဝိပဿနာ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့် မနင်းနယ် မကြိတ်ချေအပ်သေးသော သင်္ခါရတရား ရှိကုန်သော သူတို့သည် = သင်္ခါရတရားတို့ကို ပရမတ်သို့ဆိုက်အောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် မကြိတ်ချေဖူးကုန်သော သူတို့သည် သဟဇာတ အညမညစသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် အချင်းချင်း ထောက်ပံ့ထားအပ်ကုန်သော ရုပ်- ကလာပ် နာမ်ကလာပ်အနေအားဖြင့် အုပ်စုအလိုက် ဖြစ်ပေါ်နေကြကုန်သော ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၌ ပထဝီ တစ်ခုတည်း၊ အာပေါတစ်ခုတည်း၊ တေဇောတစ်ခုတည်း၊ ဝါယောတစ်ခုတည်း၊ စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖဿ တစ်ခုတည်း၊ ဝေဒနာတစ်ခုတည်း၊ သညာတစ်ခုတည်း၊ စေတနာတစ်ခုတည်း၊ ဝိညာဏ်တစ်ခုတည်း စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်ဖြင့် နှလုံးသွင်းသည်၏ အစွမ်းဖြင့် စွဲယူအပ်သော ယူဆထားသော အကြင် သမူဟယန၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ထို့အတူ ထိုထိုပထဝီ၊ ဖဿစသော သဘာဝဓမ္မတို့၏ ကိစ္စအထူး အပြား၏ အသီးအသီး ကိန်းသေ မှတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်သည် ထင်ရှားရှိပါသော်လည်း ကိစ္စတစ်ခုစီ တစ်ခုစီဟု မကွဲပြားဘဲ ကိစ္စတစ်ခုတည်းအားဖြင့် စွဲယူအပ်သော ယူဆအပ်သော အကြင်ကိစ္စယန၏ အဖြစ်သည်လည်း- ကောင်း၊ ထို့အတူ အာရုံကို ယူတတ်ကုန်သော သာရမ္မဏဓမ္မ အမည်ရသော နာမ်တရားတို့၏ အာရုံယူခြင်း၏ ထူးခြားကွဲပြားသည်၏ အဖြစ်သည် = အာရုံယူတတ်သော နာမ်တရားတို့၌ ဖဿ၏ အာရုံကိုတွေ့ထိသော အခြင်း အရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသဘော၊ ဝေဒနာ၏ အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း သဘော - ဤသို့ စသည်ဖြင့် အာရုံယူပုံ ထူးခြား ကွဲပြားသည်၏ အဖြစ်သည် ထင်ရှား ရှိပါသော်လည်း ဖဿ

ဝေဒနာ စသည်ဖြင့် ကွဲကွဲပြားပြား မထင်ဘဲ ပရမတ္ထဓာတ်သား တစ်ခုတည်း အနေအားဖြင့် စွဲယူအပ် ယူဆထားအပ်သော အကြင် အာရမ္မဏဃနသည်လည်းကောင်း ရှိ၏။ ထိုသုံးမျိုးကုန်သော ယနတို့သည် ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့၌ ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍ ပရမတ်သို့ ဆိုက်အောင် ဥပါဒ်စွန်း ဘင်စွန်းကို မြင်အောင် အသီးအသီး ရှုအပ်ကုန်သည်ရှိသော် လက်ဖြင့် ဆုပ်နယ်အပ်သော ရေမြှုပ်ဆိုင် (= ရေမြှုပ်စိုင်)ကဲ့သို့ ကျေပျက်ခြင်းသို့ ရောက်သွားကြကုန်၏။ “မိမိ မိမိတို့၏ ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ အကြောင်းတရားအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာကြကုန်သော ထိုရုပ်တရား နာမ်တရားတို့သည် အတ္တမှ ကင်းဆိတ်ကုန်၏။ ရုပ်နာမ်ပရမတ္ထဓမ္မသဘာဝမျှသာ ဖြစ်ကြကုန်၏” ဤသို့သော အနတ္တလက္ခဏာဉာဏ်အမြင်သည် အထူးသဖြင့် ထင်ရှားလာပေ၏။ ထို့ကြောင့် အသီးအသီးသော ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်တို့ကို ဉာဏ်ဖြင့် ခွဲခြားစိတ်ဖြာ၍ ရုပ်တုံးရုပ်ခဲ နာမ်တုံးနာမ်ခဲတည်းဟူသော ရုပ်ယန နာမ်ယန အသီးအသီးကို ဉာဏ်ဖြင့် ဖြိုခွဲဖျက်ဆီးခြင်းကို ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သော် အနတ္တလက္ခဏာသည် ဟုတ်မှန်တိုင်းသော မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာအားဖြင့် ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏ အသိဉာဏ်၌ ထင်ရှားလာ၏ဟု အဋ္ဌကထာက ဖွင့်ဆိုတော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၆။ မဟာဋီ-၂-၄၃၇။)

ဤအရာ၌ —

၁။ အနိစ္စ၊ အနိစ္စလက္ခဏာ၊

၂။ ဒုက္ခ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊

၃။ အနတ္တ၊ အနတ္တလက္ခဏာ —

ဤ (၆)မျိုးသော ခွဲခြားဝေဖန်မှုကို ယောဂီဝစရပုဂ္ဂိုလ်သည် သိထားသင့်ပေသည်။ ထိုတွင် —

အနိစ္စဟူသည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးတည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူ ယင်းဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌ —

၁။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာဟူသော ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်သဘော = ဇာတိသဘော၊

၂။ ဝိပရိဏာမလက္ခဏာဟူသော ဖောက်ပြန်ပျက်စီးခြင်း ဘင်သဘော = မရဏသဘော၊

၃။ အညထတ္တ = ဥပါဒ်သဘောမှ တစ်ပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ ဖြစ်ခြင်း ဌိသဘော = ဇရာသဘော၊ —

ဤသဘောတရား သုံးပါးတို့သည် ထင်ရှားရှိကြကုန်၏။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ဇာတိသဘော ဇရာသဘော မရဏသဘော ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် **အနိစ္စ** မည်၏။

တစ်နည်း — ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့သည် ရှေးကမရှိ ယခုမှ (= ဥပါဒ်ကာလသို့ ရောက်မှ) ရုတ်ခြည်းဖြစ်၍ အရှည်မတည် ပျက်စီးခြင်းကြောင့် အနိစ္စ မည်၏။ မဖြစ်မီ ရှေးမဆွက မရှိသေးခြင်း၊ ဖြစ်ပြီးနောက် ဘင်ခဏသို့ ရောက်က ဘင်ခဏဖြင့် ပျက်ပြီး၍ မရှိတော့ခြင်းကြောင့် **အနိစ္စ** မည်၏ဟု ဆိုလိုသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၆-၂၇၇။ မဟာဋီ-၂-၄၃၈။)

ဖြစ်ခြင်းသဘော = ဇာတိသဘော၊ ပျက်ခြင်းသဘော = မရဏသဘော၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းမှ တစ်ပါးသော ဌိဟူသော ဇရာသဘော၏ အဖြစ်သည် **အနိစ္စလက္ခဏာ** မည်၏ = အနိစ္စဟု မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ မည်၏။ တစ်နည်း — ဖြစ်ပြီး၍ ပျက်ခြင်း = မရှိခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဖောက်ပြန်သော အခြင်းအရာထူးသည် **အနိစ္စလက္ခဏာ** မည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၇။)

ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ ပျက်သော အခြင်းအရာကို ဖောက်ပြန်သော သဘောအားဖြင့် သိအပ်၏။ ယင်းပျက်သော အခြင်းအရာကား ဖောက်ပြန်သော သဘောဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်သောအခြင်းအရာ မဟုတ်ပေ။ ဤ၌ အာကာရဝိကာရဟူသည် အာကာရဝိသေသ = အခြင်းအရာအထူးတည်း။ မှန်ပေသည် — ဖြစ်ပြီး၍ မရှိခြင်း

ဟူသော အဘာဝသည် ပျက်စီးခြင်းဟူသော မရှိခြင်း အဘာဝသဘော ဖြစ်သောကြောင့် မဖြစ်မီ ရှေးမဆွက မရှိခြင်းဟူသော အဘာဝမှ ကွဲပြား၏။ ထိုဖြစ်ပြီး၍ မရှိခြင်း = ထိုပျက်ခြင်းဟူသော မရှိခြင်း၌လည်း အနိစ္စ လက္ခဏာသည် ထင်၏။ မှန်ပေသည် — အနိစ္စအခြင်းအရာသည် ဒုက္ခအခြင်းအရာ အနတ္တအခြင်းအရာတို့မှ ထူးခြားသကဲ့သို့ ဖြစ်မှု ဥပါဒ်အခြင်းအရာမှလည်း ထူးခြားပေ၏။ အသံ = သဒ္ဓရုပ်၏ ပျက်ခြင်းဟူသော မရှိခြင်း အဘာဝကို သင်္ခတ၏ အဖြစ်ဖြင့် ပြီးစီးစေအပ်၏။ သင်္ခတ၏ အဖြစ်သည်လည်း ပရမတ္ထတရားကိုယ် အနက် သဘောအားဖြင့် ဖြစ်မှု ဥပါဒ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ပေတည်း။ ဥပါဒ်သည်လည်း မဖြစ်မီ ရှေးမဆွက မရှိခြင်းဖြင့် ပြီးစေအပ်သော ထင်ရှားရှိသော အခိုက်အတန့်ပင်တည်း။ ဤနည်းဖြင့် ဒုက္ခလက္ခဏာ အနတ္တလက္ခဏာတို့ကိုလည်း သိရှိပါလေကုန်။ (မဟာဋီ-၂-၄၃၈။)

ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခံ = အနိစ္စဖြစ်သော သဘောတရားသည် ဒုက္ခ မည်၏။ (သံ-၂-၁၉ . . .) ဤသို့ ဘုရားရှင် သည် ဟောကြားထားတော်မူသောကြောင့် ထိုအနိစ္စဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည်ပင်လျှင် **ဒုက္ခ** မည်၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူကား — ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဖြင့် အမြဲမပြတ် အဖန်တလဲလဲ နှိပ်စက် ညှဉ်းဆဲအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဒုက္ခမည်၏။ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်းဖြင့် အမြဲမပြတ် အဖန်တလဲလဲ နှိပ်စက်ညှဉ်းဆဲသော အခြင်း အရာသည် **ဒုက္ခလက္ခဏာ** = ဒုက္ခဟု မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ မည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၇။)

ယံ ဒုက္ခံ တဒနတ္တာ = ဒုက္ခမည်သော တရားသည် အနတ္တမည်၏။ (သံ - ၂-၁၉ . . .) ဤသို့ ဘုရားရှင်သည် ဟောကြားထားတော်မူသောကြောင့် ဒုက္ခမည်သော ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းသည် **အနတ္တ**မည်၏။ အဘယ်ကြောင့် နည်းဟူမူကား — တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ = အတ္တ၏ အလိုသို့ မလိုက်ခြင်းကြောင့်တည်း။ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ = အတ္တ၏ အလိုသို့ မလိုက်ပါသော အခြင်းအရာသည် အနတ္တလက္ခဏာ = အနတ္တဟု မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာ မည်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိ-၂-၂၇၇။)

တစ်နည်း — နိစ္စသဘောကို ပယ်ခြင်းကြောင့် အနိစ္စမည်သကဲ့သို့ နိစ္စအခြင်းအရာကို ပယ်ခြင်းကြောင့် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဖြစ်ပြီးနောက် မရှိခြင်း = အဘာဝအခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော အနိစ္စအခြင်းအရာသည် **အနိစ္စလက္ခဏာ** မည်၏။ အလားတူပင် သုခသဘောကို ပယ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခမည်ရကား သုခအခြင်းအရာကို ပယ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ဒဏ်ချက်ဖြင့် အမြဲမပြတ် အဖန်တလဲလဲ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်သော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဒုက္ခအခြင်းအရာသည် **ဒုက္ခလက္ခဏာ** မည်၏။ ထို့အတူ အတ္တသဘောကို ပယ်ခြင်းကြောင့် အနတ္တ မည်ရကား အတ္တအခြင်းအရာကို ပယ်ခြင်းကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏ = အတ္တ၏ အလို အကြိုက်သို့ မလိုက်ပါသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော အနတ္တအခြင်းအရာသည် **အနတ္တလက္ခဏာ**မည်၏ဟု မှတ်သားပါ။ (မဟာဋီ-၂-၄၃၈။)

တဇ္ဇာပညတ်

တေ ယိမေ တယောပိ အာကာရာ အသဘာဝဓမ္မတ္တာ ခန္ဓပရိယာပန္နာ န ဟောန္တိ။ ခန္ဓေဟိ ဝိနာ အနုပ-
လတ္တနီယတော ခန္ဓဝိနိမုတ္တာပိ န ဟောန္တိ။ ခန္ဓေ ပန ဥပါဒါယ ဝေါဟာရဝသေန လတ္တမာနာ တဒါဒိနဝိဘာဝနာယ
ဝိသေသကာရဏဘူတာ တဇ္ဇာပညတ္တိဝိသေသာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (မဟာဋီ-၂-၄၃၈။)

လက္ခဏံ နာမ ပညတ္တိဂတိကံ နဝတ္ထုဗ္ဗဓမ္မဘူတံ။ (အဘိ-ဋ-၁-၂၆၉။)

အနိစ္စတာ ဒုက္ခတာ အနတ္တတာတိ ဟိ ဝိသု ဂယျမာနံ လက္ခဏံ **ပညတ္တိဂတိကံ** ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနံ၊
အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ဧဝ ပရိတ္တာဒိဝသေန **နဝတ္ထုဗ္ဗဓမ္မဘူတံ**။ (မူလဋီ-၁-၁၁၅။)